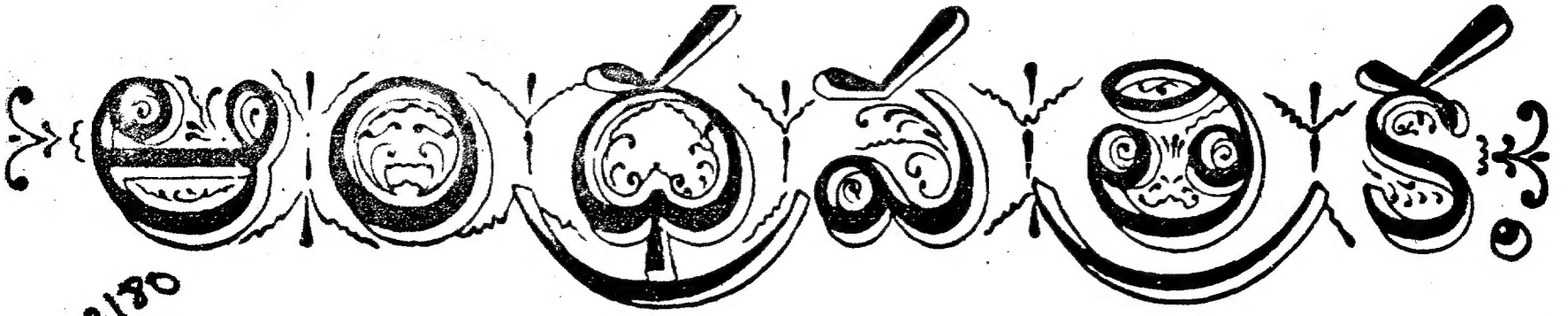

REGISTER No. M. 1118.

చందా సంచిక 1-కి రూ. 24-0-0. విడిపత్రిక 1-కి 0-1-6.

3/2/30

గాంధీ మహాత్ముని వష్టిపూర్తి సంచిక

Post Box No. 212.

Telephone No. 2544.

సంపుటము ౧౭
Vol. 17

చెన్న పట్టణము 1929-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది మంగళ వారము

MADRAS, TUESDAY, 1st OCTOBER 1929.

శ్రీ శుక్ల నామ సంవత్సర శాద్వదమాస బహుళ చతుర్థి

సంచిక ౧౫౧
No. 151

గాంధీ మహాత్ముడు

గాంధీమహాత్ముని షష్టిపూర్తి మహోత్సవము

భారతదేశమునం దంతటను నేడు జరుపబడుచున్నది

మహాత్ముని జీవితసంగ్రహము మహాత్ముని జీవితములగు నుపన్యాసములు మహాత్ముని ప్రశంసించుచు వియ్యవశిన ఉపన్యాసములు - వ్రాయబడిన పద్యములు, పలువిధములగు చిత్రపటములు మున్నగువానితో కూర్చున్నది

గాంధీమహాత్ముని జీవితసంగ్రహచరిత్ర

మోహనదాసు కరంచంద్రు గాంధీ జీ

గాంధీ కుటుంబమువారు మొదట పచారుదినుగులను ఆన గా కిరాణా సానుగ్రులను విక్రయించుచుండి యుందురు. ఈ వస్తువులనమ్మెడువారిని గుజరాతులోను కాశ్మీరువాడులోను గాంధీలందురు. మహాత్ముని ప్రపితామహుడు అతని పితృపితా మహాలును కాశ్మీరువాడులో కొన్ని సంస్థానములలో మంత్రులుగానుండిరి. మహాత్ముని పితామహుని పేరు ఉత్తమచంద్రు గాంధీ. అది వాడుకలో ఓతా గాంధీగా పరిణమించినది. ఇతడు రాజకీయకుట్రలను పోరబందరు దివానుపనిని వదిలి జువానుకు సంస్థానమున కేగెను. అచట నవాబునకు ఎడమ చేతితో సలాము చేసెను. అటులేల చేసినవగా కుడిచేయి యిదివరకే పోరబందరుకు సమర్పించబడెనను. ఓతాగాంధీకి ప్రథమ కళాత్రిమలన పలువురుపుత్రులు కలిగిరి. ఆమె చనిపోయిన పిమ్మట నతడు మరల వివాహము చేసుకొనెను. ఆమెలన నిద్దరు పుత్రులు కలిగిరి. వీ రారుగురిలో నైదవ వాడగు కరంచంద్రుగాంధీ (కబా గాంధీ)యను అరవ వాడగు కులసిదాసుగాంధీయును ఒకరి కంటె నొకరు పోరబందరుసంస్థానమున ప్రధానామాత్యులుగా నుండిరి.

మహాత్ముని తండ్రి

మహాత్ముని జనకుడు కబాగాంధీ రాజకోటలో రాజుల తగవులను పరిష్కరించునట్టి రాజస్థానిక న్యాయస్థానమున నొక విచారణకర్తగానుండెను. కొంతకాలము రాజకోటలోను పిమ్మట వాంకణేరులోను దివానుగానుండెను. చనిపోవునకును రాజకోట వా రాయనకు పించెను నిచ్చుచునే యుండిరి. ఇతడు నాలుగు మారులు పెండ్లి యాడెను. ప్రథమ ద్వితీయ కళాత్రిమలకు చెరి యొక కుమార్తెయును నాల్గవ భార్యయును పుత్రులబావికి ఒక కుమార్తెయును ముగ్గురు కొడుకులును పుట్టిరి. ఈ మె యే మహాత్ముని జనని. మహాత్ముడి మొదటి పుత్రుడు. మహాత్ముని తండ్రి కుటాభివాని, సత్యప్రియు, భూరుడు, ఉదారుడు గాని కొప్పిట్టి, లంచగొండికాడు. ఇంటను, బయటనుగూడ నిష్కృపాపాతి యగు న్యాయకీలుడు. సంస్థానముపై గాఢముగు నభిమానము కలవాడు. ఒకసారి సాటికికల్ ఏడెంటు రాజ కోటసంస్థానాధిపతి నవమానింపగా కబాగాంధీ ఆవిడేతయు నెదిరించెను. అతడు తనమాపణ కొరుమనగా నిరాకరించెను. అతడు కొన్నిగంటలసేపు కబాగాంధీని కారాగారమున నుంచినను చలింపలేదు. చిర కాలాపాత్యుడు కబాగాంధీని వదిలివేసెను. ఆయనకు భగవద్భక్తి మొందు.

మహాత్ముని జనని

పుత్రులబావి పరమసాధ్వి. మిగుల దైవచింత కలది. పూజచేయకుండ నొకనాడును భుజించియోరుగదు. నిత్యమును విష్ణ్వలయునును పోవుట ఆమెకు నైతము. చాతుర్మాస్యనైత మును దీక్షగా యావజ్జీవమును సలిపెను. పెక్కునోములను నిర్విఘ్నముగా నోచినది. జబ్బుచేసినను ఆమె చాంద్రాయణనైత మును విడువలేదు. రెండుమాడు రోజులుగూడ ఆమె సులభ ముగా శుశ్రూషాపాపము లొనరించుచుండెను. ఏకభుక్తములు, దారాపారణలు, సూర్యుని జూడకుంక భుజింపకపోవుట మున్నగు పెక్కునియముల నామెపట్టుదలతో నెరవేర్చెను. ఆమెకు వ్యవహారజ్ఞానము మొందు. సంస్థానవిషయము లన్ని యునుగూడ నామెకు తెలియును. రాణులు మున్నగువారుగూడ నామెను ప్రశంసించుచుండిరి. ఆమె తనతో మహాత్మునిగూడ పోజాంత్యపునమును తిరుగుగా గొనిపోవుచుండెను.

జననము

మహాత్ముని అమ పేరుగల పోరబందరున కుక్క సంవత్సర భాద్రపద బహుళద్వాదశి తేదివారము 2-10-1869 నాడు మహాత్ముడు జనించెను.

బాల్యవశ

ఏడేండ్లవరకును మహాత్ముడు పోరబందరులోనే పెరిగెను. పిమ్మట, పండితి గాజకోటసంస్థానమున దువ్వొగమెనది.

మహాత్ముడగు నొక ప్రైవేటుస్కూలులో చదువకేసిరి అం నుండి సబర్బనుస్కూలునందును పిమ్మట హైస్కూలునందును అతడు చదివెను హైస్కూలును వెళ్ళునకి మహాత్మునికి పండ్లం డేండ్ల వయసుండెను మొదటినుండియు మహాత్ముడు సత్యనిర తుడే బిడియమధికమగుటచే నిరతులతో కలియువాడుగాడు. ఇల్లు, పాఠశాలతప్ప నితరస్థలముల నెరుగడు. ఇతరులతో మాటలాడవలెనప్పుడేమో యని యతడు పరుగెడుటయేగాని యెన్నడును నడుచుట లేనే లేదు. ఒకసారి పరీక్షలో దగ్గరనున్న బాలుని పలకనమాచి వ్రాయుచురి ఉపాధ్యాయుడు సన్న చేసినను గూడ మహాత్ముడు సమ్మతించలేదు. అటులని అతడు అవిధేయుడుగాడు. పెద్దలపట్ల చాలభక్తి గౌరవములు కలవాడు. వారిదోషము లతని చెవులబడినను చెంబనే మరచి పోవును. పఠనీయగ్రంథములను తప్ప యితర గ్రంథముల నెన్నడును చదువువాడు గాడు.

వివాహము

1881-లో మహాత్ముడు పద మూడవ యేట నే శ్రీమతి కస్తూరి బాయి గారినిచ్చి పెండ్లి చేసిరి. తత్పూర్వము రెండుసారులు ప్రధానము లైనవిగాని పెండ్లిజరుగక మునుపే ఆకన్య తిరువురును మృతినిొందిరి. మూడవ ప్రధానము ఏడవయేటను పెండ్లి పదమూడయేటను జరిగెను. మహాత్ముని కిద్దరన్నలున్నారని యిదివరకే తెలుపబడెను. పెద్దవాని కదివరకే పెండ్లియైనది. రెండవ ఆస్తి కును మహాత్ముని కును మహాత్ముని పెద్దతండ్రి కొడుకునకును ఏకము హూర్తమున వివాహములు నిశ్చయింపబడెను. తత్పూర్వము మహాత్ముని పెద్దతాతలు (తండ్రికి పెత్తంద్రులు) మాడగోరుటలన నే యీ మూడు వివాహములు నేకకాలమున జరుపబడెను. వివాహము పోరబందరులో జరిగినది. రాజకోటనుండి అంచె గుర్రములబండిలో మహాత్ముని తండ్రి పోరబందరుకు వచ్చు చుండగా బండి బోల్తాబడి చాల గాయములు తగలెను. కాని వివాహము లాపబడలేదు. మహాత్ముడును శ్రీమతి కస్తూరిబాయిగారును సమవయస్కులు.

గార్హస్థ్యము

మహాత్ముడు భార్యపై సత్యభక్తికనుగు శ్రేమగలము. కస్తూరిబాయిగారికి చదువురాదు. ఆమాయక, స్వతంత్ర, పట్టు దలకలది. మహాత్ముడే ఆమెకు విద్యనేర్పెను. పరిశ్రమిష్టగల వానిని భగవంతుడే కాపాడు ననువిషయము మహాత్ముని జీవిత మున నిరంతరమును నిదర్శనమగుచునేయుండెను. తలదండ్రులకు నేపక్షములతనకు కొరక మహాత్ముని కత్యధికముగా నుండెను. బాల్యమున నితడు సంస్కృతమునుగూడ కృష్ణకేకరపాండా్య గారియొద్ద నభ్యసించెను.

పితృనిర్వాణము

మహాత్మునికి పదునారవయేట పితృనిర్వాణము కలిగెను. అపుడు మహాత్ముడి భక్తితో పితృసేవచేసెను. ఆయెడే శ్రీమతి కస్తూరిబాయి తొలిమాలు గర్భవతియయ్యెను.

నీమకు ప్రయాణము

మహాత్ముడు 1887 లో మెట్రిక్యులేషను పరీక్షలో నెగ్గెను. పిమ్మట భావనగరమున న్యాయలదాసుకాలేజీలో ప్రవేశించెను. కాని త్వరలోనే దానిని విరమించి బారిష్టరు పరీక్షకు చదువుటకు 4-9-1888 వ తేదీని బొంబాయినుండి స్తీమరులో మహాత్ముడు ఆంగ్ల దేశమునకు బయలుదేరెను. ఆంగ్ల దేశము నందుగూడ మహాత్ముడు శాకాహార నైతమును భద్రముగా కాపాడుకొనెను. బ్రహ్మచర్యమును యేకపక్షి నైతమును నిలపుకొన గలిగెను. అచట లండను యూనివర్సిటీలోను యిన్నరు లెంపిలులోను చదివెను.

బారిష్టరు పట్టుము

10-6-1891 వ తేదీని మహాత్ముడు బారిష్టరు పట్టు మొనగబడెను. 11 వ తేదీని ఇంగ్లండు హైకోర్టులో షేడ నమోదు చేయబడెను. 12వ తేదీని మహాత్ముడు ఆంగ్ల దేశము నుండి బయలుదేరెను.

మాతృవియోగము

మహాత్ముడు ఆంగ్ల దేశమునం దుండగానే మాతృ వియోగముకలిగెను. కాని అతడు బొంబాయి చేరువరకు నతని కా

విషయము తెలియదు అపు డచట అతని జ్యేష్ఠసోదరు డెర్విం చెను పిమ్మట 1891-లోనే మహాత్ముడు బొంబాయిలో న్యాయవాదిగా పనిచేయ నారంభించెను పిమ్మట రాజకోటలో కొంతకాలము న్యాయవాదిగానుండెను

దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లుట

దాదా అబ్దుల్లాకం పెసివారిచే నియమింపబడి 1893లో మహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లెను. అచట నెటాలు కుముఖ్యపట్టు ణముగు దర్బనులో స్తీమరు దిగినవాడే భారతీయులపట్ల తెల్ల వారు మాపుచున్న నిరసనను మహాత్ముడు కవగతమయ్యెను. అచట భారతీయులను కూలీలని పిలిచెదరు. భారతీయ వర్తకుల ను కూలీ వర్తకులందురు గాన మహాత్ముడును కూలీ బారిష్టరును తిరుదులభించినది. అచట తెలపాగ తగవుగూడ కలిగెనుగాని మహాత్ముడు దక్షిణాఫ్రికాలో నున్నంతకాలమును తెలపాగనే ధరించుచుండెను. దర్బనునుండి ప్రెటోరియా వెళ్ళునపుడు రైల్వేలోను హోటలులలోను నల్లవారికిని తెల్లవారికిని గల భేదము మరంత స్పష్టమైనది. మహాత్ముడు చాల నష్టకష్టములను పాలె నను చెలింపకుండ నిలచి భారతీయుల గౌరవమును నిలవనట్లుటకు పూనుకొని కృతికృత్యుడయ్యెను. భగవదనుగ్రహమున మహాత్ముడు రాజీమార్గమున అబ్దుల్లానేటుగారి దావాను గూ పరిష్కరింపగలిగెను. పిమ్మట 1894-లో నవటి భారతీయ కోరికపైని మహాత్ముడు భారతీయుల హక్కులకై పోరాట నారంభించెను. మహాత్ముడు నెటాలుకోర్టులో న్యాయవాదిగా పనిచేయుటకు సుప్రీముకోర్టువారి అనుమతిని వేడగా నవటి పాశ్చాత్యులు తీవ్రముగా ప్రతిఘటించినను గూడ సుప్రీము కోర్టువారి ననుమతిసొసంగిరి. ఆసంగిలందే మహాత్ముడచట నెటాలు యిండియాను కాంగ్రెసు నేర్పరచెను. దానికి కొన్ని యేండ్లపా కార్యదర్శిగా నుండెను. నెటాలులో మంచి ప్రాప్తి ను యేడెను. 1896 వ సంవత్సరమున మహాత్ముడు మరల భారతదేశ మునకు వచ్చెను. భారతదేశమున దక్షిణాఫ్రికాలోని భారతీయు లనుగూర్చి అధికముగు ప్రచారము గావించెను. బొంబాయిలో ఫిరోజ్షా మెహతాగారిని దర్శించెను. అ చట బహి రంగసభలో నుపన్యసించెను. పూనాలో లోకమాన్యుని, గోపాల్ కృష్ణుని (గోకలే) సందర్శించెను. మదరాసులో జి. సుబ్రహ్మణ్య య్య రు, డాక్టరు సు బ్రహ్మణ్య య్య రు గార్ల తో ముచ్చటించెను. కలకత్తాలో సురేంద్ర నాథు, డాక్టర్ ప్యారీమోహన ముకర్జీ, మహారాజా బాగోరు గార్లు మున్నగు వారిని, ప్రతికాధిపతులను సందర్శించెను. పిమ్మట లండన్లో మరల దక్షిణాఫ్రికాకు బయలుదేరెను. 18-12-1896 న మహాత్ముడు కుటుంబముతో డర్బనుచేరెను. అపుడే తెల్ల వారతనిపట్ల చాల దౌర్జన్యమునుచూపిరి. మూడు నాలుగు రోజులవరకును పాలీసువారు మహాత్ముని కాపాడవలసి వచ్చెను. నైర్యసాహసములు గల పోలీసు సూపరింటెండు భార్యయే అపుడు మహాత్ముని ప్రాణములను కాపాడెన దక్షిణాఫ్రికాలో మహాత్ముడు కిద్దరు పుత్రులు జరించిరి 1901 వ సంవత్సరమునుండి మహాత్ముడు స్వదారారతినగు పరిత్యజించెను.

బోయరుయుద్ధమున గాయములు తగిలినవారి నేవచేయుట

1899లో బోయరులకును బ్రిటిషువారికిని యుద్ధ పోషనపుడు మహాత్ముడు ఇండియా ఆంబ్యులెన్సుకోరు రచి తోడ్పడెను. అపుడు దొరతనమువారు మహాత్ముని నందిరి.

స్వదేశాగమనము

1901లో మహాత్ముడు నెటాలునుండి బయలుదేరగో వుడు అచటి భారతీయులు చాలనగలను కానుకగా నిచ్చి వానిన్నటిని మహాత్ముడు ప్రజాసేవకే వినియోగించెను. పిను కలకత్తాలో జరిగిన కాంగ్రెసుముహూర్తంలో దక్షిణాఫ్రికా భ తీయులను గూర్చిన తీర్మానము నుపసాదించెను. అది ఆహ్వా బడెను. పిమ్మట గోఖలేగారితో కలకత్తాలో నెలదినములుం

మరల దుష్కారాఢ్యం వల్లంబు

మహాత్ముడు మరల బాంబాయిలో ప్రాక్టీసుచేయ నారంభించెనుగాని వెంటనే మహాత్ముడు మరల దక్షిణాఫ్రికాకు పోవలసివచ్చెను. 1903 లో మహాత్ముడు బ్రాస్మన్లు క్రిటికు యిండియను ఆసోసియేషను సేర్వరచెను. బ్రాస్మన్లు సుప్రీముకోర్టులో అటార్నీగా పనిచేయ నారంభించెను. ఆవత్సరమే అచట యిండియను ఒపినియను అను పత్రికను ప్రారంభించెను. 1904 లో ఫోనిక్సు ఆశ్రమమును నెలకొల్పెను. 1906 లో జూలూలు తిరుగుబడినపుడు గూడ మహాత్ముడు జోలీవాహక దళము సేర్వరచి బ్రిటిషువారికి తోడ్పడెను. 11-9-1906 వ తేదీని ఆంగ్ల దేశమున కేగి యాంటి ఆసియాటికు లీగును గూర్చిన చట్టమును రద్దుచేయనలెనని ఆధినివేతముల మంత్రినికొరి సభలు నయ్యెను.

సాత్విక నిరోధము

అపుడే సాత్వికనిరోధ ముట ప్రారంభింపబడెను. ఆ చటి భారతీయులు దానిని ఎదిమిదేడ్లపాటు జయప్రదముగా కొనసాగించిరి.

1907 లో మహాత్ముడు మున్నగువారిని అరెస్టుచేసిరి. ఆరునెలలు కఠినశిక్షవేసిరి. పిమ్మట నె స్ట్రుటు-గాంధీ ఒడంబడి కజరిగెను. మరి రెండుసార్లుగూడ నెరలు మహాత్ముడు చెర సాలకేగెను. 1909 లో మహాత్ముడు ఆంగ్లదేశమునకేగి ప్రచార మొనరించెను. 1912 లో గోల్డెగాడు దక్షిణాఫ్రికాకు వెళ్లిరి. కాని అచటి పాశ్చాత్యులు 1913 లో గురల వాద్దానమును భంగ పరుచుటచే 1913 సెప్టెంబరులో మహాత్ముడు మరల సాత్విక నిరోధమును ప్రారంభించెను. పిమ్మట 1914 లో మహాత్ముడు సతీ సమేతుడై ఆంగ్ల దేశమున కేగి ఐరోపా మహాసంగ్రామమున బ్రిటి షువారికి సహాయము చేయుటకు యిండియను నెలంటిరు అంబు లెన్సుకోరును లండనులో సేర్పాటుచేసెను. కాని మహాత్మునకు తీవ్రమగు వ్యాధి కలుగుటచే 1915 ప్రారంభమున భారతదేశము నకు వచ్చెను. 1916 జనవరి మొదటితేదీని సార్వభౌముడు మహాత్ముడు కేసరీ హిందూస్థానపత్రికను నొసగెను.

సత్యాగ్రహశ్రమము

అహమదాబాదులో సత్యాగ్రహశ్రమము సేర్పరచెను. భారతదేశమునందంతటను సంచారముగావించెను. ఛాంపరాను లో తోటలవారి నిరంకుశత్వము నంతరింపజేసెను. 1917 డిశం బరులో బీహారుకాసనభట్లో దీనిని గూర్చిన చట్టము గూడ ఆమోదింపబడెను. 1918 లో రాజప్రతినిధి జరిపిన యుద్ధసభకు వెళ్లి పిమ్మట ఖైదాలో ఐరోపా మహాసంగ్రామమునకు సైనికులను సమకూర్చెను. రౌలటుచట్టములను నిరసింపుదు, 22-2-1919 ని మహాత్ము డొక ప్రకటనచేసెను. దేశమునందంతటను సత్యాగ్రహసంఘము లేర్పరపబడెను. 10-4-1919 వ తేదీ ఉదయమున మహాత్ముడు ఢిల్లీకి వెళ్ళుచుండగా కోశిన్డ్ర అరెస్టు చేసి 11 వ తేదీ చు ధ్యాష్నాము బొంబాయికిగొనివచ్చి నవదిచేసిరి. కాంగ్రెసు వారిచే నియమింపబడిన పంజాబు దౌర్జన్యముల విచారణ సంఘమున పాల్గొనెను. ఖిలాఫతు అందోళనము నమహమ్మదీయులకు తోడ్పడెను. 1919 లో జరిగిన అమృతసరు కాంగ్రెసులో చాలమంది ప్రతిపూలగుగా నున్నను మాంటిఫర్డు రాజకీయ సంస్కరణ ములను కొనసాగింపనలెనని పట్టుపట్టి కృతకృత్యుడయ్యెను. 14-6-1920 వ తేదీని రాజప్రతినిధికి అసహాయోద్యమమును గూర్చి వ్రాసెను.

అసహాయోద్యమము

1-8-20 వ తేదీని కేసరీ హిందు పత్రికములను జ్యోజించి మరల ప్రభుత్వమునకు పంపివేసెను. 1920 సెప్టెంబరులో కలకత్తాలో జరిగిన స్పెషలుకాంగ్రెసులో మహాత్ముడు పాపాదించిన అసహాయోద్యమ తీర్మాన మామోదింపబడెను. 1921 మేనెల లో రీడింగు ప్రభువుతో సంభాషించెను. 17-11-1921 ని యు నరాజుగారు బొంబాయి వచ్చినపుడు ప్రజలు దౌర్జన్య మొనరిం పగా మహాత్ముడు నిరశన దీక్షబూసెను. యునరాజు సన్మా నించుటలో దేశీయులు పాల్గొన గూడవలె మహాత్ముడు ప్రక టించుటచే దేశమునందంతటను పౌరటాలు జయప్రదముగా జరుపబడెను.

అరెస్టు శిక్ష

మహాత్ముడు బార్డోలీలో సార్యజనక కాసనోల్లంఘన మును ప్రారంభింపనుండగా 14-2-22 వ తేదీని చారీచారా దురంతములు జరుగుటచే మహాత్ముడు కాసనోల్లంఘనమును విర మించెను. 10-3-22 న మహాత్ముని బ్యాంకరుగారిని అరెస్టు చేసిరి. 18-3-22 కనీసారమునాడు అహమదాబాదు నెవన్సు

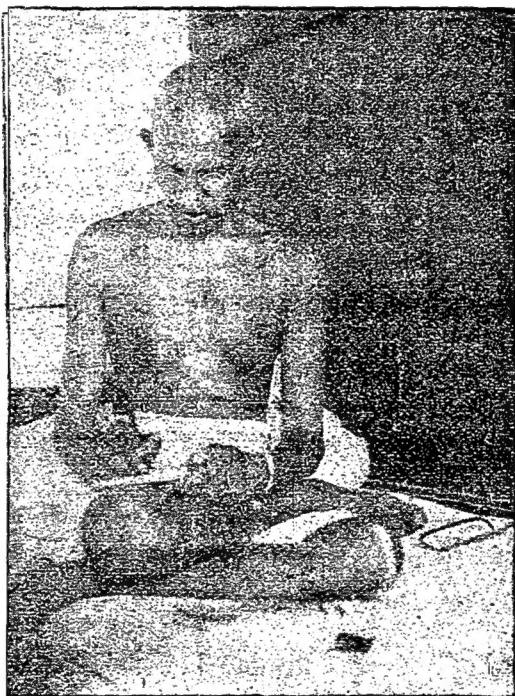
కోర్టులో బచాంగు జరగనని. రెండు నెలలు మహాత్ముడు ఆరేండ్లు శిక్ష చేయబడెను.

స్వరాజ్యపక్షము

మహాత్ముడు చెరసాలలో నుండగా, కాసనసభాప్రవేశ మనుగూర్చి దేశబంధు దాసు పక్షమువారు 1922 డిశంబరులో గయలో జరిగిన కాంగ్రెసుమహాసభలో మహాపాదించిన తీర్మా నము నెగ్గలేదు. అంతట వారు స్వరాజ్యపక్షము సేర్వరచిరి. 15-9-23 న డిల్లీలో జరిగిన స్పెషలు కాంగ్రెసులో మాలానా మహమ్మదాలీగారి నూనవప్రకారము కాసనసభాప్రవేశమున కనుమతి యియ్యబడెను. 15-9-23 లో కాకినాడలో జరిగిన కాంగ్రెసు మహాసభలో ఆతీర్మానము స్థిరపరపబడెను. 1924 జనవరిలో వారు కాసనసభలో ప్రవేశించిరి.

మహాత్ముని అన్వేషణ - విడుదల

ఎరవాడ చెరసాలలో మహాత్మునకు అపెండిసిటీకు అను వ్యాధి కలిగిన దనుచార్త 18-1-1924 వ తేదీని వెల్లడి యైనందున దేశమట్టుడిక పట్టుడికని. పూనాలోని సామూను వైద్యశాలకు మహాత్ముని పంపించిరి. అను కల్పలు మాడకుగారు శస్త్రచికిత్స గావించిరి. ఈవ్యాధి కలిగిన దనుకారణముననే ఆరేండ్లను పూర్తికాకపోయినను యెట్టివరకులను కోరకుండనే దొరతనమువారు మహాత్ముని విడుదలచేసిరి. 10-3-24 వ తేదీని మహాత్ముడు వైద్యశాల ను వదలి బొంబాయికి చేరువ నున్న జాహూ ఆను ఆరోగ్య

మహాత్ముడు - ఎంగు ఇండియా పత్రిక సంపాదకుడు

సానమునకు. వెళ్లెను అచట మూడునెలలుండెను. అచట నుండగా నే మరల ఎంగుయిండియా ననేషన్ పత్రికలకు వ్యాసములను వ్రాయ నారంభించెను. తాను చెరసాలలో నుండగా దేశము నందు కలిగిన మార్పు లంతరకును మహాత్మునకు తెలియవు. అపుడు మహాత్ముడు యీ మార్పులకు చాల చింతించెనుగాని మరల అసహాయోద్యమమును నిర్మావిధానమును గూర్చియే పట్టునలతో వ్రాయసాగెను గాని దాకు పక్షమువారి ప్రయత్నముల కెట్టి నిరోధమును కలిగింపలేదు. 1924 జూనెలలో అహమదాబాదులో భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభ జరిగి నది. ఆసభలో మహాత్ముని తీర్మానములే ఆమోదింపబడెను. కాని ప్రజాభిప్రాయము ప్రతిపూలముగా నున్నదని మహాత్ముడు గ్రహించి స్వరాజ్య పక్షముతో రాజీ పూర్వకమున తీర్మా నమును మరల నామోదింపనలెనని సభవారిని కోరగా ఆ తీర్మాన మామోదింపబడెను. సభ్యులలో చాలమంది దౌర్జన్య రాసిత్యమును గూడ నామోదింపుట లేదని ఆసభలో వెల్లడి యగుటచే మహాత్ముడు అధికమున సంతాపము కలిగెను. క్రమ ముగా కాంగ్రెసు రాజకీయములను వ్యోజించి ఖద్దరు విషయ మున పనిచేయ నారంభించెను.

రక్తపువ్వులు

పూనాస్రాంతమున సంచారము జరుగుచుండగా రక్తపు వ్వులునలన మహాత్ముని కాకస్మికముగా ప్రబలించి నన్వేషణ కలిగినది. అపుడు మహాత్ముడు ఆంధ్ర సంస్థానాధిపతిచే సత్ప్రభువుడై కొద్దిరోతు లచట నివసించెను. పిమ్మట మైసూరు

సంస్థానమువారి సత్కర్తలు వైకొని కొన్ని నెలలపాటు నంది కొండలపైని పిమ్మట డెంసుటారులోను నివసించెను.

21 రోజులు ఉపవాసము

దేశమున హిందూమహమ్మదీయ కలహములు ప్రబలుట చే యొకమత్తమును కలిగించుటకొరకు 18-9-24 మొదలు డిల్లీ లో 21 రోజులు మహాత్ముడు నిరశనదీక్ష బూసెను.

అసహాయోద్యమమును విరమించుట

23-10-24 న రీడింగుప్రభువు రౌలటుచట్టమును మరల ప్రయోగించెను. సుభాషుచంద్రబోసుగారు మున్నగువారిని అరెస్టుచేసిరి. అపుడు మహాత్మునకును స్వరాజ్యపక్షమునకును ఒడంబడిక జరిగినది. ఈ ఒడంబడిక తీర్మానము 1924 డిశంబరులో మహాత్ముని అధ్యక్షతక్రింద బెంగాముగో జరిగిన కాంగ్రెసుమహాసభలో స్థిరపరపబడెను. కాంగ్రెసుసంఘము లు స్వరాజ్యపక్షమునకు వశపరపబడెను. 16-6-25 న దేశ బంధు దాసుగారు మృతినొందిరి. స్వరాజ్యపక్షమున రెండు ప్రీతిక లేర్పడెను. తురుష్కుల విజయముతో ఖిలాఫతు సమస్య పరిష్కరింపబడెను.

అధినివేతస్వాతంత్ర్యము

1928 డిశంబరులో కలకత్తాలో పండిత మోతీలాలు నెహ్రూగారి అధ్యక్షతక్రింద జరిగిన 43 వ కాంగ్రెసుమహా సభలో నెహ్రూ నివేదిక ఆమోదింపబడుటకు మహాత్ముని పలుకుబడియే ముఖ్యకారణము. మహాత్ముడు మరల రాజకీయ ములందు ప్రవేశించి అధినివేత స్వాతంత్ర్య తీర్మానము నుపహా సించెను. దీనిని బ్రిటిషువారు 31-12-29 వ తేదీలోగా నెరవే ర్చునిచో 1-1-30 వ తేదీని సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యవాది నని ప్రకటించెదనని శివభముచే సెనుగాన నాతీర్మానమును నెహ్రూ నివేదికయునుగూడ నామోదింపబడెను.

సత్యాగ్రహము ఆచరణలోనికి వచ్చుట

పంజాబులో గురుద్వారముల కొరకు అకాలీసిక్కులు సత్యాగ్రహమొనరించిరి. తిరువాన్కూరులో వైకమునందును గుజరాతులో బోర్నసుతాలూకాలోను, మధ్యరాష్ట్రములలో ను, నాగపూరులోను సంగరాష్ట్రమున పటుకాలీగోను సత్యా గ్రహము ఆచరణలోనికి తేబడెను.

బార్డోలీ సత్యాగ్రహము

మహాత్ముని ముఖ్యశిష్యులలో ప్రధానులగు సర్దారు వల్ల భాయి పటేలుగారు మహాత్ముని సలహా ప్రకారము నాయకత్వము వహించి బార్డోలీ సత్యాగ్రహమును జయప్రదముగా నెరవేర్చిరి.

అఖిలభారత తంత్రుకారక సంఘము

1925 లో మహాత్ముడు అ. భా. తంత్రుకారక సంఘ ము సేర్వరచెను. దేశమునందంతటను కాఖాసంఘము లేర్పరప బడెను. ఖద్దరు కత్తడికమగు అభిర్వదికలిగెను. ఈ సందర్భము న మహాత్ముడు దేశమునందంతటను సంచారముచేసి ధనమును సమకూర్చుచున్నాడు.

బర్మా సింహళ ప్రవిడ ఆంధ్రరాష్ట్రములందు మహా త్ముడు సంచారముగావించెను. మైసూరు రాష్ట్రమునందుగూడ సంచార మొనరించెను. ఇపుడు సంయుక్తరాష్ట్రములందు సంచార మొనరించుచు కాన్పూరు కాశీనగరముల కేగి కాశీనగర మునుండి 28-9-29 ని జరుగుచున్న భారతకాంగ్రెసు స్థాయి సంఘసభ కొరకు 26-9-29 వ తేదీ రాత్రి లక్నో వెళ్లెను.

లాహోరుకాంగ్రెసు మహాసభాధ్యక్షుడు

1929 డిశంబరులో లాహోరులో జరుగుచున్న మహా సభకు రాష్ట్రీయసంఘములను సన్మానసంఘమునుగూడ మహా త్ముచే అధ్యక్షునిగా నెత్తుకొనెనుగాని మహాత్ముడింతవర కంగీ కరింపలేదు. 28 తేదీని లక్నోలో జరిగిన భా. కాం. స్థాయి సంఘసభలో గూడ మహాత్ము డంగీకరింపనంగున పండిత జు హరలాలు నెహ్రూగారిని అధ్యక్షునిగా స్థాయిసంఘమువా రెన్నుకొనిరి.

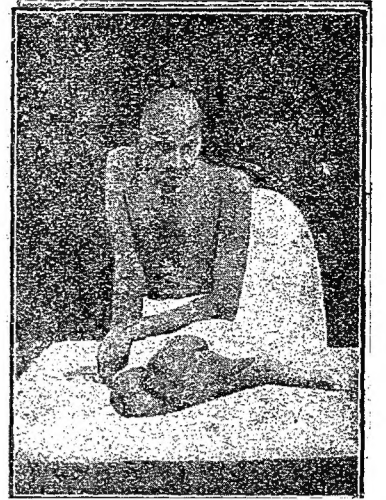
గాంధీ మహాత్ముడు

దక్షిణాఫ్రికానుండి భారత దేశమునకు వచ్చిన
క్రొత్తలోని వైఖరి

సన్మానసభలో ప్రత్యుత్తరమును చదువుచున్న రీతి

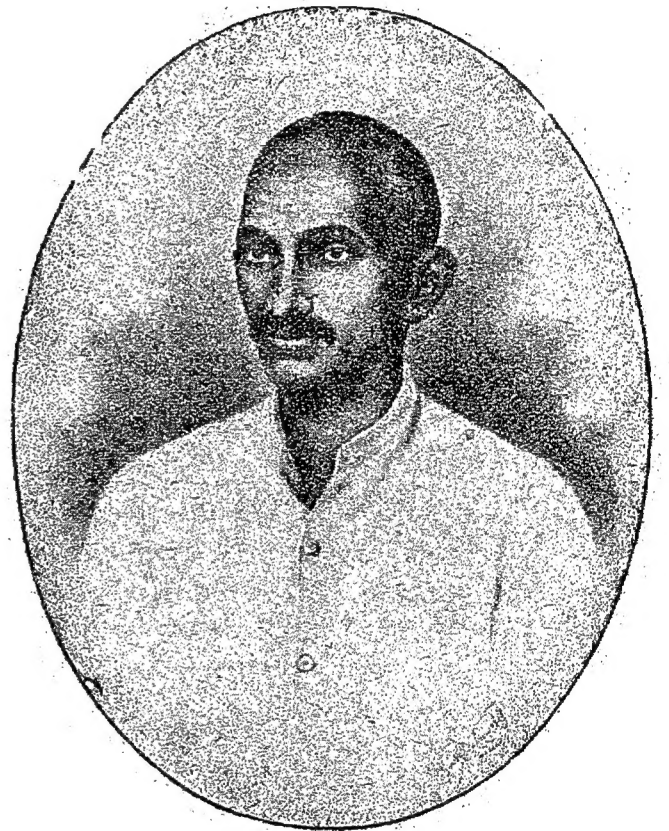
కటివస్త్రధారణ వైఖరి

యస్వరదశలోని వైఖరి

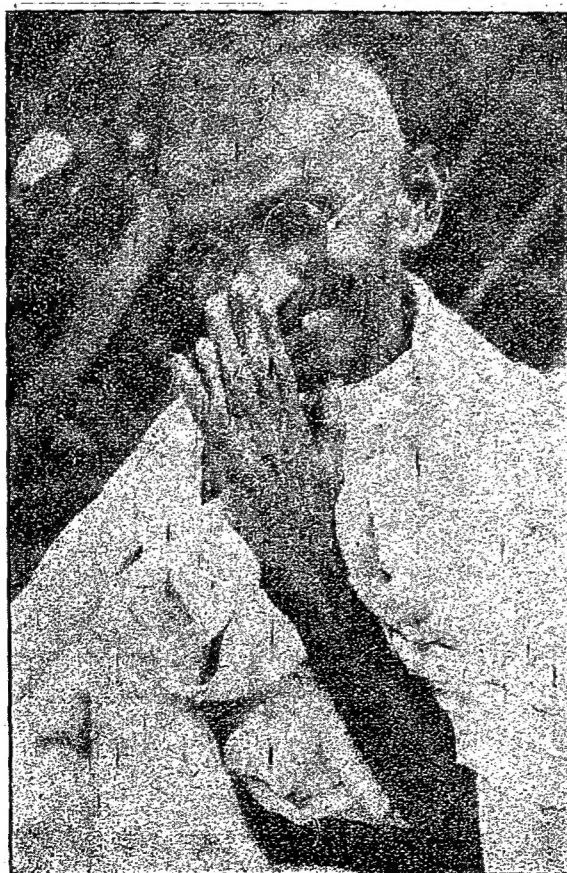
బర్మింగ్హా
ప్రాక్టీసు చేయుచున్నప్పటి వైఖరి

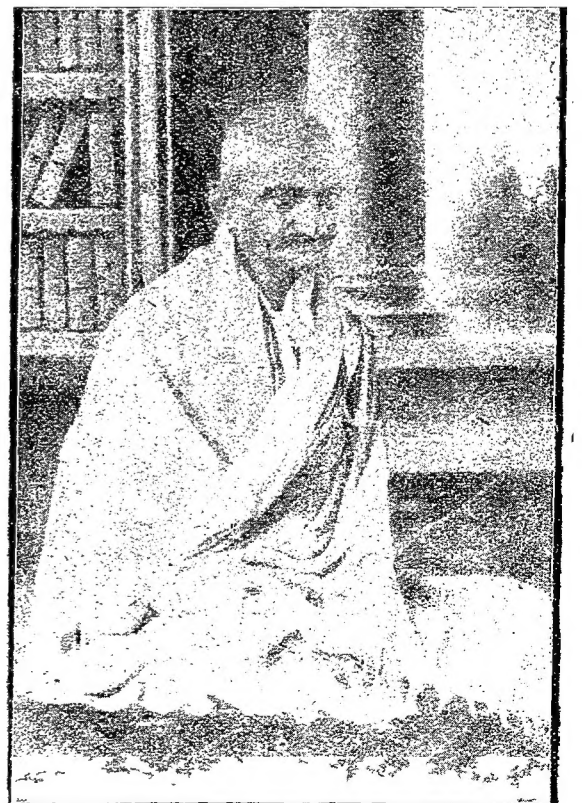
దక్షిణాఫ్రికాలో కారాగృహమునందున్నప్పటి వైఖరి

కటివస్త్రధారణము
సాం సూరవిగహము

చిరనగవుతో సమస్కరించుచుండుట

ఉత్తరీయమును ధరించిన వైఖరి

1920 సెప్టెంబరులో

కలకత్తాలో జరిగిన

అవసర కాంగ్రెసు మహాసభ

అవసరయోధ్యమతీర్మానమును

మహాత్మా దుపాదించుట

తీర్మానమును సుపాదించుచు గాంధీగారిట్లుపన్నెంటిరి :-
 నామై మోపబడిన భారము మోయుటకును కష్టమని నే నె
 దునును. ఈ తీర్మానము నామోదించుటవలన దేశమున గొప్ప
 మార్పు తప్పక తీరునును. నాయకులలో చాలవందకి భేదా
 భిప్రాయ మున్నది. నేను మహాముఖిగాని, నిరంకుశాధికారి
 గాని కాను. సహాయనిరాకరణము దేశమునకు క్రొత్తదికాదు
 ఎందరికొంది సభలను తేలికొంది సభ్యులచేతను ఈ తీర్మాన
 మంగీకరింపబడినది. ఆగస్టు 1వ తేదీనుండి ఆచరణజరుగుచునే
 యున్నది. తీర్మానము నామోదించినంత మాత్రముననే ప్రయో
 గము లేదు. యథాశక్తిని ప్రతిమనుజుడును సహాయ నిరాకర
 గు గావించి స్వార్థత్యాగము చేసినచో కార్యసిద్ధియగును.
 సహాయనిరాకరణమును ప్రోత్సహించుటకు సంసిద్ధుడనయి యు
 న్నాను. కాంగ్రెసు విచ్ఛిన్నమైన నగునాక. రాజకీయ శీఘ్ర
 మును పూర్తిగ మార్చుటకు ప్రయత్నించుచున్నాను. భిలాభతు
 విషయమున జరిగిన యన్యాయమునకు ప్రతీకారము గావించుట
 దనంతవరకు ముసల్మానులకు శాంతి చేపూరదు. పంజాబున ప్రా
 గకృత్యముల గావించినందుకు ప్రతిక్రియను భారతమాత పుత్రు
 లును పుత్రికలును తప్పక కోరవలెను. ఈ రెండు యన్యాయ
 ముల తొలగించుటకే దేశమున నాందోళనము జరుగుచున్నది.
 న్యాయముగావించుట కిష్టములేనివారి చేతులనుండి న్యాయము
 ను బలవంతముగ గ్రహించలేనిచో కాంగ్రెసెందులకు? నిరప
 రాధుల రక్తముచే కలుపింపబడునై సాస్తములనుండి ఎంత గొ
 ప్పదానమైనను గ్రహించరాదు. మికందర కనుమలను విధా
 నము నొనర్పించితిని. మిగిలిన విధానము లంగీకారానర్హములు.
 నేను చెప్పినట్టిది దేశీయు లెల్లరును సహాయనిరాకరణము గావించినచో స్వరాజ్య మొక్కసంవత్సరములో పుగనే యబ్బగడలని
 చెప్ప సాహసించుచున్నాను. (కరతాళధ్వనులు) కాని యొక్క
 టిమాత్రము జరుగవలెను. తీర్మానము చేసినంతమాత్రముననే జ
 యమబ్బదు. విధాన మారంభమనట్లహోరాత్రములు పని
 జేయవలెను. జనసామాన్యమున కనుమలగును. ఆచరణయో
 గ్యముగను నుండు విధానమునే మోపించుచున్నాను. సాధనాం
 తరము కత్తిమాసి యుద్ధము జేయుట తప్ప వేరేమియు లేదు.
 యుద్ధము జేయుటకు మన కాయధనముగ్రి లేదు. అట్టి ఆయు
 ధ సామగ్రి యే మనకున్నచో సహాయ నిరాకరణమును గూర్చిన యవస్థాసములను మీరు వినుటయే సంభ
 వించెడిది. కాదు. (వినుడు, వినుడు, కరతాళధ్వనులు) దౌర్జన్యము
 వలన న్యాయము బలవంతముగ గ్రహించుటకైనను నావిధాన
 మున తప్పుబడిన శిక్షయు స్వాధీనత్యాగమున నత్యవసరము
 ని గ్రహించునను. (కరతాళధ్వనులు) ఈయుద్ధము న్యాయవల
 కొరకే నేరేపెల్ల తిరుగుచుంటిని. దేశీయభిప్రాయ మెట్లున్న
 దో గమనింప నెంచితిని. జాతీయభావము నిజముగ జనుల నా
 నహించినదో జనులు తమ సర్వస్వము మాత్రమేకారాధనకై ధా
 రపోయెటకు సంసిద్ధులుగా నుండినో పరికింప నెంచితిని. నిజ
 ముగ జనులు తమధనమును బిడ్డలను దేశమున కర్పించినచో స్వ
 రాజ్యము తప్పక లభ్యమౌను. దేశీయులు త్యాగమునకు సంసిద్ధు
 లయి యుండిరా? బిరుదాంకితులు బిరుదు విసర్జనము గావించు
 టకు సంసిద్ధులై యున్నారా? తల్లిదండ్రులు తమపిల్లలను ప్రభు
 త్వమువారి పాతకాలనుండి తప్పించురా? త్యాగము చేయనిచో
 స్వరాజ్య సంపాదన మసంభవము. దాస్యమున నన్ను జాతి ప్ర
 ప్రభుమమున వైయధికారుల చేతులనుండి దానముల గ్రహించి
 తద్వారా జనించెడు బాధ్యతనుండి తప్పించుకొని పోవనాలదు.
 అధికారులొసగు దానములు మనకు మేలెన్నడును చేయజాలవు.
 కావున అధికారుల కెట్టి సాహాయ్యమును చేయరాదు. ఇది
 ఉద్ధియ ప్రధానమాత్రములు. స్వాతంత్ర్యమునకై పోరాడు సన
 సరమున బ్రిటిషు సంబంధము ప్రతిబంధకముగ నున్నచో బ్రిటి
 షు సంబంధము సంతోషముతో విడలుకొనెదము. హిందూ
 ముసల్మానుల యొకమర్తమే ప్రధానముగాని బ్రిటిషు సంబం
 ధముగాదు. పంజాబు గౌరవమును భారతీయ గౌరవమును కా
 పాడుటకై బ్రిటిషు సంబంధమును వీడి అరాజకము సంప్రా
 ప్తించినను ఏమాత్రమును సంతోషించక ప్రయత్నింతును.

ఆక్షేపణలకు గాంధీగారి ప్రత్యుత్తరము

ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచు గాంధీగారిట్లుపల్కిరి:- ఈభయ
 పక్షములవారి యవస్థాసములను మీరు వినియే యుంటిరి.
 ప్రతిపక్షుల యవస్థాసము లేవియు నాయభిప్రాయమును
 మార్చజాలకన్నవి. నావిధాన మారణయోగ్యము కాదని
 చెప్పుచున్నారు. అట్లు చెప్పుట సారసాటు. నావిధానము అం
 దరు నానిరంపకలరని చెప్ప సాహసించుచున్నాను. తక్షణ
 మారించుటకు సాధనము కాదునానికొరకే “క్రమక్రమ
 ముగా”ని తీర్మానమున చెప్పబడినది. ఆచరించుట కిష్టమున్న
 యెవల నీదినమే యాచరింపవచ్చును. స్వరాజ్యము లేని
 చో ఇదివరకు గావించబడిన ప్రాకృత్యములనుండి మరల
 గావించ బడకుండ జేయజాలము. అందుచేతనే స్వరాజ్యము
 కోరబడినది. కాననసభలలో నేల ప్రవేశింపవలెనో సకారముగ
 నొక్కరయినను చెప్పి యుండలేను. ప్రతిభుటనలననే సం
 స్థలు బాగుపడును. జాతీయవాదు లభ్యర్థులగుచో ప్రభుత్వము
 వారికి జాతీయవాదులు రాకుంటుంటే సంతోషము గూర్చును.
 జాతీయనాయకులు కాననసభలలో నుండుటకన్న బయటనుండి
 కృషిచేసినచో దేశమున కెక్కువపేలు చేపూరును. తిలకుగారు
 ఈవిధానమునకు ప్రతిహేతుడుగ మండిరని చెప్పబడినది. తిలకుగా
 రింకొక 15 దినములకు మరణించెదననగ నేను వారిచో నీ విష
 యమై ముచ్చటించగ నిట్లనిరి. “నా స్వంత అభిప్రాయ మేమనగ
 నునము కాననసభల ప్రవేశించి అవసరమైనప్పుడెల్ల ప్రతిఘటిం
 చుచు అవసరమైనప్పుడు సహాయము జేయవలెను.”

1920 డిశంబరులో

నాగపూరులో జరిగిన

కాంగ్రెసు మహాసభ

మహాత్మాను అవసరయోధ్యమ తీర్మానమును

సుపాదించుట

సభలోనొక్క తీర్మానముమాత్రమే చర్చింపబడనుం
 డెను. దానిని మహాత్మాగాంధీగారు సుపాదించిరి. దాని సుపా
 దించుచు గాంధీగారు హిందీ ఆంగ్ల భాషలయందు ప్రసంగము
 గావించిరి. కాంగ్రెసుమతమును సవరించుటకుగల కారణములను
 గాంధీగారు వివరించిరి. ఎట్టిసప్తము చేపూరినను బ్రిటిషుసంబంధ
 మును పరిత్యజింపరాదనట ఆత్మగౌరవమునకు భంగకరము.
 మనకు తీరని అనూనమును కలిగింపబడెను. ఆపరాధమును
 తొలగింప బ్రిటిషు దౌర్జన్యమువారు నిరాకరించుటయేగాక
 తామునర్పించు దుష్కృత్యములగునూడ వారొప్పుకొనకుండిరి.
 ఈమనోభావమును బ్రిటిషువారు పరిత్యజింపవచ్చునో బ్రిటిషు
 సంబంధమే మనకుండి తీరవలెనని కాంగ్రెసుసభవారు నిరారణ
 చేయుట అసంభవము. బ్రిటిషుప్రజలు భారతీయులకు తప్పని
 సరిగచేయవలసిన న్యాయముగూడ చేయవచ్చునో భారతీయు
 లు బ్రిటిషు సంబంధమును నిలువగోరని మన మభిలప్రపంచ
 మనకును స్పష్టముగ తెలుపవలెను. ఎట్టిసదుపాయములను నా
 రొనరించెదమని నంగీకరింపక బ్రిటిషుసంబంధమును ఎడలియే
 తీరవలెనని నా అభిప్రాయముకాదు. బ్రిటిషుసంబంధము భార
 తదేశాభివృద్ధికి సహాయమునచో దానిని మనము నిర్యూలింప
 గోరము. భారతజాతీయ ఆత్మగౌరవమును బ్రిటిషుసంబంధము
 అసంబంధమున నేని దానిని నిర్యూలింపదుటయే మన ప్రధాన
 కర్తవ్యము. ఇప్పుడు నూచింపబడిన కాంగ్రెసు మతసవరణ
 సభనా రామోదించినను బ్రిటిషుసంబంధమున కనుమలు
 రును ప్రతిహేతులుగా కలిసి సనిజేయుటకు చాలినంతఅవకాశ
 ము లేకపోలేదు. కాంగ్రెసు సభవారెన్నటికిని అవకార యొని
 రించినవారికి ప్రతీకార మొనరింపగూడదు. మనము ఖడ్గముల
 బూని ప్రభుత్వముతో హోరొనరింపజాలము. ఆత్మశక్తి సహాయ
 ముననే అట్టివరింప గలుగుదుము. ఆత్మశక్తి యోగులను మాత్ర
 మే గాక సర్వజనులను సులభ గ్రాహ్యము. అపకృతుల తొల
 గించుకొనుటకు మన మిదివర కనులించిన ప్రయత్నము లన్ని
 యను సఫలమయ్యెను. కాన రక్తపాత విరహితమును నూతన
 మార్గమును మన మిపుడనులించింప బూనితిమి. దారుణకృత్యముల
 నలన అపకృతులను తొలగించుకొనుట కిప్పుడు మనకు తొనసామ
 గ్యములేదు. ఈ సవరణ ఆమోదింపబడినందున నష్టమేమియు
 ను లేదు. శబ్దాలయనము బ్రిటిషు సంబంధ విరహిత మను నిర్ధా
 రణ మేమియు లేదు. అది ఆ సంబంధములను అవసరము నెం
 తెవరకు తొలగింపగలుగుదుమో దానినిబట్టి మనము సంబంధావశ్య
 క నిర్ధారణ చేయవలెను. వంగరాష్ట్ర శివీరమున కొంత కలవక
 మును కలహమును కలిగెను. కాని మరల నందరును సమాధాన

పడిరి. అనుకూలదాంపత్యము గల పుటుంగుమలందు మైత్ర ముపు
 డవుడు పరస్పరానురాగ భరితులను భార్యాభర్తలవలెనూడ నభి
 ప్రాయ భేదములను సాలయంకలను కలుగుచునే యుండును
 కాన వారు వారు దానిని మనసునందే దొల్లపుడు నుంచుకొని
 దీ ర్షనై ర ము ను పూ న కచెం బు నే ను ర ల
 క్రేమా ప్ర పూర్ణుల ను మం ను రు. ఆ వ గ్ధ తి నే మన
 మందర ముచలించింపవలెను. సహనమనగాల్పగ్రామము. నేను
 హిందూస్తానీభాషయందునుడివిన వాక్యములను ఎదిగగ్రహించ
 జాలనివారికొరకు కొన్ని వాక్యముల నాంగ్ల భాషయందు నును
 వగోచెదను. ఏలననిన లాలా లడవతిరాయిగా చేయవలెను
 నూర్చి ఆంగ్ల భాషయందు చిత్రముగ ముచ్చటించగలడు. ఎల్ల
 రు నీ తీర్మానము నేకగ్రీమముగ నామోదించ గోరెదను. బ్రిటి
 షుసంబంధమును కలిగియుండుటవలన మనము పరిమితములగుట
 యేగాక బ్రిటిషువారినిగూడ పరిమితము నొనరింపజాలదు మని
 తలంచువారు కొందరున్నారు. ఇక బ్రిటిషు సంబంధ మెంతమా
 త్రము కూడదని తలంచువారు కొందరుగలరు. బ్రిటిషుసంబంధ
 మును విడువకుండు విషయమున నన్ని యోశులును విభలమయ్యె
 నని ఆంగ్లహుసుగాను నుడివియున్నారు.

మనము బ్రిటిషు సంబంధమును పూర్తిగా ఎడలికేయు
 బయే కర్తవ్యమని ఆంగ్లహుసుగారు నుడివిరి. (వివండి వివండి)
 అట్టి అభిప్రాయములు గలవారికిని నేను నాసోదరుడన సొక
 తాతీగార్ల ఎంటివారికిని గూడ నిండు ప్రకటమున కవకాశము
 గలదుగాని బ్రిటిషువారకృత్యముల తొలగించినను తొలగింప
 కున్ననుకూడ వారి సంబంధమును ఎడలగూడవదనవారికి మాత్ర
 మిందవకాశము లేదు. గాని తక్కినవారి కందరికిని అవకాశము
 గలదు. బ్రిటిషువారు న్యాయమును గావించగోరనేని అసామ్రా
 జ్యమును ధ్వంసముచేయుట ప్రతిభారతీయునకును ముఖ్య ధర్మ
 మునని బ్రిటిషువారందరును గుర్తించి యుండవలెను. సాధన
 సంపత్తిగూర్చి కొంత చెప్పువాసియున్నది. నేను ప్రత్యుత్త
 రమిచ్చు స్వాతంత్ర్యమును కలిగియున్నానుగాన నిపుడవిష
 యము నెత్తుకొనను. నేను వ్యక్తిమాత్రముగ కొన్ని విషయ
 ములను నుడివి వివరించెదను. వంగరాష్ట్ర శివీరమున నిన్న
 జరిగిన స్వల్పముగల కలవరమును మీరు వినియుండురు. స్వరా
 జ్యమును కోరుదుమేని దానినెల్ల బడయవలెనను విషయమున
 కొంత ప్రచర్యముండక తప్పదు. ఆశివీరమున కొంత అభిప్రా
 య భేదము పరువవాక్యములు బాహుబు ప్రచర్యమును జరి
 గెను. ప్రపంచమున్నంతకాలము భిన్నాభిప్రాయము లుండకతీర
 దు. నేనింకను భార్యతోగూడ కుటుంబయూత్ర సలుపుచున్న
 వాడను. భార్యాభర్తలగునూడ భిన్నాభిప్రాయము లుండక
 పోవని నా ఆనుభవమునుబట్టి నేను తెలుపగలను. నాకు నలుగు
 రు నుతులున్నారగాన తండ్రి కొడుకులగునూడ నభిప్రాయ
 భేదముండునని నేను పలుకనేరదు. భావము బలము ప్రధాన
 మగునంతవరకు దుర్బలడగనన్ను క్షుణ్ణమాత్రము నురుముచేయ
 దగిన తీరికపొటనము నాతనయులకుకలదు. దీనివలన మీకు తె
 లుపగోరిన నీతియొకటి గలదు, వంగరాష్ట్ర శివీరమున నేను
 యిరుకతుల వారితోను ముచ్చటించితిని. వారందరును శాంత
 ముగ నావాక్యముల నాలకించిరి. వారు నాపట్ల ప్రేమను అను
 రాగమును సౌదర్యమును ప్రకటించి నేను సవినయముగ విన్న
 వించిన విషయముల నాదరముతో నాలకించిరి. న్యాయపరిష్కా
 రమునకు నేను రాలేదని వారితో తెలిపితిని. ఆవిధిని నిర్వర్తిం
 పదగిన నా రే మన ఆ గృహము లు గాని నే ను
 గాను గాని మీరాయ న క డ కు పో యి ఆ య న ను
 శ్రమపెట్టవలదు. మీరు నిశ్చయముగా స్వరాజ్యమును బడయ
 గోరుదుచేని శ్రేయశాలలును బలయుతులు నగుచులేని మీరు
 కాంగ్రెసుమతమును సవరింప నిష్ఠులరేని మీరాంగ్రహము నడచు
 కొనుము. ఆక్రమమును సహించును. అన్నిటి నిరలునే మరచి
 పొందు. అని నేను చెప్పితిని. వారట్లు చేసెదమని చెప్పిరి. ఆ
 న్యూత్నాలమును ఆదు విసరింపగోరను. మీకు తెలిపియే యుండు
 నున్నను. వారి భిన్నాభిప్రాయములు తొలగినని నేను తెలుప
 జాలనుగాని తొలగెనని భావించును. వారు విషయనిర్ధారణసభ
 లోగాని, యామహాసభలోగాని ఆగ్రహముని నెల్లడింపమని తె
 లిసిరి. అట్లు హితోపదేశము నాలకించినవారి కందరికిని కృతజ్ఞు
 డను. మనమందరమును ఆ మహాసభకు దేశాభివృద్ధికి, స్వత్రీస్వా
 తంత్ర్యమును, జాతీయగౌరవమును రక్షించుగాఢవిశ్వాసాన్ని
 తిమి గాని వేదకలంపుతో రాలేదు. కాన ఆగ్రహసరకు తైకా
 సూతవిభిన్న ప్రస్కృతై నెడతొలియిన మనసోదరుల శాంతభక్త
 మును మీరంద రనుసరింపరుగాక యని నిమ్ముకేమచున్నాను.
 (గంభీరహర్షధ్వని) మనము ఆవసర మహాసభయందు పూనిన
 యీ మహాకార్యనిర్వహణముండు పారంగతుల మును బోతుల
 రక్తసముద్ర నిమగ్నులము కాననియుండునెవేమో తెలియదు.
 కాన మన ము గాని మన లో నే వ్యర్థ గాని
 రక్తప్రాణమును కలిగించితిమను సపఖ్యాతికి నది కాదుగాను.
 మనము కష్టముల సహించితిమి. ఇరవరలక్రమును ప్రవేశింకేసి
 మనరక్తమునే ప్రవహింపజేసితిమి. అని ఆంగ్లతారాగర్ల

మన రాష్ట్రపు పురుషులందరూ సగర్వముగా స్వర్ణమున నట్లు మనము ప్రపంచమున గాన తలలు పగిలినవారిపట్లను మరణోన్ముఖులగు నన్నవారి పట్లను గూడ నే సత్కృతికముగ సానుభూతిని జూపగోరవలెను. ఎట్లయిన నేమి స్వదేశీయులచే చచ్చుటయే మేలుగాదా. (నిజమునిజము) మనము పగతీర్చు కొనుటయందు ఘనత ఏమి? ఎప్పుడైన మి కెవరికైన మి దేశీయులలో నెవరిపైననై ఆట్టివారు ప్రభుత్వోద్యోగులైన నేమి, గూఢచారులైన నేమి, అపరాధ పరి శోధకులైన నేమి, ఎవరిపై నాగ్రహము కలిగినను వాని నడచివేయదు. ఎదుటివాడు కళాహారము నహించిన మీరు మరల కర్రతెత్తకుడు. మీరు ఏతడును నందు గూఢచారి యప కృతికి ప్రతిఘాతమును గావించెదరో ఆతడునుండే నీయుద్య మము నిష్ఫలమని నమ్ముదు. దౌర్జన్యవిరహితనిరాకరణముం తయు దగ్గమగును. కాన నెల్లవారును ప్రతీకారచింత పూర్తిగ నైచి, ఆగ్రహమును సంపూర్ణముగ నడచి, దౌర్జన్యములై వాసినందుదురుగాక. ఆధ్యత్మనికడ కేగి విన్నవించుకొండ కాంత మును, చూపిన నానందము నందరి నే నభినందించుచున్నాను. అన్యాయము జరిగినదని భావించువారందరూ దానిని మర చుటయందు శ్లాఘనీయులగు ప్రపంచీచరి. ఆగ్రహము నింకను ఆడపజాలనివారు మరచుటకు ప్ర యత్నించెదరుగాక! అతిముఖ్యమగు యీగుణపాతమునే మి కందరికి నేను, నాకుగల మనోబలమునంతయు వినియోగించి మిమానసములందు గాటముగ నాటునట్లు భోధింప గోరుచు న్నాను. మీ రీతీర్థము పూర్ణములతో నామోదింపగోరుదు రేని నాకు సంతసమేకాని, ఆమోదింపుటతోనే ఆ ఉత్సాహ మంతరింపగూడదు. ప్రపంచమునందెట్టి కేకయును కదలింప జాలని కార్యదీక్షతో, గాఢవిశ్వాసముతో మీరు తీర్థాన తత్వమును ఆరణ్యమునకు కొనిరావలెను. మీరు స్వరాజ్యమును అనతికాలమున న్యాయబద్ధమును, సగౌరవమును, దౌర్జన్యవిర హితమును, శాంతియును, అగు మార్గమున బడయుటకు కృత నిశ్చయములై యున్నారు. అందులకే నేడు మీరు తీర్థానము నామోదించితిరి. మనకు సాధనము కఠినకరములముగాదు. అత్తై క్కే! అది ఒకరిసాత్తు కాదు. అది సన్యాసులకును, మహాత్ము లకు మాత్రమే. సాధ్యమునుకొనుటకు అజ్ఞానము, స్త్రీయైన పురు షుడైన ప్రతిమానవవృత్తికిని అది సులభసాధ్యము గాన ఈ తీ ర్థానము నామోదింపువా రందరు నిట్టి శుభపరిస్థితులలో, ఇట్టి పరిత్రేడితలతో దాని నామోదింపుమని మహాపూర్వకముగ భావించవలెను. మీరందరు దీని నేకగ్రీవముగ దీని నామోదిం రుగుగాక. ఒకవత్సరములలోపల మింకంకల మిడతనట్లు మీకు పనిచేయుగలవనంతటి దౌర్జన్యపదము, నిశ్చలభావమును సర్వ క్షణము మీకు ప్రపాదించుగాక అని ప్రార్థించుచున్నాను. కాంచుతో మీరు నానందముల నాలకించుచుటకు మరియొక సారి వందనముల సమర్పించి ఇంతటితో విరమించుచున్నాను- అని మహాత్ము గంధీగారు నుడివరి.

బార్డోలీ సత్యాగ్రహసన్నాహము

1-2-1922 వ తేదీని మహాత్ముడు రాజప్రతినిధికి వ్రాసిన లేఖ

మారణ సుండలమునందలి బార్డోలీనుండి ఫిబ్రవరి 1 వ తేదీని గాంధీమహాత్ముడు రాజప్రతినిధి కి లేఖను వ్రాసెను. బార్డోలీయులు పంజాబు, భిల్వాళు, స్వరాజ్యవిషయములందు చేసిన నిత్యమును దొంగనముగాగు నిగ్రహింపగల విధానములను అపరాధ మొనరించినందున ప్రభుత్వముపట్ల దేశీయులకు గల విముఖత్వమును వెల్లడించుటకు బార్డోలీలో ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభించుటకు మొదలు నిశ్చయించబడెను. కాని బొంబాయి అల్లరులవలన నా ప్రయత్నము నిలిచిపోయినది. ఇంతలో దొర తనమువారు దేశమునందనేక భాగములలో తీవ్రమగు నిర్బంధ విధానములను ప్రారంభించిరి గాన పక్షపాతమునకు పాల్పడిన నాకన్యాశ్రమోద్యమమును, సంఘ స్వార్థోద్యమమును, ముద్రాలయ పత్రికా స్వాతంత్ర్యమును కాపాడుట దేశీయుల కవసర ప్రాధ మిక కృత్యముగ నేర్పడినది. ఇండియా ప్రభుత్వమువారి ప్రస్తుత మనోజీవిని బట్టియు, దేశమునందలి దౌర్జన్యశక్తులను పూర్తిగా వశపరుచుకొనుటకు దేశము సంసిద్ధమైయుండక పోవుటకు బట్టి యు దేశీయ నాయకుల సమావేశమును జరుపునట్లు మిమ్మును (రాజప్రతినిధి) ప్రోత్సహింపరుటకు మాలాన్యాగారు మున్న గు వారినర్పినసభతో సంబంధము కలిగించుకొనుట కసహాయ వాదు లంగీకరింపలేదు. కాని ఘనమునకు ప్రతిపక్షము నివారించ నాతురుడనగు నేను మాలాన్యాగ సభవారి సూచనల నంగీక రించునట్లు కాంగ్రెసు కార్యసంఘమునకు సూచించుటకు వెను దీయలేదు. రాజప్రతినిధి కలకత్తాలో నొసంగిన యుపన్యాస మునందు సూచించిన రీతిచే యున్నవని భావించి మాలాన్యాగ సభ వారు తీర్థానములను చేసినను రాజప్రతినిధి ఆ సూచనలను నిర్లక్ష్యముగ నిరాకరించెను. కాన దేశీయులు తమ కోరికల నమలు జరిపించుటకు దౌర్జన్యవిరహిత మగు నేదోయొక విధా

నము ననుసరింపబడుట సిద్ధమైనది. అతీసోదరులు ఎట్టి మర తులను లేకుండ తమపాప నిచ్చినపుడు రాజప్రతినిధి ఏర్పర చిన నాగరక పద్ధతి పూర్తిగా ఆతిక్రమింపబడినదని ప్రస్తుతము జరుగు కార్యములవలన స్పష్టమగుచున్నది. అసహాయవాదులు పనులలోను మాటలలోను దౌర్జన్యమును చూపకుండ నున్నంత కాలము యిండియా దొర తనము కల్పించుకొన గూడదని రాజప్రతినిధి అపుడు నుడివెను. అరితిగా దొరతనము తలపముగ నుండినచో ప్రజాభిప్రాయము వికసించి యుండును. దేశమునందలి దౌర్జన్యశక్తులకు పూర్తిగా వశపరుచు కొనువలయు కొట్టుకొలది సంఖ్యగల అసహాయవాదులలో నధిక మగు క్రమశిక్షను నెలకొల్పవలయు కాంగ్రెసువారు ఆజ్ఞోల్లంఘనమునకు కావలసిన గడంబుల కనుమతించియుండరు. అటు గాక న్యాయవిరహితమగు నిర్బంధవిధానము ప్రారంభించబడుటచే సమస్త ఆజ్ఞోల్లంఘనము నవలంబించుట అవశ్య అవసర విధానమయ్యెను. ప్రస్తుత ది బార్డోలీలో మాత్రమే జరుగు ను గాని ఆంధ్రరాష్ట్రమున గుంటూరు మండలమువారు కాం గ్రెసు నియమముల నన్నిటిని పూర్తిగా నెరవేర్చినచో ఆ మండలమున నూరు గ్రామములందుగూడ సమస్త ఆజ్ఞోల్లంఘన మన లంబించబడుటకు నాకున్న అధికారమునుబట్టి వెంటనే నే నను మతినిసంపల్ల జరుగవచ్చును. కాని బార్డోలీ ప్రజ లాజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభించుటకును ప్రభుత్వమునకు ప్రధానపురు షులగు మిమ్ము మీ విధానమును మార్చుకొనుటచే నివసించుచుగ నేడుచున్నాను. దౌర్జన్యవిరహితములగు పనులు చేసినందులకు శిక్షితులను విచారణలో నున్నవారు ననుచారినందరిని ఎవలికేయ గోరెదను. పంజాబు, భిల్వాళు ఆక్రమముల తొలగించుటకు గాని, స్వరాజ్యనిధికిగాని మరి ఎందులకైనగాని దేశమునజరుగు పనులు దౌర్జన్యవిరహితములై యున్నంతకాలము అవి కఠిన శాసనములక్రిందకు వీనలు ప్రాసీజరు కోర్టులక్రిందకు వచ్చినను వానితో నెంతమాత్రమును ప్రభుత్వోద్యోగులు కల్పించుకొన గూడదని మీరు నిరారణగా స్పష్టముగా ప్రకటింపగోరెదను. ముద్రాలయములపైను, పత్రికలపైను యుద్ధోగ్యుల పరీక్షల మును పూర్తిగా తొలగించి యిట్టిను నమూనాచేయబడిన జుర్రా నాలను, సాక్షులను తిరిగి యిచ్చివేయగోరెదను. ప్రస్తుతము నాగరకతల ప్రభుత్వముల క్రిందనున్న దేశములని భావించబడు నట్టి దేశములందావరణములలోనున్న విధానమునకు భిన్నముగా చేరు మిమ్ముల నేమియు కోరుటలేదు. ఈ లేఖ ప్రకటియిన తేదీ మొదలు (4 వ తేదీ) ఏడురోజులలోపున మీరీ ప్రకటనను చేయుట సాధ్యమగునని చెరసాలలనుండి ఎదురబడిన నాయకు లు పరిస్థితులను మరల నాలొంది కొత్తగా నిర్ధారణ చేయు వరకు ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రారంభింపకుండునట్లు చేయుటకు నేను పూనుచున్నాను. దొరతనమువారి ప్రకటనమును చేయుచో ప్రజాభిప్రాయమును నెరవేరుటయే వారి నిజసంకల్పమని నేను భావించెదను.

27-1-22 వ తేదీని మహాత్ముడు సత్యాగ్రహశ్రమవాసులకు చేసిన ఉపదేశము

“సమస్త శాసనోల్లంఘన, పన్నులనిరాకరణ కార్యక్రమమును ప్రారంభించి జయప్రథముగ నిర్వహించు నుద్దేశముతో నేను నేడు బార్డోలీకి వెడలనున్నాను. నేనెప్పుడు మరలవత్తునో చెప్పజాలను ఒకవారము పట్టవచ్చును. ఒకనెల యింకో, ఒక సంవత్సరముగనో, లేక ఆపలే రాజులనో చెప్పుదు ప్రభు. అది నాయధీనముగాదు. కాని ఒక్కటిమాత్రము దృఢము. మనము భారతమునకు స్వరాజ్యమును సంపాదించ వలెను. లేకున్న మనము ప్రాణముల నర్పించవలెను. భారతము క్రమముగ పుణ్యభూమిగ మారుచున్నది. ఇప్పటికే సంసార్థము గలిగినది. ధర్మము మనవత్తుముండ అవజయము గలుగునా? నేను మనకు మోక్షము సిద్ధింపనున్నది. సత్యముకొరకు సం తోష పూర్వకముగ ప్రాణముల నర్పింపుము. బ్రహ్మమెచ్చుట నున్నది, అది యెట్టిది, అని నన్నెచైన యడిగినచో సత్య మెచ్చుటనున్నది, అది యెట్టిది అని యడుగవలెనని నేను చెప్పుదును. సత్యమే బ్రహ్మము. ప్రతినాయకు ఉదయమున లేవగనే ఓసర్వేశ్వరా! నామతము కొరకును, సర్వప్రపంచము కొరకును ప్రాణముల నర్పింపదగిన క్రింది నా కొనసంపాది ఒక్కక్షణిక మైన భగవంతుని ప్రార్థింపవలెను. కేవల ప్రాణత్యాగమునలన ముక్తిగలుగదు. సంతోషముతోను అంగీకారముతోను, మృతి నొందువారికి మోక్షము సిద్ధించును. భగవద్గీతయందలి రెండవ యధ్యాయమున భగవానుడను శ్రీ కృష్ణుడు సీత ప్రజ్ఞనుగూర్చి అర్జునునకు గావించిన బోధలను స్మరింపుము. అరితిగ జీవితమును గడపుటకు ప్రయత్నింపుము. పెక్కు కష్టములను దురాగతము లను అనుభవించుచు మరణమును భీతిలేక సంతోష పూర్వ ముగ ప్రాణముల నర్పింపగల శక్తిని భగవంతుడు మన కొసంగిన చో మన జీవితము సౌఖ్య సంతోషముల కాస్పదమగును. నా మతముకొరకును, నాదేశము కొరకును ప్రాణముల నర్పింపగల శక్తిని భగవంతుడు నాకొసంగినాడు. స్వాధ్యాయమునందొక విధమున సంతృప్తిగలుదు. నిన్నటిరాత్రి వాస్తానిగారు వ్రాసిన గ్రంథ మొకదానిని చదివెతిని. స్వాధ్యాయము ను గూర్చి వాయువు రాజాప్రతాపసింహునిచరిత్రమును వాస్తానిగారు

సారించిరి. ఆయనభాషము లతిమనోహరములు. ప్రతాపసింహుని స్వాధ్యాయము. చిత్తూరుకాట శత్రువుల పశ్చిమయినపిమ్మట దానిని మరల స్వాధీనపరచుకొనుట సాధ్యముగాదని ప్రతాపు డుగ్రహించి రాజభక్తి సంపన్నులగు సరదాజులన యెట్టివా గ్గానమును బడసెను? వారందరూ స్వాధ్యాయము చూపడకుని వాగానమొనరించిరి. “చిత్తూరురాష్ట్రమునకు మరలస్వాతంత్ర్య ము లభించువరకును మేమెట్టిభోగముల ననుభవించుము, కటిక నేలనే పరుండెదము. కందమూలాదులనే భుజించెదము. సర్వ హిక సౌఖ్యముల పరత్యజించెదము. సంపూర్ణ స్వాధ్యాయమును బూనెదము” అని వారందరూ దృఢసంకల్పముతో ప్రతి జ్ఞాపూర్వకముగ వాగ్దానమొసంగిరి. రాజా ప్రతాపసింహుడు సీతప్రజ్ఞుడని నేనునుడువుచున్నాను. ఎల్లవారును స్వాధ్యాయ దీక్షను బూని, యభ్యసించి సీతప్రజ్ఞులును గాదగు.

బాపుజీయొసంగిన సంగతులయిదు. బార్డోలీకి పయన ముననపుడొసంగిన యుపదేశమిదియ మహాత్ముడు వచించినట్లుల ఆయన వారమా, మాసమా, సంవత్సరమా, మాసాన్నిగ్యమున నుండకుండుట తలపించును. లేక మేమా మహానీయుని సంద ర్శించుభాగ్యము మరల గలుగదో! ఏరీకెఱుక? మేముసాధన ముగ నాయనమాటల నాలకించితిమి. ఉపన్యాసకాలమున వల్లెత లు నిశ్చబ్దముగను, శాంతముగను నుండెను. సందేశమునంత ముగిసిన తరువాత మానేత్రములనుండి నీరువ్రాలెను. మేముధర్మము చిక్కపట్టజాలక పోతిమి. మహాత్ముని యొద్దనుండి వెడలుటకు పూర్వమాయనను అందఱుమును ఒక్కవారు తక్షణధ్యానముతో మాచితిమి. మామనోభావములను తెలుపుటకు లేఖని యాదుట లేదు. (బొంబాయి క్రానికల్.)

చారీచారా అల్లరులు

బార్డోలీ సత్యాగ్రహమును విరమించుచు మహాత్ముడు 16-2-22 వ తేదీని చేసిన ప్రకటన

భగవంతుడు నా కెంతయో దయజూపెను. మాడుచు మారు ఆయన నన్ను మందలించెను. శాంతి శాసనోల్లంఘనమునకు నలసిన సత్యము, అహింస దేశమున ప్రబలియుండలేదని భగ వంతుడు చెలుపుచున్నాడు. శాసనోల్లంఘనము సామ్యముగ నుండవలయును. సత్యము, వినయము, ప్రేమ వ్యాపించి యుండవలయును. అంతియగాని యెన్నడును దౌర్జన్యము, ద్వేష ములకు తావుండగూడదు. చాటెనుశాసన అందోళనము ప్రారం భమైనపుడు 1919 న సంవత్సరమునందు భగవంతుడు నన్ను మంద లించెను. అహమ్మదాబాదు, బీర్కాం, ఖేదాపట్టణములు లెక్కావర్చినవి. అస్పృశ్యతము, కనూగు నగరములుగూడ లెక్కావర్చినవి. నేప్రారంభించిన దౌర్జన్యము మానుకొంటిని. హిను వత్సర్యముంత దుష్పరిగణనము చేసితినిని వెల్లడించితిని. భగవం తుని యెదుటను మానవునియెదుటను గూడ నేను నమ్ముచున్నెతిని. సమస్త శాసనోల్లంఘనమును మాత్రమేగాక నాస్వంతమున సత్యా గ్రహమును సయితము హినినైచితిని, విమ్ముల భగవంతుడు బొంబాయి సంఘటనములద్వారా కీకరముగ నన్ను మందలించెను. నవంబరు 17-వ తేదీన బొంబాయిప్రజలు శేసిన దుష్ట రితములకు నన్ను సాక్షిభూతునిగ భగవాను డొచ్చెను. ప్రజలు సహాయ నిరాకరణోద్యమపక్షముననే పని చేసిరి. బర్డోలీ తక్షణమే ప్రారంభింపవలసిన సమస్త సాత్విక శాసనోల్లంఘన మును ఆసందర్భమున విరమించినట్లు ప్రకటించితిని. 1919-వ సం॥మున కన్న నాకు అసమాన మధికముగ గల్గెను. కాని నా కది మించినే లేదు. భారత బాతికీగూడ అందువలన మంచి యే గల్గెను. శాసనోల్లంఘనమును పరమింపబడవలసి హిందూ దేశము సత్యమునకును అహింసకును, అండగనిచ్చెను. కాని మిగుల కఠినమగు అసమానము నాకింకను సంప్రాప్తించ నలగి యున్నది. ముద్రాసుపురము నన్ను మందలించెను. కాని నేను విననయితిని. భగవానుడుమాత్రము చారీచారాద్వారా స్పష్టముగ బల్కెను. మిగుల క్రూరముగ వధింపబడిన పోలీసు కానిస్టేబులు ప్రజలకు మిగుల ఆగ్రహము గల్గించిరిని నాకు తెలిసినది. ప్రజలను అటంకపరుపుమని పోలీసు లనప్పెట్లరు గారిచ్చిన వాగ్దానమునకు న్యతిరేకముగ పోలీసువారు ప్రపంచీచరి ప్రజల యూరేగింపు నడచినపిమ్మట వెనుకబడినవారిని తట్టి వారికి నిరోధము గల్గించిరి. అంతట వీరు సహాయమును వేడగా ముందుకు నెడలిన ప్రజలు వెనుకకు దిరిగినవచ్చిరి. పోలీసువారంతట అగ్ని కురిపించిరి. తమదగ్గర నున్న యందు ఆఖరకాగానే వారు రాజాకు సురక్షితముగ వెల్లిరి. ప్రజలంతట టూనాకు నిప్పుం టించిరిని నాకు సమాచారము తెలిసినది. తానాయందు బందీ కృతులైన పోలీసువారు ప్రాణములకొరకు వెలుపలకు రాగానే ప్రజలచే బంధింపబడిరి. వారి శరీరములు మంటలలో వేయ బడెను. సహాయ నిరాకరణము విచ్ఛిన్నభటు తెలిసికి యీనధల లో ప్రమేయము లేదని తెలుపబడినది. పోలీసువారు రగుల్కొల్పిన ఆగ్రహమేగాక ఆజిల్లాలో వారు చేసెడి దురాగతములు గూడ ప్రజలను ప్రేరేపించెను. ఎట్టి ఆగ్రహకారణ మున్నను రక్షణము లేక ప్రజల ద్రవ్యము పాత్రులైనవారిని పధించుటకు

కారణములేదు. హిందూదేశము అహింసను అనలంబించుచు, అహింసామార్గముల ముఖమున స్వాతంత్ర్యరాజ్యమును పొంద గోరుచున్నప్పుడు, తీవ్రగ్రహకారణమున్నను, ప్రజలు దౌర్జన్యమునకు గలగుట అభీష్టమౌచును. బర్మోలో దౌర్జన్యరహితులైన శాసనాతిక్రమణులు భగవంతుని దయవలన విజయము గాంచు ననుకొనుదు. బర్మోలో విజయము బొందినవారి పరమగ ప్రభుత్వముగారు తమ యధికారము ఒప్పుకొను రనుకొనుదు. ఆగ్రహకారణము గలుగగనే దుర్మార్గమును గావించెడి దుండ. యెవరు వశపరచుకొన గల్గుదురు.

అహింసాసాధనము - మునున ప్రవర్తనలను బడయుచో ముందుగ దేశమునందలి దౌర్జన్యతను పరివర్తనచేసి కొనవలయును. హిందూదేశమందలి దుండగిండ్రును ముగ్ధులను కొనినపుడే దౌర్జన్యరహితసహాయనిరాకరణావలంబులకు విజయము గల్గును. దీనియర్థమేమి? దుండగిండ్రునయితము సహాయ నిరాకరణోద్యమము కొనసాగుచున్నంతవరకునే దేశాభిమానముచేగాని మతబద్ధులెగాని దౌర్జన్యసంహరణమును కట్టిపెట్టవలయును. అందుచే చారీచారాలలో పరిగిన ఘోరవివాదము నన్ను వెంటనే మేల్కొల్పినది. రాజప్రతినిధిగారికి మీరద్రాసిన లేఖయు వారి ప్రత్యుత్తరమునకు మరల బంపిన జవాబును ఏమయ్యెనని నైతాను నన్నుడుగుచున్నది. ఈ యనమానము భరించుట మిగుల కష్టము. ప్రభుత్వము వారికి బెదరింపు లేకును వ్రాసి బర్మోలో ప్రజలకు వాదనలను నిచ్చి మరలాడే వెనుకకుమరలుట పిరికివారల లక్షణము. ఈరితిగ నైతాను పలుకుట బాడ సత్యమును మతమును భగవంతుని సయితము నిరాకరింపవలయునని చెప్పినట్లుల భావింపవచ్చును. నాకు గల్గిన సందియములన్నిటిని నర్హింపుకొని వాటిని ఇతరస్నేహితులకును చెప్పితిని. వారు మొదట నాతో నేటిభవింపలేదు. ఇప్పుడైనను వారిలో కొందరు బహుశః ఏటిభవింపక పోవచ్చును. కాని నాయందు నాసహచరులకు మిగుల దయగలదు. నన్ను వారు తమింపుచుందురు. అందుచేత నాకష్టములను వారు గుర్తించి నాపేతువులను శ్రద్ధతో నాలించుచు. ఇందలి పర్యవసానము వెర్రింగు కమిటీతో రాష్ట్రపూర్వకముగ ప్రజలయెదుట నున్నది. అసంబంధన కార్యక్రమమునంతను ఈతీరున తలక్రిందులు చేయుట రాజకీయముగ అవివేకముగను, బలహీనముగను గనపింపవచ్చును. కాని మతబద్ధులతో జూచిన నిక్కార్స మెంతయు సంభవ్యము. నాకు గల్గిన అనమానములను నేనుచేసిన లెక్కలను సంగీకరించుచుచే దేశమున కధికలాభము గలిగెననినంతయు నుపసంహరింప సాహసించెదను. నా మన్నన గుఱుము లెల్లను సత్యము అహింస మాత్రమే. నాకు మానవాతిశయములే లేవలయునలేవు. అట్టికష్టము నేను కోరను. సామాన్య మానవులందరినోనే నేనును ప్రమాదమునకు లోనగుచుందును. నే తేమీ నే నుండనేకలోపములు గలవు. భగవంతుడు మాత్రము ఇంతాకు నాప్రయత్నముల నాశీర్వాదించుచుండెను. లోపము నుండించుట ఒకచిత్తులవంటిది. అది దుమ్మును దులిచి నేలనుపరకొనము జేయును. నాదోషము నొప్పుకొనుటవలన నా కెక్కుడు బయగలిగినట్లుల భావించుచున్నాను. ఉద్యమమునకు గూడ నిండు వలన బలము గల్గును.

సవ్యమార్గమును విడిచి మానవులెప్పుడును గమ్యస్థానమునకేరయుండలేదు. చారీచారమును, బర్మోలోకిని సంబంధములేదని తెలుపుచున్నారు. చారీచారాలను బర్మోలో దౌర్జన్యమునకు పూనుకొనుచో మాత్రమే, అసాధ్యము గలదని వాదించెదను. నాశీవిషయమై యెట్టిసందియమును లేదు. హిందూదేశమునందలై బర్మోలో ప్రజలకు మిగుల కాంతింపబడిన నాయభిప్రాయము. కాని హిందూదేశపుపటముపై బర్మోలో ఒకచుక్కవలెనుండును. ఇతరభాగములగూడ పూర్వముగ తోడ్పడుచున్న గాని బర్మోలో ప్రయత్నములు విజయము గాంచవు. హిందూదేశమునందలై భాగములందుగూడ దౌర్జన్యరహితముగ మెలగునపుడే బర్మోలో శాసనాతిక్రమణము కాంతిముగ జరుగును. కుండెడు పాలలో ఒక్కవిషపుచుక్క కలసిన అది ఆహారయోగ్య మెట్లు గాదో చారీచారావిషము చేరుటవలన బర్మోలోకాంతము నిరుపయోగమును. బర్మోలో హిందూదేశస్వభావము సంత బెప్పుచో చారీచారగూడ అంతగనే దెల్పును. చారీచారా యుదంతము, దేశస్వభావతీవ్రవిషము. నిర్బంధములు కొనసాగుచోట్ల మానసికముగగాని శారీరికముగగాని దౌర్జన్య మేమాత్రములేదని నే నెపుడును తలచియుండలేదు. కాని ప్రజలు గావించినస్వల్పపు దౌర్జన్యమునకును, అధికారు లవలంబించెడి విపరీతపు నిర్బంధములకును సంబంధ మేమాత్రము లేదని వెనుకను ఇప్పుడును గూడ నమ్ముచున్నాను. యంగు యిండియా పత్రికలో ఈ సంగతి నివలమురు చెప్పితిని. సభను నిషేధించిన ప్రదేశములలో వానిని జరుపుట దౌర్జన్యమని నేను భావింపను. నేనుజెప్ప దౌర్జన్యము, రాళ్లను రుద్దులు, పరుల నిర్బంధించుటయందు గలదు. శాసనోల్లంఘనమునందు ఉద్రేక మేమాత్ర ముండగూడదు. మానముగ బాధ ననుభవించుటకు శాసనాతిక్రమణము సంసిద్ధుల గావించును. దాని ఫలిత మున్న

తము. కొంత యుద్రేకము మాత్రము తప్పక యుండునని నేను దలచితిని. అసంపూర్ణి యగు పరిస్థితులలో గూడ శాసనోల్లంఘనము కొనసాగింపవచ్చుననికూడ తలచితిని. సంపూర్ణముగ పరిస్థితులలో శాంతిని శాసనోల్లంఘనము ఎవరికిని కష్టము గల్గింపదు. ప్రతిపూలపరిస్థితులలో యీ ప్రయత్నము చేయుట మిగుల సహాయకరము. చారీచారా వివాదము ఇందుకు చిహ్నము.

తగిన కట్టుదిట్టములు గావించినచో హిందూదేశ మెట్టిమన్నిత ననుభవించునో తెలియుచున్నది. అహింసనుండి, హింసనుబయలుదేరనియకుండుచో మన ప్రయత్నముల మరల్చి శాంతివాతావరణమును సాపించి మన కార్యక్రమమును మార్చవలయును. ప్రభుత్వముగారు రగుల్కొల్పినను శాంతిగల్గు నను నమ్మకము ప్రబలంపరచుకొని ప్రయత్నము సలపగూడదు. అనునాతిని బడయని ప్రదేశములలో ప్రభుత్వోద్యోగులు ఎంతటి ఆగ్రహకారమును కలిగించినను ప్రజలు సమస్తశాసనోల్లంఘనమును ప్రారంభించుకుంటున్న మనము శ్రద్ధతో గమనింపవలెను.

ప్రస్తుతాన్నిబట్టికూడ కాంగ్రెసుశాఖాసంఘములు సమగ్రములగ లేవనీయుచున్న తత్కాఖాసంఘములు ఇండియాకాంగ్రెసుసంఘమువారి ఉత్తరువుల సరిగ పరిపాలించుట లేదనియు, స్వప్రము కాకపోదు. ప్రతిగ్రామమునందును కాంగ్రెసు సంఘములు ఏర్పరచబడియుండలేదు. కొన్నిగ్రామములలో నున్నను ఆగ్రామసంఘములు దేశీయకాంగ్రెసు సంఘమువారి మానవలను సరిగ అనుసరించుటలేదు. కాంగ్రెసు సభ్యుల పట్టికయందు కోటిమంది సభ్యులకంటె ఎక్కువయుండరని తోచెడిని. 1922 సంవత్సరము ఫిబ్రవరి ౧౭ జరుగుచున్నను యీ సంవత్సరమునకు ప్రతిసభ్యుడును చెల్లింపబడిన 4 అణాల చందాను ఇంకను చాలమంది చెల్లించినలేదు. ప్రజలను నిలబెట్టదశమునందు చేర్చుటలో నిబంధనలను సరిగ గమనించుటలేదు. వాలంటీర్లు సంతకమును చేసి ఇయ్యవలసిన ప్రమాణపట్టికయందున్న యంతములన్నిటిని వారు నెరవేర్చుటలేదు. వారు చేతిమగ్గువు పడుకు మాలు ఖద్దరు బట్టలను ధరించు నిబంధనయిన సరిగ పాలించుటలేదు. అస్పృశ్యత యను పాతిత్వమును వలంటీర్లలో హిందువులను వారందరును ఇంకను బాపుకొనలేదు. దౌర్జన్యశక్తికము నుండి ఎల్లరును ఇంకను విముక్తులు కాలేదు. ఈ వలంటీర్లు చెరసాలకు పోయినచోమాత్రమున మనకు స్వరాజ్యము లభించుటకాని, పవిత్రముగ భిలాభము సమస్త నెరవేర్చుటగాని విశ్వాస హీనలగు ప్రభుత్వసేవకులకు సామ్యునిచ్చుటను మాన్పించుట కాని చేపాగు. విజ్ఞానమును కలగజేయుగూడ మానక కొందరు పారపడుచున్నారు. మనలో మరికొందరు బుద్ధిపూర్వకముగ శాసనము చేయుచున్నారు. తాము దౌర్జన్యవిరహితులు గ నుండవలసియు, నుండవలసిన లేదనియు స్పష్టముగ ఎఱిగియుండియు కొందరు వాలంటీరుదశములలో చేరుదురు. ఈరితిగ అసత్యవాదులని ప్రభుత్వమును నిందించు మనముకూడ అసత్య వాదులనుచున్నాము. సత్యమునకును దౌర్జన్యరాహిత్యమునకును కేవలము పొల్లుమాటలతో విశ్వాసముదావినంతమాత్రమన మనము స్వరాజ్యమున ప్రవేశింపజాలము.

మందు దేశాభివృద్ధి మోచుగ జరుగుటకు సమస్తాత్మోల్లంఘనమును నిలిపివేయుటయు, ఉద్రేకము నడంచుటయు అత్యవసరము. దుర్గయును లింకను జరుగకుండ నిరోధించుటకు అత్తోల్లంఘనపరిత్యాగము తప్పనిసరి అయినది. తాత్కాలికముగ అత్తోల్లంఘనమును విరమించినందులకు కాంగ్రెసుసభ్యులను ప్రైలును పురుషులను పాతాళులు కాకుండుటయేకాక జాతీయ పాతిత్వమునుండియు ఆస్థిరత్వభారమునుండియు విముక్తులగుదురని నే నాశించెదను.

ఇయ్యని మనకు పరాజయమనిగాని, పరాభవమని గాని ప్రతికర్షలు తలంచి ఉద్బోధింపడు. మనము చేసిన ప్రమాణమును తప్పి దైవముపట్ల పాతక మనరించుటకంటె మనము దుర్బలల మనియు భీరుల మనియు నిందింపకుండుటయే శ్రేష్టము. మన ఆత్మలయెగుట మన మసత్యవాదుల మగుటకంటె ప్రజలకంటికి మన మసత్యవాదులనలే కనబడుట కోటిగుణితము మనకు లాభకరము.

చారీచారాలలో ప్రజలు చేసిన ఘాతుకదౌర్జన్యములకు ఎంత అప్రత్యక్షముగ నైనను నేనే కారణభూతుడ ననుట చేత ఉద్రేకమును ప్రజలించిపేయుచుండునట్టి సమస్తాత్మోల్లంఘనాదిసామాన్యక్రియల నన్నిటిని తాత్కాలికముగ విరమించి సంతమాత్రమున ఆ ప్రాయశ్చిత్తము నాకు చాలగు. ప్రత్యేక ప్రాయశ్చిత్తములన నేను పరిమితుడ గావలసియున్నది. నాకు సంబంధించిన నైతిక పరిస్థితులందు అత్యల్పముగ మార్పు కలిగి దానిని గ్రహించుటకు అర్హతగల యంత్రకైని నేను బడయవలెను. నా ప్రార్థనలనలన ప్రస్తుతము గోపరించుచున్న వారికంటె, ఆ ప్రార్థనలయందు గాఢతగును సత్యసామ్యభావములు విడితము కావలెను. అందులకు మానసికసహకారముతో కూడిన సహజోపవాసముకంటె ఉత్తమము పరిమితుసాధనము నాకు వేరొందు లేదు.

మానసికభావమే సర్వమును సమహృచ్చనని నే నెరుగుదును. నట్టిప్రార్థనను చిలుకపలుకువలె ఎట్లు నిరరకమో, నట్టి

ఉపవాసముకూడ అట్లే నివృత్తియోజన మగు శరీరపీడన మగుచున్నది. అట్టికేవల శారీరికక్రియలు సంకల్పమునకి సాధనభూతులు కావు. అటుకాకున్నను స్వరయుక్తముగ మంత్రపఠనము వలన గాత్రము చక్కబడునట్లు కేవలోపవాసములన శరీరము కూడ పరిమితుడు కావచ్చును, గాని యీరెండును కూడ ఆత్మను పరిమితు మొనరింపజాలవు.

అటు కాక సంపూర్ణ ఆత్మప్రకాశమునకును శరీరముపై ఆత్మసంపూర్ణాధికారము బడయుటకును చేయబడు ఉపవాసము ఒకని ఆత్మభివృద్ధిసాధనములలో ఉత్తమోత్తమముగాన ఈ విషయమున బాగుగ నాలోచించి కేవల వారిభక్షణమాత్ర మగుపం చాహోపవాసవ్రతమును ఏకదీక్షగ నొనరించుటకు నేను నిశ్చయించితిని. అయ్యది 12వ తేదీ ఆదివారము సాయంకాలము ప్రారంభమైనది. 17వ తేదీ శుక్రవారము సాయంకాలముతో ముగియును.

నేను చేయదగిన ప్రాయశ్చిత్తములలో ఇది అత్యల్పమైనది. అఖిలభారత కాంగ్రెసు స్థాయిని సమావేశము జరుగ నలసి యున్నదని నే నెరుగుదును. ఈదిన పండుకోపవాసము నా మిత్రులలో పెక్కుండ్రుకు సంతాపకారణ మగుననికూడ నే నెరుగుదును. కాని దీనిని త్యంజుటకును మరికొంత కాలమునరకు నాపుటకునుకూడ నేను సమ్మతంపజాలక పోతిని. నాతోడి దేశసేవకులు నావలె నుపవసింపగూడదని నేను గోరుచున్నాను. అట్టిఅవసరము వారికిలేదు. అత్తోల్లంఘనమునకు వారు ప్రారంభ కులుకారు. అపాయకరమున వ్యాధియని నిర్ణయింపబడినవ్యాధి సందర్భమున నైపుయాహింసాదని పరిగణింపబడిన నైపుయా దౌర్జన్యనిత్యంను నేనున్నాను. నేనా చికిత్సను వదలుకొన నైన వలయును, లేకున్న అధిమను నైపుయామును బడయనైన వలెను.

కాన నాకిట్టి ఉపవాసవ్రత మత్యవసరమును విధాయకము నగును. కాని ఇతరుల కందరికిని కార్యసంఘమువారు నిర్ణయించిన ప్రజల ఆత్మనిరోధమే సమగ్ర ప్రాయశ్చిత్త మగుచున్నది. వారివిషయమున ఆ ప్రాయశ్చిత్తము అల్పమైనదికాదు. వారు దానిని మనఃపూర్వకముగ నెరవేర్చినచో ఉపవాసమువలన కలుగు ఫలముకంటె అత్యంతస్థిరమును శ్రేష్టముగు ఫలితము కలుగును. మనోవాక్కాయ కర్మలయందు దౌర్జన్య రాహిత్య వ్రతమును శ్రేష్టముగ నెరవేర్చుటకంటెను, అట్టిభావమును ఇతరులలో కలుగజేయుటకంటెను శ్రేష్టతమును, అధిక లాభకారియు అగు ప్రాయశ్చిత్తము మరేదయ్యును లేదు. కార్యసంఘమువారు నిర్ణయించిన నిర్మాణ విధానానుసారము నాతోడి దేశసేవకులందరును వృథావాగ్ధావలములను కట్టిపెట్టి శాంతముగ పనిచేయుచున్నారనియు, స్వరాజ్యసంసిద్ధికి సత్యదౌర్జన్య రాహిత్యములే ప్రధాన సాధనములను కాంగ్రెసు సాంప్రదాయమును దేశీయలకు లెస్సగ బోధించి, ఆ తత్వమును చక్కగ గ్రహించినవారిని కాంగ్రెసు సభ్యులుగ చేర్చుచున్నారనియు, తమ కది ముఖ్యమగు మతవిధిగ భావించి అనుదినమును కొంతకాలము రాట్నమున నాలు గడుగుచున్నారనియు, విశ్వస్థ స్వాతంత్ర్య ప్రచారకముగ నీ రాట్నమును ప్రతిఇంటను వారు నెలకొల్పుచున్నారనియు, అస్పృశ్యుల నంబడు పంచమ సోదరుల ఇండ్లకు పోయి వారి ఇబ్బందులను గ్రహించి వానిని తీర్చుటయందును అట్టివారి బిడ్డలను జాతీయ పాతకాలలో చేర్చుకొనునట్లు ఆ పాతకాల యజమానులను ప్రోత్సహింపరచుటయందును, దేశమునందలి అన్నితరగుల స్త్రీలును పురుషులను, సమానభావములతో కలిసి మెలసి యుండుటకు తగిననీవ చేయజాలిన సాంఘికసేవ వర్గమును వారేర్పరచుచున్నారనియు, త్రాగుడువలన సంసారమును గుల చేయువారి యిండ్లకేగి వారికి నీతిబోధ చేయుచున్నారనియును, గ్రామములలో మాత్రము కాక యథార్థ సేవ చేయునట్టి పంచాయతీ న్యాయస్థానముల నేర్పరచుచున్నారనియును వినుటయు, కనబయునాశీవారమున మామూలు భోజనముకంటె అధికముగ శక్తి నొసంగజాలి యుండును. దేశసేవకులు అట్టి దేశారాధన కార్యములందు శ్రద్ధగ పనిచేయుట వేయి ఉపవాసములకంటె కూడ శ్రేష్టము కాన నాపైగల అభిమాన మోహముచే గాని ఉపవాసమునందు అత్యంతమును ఆముష్మిక శక్తిగలందురుద్ధమచేగాని, నా తోడివారెవరును ఉపవాస వ్రతమునకు పూసకుండురు గాక.

ఉపవాసము- తపము, ప్రాయశ్చిత్తము

అన్నిఉపవాసములను అన్నితపములను సాధ్యమగు సంతాపకర రహస్యముగ నుండవలసివచ్చు. కాని నా ఉపవాసము తపమును ప్రాయశ్చిత్తమునకూడ నైయున్నది. ప్రాయశ్చిత్తము ఎక్కువ తేలియునట్లుగా జరుగగలనది. అది నాకు తపము. నే నెవరినీవచేయ గోరుచున్నానో, యెవరికోరకు నేను జీవింపకోరుచున్నానో, ఎవరికోరకు ప్రాణముల నిర్మింపకోరుచున్నానో, అట్టిదేశీయులకు ప్రాయశ్చిత్తము. మీరు కాంగ్రెసుసభ్యులు కాకున్నను కాంగ్రెసుపట్ల సానుభూతిగలవారై యుండియు, మనఃపూర్వకముగ కాకపోయినను కాంగ్రెసునిబంధనల నతిక్ర

మించిన పాపమునకు పాత్రైతి. తమ దేశీయులను తోడిమానవులను అగు ఆకలినిబీబిలులను చిత్రవధ చేసినపుడు వారు నాచేరును స్మరింపదునే ఆ ఘోరకృత్యము నొనరించియుండుదు. కష్ట సహిష్ణుత్వమున మాత్రమే ప్రేమ శీఘ్రపగులు. ఈ ఘోరములను చేసినవారిని కారాగృహబద్ధులను జేయవలెనని యయినను నేను కోరజాలనుకానివారొనర్చిచకాంగ్రెసునియమెల్లంపుమునకునేను కఠినప్రాంత్యైత్తము పూనిరినని వారికి తెలుపగోరెదను. తాము పతితలమైతిమను పశ్చాత్తాపమునకు పాలగువారు స్వయముగ పోయి, ప్రభుత్వమునకు లొంగి నిజమును పూర్తిగా నొప్పుకొని శిక్ష ననుభవించుటకని నేను వారికి బోధించుచున్నాను. గోరకుపుగ్రామలో ఈ ఘోరకార్యమును చేసినవారెవరో కనుగొనుటకు అసటి దేశసేవకులు గట్టి ప్రయత్నము చేసెదరనియు అట్లునుగొని వారు స్వయముగ ప్రభుత్వమునకు లొంగిపోవునట్లు ధింజురుగాక అని నేనాశించును. ఆహంతకులు నాహితోప దేశమును అంగీకరించినను అంగీకరింపకపోయినను స్వరాజ్య ప్రయత్నమునకు వారు గొప్ప ఆభ్యంతరమును కలిగించిరనియు ర్దొలి యుద్ధమునకు ఆలస్యమును కలిగించుటవలన ఏళ్లసిద్ధికి గారు నేనచేయుగారిలో అట్టి పరిస్థితికి గొప్పనష్టమును గలిగించి వారనియును నేను వారికి స్పష్టపరచుచున్నాను. అసహాయోద్యమము దౌర్జన్యమునకు ప్రయత్నమును, మిషయుకూడ కాదని గారు స్పష్టముగ గ్రహించవలెను. ఈ ఉద్యమము దౌర్జన్య సహితమును, ఎప్పటికైన దౌర్జన్యమును కలిగించునదియు కాకుండ జేయుటకు ఎట్టి అవమానమునయిన, ఎట్టికీర పీడనైన ఎట్టి సంఘ బహిష్కారమునయిన, కడవరకు మరణమునైన నేను అనుభవించ సంసిద్ధుడను.

ఆశ్రమవాసియగు గాంధీ

ఇప్పుడు చెరసాలలోనుండు వారిలో కలసి యీ ప్రాయశ్చిత్తమును నేననుభవించగల అవకాశముకూడ నాకిప్పుడు లేకుండ చేసికొనుచున్నాను గాన నేనీ ప్రాయశ్చిత్తమును బహిరంగముగ నొనరించుచున్నాను. ప్రస్తుతాంశము మరల దూరమై పోయినది. నిర్బంధశాసనములను రద్దుపరచుటకని కాని, చెరసాలలో నున్నవారిని వదలుటకనిగాని ఇప్పుడు మనము ప్రభుత్వము పారిని కోర్కె అడుగుటకు వీలులేదు. చారిత్రా ఘాతుకములవలన వారును మనముకూడ బాధ ననుభవించవలెను. మనము కోరినను కోరకున్నను యీవిషయములు ఆత్మైక్యమును రుజువు చేయుచున్నవి. పరిపాలకులతోకూడ ఎల్లవారును కష్టము ననుభవించునట్లును, చారిత్రా ఘాతుకములవలన ప్రభుత్వమువారి పట్టుదల మరింత మెండునగును. పోలీసువారిచర్యలు మరియును అక్రమములగును. వానివలన గలుగు దారుణశిక్షలచే ప్రజలనీతి మరింత పాడుగాక తీరదు. ఈ దారుణములు జరుగక మునుపు ఏసిటిలో నుంటిమో మరల నాసిటిలోనికే, అక్షోల్లంఘనమును, విర్రుంచుటవలనను, పాశ్చాత్యైత్తము నొనరించుటవలనను, మరల మనము పోవుచున్నాము. నిర్బంధశాసనములను రద్దుపరచుట, శిక్షకులను వదలివేయుట అని కోరుటకు తగిన నైతిక విశ్వాసమును ఆత్మ పరిశోధనమువలనను గట్టి క్రమశిక్షమలనను మనకు లభించును.

ఈ దారుణ హత్యల ఫలితమును మనము పూర్తిగా గ్రహించ గలిగినచో 'యీ కాసనమును వరముగా మనము మార్చుకొన గలుగుదుము. భావమునందును కార్యమునందును సత్యమును దౌర్జన్య రాహిత్యమును పూర్తిగా ననుసరించుటవలనను, స్వదేశీ అనగా ఖడ్గ విధానమును సంపూర్ణముగ నెరవేర్చుటవలనను మనము సమగ్రస్వరాజ్యమును నెరవేర్చ గలుగుదుము. మనలో నొక్కరుకూడ అక్షోల్లంఘనమునకు గడంగకనే భిలాభతు పంజాబు అక్రమములను తొలగింప గలుగుదుము.

మహాత్ముని కేసు విచారణ

18-3-22 న న్యాయస్థానమున

మహాత్ముడు చదివిన నేటుమొదలు

గాథరాజభక్తిభీరుడు నగు నేను తిరుగలేని, ప్రభుత్వానురాగరహితమగు అసహాయవాదిగను మారుటకు గల కారణములను నాదేశీయులకును ఎవరిని సంతోష పెట్టుటకు నాపై నిపు డి అభియోగము తేబడెనో అట్టి అంగ దేశీయులకును నేను నెల్ల డింపవలసియున్నది. హిందూ దేశమున న్యాయశాస్త్ర ప్రకారముగ నేర్పరుపబడిన ప్రభుత్వముపట్ల ననురాగరాహిత్యమును నేను ప్రబలజేయుచున్నానను నేరమును నేను చేసిననని యొప్పుకొనుటకు గలకారణమును న్యాయస్థానాధిపతిగూడ నేను తెలుపవలసియున్నది.

దక్షిణాఫ్రికాలో పరిస్థితులు కడు విషమముగానున్న తరుణమున 1893 లో నేను ప్రజాసేవను ప్రారంభించితిని. మొట్టమొదటనే నాదేశమున బ్రిటిషువారి సహాయమును బడయుటవలన ననుకూలభావము కలుగలేదు. మాపుడ నగుటచేతను భారతీయుడ నగుటచేతను నాకుండలిన హక్కు లేమియు నాకు లేవని నేనపుడు గ్రహించితిని. నేను భారతదేశమున జనించుటవలననే మానవసహజములగు హక్కులన్నియును గూడ నాకు తేకుండబోయెనని ననుభవము నే నచట గ్రహించితినిగాని నేనంతమాత్రమున భగ్నశియుడను కాలేదు. బ్రిటిషు ప్రభుత్వ విధానము సహజముగ సాంగముగా నుత్తమమేయనియు దక్షిణాఫ్రికాలో మాత్ర మా విధానమున కీవకగతి సంప్రాప్తమైనదనియు నేను భావించితిని. ప్రభుత్వసాతమును కోరి మనఃపూర్వకముగను దొచ్చికముగను సహకారి నై తస్యవాశము నెన్నడు కోరక తదభివృద్ధికోరకే నాకు దోషయుతములని తోచినవిషయములన్నిటిని నిష్కర్షగా విమర్శించి వ్రాసితిని.

1899 వ సం॥న బోయరులు ప్రభుత్వముతో యుద్ధమునకు గడంగినపుడు, నేను నేనచేసెద నని తెలియజేసి, వైద్య సహాయ కైచ్చికదళమును సిద్ధపరచి లేడి స్వీతు ముట్టడిని తొలగించుటకు జరిగిన పెక్కు-యుద్ధములందు సహాయసేవ చేసితిని. 1906 లో జ్యూలూలు తిరుగబడి పిత్తూరి చేసినపుడుగూడ నేను గాయములు తగిలి న వారిని మోసి కొని పోవుటకు డోలీలను మోయువారి దళము నేర్పరచి పిత్తూరి అణిపావు వరకును సహాయము చేసితిని. ఆరెండు సార్లును గూడ నా సహాయము నభివందించుచు నాకు పతకముల నిచ్చుటయే గాక బ్రిటు ప్రభుత్వమువారికి వ్రాసిన లేఖలలో గూడ నాసహాయమును ప్రశంసించుచు వ్రాసిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో నేను చేసిన సహాయమునకే హర్రింజి ప్రభువు (రాజప్రతినిధి) వెనుక నాకు కెయిసరి హిందు స్వర్ణపతకమును గూడ నా కొంపగను. 1914 లో జర్మనీవారు యుద్ధమును ప్రారంభింపగానే నేనపుడాంగ దేశమునం దుండుటచే నచట నపుడు లండనులో నున్న భారతీయులను ముఖ్యముగా విద్యార్థులను వైద్యసహాయ కైచ్చికదళముగా నేర్పరచితిని. అదళము ఘనమున నేన చేసెనని నైన్యాధికారు లపుడు ప్రశంసించిరి. ఆయుధము జరుగుచుండ గనే నేను యిండియాకు వచ్చినప్పటి నీదేశమున నైసిసులు కావలె నని 1917 లో జరిగిన యుద్ధసభలో పెక్కుపర్మ ప్రభువు (రాజప్రతినిధి) ప్రత్యేకముగ కోరగా నాకపుడు ఆరోగ్యము చెడియున్న నుగూడ లెక్కచేయక ఖైదాలో నొకదళమును సిద్ధపరుప చాల ప్రయత్నము చేసితిని. చాలమంది వచ్చిచేరిరి. గాని అంతలో యుద్ధము ముగిసినందున ఆసేనతో అవసరము కలుగ లేదు. ఇట్టి సేనచేసినచో బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందలి యితర దేశములతో సమానగు న్యాయతంత్ర్య గౌరవము భరతఖండమునకు గూడ లభించునను నమృతముతోనే నే నీరీతిగా ప్రభుత్వమునకు సహాయము చేసితిని.

ఆశాభంగ ఘరంఘరలు

పీనిలో మొట్టమొదటిది తొలుతుట్టము. ప్రజలకు గల యథార్థ న్యాయతంత్ర్యమును పూర్తిగా తీసివేయుటకే యీ తొలుతు ఉట్టము చేయబడెను. గాన దానికి ప్రతికూలముగ తీవ్రముగ నాందోళన మొనరించుట నాదిధయని నేను నిశ్చయించితిని. అంతటితో జలియసువాలాబాగు సంఘ సంహారముతో ప్రారంభమై ప్రాకడపు వుత్తరువు, నడివీధులలో కొరడాలతో కొట్టుట, ఘన్నగు వర్ణింపనవిగాని పరాభవ క్రియల పరిణామము వహించిన పంజాబు దౌర్జన్యములు ప్రారంభమైనవి. మహాత్ముడి యుల పుణ్యక్షేత్రములను కాపాడుట, టర్కీ సంధి మున్నగు విషయములను గూర్చి ప్రధానమంత్రి భారతీయులగు మహాత్ముడియుల కొసంగిన వాదానము నెరవేర్చబడుటగూడ అసంభవమని నేనపుడు గ్రహించితిని.

ప్రభుత్వసహాయముకొర కెంతను ప్రయత్నించుట ఇట్టి నిడర్కనము లేనియో కనబడినను మిత్రులు గట్టిగ నన్ను మంచలించిననుగూడ 1919 లో అమృతసరుసందు కాంగ్రెసుసభ జరిగినపుడు మాంటాగు-పెక్సెట్ట సంస్కరణము

లను నెరవేర్చుటకు దేశీయులకు సహాయ చేయవలెననియే నేను వాదించితిని. అట్లుచేసినచో ప్రధానమంత్రి మహాత్ముడియులకు చేసిన వాదానమును చెల్లించుననియు పంజాబు మనోవ్రణములు మాన్పబడుననియు రాజ్యాంగసంస్కరణములు అసంత్పత్తికరములుగనే యున్నను అవి దేశీయజీవమున ఆశాజనకములగు నూతనశక్తి ప్రారంభము లనియు నే నాంచితిని.

ఆయాశ లన్నియును ఛిన్నాభిన్నమై పోయెను. ఖిలాఫతు వాదానము నెరవేర్చబడెను. పంజాబు దురంతములను అలతిగ తేల్చివేయుటయే గాక అపరాధులను దండింపకయే యటుండ నారి నింకను ప్రభుత్వచేతను లగించనే లేదు. వారిలో కొందరికి పీని-చాయమునుండి పించెనల నిచ్చుచున్నాను. వారి మరీకొందరికి బహుమానములగూడ నొసంగిరి. రాజ్యసంస్కరణములవలన మద్యగులమునకు కొంచెమార్గ లేదు సంగ- భరతఖండమునందలి ప్రభుత్వము నింకను కొనిపోవుటకును భరతఖండము నింకను దాస్యనిర్మంధమున బంధించుటకును సంస్కరణములే వారికి సాధనము లయ్యెను. రాజకీయారికవిషయములం దవివర కెన్నడును కలుగనంతటి అసహాయస్థితి బ్రిటిషుసంబాధ మేర్పడిన పిమ్మటనే కలిగినదను నభిప్రాయము నే నెంత ప్రయత్నించినను తొలగుటలేదు. నిరాయుధముగ చేయబడిన భరతఖండము లేన్ను తలపడవచ్చినవారిని సాయుధయై మార్గొనవలె ననిన నిపుడు భరతఖండమునకు నిరోధకశక్తి లవమాత్రమును లేదు. అధినివేశములకుగల న్యాయతంత్ర్యము భరతఖండమున లభించుటకు పెక్కు పురుషాంతరములు గడవవలెనని భారతీయులలో విజ్ఞులగువారే పలువురు తెలచు నట్లు చేయవంత హెచ్చుగా నీవరాధీనత ప్రబలియున్నది. దారిద్ర్య మత్యధికముగలచే కాటకములు కలిగినపుడు ప్రజలు బొత్తుగా సహింపజాలని దుర్దశ కలిగినది. బ్రిటిషువారి దేశమునకు రాకపూర్వము కొట్లకొలది కుటుంబములవారు నూలుపడు కుటుంబములనైతను గృహపరిశ్రమగా నొనరించుచుండిరి. వ్యవసాయమువలన వారికి లభించు స్వల్పవాయమున కీవిధముగ గూడ కొంత తోడుపడుచుండెను. భరతఖండవాసుల మనుగడ కత్తెవరమును నేతపరిశ్రమను నమ్ముటలేనట్టి కఠినకారితరాక్షసకృత్యములచే రూపుమాపి ఆదాయమును నాశనము చేసిరని ఆంగ్లేయులు చెప్పిన వృత్తాంతములవలననే స్పష్టమగుచున్నది. గ్రామములందు నివసించుచు కడుపునొండ నొకపూటయైన భుజింప నాధారము లేక నవయుచున్న సామాన్యప్రజలు క్రమముగ నెల్లు జీవచ్ఛనులై పోవుచున్నారో పట్టణవాసుల కేమియును తెలియదు. విదేశీయులగు ధనాశ్వములు పట్టణవాసులచే నేన చేయించుకొని వారికి స్వల్పముగ దళారి నిచ్చుచున్నారు. ఆ విదేశీయు లధికభాగమును గొంపోవుచున్నారు. ఆలాభమును యాదళారిని గూడ వారు గ్రామ వాసులగు సామాన్యప్రజలవలననే రాబట్టుచున్నారు. ఈసంగతినికొంచెమైన గ్రహింపక పట్టణవాసు లాదళారితో నామమాత్రముగ సౌఖ్యము ననుభవించుచు మరియుచున్నారు. సామాన్యప్రజల విలమ నీరీతిగా హరించుటకే యీదేశమున ప్రభుత్వముపయోగపడుచున్న దను విషయమైన నీపట్టణవాసులు గ్రహింపలేదు.

మానవసంగఘముపట్ల మహాపరాధము

గ్రామములలో ప్రత్యక్షముగ కనబడు నస్థిపంజరము నిచ్చు సాక్ష్యమును ఎట్టి లెక్కలను, ఎట్టి యింద్రజాలమును, ఎట్టి తియ్యనిమాటలను మరుగుపరపజాలవు. చరిత్రయం దివి మానవసంగఘముపట్ల జరుగుచున్న మహారాధము లన్నిటిని తెలపనిన మహాపాతకము. ఇందులకు పట్టణవాసులను బ్రిటిషువారు బాధ్యులు. నిజముగ దైవమే యొకడున్నచో వారతని కుత్తరవాదులు కాక తప్పదు. ఈదేశమునకు వచ్చిన విదేశీయులగు ధనహర్తలకే న్యాయశాస్త్రనిబంధనలుగూడ ననుకూలపడుచున్నవి. నేను నిష్పాక్షికముగ పంజాబు నైసికాసనవిచారణలను పరికించగా 100 కి 95 మందికి విధింపబడిన శిక్షలు పూర్తిగా అన్యాయముని తేలినది. ఈదేశమునందలి రాజకీయసేరములలో నాకు చాల అనుభవముగలదు. శిక్షింపబడిన ప్రతి పదిమందిలోను 9 మంది కేవలము నిర్దోషులే. మాపుదేశమును ప్రేమించుట యొక్కటియే కారొనరించిన ఆపరాధము. పాశ్చాత్యులసంబంధము గల కేసులలో యీదేశమునందలి న్యాయస్థానముల తీర్పులవలన 100 కి 99 కేసులలో దేశీయుల కన్యాయమే జరుగుచున్నది. ఇందతికయో కి యేమియును లేదు. అట్టికేసులతో నేమాత్రమైన సంబంధమున్నచో నట్టి భారతీయుల కందరికి నీవిషయము పూర్తిగా అనుభవములో నున్న సంగతియే ఈరీతిగా విదేశీయ ధనహర్తల కనుకూలముగనే న్యాయనిబంధనలు బుద్ధిపూర్వకముగనో కాకనో పరిపాలించుచున్నాను.

మహాదురదృష్టము

ఇట్టి మహాపాతకమున తమకు సంబంధము కల పరిపాలనమునకు పూనిన ఆంగ్లేయులును వారికి తోడ్పడు భారతీయులుగూడ గ్రహింపకుండుట మహాదురదృష్టము. ఈపరిపాలనావిధానము ప్రపంచమునం దంతటనుగూడ మాత్రమనియు దీనివలన భరతఖండమున కభివృద్ధి కుముగ కలుగుచున్నను కలిగినంతవరకు సుస్థిరమనియు నీవిషయముగ నాంగ్లేయులును భారతీయులును పాలకవర్గము

మోహన్‌లాల్ కరంచం గాంధీ

శ్రీమతి కస్తూరిబాయి

పలువురు కలరనిగూడ నే నెరుగుదును. ఒకపక్షమున మాత్రమే సమర్థముగ భయనశీకరవిధానమును ప్రకటించుట ప్రదర్శనమును కలవనియు రెండవపక్షమున ఆత్మరక్షా ప్రతిభుటనకే ప్రతిపూర్తిగా నశింపజేయుటయగుటన ఆపక్షమువారి పౌరుషసత్వములు పూర్తిగా రూపుమాలుచుచే నారు కపటమున మను దురభ్యాసము ప్రబలివదలియు నీయుక్తోక్తు లెగుగరు. పరిపాలకుల అజ్ఞాన అత్యుచితముల కేకపలుకబడుచును ధర్మోదరభ్యాసము మరింత తోడ్పడినది.

నిబంధనలలో మొదటిరకము

హిందూ దేశ కిషోర్ స్మృతి లోని రాజకీయ నిబంధనలలో 124-వ నిబంధన మొదటిరకము చెప్పదగదు. ఇప్పుడు దానికిందనే వాదన చేసుచేసిరి. పాఠుల స్వాతంత్ర్యమును అడచివేయుట కేర్పగుపబడినది. అనురాగమును కలిగించుటయు సక్రమమొనరించుటయు నిబంధనలవలన సాధ్యముకాదు. ఒకని కొకరిపైగాని ఒకవస్తువుపైగాని అనురాగము లేనపుడు దౌర్జన్యమును సంగల్పించుటయు, దౌర్జన్యమును వ్యాపింపజేయుటయు, దౌర్జన్యమును కేకరలను పురికొల్పుటయు, జరుగనంతకాలము అతడు తన విరాగమును పూర్తిగా మెచ్చుకొనుటకు సర్వస్వాతంత్ర్యములను కలిగియుండవలెను. గాని వాదనను బాంకరుగారిపైనను కేసు చేయుచేసిన నిబంధన ప్రకారము అనురాగ రాహిత్యమును వ్యాపింపజేయుటయే సేరమగుచున్నది. ఈ నిబంధనకింద విచారించబడిన కొన్ని కేసులను నేను పరిక్షించితిని. భారతీయులచే నత్యధికముగ ప్రేమింపబడిన దేశభక్తులు కొందఱు నిబంధనకిందనే శిక్షింపబడిరి. గాన వాదన గూడ నానిబంధనకిందనే కేసుచేయుట నాకొక గౌరవముగా నేను భావించుచున్నాను.

అనురాగ రాహిత్య మొక సుగుణము

వాకనురాగము తొలగుటకు గల కారణములను చాల సంగ్రహముగ వివరించుటకు నేను ప్రయత్నించితిని. పరిపాలక నర్థమునందున్న ఏకైకతైనను నాకు ద్వేషములేదు. రాజుపట్ట నసలేలేదు. ఇదివఱ కే ప్రభుత్వవిధానమును చేయనంతటి సుహృదకారమును హిందూ దేశమునకు మొత్తముమీద నొనరించినట్టి ప్రభుత్వముపై ననురాగము లేకుండుటయే సుగుణముని నేను నమ్ముచున్నాను. ఈ ప్రభుత్వముకిందలె ముందెన్నడును గూడ భారతీయు లింతపాచ్చుగా పౌరుషవిహీనులుకాలేదు. అట్టి నమ్మకము నాకుండుటచే అట్టి ప్రభుత్వవిధానమును ప్రేమించుట పాతకముని నేను తలంచుచున్నాను. ఇప్పుడు సేరమునకు నిదర్శనములుగా జూపబడిన వ్యాసములలోని విషయములను నేను వ్రాయగలుగుట అమాల్మగౌరవముని నేను భావించుచున్నాను. అంగభారతదేశములు రెండును మెలగుచున్న ఆక్రమవిధానమునుండి విముక్తములగుటకు మార్గమును అసహాయోద్యమమువలన నేను జూచియుండుటచే నా రెండు దేశములకును నేను మంచిసేవ చేసితినిని నేను భావించుచున్నాను.

అసహాయోద్యమము-ముఖ్యముగ విధి

ఉత్తమ కార్యములకు తోడ్పడుటవలెనే దుష్కార్యములకు సహాయము చేయుండుటగూడ మానవులకు ముఖ్యముగ విధియేయని నేను నమ్ముచున్నానుగాని యింతవరకును దుష్కార్యముల నొనరించిన వారిపట్ల అసహాయోద్యమము బుద్ధిపూర్వకముగ దౌర్జన్యముతో గూడిన అసహాయోద్యమమువలన దుష్కార్యములే హెచ్చును. దుష్కార్యములకాథారముదౌర్జన్యమేగాన దౌర్జన్యమును పూర్తిగా పరిత్యజించినగాని దుష్కార్యములకు నిరాధారశీతికలుగదు. నుష్కార్యములకు సహకారులము కాకుండుటవలన కలుగు ఫలితము ననుభవించుటకు బుద్ధిపూర్వకముగ సంసిద్ధులమగుటయే దౌర్జన్యరాహిత్యముని గ్రహింపవలెనని నేను దేశీయులకు బోధింప గోరుచున్నాను.

మీరు అధికారమును శిక్షనువేయుడు లేనిచో మీ యుద్వోగములను వదలివేయుడు మీ న్యాయశాస్త్రప్రకారము బుద్ధిపూర్వకముగ సేరమనియు నా అభిప్రాయమునుబట్టి పాఠుని యుత్తమధర్మముని యుత్తోచకార్యమును నేను చేసినందులకు నాకు వేయదగిన అధికతమగును కేసును వేయుటని గొమ్ములను కోరుచు దానిని సం తోషముగ ననుభవించుటకు సర్వసిద్ధులగుచున్నాను. న్యాయాధిపతియను న్యాయసహాయులు (జడ్జి, ఆసెసరులు) వగు మీరు పరిపాలింపవలెనని న్యాయనిబంధనము దోషమనియు నిష్కోపి ననియు నమ్మినచో మీ యుద్వోగములకు రాజీనామాలున్నట్లయ్యు లేదా ఆనిబంధనయు, పరిపాలనానిధానమును మించినవియు, దేశీయులకు లాభకరములనియు, నా ప్రయత్నము ప్రజలమేలుకు భంగకరమనియు మీరు నమ్మినచో మిక్కిలి హెచ్చున కేసునాకు వేయుటయు మీకు ముఖ్యకర్తవ్యముని విన్నవించుచున్నాను.

మహాత్ముడు వందనము లొనరించుట

న్యాయాధిపతి! స్వర్గీయకోకనాన్య బాలగంగాధర తిలకగారివినారణము మీరు స్మరించిన నన్ను గౌరవించుటచే నేకోక్కమాట చెప్పగోరుచున్నాను. ఆమహావీర్యుని పేరుతో నా పేరునుచేర్చుట అత్యధికముగ గౌరవమునాకు కలిగించుటయని నేను భావించుచున్నాను. శిక్షనుగూర్చి యింతకంటె కేలికశిక్ష నే న్యాయాధిపతియను నిధింపదనియును విచారణయందు నాకు చూపబడిన చుర్యాదకంటె హెచ్చుగానే నపేక్షింప లేదనియు నేను విన్నవించుచున్నాను.

లజపతి రాయగారి లేఖ

గాంధీమహాత్ముని గూర్చి 1922 మార్చిలో లజపతి రాయగారు న్యాయాయుక్తు నేషనుపత్రికలో వ్రాసిన వ్యాసము

గాంధీమహాత్ముని గూర్చి ఇట్లు వ్రాయుచున్నాను:— గాంధీమహాత్ముని గూర్చియు, ఆయన నాయకత్వమున నడచుచున్న నూతనోద్యమమును గురించియు నాంగ్లపత్రికలు అనేక దురభిప్రాయములను ప్రకటించినవి. ఈ యద్యమపు హృదయమును పాశ్చాత్యులు ఎన్నటికైనను గ్రహింపకలరా యని నాకు నిరాశగలుగ నారంభించినది. గాంధీకి అనేక వేరులను పెట్టుచున్నారు. ఆతనికి అనేక ఉద్దేశములు ఆరోపింపబడినవి. ఇట్టి గ్రాంథ వ్రాయువారు గాంధీ మహాత్ముని నెన్నడును జూచియుండరు. తమనంటివారే మరియెవరో వ్రాసిన సంగతులనుబట్టి వారివిషయమును నిర్ణయించుచున్నారు. గ్రంథివారిని గ్రంథివారు నడపించు చందముగ నిదియున్నది. గాంధీని జూచి నవారము ఆతనితో సంభాషించిన వారుగూడ ఆతనిని చక్కగ గ్రహింపజాలరున్నారు. సామాన్యులకు యూరోపియనులకు గాంధీ నెఱుంగుట దుస్సరముగనున్నది. బెసెంటువంటి యూరోపియనులు గూడ అట్టి స్థితి యందే యున్నారు. బెసెంటు గారి కిట్టి మహాత్ముడు సామాన్య మానవుడగు గాన్పించెను. పాలు రొట్టెపై జీవించుచు ముడుక నున్నయును ధరించి సామాన్యులట్టిరములలో నివసించెడి పురుషుడుగ మహాత్ముడు గన్పించెను. గాంధీ నిష్కలపటి. సామాన్యులందఱతో నిష్కలపటముగ మాటాడును. తానేది నిజమని నమ్ముచో దానిని వారికి తెలుపును. అంతియ గాని వారు చెప్పునున్నదానిని చెప్పడు. ఆయన జీవితమునందు కల్పనలేదు. ఏలయన నున్న సంగతులనే ఆయన తెలుపును. ఆయనయందు మర్యాదేయము లేదు. అందఱకును ఆయన సులభుడు. అందఱ యెదుటనే భుజించును, నిదురించును, వ్రాయును, మాటలాడును. ఆతనికి రహస్యములు లేవు. ఆయన నూలువడకును. కాని మహాత్ముడు వడకిననూలునకును కవీశ్వరులను, చిత్రకారులను, మతగురువులను, ప్లానులను వడివడి నూలునకును పోలికలేదు. కట్టుకథల నాయన చెప్పడు. సంకేతములనుగాని గుప్తరూపములనుగాని ఆయనవాడడు. స్పష్టముగను ముడుకగును కన్పించెడి-ఆయన వడికిన నూలును-అనుభవజ్ఞుల మంత్రాంగ వేత్తలును-సుకీర్తిగులను రాజనీతికోవిదులును - ధరింపజాలరు. ఆయనకుగల - ఆడంబర రహితము అనుజీవితమునిష్కలపట్ట స్పష్టతే-అసాధిక రాజకీయ నాడికిగాని పార్లమెంటు సభ్యునకుగాని బోధపడదు. తాము సామాన్యులగు గ్రహించు దానికన్న ఆతని స్పష్టవచనము లున్నతములని వారికి తోచును. గాంధీ మహాత్ముడు ఎవ్వరికిని చెదరిపోడు. ఇతరులను చెదరింపడు. స్త్రీపురుషులగు సంఘమునందు మెలగుటకు ముఖ్యానసరములగు నిబంధనలను తప్ప తదితరాచారములను గాంధీ గుర్తించడు. వేసమునందును, నడచుడియందును రాజప్రతినిధిదగ్గఱ మొదలుకొని సామాన్యునిదగ్గరవరకును ఒక్కరీతితోనే సంసరించును. అతనికి యజమానులుగాని గురువులుగాని ఎవ్వరును లేరు. ఆయనకు బబ్బరు శిష్యులున్నను ఎవ్వరిని శిష్యభావమున భేరింపడు. తన కసాధారణ పతిభగలదని చెప్పుకొనడు. ప్రజలుమాత్ర ముట్టిప్రజ్ఞ అతనికి గలదని విశ్వసించెదరు. యోగశక్తివలన ఎవ్వరిని వశపఱచికొనడు. త్వరితముగ బ్రయాణము జేయుచుండును. త్వరితముగ నాలోచించుచుండును. ఆతని కాస్తలేదు. బ్యాంకు ఆకాంట్లు లేవు. దేనియందును ద్రవ్యమును నిలువజేయడు. కాని తనకుం గావలసిన అక్కరలకు దేనికిని జనులను ద్రవ్యము నడుగడు. నిజమేమన గాంధీ సామాన్యమానవుడే. ఆయనకు నితరులకును భేదమేమని అడుగవచ్చును. ఆతని యున్న తోలము-దృఢసంకల్పముగ

పనితీరును-సరికొద్దినా-మానవప్రేమ-దృష్టరాహిత్యము అతనిని ఇతరులనుండి వేరుజేయును. అతనిస్వప్రకటన-ఆడంబర హృదయమును-అతనినిగల ప్రధానాధ్యక్షులు. యూరపియనులు అతనిని జరిపిరిని గ్రహించుకొనుటకు గలిగిరి. యూరపియనుల చారిత్రమును రాత్రింబవళ్లు చదివి-యూరపియను రాజకీయములలో అత్యధిక పాత్రను-పాశ్చాత్య విజ్ఞానమునందును ఆ భ్యాసములందును అభిమానముగల భారతీయులకు గాంధీనిగ్రహించుటకు-రహస్యము. వారతనిని ప్రేమింపరు. వారిదృష్టిలో-అందు ఒక మోటునుండి, ఉద్బాధింతుడు. అతనికి ఆరు గాంధీలు గారమును గ్రహించవచ్చును. జీవిత రక్తం బనిలేకుండ చాపునన్నాడు. నాగరకమును కంటిపూవులనుసరాసరిచూ కుతర్గ-సహాయముతోనిమిత్తములేపకొనడు. కాని తాను ప్రకటించు. తాను సర్వజ్ఞుడననియడవనిగాని అతడు ప్రకటించుకొనుట-పాడవనిగానియెను ఒకవారు ఒక పద్ధతిని తీరిపడు. ఏ ప్రకృతి మలించుట మిగులకష్టము. అతడు అవలంబించినవిగని తనకొక సందేశము గలదనియును దాని కాలక్షేపము-తనదర్శననియును గాంధీ భావనచేయును. నిర్దేశమును వివరముగలదు. కాని దాని నెరవేర్చుట-హిందూదేశ స్వాతంత్ర్యము నడపెడి మహాపురుషుడనివాడు.

కొంద రాతనిని శూన్యవాదియందురు. మఱికొందరు అరాజకులు అందురు. ఇంకొకరు టాల్టాయి మతానుయాయుందురు. గాంధీ వీరిలో నెవ్వరునుగాడు. ఆయన హిందూదేశభిమాని. భగవంతునియందును స్వయంతమునందును నేడములందు ఆయన పూర్ణవిశ్వాసముకలవాడు. వర్ణమునందును ఆతనికి నమ్మకముగలదు. కానిఇప్పటి భావోపశాఖను అతడు సమర్థింపక ప్రాచీనకాలపు నాలుగు విభాగాలను నమ్ముచున్నాడు. ఒకవర్ణముకన్న మఱొకవర్ణము అధికమని గాంధీ విశ్వసించుటలేదు. కాని వంశపారంపర్యముగ నలంబించెడి వృత్తులలో నావర్ణములపాటి సమర్థత యుండునని ఆతని విశ్వాసము. జన్మతః జాతిగలదని నమ్మనంతటి పూర్వాచారప్రియుడు. వివిధవృత్తుల వారివరుసను వివిధజాతుల వారివరుసను అంతర్వహములుగాని భోజన ప్రతిభోజనములుగాని జరుగుట ఆయన యిష్టముకాదు. ఆయన ఇట్టినిమిషముల విడిచిపెట్టిన వారిని ఆయననిరసించెను. గాంధీకి అస్పృశ్యతయందు విశ్వాసములేదు. హిందువులు గానివారినుండి ఆహారము గ్రహించును. పానీయములను ద్రావును. గాంధీ అరాజకుడు డగుటకు మారుగ శిక్షణము నందును. నిర్మాణము నందును ప్రమాణమునందును ఆతనికి విశ్వాసముగలదు. కొందఱు భావించెడిరీతిని ఆతనివృత్తము నాస్తికముగాదు. ఆస్తికశిక్షణతోను స్వార్థరాహిత్యముతోను ఆత్మద్రవ్యముతోను అదిగూడుకొనియున్నది. ఇంగ్లీషువారునువారిని అనుసరించుచుండెడి భారతీయులును గాంధీనిజాచి వివరించుకొందురు. ఏలయనగా నింగ్లీషువారును అమెరికనులను జపానీయులను తమ దేశమునకు ఎట్టిస్వేచ్ఛను గోరుదురో హిందూదేశమునకు గాంధీ అట్టిస్వేచ్ఛనేగోరును. శ్వేతజాతులమహత్త్వమునందుగాని వారితిరులను పాలించుటకే భగవంతుడు సందేశమిచ్చెనను సంగత్యయందుగాని గాంధీకి విశ్వాసములేదు. గాంధీ యూరపియను నాగరకతను ద్వేషింపడు. కాని అట్టి నాగరకత కాధీనమగు పారిశ్రామిక విధానమును అతడు ద్వేషించును. గాంధీ అవలంబించెడు సహాయ నిరాకరణ శిధాంతము నాస్తికశిధాంతము కాదు. ఇంగ్లీషువారు తమ పరిపాలనమును కొనసాగించుచు తమ లాభముకొనుట దానిని వినియోగించుటకు దోడ్పడిన భారతీయుల సహాయమును నిరాకరింపుడని యాసిధాంతము ప్రతిపాదించుచున్నది. స్వార్థత్యాగము వలనను సహాయ నిరాకరణము వలనను స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు ఈశిధాంతము మార్గముజూపుచున్నది. గాంధీ మహాత్ముని ప్రబోధమువలన ప్రజలకు భయము తొలగెను. ధర్మముకొనుట బాధపడుటవారికి కేరణ్యయ్యెను. వందలను నేలను చిరునగవుతో గారాగృహమునకు జరిరి. తమ్ముల సమరించుకొనుటకై ఎట్టి ప్రయత్నమును చేయలేదు. గాంధీపాశ్చాత్యులలో శిక్షణను నొందినవారు నిమగ్న-పట్టులై సత్యమును ఆహింసను దైర్ఘ్యముతో నవలంబించుచుందురు. రష్యాలో బయటదేశీయ పూర్వపు విప్లవకారులను వీరికిని సంబంధములేదు. గాంధీశిష్యుడు వెలుగులో బనిచేయును. హిందూదేశమునందుగాని వెలుపలగాని ఆతనికి రహస్యసంబంధ మేమియునులేదు. ప్రస్తుత ప్రభుత్వవిధానమును తొలగించి దేశమునకు స్వాతంత్ర్యము నార్జించుటకు పూనికొనినటుల ఆతడు బహిరంగముగ వెల్లడించును. హిందూదేశమునకు తన కనుకూలించునటుల బ్రిటిషు సామ్రాజ్యమునందుండుటకు గాని వెలుపలకు బోవుటకుగాని సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యము గలదని ఆయన ప్రకటించును. ఆతనికి విదేశీయులసాయము అనపేక్షితము.

గాంధీయద్యమును అభివృద్ధి జేసిన కొలదియు పలువిధములగు నిర్బంధములను ప్రభుత్వమునా రవలంబించుచున్నాడు. సభలు ఆపివేయబడుచున్నవి. ఉపన్యాసములు నిర్బంధితులగుచున్నాడు. వారిని కారాగృహములకు పంపుచున్నాడు. ఉద్యమము మాత్రము నిరాటంకముగ కొనసాగుచున్నది. హిందూ

దేశమునందు దౌర్జన్యములను ప్రముఖములు కలదు. స్వదేశ సహాయమును సహాయనిరాకరణభలకు వచ్చిరి. ప్రభుత్వమునకు యాభిమానమును బలము చేయరుచున్నది. లక్షలకొత్తలవలన యాభిమానమును నశింప జేయబడినది. దౌర్జన్యపు లది విలువ విదేశీయ ప్రయత్నములు నశింప జేసినవి. వృద్ధులు బాచిమా-లన్నియు దొలగింప జేసినవి. వృద్ధులు బాచిమా-కారాగృహములకు వందలకొలది వెడలిరి. బ్రిటిషుకొత్తల యధికారమును వారు లక్ష్యపెట్టలేదు. వారు డిఫెన్సు పెట్టుకొనలేదు. పలువురు కాసనోల్లంఘనము నవలంబించుటకు సంసిధులు గనున్నారు. కాని నాయకులే దౌర్జన్యము వచ్చుట కొప్పుకొనలేదు. ఒకరి నరెవ్వరేయగ నే జామీను నిచ్చుట కాతడు నిరాకరించి కారాగృహమునకే అతడు నూటిక వెడలును. ప్రభుత్వమునందును వారి కోర్టులందును తమకు నమ్మకము లేదనియు వారియధికారమును తాముగ రింపమనియు తెలుపుటకెట్లు చేయుచున్నారు. కొన్ని తావులలో ప్రజలు నిగ్రహమును గోల్పోయి యుద్దేశపూరితులయి పోలీసువారిపైనను ప్రభుత్వసేవకులపైనను దౌర్జన్యమును గావించిరి. గాంధీ వారిని నిరసించెను. ప్రాయశ్చిత్తమును విధించెను. మలబారునందు మాత్రము వ్యవహారములు ప్రతికూలముగ బరిగిమించెను. భూసంబంధములకు కష్టములు, రాజకీయలోపములు, మతానికి మలకలని ఇవల విమమితిని బుట్టించినవి. కాని గాంధీ ఇందులకెంతయును వగచెను. హిందూఖండమునందు మలబారు అతిస్వల్ప ప్రాంతము. అందునను మావళాలసంఖ్య మిగులస్వల్పము. వాలోకొందఱుమాత్రమే దౌర్జన్యమును గావించిరి. మిగిలిన భారతీయులందఱును నిగ్రహమును గోల్పోలేదు. గాంధీని మలబారునకు బోనిచ్చినవో మావళాలను నైతము కాంక్షులను నేడివాడే. కానిహిందువులకును మహమ్మదీయులకును గల భేదమును విస్మరింప జేయుటకు ఈ సంఘటనమును ఊపయోగించునెంచిన ప్రభుత్వమువారు గాంధీని పోనీయ రై.

బెల్గాము కాంగ్రెసు మహాసభ

1924 డిసెంబరులో మహాసభ కథ్యక్షత వహించి మహాత్ముడు రాటమునుగూర్చి చేసిన ప్రసంగము

రాటము ఉద్రేకమును కలుగజేయ దరియు, ఎదుగుట అడువారి పని యనియు, రాటముపై పనిచేయుట పూర్వకాలమునకు మరలుటనియు, యంత్రనిర్మాణమునకై సలుపు శాస్త్రపరిశోధన జ్ఞానమునకు రాట మొక అటంకము కానేరదనియు విచారములు వాదించుచున్నారు. కాని నాయభిప్రాయము ప్రకారము హిందూదేశమునకు వలయునది గట్టిపరిశ్రమయే గాని ఉద్రేకముగాదు. లక్షలకొలది ప్రజలకు గట్టిపరిశ్రమయే ఒకవిధమును ఉద్రేకము. అదియే ఉద్రేకమును గలిగించు పరమావధి. రాటముపై మనము తగినంతకృషి సలుపలేదు. అసలు రాటమునుగూర్చి మనము పూర్తిగ ఆలోచించలేదు. మాటిమాటికి తామామోదించిన తీర్మానములను అఖిల భారతజాతీయోపసంఘసభ్యులు తామే ఆచరింప జాలకున్నారు. మనలో అధిక సంఖ్యాకులు రాటమునందు విశ్వాసము లేకుండ నున్నారు. ఇట్టిపరిస్థితులలో ఉద్రేకము గలిగించుకై రాటమునకు తేకపోవుటచే రాటము నిరుపయోగమని చెప్పుట న్యాయముగాదు. అది ఆమెవారికి తగిన పనియనిచెప్పుట నిజపరిస్థితులను గ్రహించకుండుట యగును. అసంఖ్యాకులకు రాటముల సమదాయమే యంత్రములు. యంత్రములు పురుషులచే నడుపబడుచున్నవి. పురుషులయొక్క యోగ్యతకు తగిన పరిశ్రమలు కొన్ని కలవని తెలుచు మార్గతంత్రంబే తెప్పరిల్లుకాలము వచ్చినది. మామూలు స్థితిగతులందు రాటముపై ప్రతిపరిశ్రమ చేయవచ్చును. కాని ఇకముందు కొందరు పురుషులరాడ ఎప్పుడును రాటముపై పనిజేయుచు దానిని గృహపరిశ్రమగ అభివృద్ధిలోనికి దేవలసియున్నారు. ఇంతవరకును రాటముపై జరిగిన కృషి పురుషుల సహాయము లేకుండ జరిగి యుండెడిదిగాదు. మనలో కొంత మంది రాత్రింబవళ్లు దానినిగూర్చి యాలోచింప కున్నవో నీయభివృద్ధి గలిగి యుండెడిదిగాదు.

యంత్రములు యంత్రములగూర్చి గాంధీగారి యభిప్రాయము లని ఇది రకు నాపై యాలోచింపబడినది యిప్పుడు మీమనసులోనుంచి పారద్రోలుదురుగాక. ప్రపంచమున నహింసను దేశీయతెల్లరును ఒప్పుకొనునట్లు జేయుటకు ఎంత ప్రయత్నించుచున్నానో యంత్రనిర్మాణమును గూర్చి అంతకంటె ఎక్కువ ప్రయత్నము చేయుటలేదు. రాటమే ఒకవిధమును చిత్రయంత్రము. ఈరాటమును గనుగొనిన మహామహాపునకు ప్రతిదినమును నేను వందనలు లావరించుచున్నాను. 15,00 మైళ్లు వెడల్పుగలిగి 1900 మైళ్లు నిడుపు గలిగిన విస్తీర్ణప్రదేశమునందు వేలకొలదిగ నున్న గృహములందు ఆకలిబాధ లేకుండ జేసిన హిందూదేశపు యీ ఒక్క గృహపరిశ్రమనుగూడ కావలయునని దురుద్దేశముతో నాశనము చేయుటకు నే నెంతమాత్రమును సమ్మతించజాలను. నూలుచందా రాటమున నాకిచ్చి యెందులకో మిరిపుడు గ్రహింపగలరు. దానిని వందగా ఏర్పాటుచేయుట కెందులకు సాహ

సింపచినో, స్వల్ప జ్యోత్యములంపును దేవబలంబున, పండిత మోతీలాలు నైహూగార్లు దానినెందుల కంగీకరించిరో, యిప్పుడు మీరు వింతలేకుండనే గ్రహింపగలియుండురు. నా యిష్టము వచ్చినట్లు నన్ను చేయనిచ్చినవో, నూలువడుకుట కంగీకరింపనివారు, అన్ని సమయములందును ఖద్దరును ధరింపజాలని వార, ఒక్కరుగూడ జాతీయసభాసభ్యుల పట్టికయందుండ జాలరు. ఏదియెట్లును స్వరాజ్యపక్షమువారు దీని కంగీకరించి నందులకు వారికి నేను కృతజ్ఞుడను. అందులోగల మార్పు బలహీనతను నూచించుచున్నది. అంతేకాక అవిశ్వాసమునుగూడ నూచించునగాని యిదే యొకవిధముగ గొప్ప ప్రయత్నమునకు దోడ్పడగలుగునని నావిశ్వాసము. ఇందు సంపూర్ణమైన నమ్మకము గలవారందరికిని యిది మంచి ఫలముల నొసగు ప్రయత్నముల చేయుటకు అవకాశము నిచ్చుచున్నది.

వేరునందేశ మేమియులేదు భారతీయులకు రాటమువడు కుడని చెప్పుట కన్న సందేశమును దేనిని నే నీయజాలను. అందుచే రాటను రించి నేనింతగ జెప్పుచున్నాను. న్యాయములును, శాత్రువులును నరు మార్గములే స్వరాజ్యము సంపాదించుననిన వడుకుట కన్న మంచియుపాయ మింకొకటి నాకు యు. నేనింతకుముందు చెప్పియుట హింసకుబదులు రాటమును భారతీయులందఱును ఒప్పుకొనవచ్చును. కాసనోల్లంఘనము నాకు పరమసమృతము. విదేశీవస్త్ర బహిష్కరణమునందు మనము జముము బడయువరకును కాసనోల్లంఘనముద్వారా స్వరాజ్యమును బడయుట దుస్సాధ్యము. రాటమునుగూర్చిన నాయభిప్రాయములు మీకు సమృతము కావేని జాతీయ మహాసభకు నేనేల నివృత్తియోజుడనగు మార్గదర్శకుడుగ నుండవలెనో మీరే నులభముగా దెలిసికొనగల్గుదురు. రాటమునందగిల మహాత్మ్యమును మీరుసరిగ గుర్తించినవో జాతీయాభివృద్ధికి నేనొక గొప్ప యాటంకముని కొందరు నేపాతు లనుకొననటుల మీగు గూడ తెలంపవచ్చును.

నేను చెప్పినది మీ మనసులకు నచ్చునో, మీ యాలోచనల కనుకూలముగ నుండనివో మీరు నానాయకత్వమును నిరసింపకుండుట మీ విధిని మీరు గుర్తించలేదని వెల్లడియగును. “మేము ఒప్పుకొనము” అని వ్యతిరేకముగా చెప్పుటకు ధైర్యము గాని చొరవగాని మనకులేదని విల్లింగుడనుప్రభువు చెప్పినట్లు ఎరల నికనెప్పుడును నెరరును చెప్పుకుండునటుల జేయుడు. నా నూనయందు మీకు నమ్మకములేనివో దానిని మీరు ధైర్యముతో నిరసించుటయే స్వరాజ్యసంపాదనయందు దొకసాహస మును.

కలకత్తా కాంగ్రెసు మహాసభ

1928 డిసెంబరులో కలకత్తాలో జరిగిన మహాసభలో

మహాత్ముడు అధినివేత స్వాతంత్ర్య తీర్మానము ను ప పా ది యు ట

తీర్మానము నుపపాదించుచు గాంధీమహాత్ము డీక్రింది మహాసభాసభ్యులను గావించిరి. రాత్రి నన్ను పండిత మోతీలాల్ గారు అఖిలపక్షమహాసభాసభ్యులకు లాగుకొని పోయెను. సభ ముగియునదికి రెండున్నరగంట లయ్యెను. తరువాత నిద్రపట్టలేదు. కావున నాకు తల దిమ్మగా నున్నది. మొదటితీర్మానములో ఏభాగాములు తీసివేయబడినవో మీరు విచారించవలెనని కోరుచున్నాను. ఈసభలో ముఖ్యపార్టీలు రెండును ఆమోదించిన తీర్మానమును మీయామోదమున కై నిశ్చయించుటకు మీరట్లుచేయుట యవసరము. దానికి వ్యతిరేకముగా వోలు నిచ్చువారెవ్వరు నుండరు. ఈ తీర్మానమును మీచే నామోదించజేయుట యొక్కటే నా ఉద్దేశముగాదు. ఆమోదించుట యొక్కటే ముఖ్యునితలప వీలులేదు. మొదటితీర్మానము మార్పుపట్టు పట్టుబట్టినవారు తమ విధిని గమనించునట్లు చేయుటయే నాయుద్దేశము. మొదటితీర్మానములో నున్న ముఖ్యవిషయ మొకటి యీ తీర్మానములో లేదని మీరు గ్రహింతురు. అది వై సరాయికి మన తీర్మానమును తెలియజేయుటకు గురించియే యున్నది. అది యీ తీర్మానములో లేకవుట నాకు చింతాకరముగా నున్నది. నేను ఆక్లాజును వ్రాయునప్పుడే మీలో కొందరు దాని దినుట లేవనించుకొనెదరని నేను తెలుచితిని. సహాయ నిరాకరణవాది యిట్లు చేయదగినా యని మీరు మనస్సులలో తలచెదరని నేనప్పుడే యూహించితిని. కాని యాక్లాజు తీర్మానములో నుండుటయే సహాయనిరాకరణవాదినగు నాకు గర్హము కలుగజేసెను. ఇప్పుడైనను మీరు యాక్లాజు పునరుదరించి రేని నాకు చాల సంతసముకలుగును, నాకు వ్యతిరేక బోధికా లేకున్నది. నేను ఆక్లాజును తీర్మానములో నెందుకు పెట్టితిని? చెప్పుటకుగూడ నాకు వ్యతిరేక పోయెను. క్లాజును వ్రాసినప్పుడే మీరు అయిష్టముగా నన్ను యెడల దానిని తీసివేయవచ్చునని తెలుచితిని. అసహాయవాదిన గనుకనే యట్లుచేతిని. సభాసభ్యులు సహాయనిరాకరణమును

17-వ పేజి చూడుడు

ప్రకటన

దేశభిక్షము మహాలయ ఆమావాస్య యగు బుధ, ఆదినము ఆంధ్రప్రదేశ్ ప్రతిపదిక పంపింపబడును. వారప్రతిక మరునాడు ప్రకటింపబడును.

సంపాదకుడు

మహాత్ముని పట్టిపూర్తి

గాంధీ: నవయుగపురుషుడు

గాంధీమహాత్ముడు 1869 సంవత్సరము, అక్టోబరు నెల రెండవతేదిన జన్మించెను. రేవటికి మహాత్మునకు అరుదైనసంవత్సరములు నిండగలవు. మహాత్ముని పట్టిపూర్తియైన సందర్భమున, వారి జీవితచరిత్రను, వారి సందేశములను పరికించి, వాని ననుసరింప బ్రయత్నించుట, మహాత్ముని పట్ల గౌరవము గలవా రందరధర్మ మగుచున్నది. మహాత్ముని సంగ్రహజీవితచరిత్రను, వారు అప్పడప్పు డొసగిన సందేశములను పాఠకుల పరిశీలనార్థము స్థాపితమున ముద్రించితిమి. పాశ్చాత్యదేశములందు బయలుదేరిన పరివర్తనకారకులు, అధికారమును చేబూని, నూతనచట్టములను ప్రయోగించి, తమ పంతమును సాధించుకొనిరి. గాంధీమహాత్ముడు డిటు గాక తన ఆత్మకైతేతనే, ఆధునికప్రపంచము నంతయు వశపరచికొనెను. "గాంధీమహాత్ముడు నూతన మానవకోటిని నిర్మించుచున్నా"డని సుప్రసిద్ధ ప్రాంచి తత్వవేత్తయు, కవిపుంగవుడునగు రోమెయిక్ రోలెండుగారు మహాత్ముని గూర్చి వ్రాసిరి. గాంధీ నూతనయుగమును సృజించుచున్నా డనుటకు సందియ మేముండును? సుప్రసిద్ధ పాశ్చాత్యతత్వవేత్తలు, మహాత్ముని నైతికాధిక్యమును కొనియాడియుండిరి. మహాత్ముడు టాల్ స్టాయిగారు, జీవించియున్న పుడే, మహాత్ముని సంచలనము నిటుల శ్లాఘించి యుండిరి:

"ప్రపంచపు ఈకొన నున్న మావంటివారికి, మీరు ట్రాన్సువాలులో నలుపుచున్న కార్యము, అన్నిటికన్నను ముఖ్యమనితోచును. ప్రపంచములో నింతవరకు జరుగుచున్న కార్యములలో కెల్ల ముఖ్యమగు కార్యమును మీరు నెరవేర్చుచున్నారు. క్రైస్తవజాతులవారే గాక, ప్రపంచమందలి ఎల్ల జాతులవారును దీనియందు తప్పక పాల్గొనవలసి వచ్చును." ప్రొఫెసరు గిల్బర్టుమరేగారు మహాత్ముని విషయమై అధికారుల కిట్టి హితవు నొసగిరి. "అధికారమునం దున్నవారు గాంధీమహాత్మునిపట్ల కడు జాగ్రూకతతో మెలగవలయును. ఏలన, మహాత్ముడు భోగానందమును లక్ష్యపెట్టడు. ధనసంపదతో సతనికి పనిలేదు. సుఖముతోగాని, పొగడ్తతోగాని, అతనికి బనిలేదు. తాను సత్యమని నమ్మిన

దాని నతడు చేసెను. ఇతడు చాల అపాయకరమగుశత్రువు. ఇతనిమూలమున మీకు సుఖము గలుగదు. ఏలన ఇతనిశరీరమును మీరు ఎప్పుడు బలీ నప్పుడు జయింపగలరు గాని, ఇతని ఆత్మను లదిగ నయినను మీరు స్వాధీనపరచికొనజాలరు."

ఈ కారణము చేతనే, గాంధీ మహాత్ముడు స్వేచ్ఛగ నున్నప్పటికన్నను కారాగృహమున నుండునపుడే, ఎక్కువ ఉపద్రవకడని, బ్రిటిషు ప్రముఖులుదెలుపసాగిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో మహాత్ముని కారాగృహమున నిర్బంధించినవారికన్నను, మహాత్ముడే ఎక్కువ క్రైస్తవమతానుష్ఠానపరుడని, మద్రాసు విషష్టగారు వెనుక చాటియుండిరి. డాక్టరు హోమ్సుగారు గాంధీమహాత్ముని మానవ శ్రేష్ఠుడని చాటుచు, యీవిధముగ వ్రాసిరి:

"తెనుగుగారినిగూర్చి తలంచునపుడు, నాకు నెపోలియను జ్ఞాపకము వచ్చును. రోమెయిక్ రోలెండుగారినిగూర్చి తలంచునపుడు, నాకు టాల్ స్టాయి జ్ఞాపకమునకు వచ్చును. కాని, గాంధీనిగూర్చి తలంచునపుడు, నాకు ఏసుక్రీస్తు జ్ఞాపకమువచ్చును. ఏలన క్రీస్తువలె నితడు జీవించును. అతనివలె ముచ్చటించును. అతనివలె, యత్నించును, బాధపడును, కొంతకాలమున కతనివలె భగవద్ రాజ్యస్థాపనకై తమ ప్రాణము సర్పించును. మానవచరిత్రలో నెవరితోనయినను మహాత్ముని పోల్చదలచుచో, కళా పూరియను, బుద్ధుడు, జోరాన్దరు, మహాత్ముడు, క్రీస్తు గాల్లాతో మాత్రమే సతనిని పోల్చవలయును. భగవత్ సందేశమును బోధింపగలవారు, ఆసియాయం దప్పుడప్పుడు జనించుచు వచ్చిరి. తమ జీవిత నిదర్శనము వలనను, తమ సుబోధనమువలనను, ఒక్కొక్కరు జీవితమార్గము నుపదేశించి, మానవులను తరింపజేయుచుండిరి. ఇక్కాలమున, నిట్టివారి సంతతిలో నొకరుగ హిందూదేశమున మహాత్ము లొక రవతరించిరి. ఆత్యంతకారవముతో, చారిత్రకదృష్టితో బాటి, నేను గాంధీమహాత్ముని, ఏసుక్రీస్తుతో సమానులని ఎంచుచున్నాను."

వైవాక్యములను వ్రాసిన రిచరెండు హోమ్సు గారు మ్యాయార్కు పట్టణమున క్రైస్తవమతగురు రువని గ్రహించుచో, క్రైస్తవులలో నుత్కృష్టులయిన వారు మహాత్ముని భగవదంశానంభూతు లని ఎటుల భావించుచున్నారో కనిపెట్టవచ్చును. మహాత్ముని జీవితమున కంతకుచు మూలాధారము, సత్యము అహింస యని గ్రహించుట యవసరము. వారు రచించిన ఆత్మకథను పఠించినవారికి గాంధీమహాత్ముడు బాల్యదశనుండి ఇప్పటివరకు సత్యము నెటుల నస్వేషించుచున్నదియు, కనుగొనవచ్చును. సత్యాస్వేషణమునకు వీరు అహింస నాధారముగ నైకొనిరి. దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులచే శాసనోల్లంఘనము నవలంబింప జేసినపుడు, వీరు సత్యాగ్రహమునే సాధనగ నైకొనిరి. ఇందునిమిత్తమై వీరు మూడు పర్యాయములు కారాగృహమునకు జనిరి. వీరితో వేసకువేలు పనివారలు సంతనముతో కారాగృహ బాధల ననుభవించిరి. ఒక్కపర్యాయము వీరుబోధించిన సత్యబోధ వెగటుగ నుండుటచే, కొందరు కార్మికులు మహాత్ముని చంపుటకుగూడ సంసిద్ధులయిరి. కాని, మహాత్ముడు తన సహజగుణార్ధిహృదయముతో వారినందరను తుమించి, వారియం దనుతాపముగలుగజేసెను. దక్షిణాఫ్రికాలో, వీరు జయపద

ముగ నవలంబించిన సత్యాగ్రహపద్ధతి స్మట్టు-గాంధీ ఒడంబడికతో సంతమొందెను. ఇదియే, ఇండియా దక్షిణాఫ్రికాలో మధ్య నిటీవల జరిగిన ఒడంబడికకు మూలాధార మయ్యెను. దక్షిణాఫ్రికాలో జయము గాంచినసత్యాగ్రహము, కెయిరా, చాంపరానులలో గూడ జయప్రదముగ నిర్వహింపబడెను. కొంతకాలముక్రిందట దీనినిబద్ధోలిలో నవలంబించి, గాంధీమహాత్ముని ఆదేశముక్రింద వల్లభులువేలుగారు జయము బడసిరి. ఎన్నటి కయినను, హిందూదేశమునకు మిగిలియున్న దీపద్ధతియే. ఇదియే భారతీయులకు శరణ్యము. దీనిని తిన్నగ నుపయోగించుచో, తప్పక జయము గలిగితిరును. బెల్గాం కాంగ్రెసుసభ కధ్యక్షత వహించి, గాంధీ మహాత్ముడు సత్యాగ్రహము గూర్చి యిటుల ముచ్చటించెను:

"సత్యాగ్రహము సత్యాన్వేషణమే. భగవంతుడే సత్యము. ఈ సత్యము నాకు అహింస యను జ్యోతిద్వారా, ప్రత్యక్ష మగుచుండును. స్వరాజ్యము నా కట్టిసత్యములో నొక భాగము. ఈ సత్యాగ్రహము దక్షిణాఫ్రికాలో గాని, కెయిరాలో గాని, చాంపరానులోగాని, ఇంకను పెక్కు ఇతర స్థలములలోగాని, అవజయము గాంచలేదు. దీని యందు, ద్వేషముగాని, దౌర్జన్యముగాని, ఏమూలను గనుపింపదు."

పై వాక్యములు మహాత్ముని విశ్వాసమును గోచరింప జేయగలవు. మహాత్ముడు దేశమునకు స్వరాజ్యము గోరుట, స్వరాజ్యమునిమిత్త మనుటకు సందియములేదు. మహాత్మునకు, ఆధ్యాత్మిక విషయములువేరును, రాజకీయవిషయములు వేరును గావు. అన్నియు, మహాత్ముని దృష్టికి మోక్షసాధనములే. అందుచేతనే, వారు ధర్మబద్ధమగు మార్గముల నవలంబించి, స్వరాజ్యము బడయవలెనందురు. అధర్మమార్గములద్వారా, స్వరాజ్యము నేడు లభించినను, అట్టి స్వరాజ్యముతో మహాత్మునకు బనిలేదు. మహాత్మునిసందేశము భారతీయుల కొక్కరికే గాక, సర్వమానవకోటికిని లాభించునను తలంపుతోనే, పాశ్చాత్యప్రపంచము మహాత్ముని సందేశమును గౌరవించు చున్నది. నాగరికప్రపంచము నేడు దౌర్జన్యపద్ధతుల పట్ల విసుపు జెందియున్నది. కడచిన ఐరోపా సంగ్రామము, పాశ్చాత్యజాతుల కన్నులదెరిచెను. యుద్ధము లికమిద త్యాజ్యములను భావము ఉదయింపజేసెను. కెల్లా గుగారు ప్రతిపాదించిన యుద్ధబహిష్కారపు ఒడంబడిక, దీనిఫలమని చెప్పవచ్చును. దీనిపై వివిధజాతుల ప్రతినిధులును సంతకముజేసిరి. ప్రపంచశాంతిని కాపాడుటకు, యుద్ధత్యాజ్యము ముఖ్యమార్గమని గుర్తించిరి. యుద్ధబహిష్కారమునకు, ఆయుధవిసర్జనమవసరమని, గుర్తింపబడెను. ఈవిషయమునిమిత్తమై ఇంగ్లండు అమెరికాలమధ్య ఒడంబడికను గుర్తుకు యత్నములు జరుగుచున్నవి. నౌకల నిర్ణయమునకు బిమ్మట, సైన్యముల నిర్ణయము జరుగునటుల ఏర్పాటు చేయబడెను. నానారాష్ట్ర సంఘమువారు, వివిధజాతులమధ్య జనించు పోరాటములను, మధ్యవర్తి న్యాయస్థానముద్వారా పరిష్కరించుకొనుటకు, ఏర్పాటు గావించిరి. ఇంగ్లండుగూడ ఇందుకు సమ్మతించెను. మొత్తము మీద ప్రపంచాదర్శము దౌర్జన్యవిసర్జన మని స్పష్టమగుచున్నది. కాని, దౌరస్ విసరనమునకు

వలయు ఆధ్యాత్మికసాధనలను, పాశ్చాత్యప్రపంచ మింకను గ్రహింపలేదు. కేవలభౌతికసాధనలే వీరు నమ్మి పనిచేయుచున్నారు. అందుచేతనే, వీరిప్రయత్నములు విజయము గాంచునను సమ్యక్ముగను పింపకున్నది. జాతులహృదయములు మారవలెను. ప్రేమబీజములు మొలకెత్తవలెను. క్రైస్తవమతము ఆచరణలోనికి రావలయును. అహింసను, వీరు మూలాధారముగ గైకొనవలయును. ఈ విషయమున గాంధీ మహాత్ముని సందేశమును వినుటకు పాశ్చాత్య లాతురము జూపుచున్నారు. మహాత్ముని పెక్కుదేశములవా రాహ్వానించుచున్నారు. కాని, మహాత్మునకు ఊరక సందేశముల నొసగి, తిరిగివచ్చుట కిష్టములేదు. హిందూదేశము అహింసా సాధనద్వారా స్వాతంత్ర్యము బడసె నని నిరూపించి, పిమ్మట నితరజాతులవారిలో అహింసా పటిమపట్ట సమ్యక్ము గలిగింపవలె నను తలంపు మహాత్మునకు గలదు. అందుచేత, భారతవర్షము అహింసామార్గముద్వారా తరింపకముందు, పాశ్చాత్యప్రపంచమునకు వెడలి సంబోధనల గావించుటకు, మహాత్ముడు సమ్యక్తంపడుచున్నాడు. మహాత్ముని సత్ప్రయత్నములకు భారతీయులెల్లరును తోడ్పడి తాము తరించి, మానవకోటిని తరింపజేయుట ధర్మము. అన్నిదేశములకన్నను, భారతవర్షము అహింసా సందేశమును నిర్వహించుట కెక్కుడు అధికారము గలిగియున్నది. భారతభూమి అహింసావలంబు లగు మహాత్ములు జనించినచోటు. ప్రహ్లాదాది అహింసావలంబులను, భగవద్భక్తులను జన్మించినది, భారతవర్షమునందే. వేల సంవత్సరముల నుండియు, అహింసకు భారతీయు లలవాటు పడియుండిరి. ఆసియాఖండము సంతను తనసందేశము సంగీకరింపజేసిన బుద్ధుడు, భారతవర్షమునందే జన్మించెను. జైనమతస్థాపకుడగు మహావీరుడు తన అహింసా సందేశమును వ్యాపింపజేసినది, భారతభూమియందే. రోమెయిల్ రోలెండుగారు దెలిపినటులు, ప్రజలలో సంతోషమైన అహింసాభావమే, నేడు మహాత్ముని రూపమున ఆవతరించెను. ప్రపంచము దేనికై పరితపించుచున్నదో, మహాత్ముడు అట్టి ధర్మమునే తన జీవితము ద్వారా నిరూపించుట చే, మహాత్ముడు యుగపురుషుడగుట వింతగాదు.

గాంధీయుగము

క్రస్తుతయుగము గాంధీయుగ మని పిలుచుట కెట్టియభ్యంతర ముండజాలదు. ఆధునికప్రపంచము దౌర్జన్యభావములతో నిండియున్నది. పశుబలమే, న్యాయ మను సూక్తిసర్వత్ర వ్యాపించి యున్నది. ప్రాచీన హిందూదేశము పశుబలమును బాత్తుగ వినర్జించుచున్నను, దానిని పెక్కుహద్దులకు లోబడజేసెను. యుద్ధము నలుపుటకు ప్రత్యేకజాతిని సృజించి ఇతరు లాయుధములను చేపట్టగూడదని, నియమించెను. క్షత్రియు లయినను, విశేషనియమములకు లోబడినా, యుద్ధమునకు దిగవలసియుండెను. అధర్మయుద్ధములు పనికిరావని విధింపబడెను. హింసను కొన్నిసమయములందుమాత్రమే ఉపయోగింపవలెనని, పూర్వము విధించిరి. కాని, కాలము గడచిన కొండయు, మానవదౌర్బల్యము నిమిత్తము అహింసాధర్మమునకు ప్రతిపాదించబడిన మినహాయింపులే, సామాన్యధర్మములు గాజొచ్చెను. యూరపునందు

గూడ ప్రాచీనకాలమున యములకై జేయబడిన కట్టుబాటు లంతరించి, ఎట్టిసాధనమునను న్యాయములే యను భావము వ్యాప్తిగాంచెను. అందుచే, అహింస పరమధర్మమగుటకు మారుగ, ముఖ్యధర్మము గాజొచ్చెను. ఇట్టి స్థితి యేలము నిలచి యుండజాలదు. ధర్మమునకు గ్లాని సంభవించినపుడును, అధర్మము వెచ్చుపెరుగునపుడును, పరమేశ్వరుడు తన్నుతాను సృజించుకొను నని, భగవద్గీతావాక్యము తేటపరచుచున్నది. ఇటులనే, యిక్కాలమున భగవదంశ గాంధీమహాత్ముని రూపమున స్థూలరూపము దాల్చుట వింతగాదు. అహింస నెట్టిసందర్భములలో నయినను విసర్జింపవలదనియు, ఇంతకుపూర్వము మానవ దౌర్బల్యము నిమిత్తము కల్పింపబడిన మినహాయింపులను గూడ విడనాడవలయు ననియు, గాంధీమహాత్ముడు ఆధునికప్రపంచమున కంతకును, సందేశము నొసగుచున్నాడు. సత్యము, అహింసయు, అన్నిమతములకును మూలాధారమే యగుటచే, వివిధమతములవారును మహాత్ముని ఆదర్శపురుషునిగ సంగీకరించుచున్నారు. క్రైస్తవులు మహాత్ముని క్రీస్తుతో బోల్చుచున్నారు. హిందువులు ఆవతారపురుషులతో బోల్చుచున్నారు. ప్రతిమతము వారును వారివారి ఉత్కృష్టపురుషులతో మహాత్ముని బోల్చుచున్నారు. మహాత్మునిద్వారా, ఎల్లజాతులను ఎల్లి సంఘములను ఏకలత్యమునకు గొంపోవుటకు వీలగును. మహాత్ముని సంకల్పము వారి జీవితకాలమున నెరవేరునా లేదాయను ప్రశ్న జనించుచున్నది. రోమెయిల్ రోలెండుగారు డిటుల ప్రత్యుత్తర మిచ్చుచున్నారు:

“గాంధీ మహాత్ముని సంకల్పము జయము నయినను బడయును. లేనియెడల, పెక్కు శతాబ్దముల క్రిందట, ఏనుక్రీస్తు, బుద్ధుడు బైకివచ్చినటువలె, మరల కొంతకాలమునకు బిమ్మట నయినను నది బైకివచ్చును. తుదకు మహాత్ముడు బోధించెడి ధర్మము నిమిత్తమై పరిపూర్ణావతారము జనించి, నూతనమానవకోటిని నూతనమార్గముద్వారా నడిపించి తీరును.”

త్యాగసందేశము

మహాత్ముని జీవితము స్వార్థత్యాగముతో గూడుకొనియున్నది. రోమెయిల్ రోలెండుగారు దెలిపినటుల, మహాత్ముని ప్రధానసందేశము స్వార్థత్యాగమే. మహాత్ముడు అసహాయోద్యమము ద్వారా బోధించినది స్వార్థత్యాగమే. పెక్కుమంది ప్రముఖులు తన వృత్తులను త్యజించి, కారాగృహములకు సంతసముతో బోవునటుల జేసినది, త్యాగసందేశమే. త్యాగమే జాతీయ సఖ్యమునకును, స్వరాజ్యసిద్ధికిని మూలాధారమని మహాత్ముడు బోధించెను. రౌలెటుచట్టమునకు బూర్వమున్న హిందూదేశము, పిమ్మట పూర్తిగా మారిపోయినది. దేశముకొరకై, తమవిశ్వాసములనిమిత్తమై ఆత్మార్పణ నలుపగలవారు పలువురు భారతవర్షమున నుద్భవించిరి. ఆత్మశక్తి పశుబలము నెదుర్కొనగలుగుచున్నది. పశుబలభీతి క్రమక్రమముగ దొలగుచున్నది. దేశమునందద్భుత మూనసికపరివర్తనము గలిగినది. బుద్ధిశీలరయితులు వీరులు గాగలిగినది, ఆత్మశక్తిప్రభావమువలననే గద. జర్జిడానుగారు

ఆత్మార్పణము జేయగలుగుటకు, ఆత్మశక్తియే కావలయుగద. నిర్బంధములు ఆత్మను బంధింపజాలవని, తేటపడినది. ఈ సందర్భమున, 1922 వ సంవత్సరమున జరిగిన మహాత్ముని విచారణ నిచుక స్మరింపవచ్చును. ఆసమయమున విచారణను పరికించిన జ్యోకెల్లరకును, న్యాయాధిపతియే నిందితుడుగ గను ఆసమయమహాత్ముడే న్యాయాధిపతిగ గనుకించెను. వాక్యముల న్యాయాధిపతి తీర్పులోని యీక్రింది “ఇంతవరకునించిన నిజస్థితి గోచరించును.

గాని, ఇకముందు విచారించినవా రెవరితో గాని, మిమ్మును చేర్చుపబోవువా రెవరితో వీరందరకన్నను భిన్నులు. క్షోభవము, మీరు మీరు గొప్పదేశభక్తులనియు, గోప్యబద్ధులై భావింపబడుచున్న సంగతిని నేను పూనియు. అసంభవము. రాజకీయములలో మీతో నేకీభవింపనివారుగూడ ఉండిన తాదర్శపూరితు లనియు, పావనసాధు పుంగవులనియు, గుర్తించుచుందురు.....మీరు దౌర్జన్యము పనికిరాదని సంతతము బోధించినసంగతిని నేను మరుసజాలను. అనేక పర్యాయములు మీరు దౌర్జన్యమును ఆటంకపరచుటకు పాటుబడితిరని గూడ నేను నమ్మెదను.”

ఇట్టి మహాపురుషుని శిక్షించుటకు, ఏ న్యాయాధిపతి కర్హతగలదు? అయినను, బ్రూమ్ ఫీల్డు గారు కేవలము చట్టమునందలి అక్షరముల నిమిత్తము మహాత్మునిపై ఆరుసంవత్సరముల కారాగృహ శిక్షనువిధించిరి. లోకమాన్య బాలగంగాధర తిలకు గారికన్నను వీరికి తక్కువశిక్షను విధించుటకు వీలులేదనిరి. గురుతుల్యులగు లోకమాన్య తిలకుగారితో తమకు సమానగౌరవస్థాన మొసగినందుకు, మహాత్ముడు న్యాయాధిపతికి కృతజ్ఞత జూపి, తమకు చాల స్వల్పశిక్షను విధించిరి, కోర్టులో జెప్పెను. మహాత్ముడు అధికారవర్గపు లోపములను తెలుపుట కెంతముందుకువచ్చెనో, ప్రజలలోపములను తనలోపములను గూడ బయ్యరచుట కంతటి సంసిద్ధత జూపెను. చాకిచౌరా దురంతములకు బిమ్మట తాను హిమవత్సర్వతమంత గొప్ప పొరబాటును గావించితి నని చాటెను. దేశమున అహింసా వాతావరణము లేదని తెలియగనే, మహాత్ముడు శాసనోల్లంఘనమును విరమించెను. దీని సవకాశముగ గైకొని, ప్రభుత్వమువారు మహాత్ముని నిర్బంధించిరి. 1920 సంవత్సరమునుండియు, మహాత్ముడే దేశనియంత్రభారమును వహింపనిచో, ప్రజలలో బెరిగిన అశాంతియు అసహనమును దౌర్జన్యరూపము దాల్చియుండెడిది. మహాత్ము డిట్టియువద్రవమునుమాన్పి, దేశమునందు శాంతిని కాపాడెనని, రోమెయిల్ రోలెండుగారు సూచించిరి. పలువు రీసంగతిని గుర్తించిరి. ఇందువలన గాంధీమహాత్మునకు ప్రభుత్వమువారు శాశ్వతకృతజ్ఞతను జూపవలసియుందురు.

“కద్దరు”మంత్రము

గాంధీమహాత్ముని కద్దరు సందేశమునకు అహింసయే మూలాధారము. కద్దరు జనసామాన్యమున కంతకును జీవనాధారమొసగి, చేతిపరిశ్రమలను పునరుద్ధరించును. యంత్రములద్వారా స్వార్థకర్మల ద్వారా ఉదయించుచుచుండునను నివారించును. హిందూదేశమునకంతకును ముఖ్యముగ గావలసినది దాని

ద్రవ్యభాణివారణయే యనియెంచి గాంధీమహాత్ముడు దర్శననారాయణసేవకు బూనియున్నాడు. అతనిహృదయము దర్శింపబడలగాంచి ఎల్లపుడును పరితపించుచుండును. వస్త్రహినులగు జనులను గాంచియే, మహాత్ముడు చిన్న ఆంగ్ల వస్త్రముమాత్రము ధరించి, మిగిలిన వసనములను ధరింప చూచుకొనెను. తిండియు బట్టయు భోగములను లభించుట ముఖ్యవశ్యకమని, మహాత్ముడు యెంచెను. అందునిమిత్తము కద్దరు ముగ్గులను బోధించెను. కద్దరే, స్వరాజ్యమునకు బోధనమని నూచించెను. కద్దరు, పాత్రుల బహిష్కారమును చేకూర్చి, ఆర్థిక పరిస్థితిని పరాధీనతను బాపి, స్వరాజ్యమును మార్పు ననుటకు సందియము లేదు. స్వరాజ్యసిద్ధికై హిందూదేశ మవలంబించవలసిన మార్గమునంతను, మహాత్ముడు మూడు అక్షరములలో నిమిచ్చెను. ఇది మహాత్ముల లక్షణముగదా! చతుర్వర్ణముల కుండవలసినలక్షణము లన్నియు మహాత్ముని యందు మూర్తీభవించియున్నవి. ధర్మతత్పరత, ధైర్యస్థైర్యములు, వ్యవహారజ్ఞానము, మానవసేవాసక్తి, మహాత్మునియందు గోచరించును. రేపటిదినము మహాత్ముని పట్టి పూర్వపునమును జరుపుచువుడు, అందుకుబూను భారతీయు లెల్లరును మహాత్ముని సందేశమును గుర్తించి, వారిడపదేశములను ననుష్ఠించుటకు, ప్రతిన బూనుచో, తాము తరించి, మానవకోటిని తరింపజేయ గల్గుదురు. విదేశవస్త్రములను త్యజించుటకును, కద్దరు భారణవీక్షను వహించుటకును, ప్రజలకు రేపటికన్నను అనుకూలనమయ ముండబోదు. మహాత్మునివల్ల భక్తి గౌరవముల జూపుట కింతకన్నను ఫలప్రదమగు మార్గముండదు. మహాత్మునకు దీర్ఘాయురారోగ్యములను ప్రసాదించునటులు, పరమేశ్వరుని రేపటిదిన మెల్లరును ప్రార్థించుట యుక్తము.

గాంధీమహాత్మునకు జయ మగుగాక!

మహాత్ముని పాశ్చాత్య నాగరకతా వైఖరి

గాంధీజీని ధరించిన వైఖరి

మహాత్ముని జీవిత సందేశము

యదా యదా హి ధర్మస్య గ్లావిర్భవతి భారత ఆఖ్యుతాన మధర్మస్యత దాత్మానం సృజామ్యహమ్ ||
ఈ దినముభరతవర్షమునకే కాకను లోకమున కంతకును వర్షదినము. గాంధీమహాత్మునకు 60 ఏండ్లు నిండినవి. ప్రజలు జాతి మత కుల పక్షభేదములు లేక మహాత్ముని పట్టిపూర్వపునములను దేశమునందంతటను జరుపుచున్నారు. కృతార్థులగుచు ప్రజలు ప్రార్థనలను జేయుచున్నారు. అన్నవస్త్రదానములను జేయుచున్నారు. సభలను సంకీర్తనలను జేయుచున్నారు. గీతములను బాడుచున్నారు. బోధలను జేయుచున్నారు. సంచికలను ప్రచురించుచున్నారు. ఖద్దరును విక్రయించుచున్నారు. ఈ మహాత్మనము లన్నియును ధర్మసంస్కరణమును గలుగజేయుచున్నవి.

వర్తమానకాలమునందు లోకమునందంతటను ధర్మఘోష ప్రతిధ్వనిల్లుచున్నది ఆస్తికులు నాస్తికులు, నిరంకుశాధికారులు స్వరాజ్యకాములు, సంగ్రామకాములు శాంతిప్రియులు, పూర్వాచారప్రియులు సంస్కరణప్రియులు, పండితులు పామరులు ధర్మప్రియులను జేయుచున్నారు. స్వార్థమునకును పరాధమునకును, భోగమునకును త్యాగమునకును, దైవసంపదలకును ఆసుర సంపదలకును ధర్మప్రవచనములను ధర్మరాజులు చేయుచున్నారు. అధికారానధికారులు చేయుచున్న ధర్మప్రవచనములు ప్రజలకు మహాసంభ్రమమును గలుగజేయుచున్నవి. కర్తవ్యము దుర్గాహ్యముగ నున్నది.

రాజ్యంగవిశారదులు స్వరాజ్యము పరమధర్మమని చాటుచున్నారు. ఆర్థికవిద్వాంసులు భౌతికభాగ్యములు ధర్మార్థము లనినమ్ముచున్నారు. సాంఘికసిద్ధాంతములు సంఘ సంస్కరణము పరమప్రయోజన మని ఉద్ఘోషించుచున్నారు. మతప్రియులు మత సరిహద్దులను పరమార్థమని ఘోషించుచున్నారు. ఆచారప్రియులు పూర్వాచారసరిహద్దులను ప్రధానధర్మమని వాదులాడుచున్నారు. అనురబలప్రియులు సంగ్రామనన్నాహములు కల్యాణసాధనములని సమర్థించుచున్నారు. వృత్తమునందలి వలయమునందన్నిస్థలములను భిన్నమై కేంద్రమునకు సమానదూరమునందన్నను కేంద్రముమాత్రము స్థిరముగ నున్నది. కేంద్రధర్మాధారములేని ప్రత్యేకధర్మములు నైమిత్తికధర్మములైనను నిత్యధర్మములు గా జాలవు. వర్తమానవిపాదదశయందు ధర్మసంరంభమునందు సంశయములను దీర్చి నిత్యమైన ధర్మోపదేశములను చేయగల ధర్మాత్ములు ధన్యులు.

ధర్మరాజునకు భీష్ముడు తమధర్మ మాతృధర్మమును విధమును విశేషము చేసెను.

తే. విష మదేశవిధంబుగా విస్తరిల్లు
ధర్మములయం దొకండును దలప నిష్ఠ
లంబు వేదాత్మమోక్షమెలంబి యైన
ధర్మ ముత్తమ మండ్రు తత్వజ్ఞానిభిష.
గాంధీమహాత్ము డాత్మకథయందు ఆధ్యాత్మికలక్ష్యముతో జేసిన ధర్మనిర్ణయము భీష్ముడు ధర్మ

రాజునకు జేసినధర్మనిర్ణయమున కనురూపముగ నున్నది.

“వాప్రయోగములం దాధ్యాత్మికము లనగా నైతికములు; ధర్మమున కర్థము నీతి; ఆత్మసృష్టితో ఏనీతి పాలింపదగినదో అది ధర్మము.....” కేను తులుసుడై అభిమానరహితుడనై ఈ కథను వ్రాయగలిగితేనని, ప్రయోగ మార్గానుగాము లగు నితరుల కిందు వారి బత్తము దొరకగలదు.

నేను కేవలము సిద్ధాంతములను అనగా తత్వములను గూర్చి వ్రాయడలెడితి నేని ఆత్మకథను వ్రాయను, కాని యా సిద్ధాంతములనుండి బయలుదేరిన కార్యముల యితరసమును వ్రాయగోరుచున్నాను. కావుననే యీ ప్రయత్నమునకు సత్యప్రయోగమని మాటుపేరుంచితిని. ఇందు సత్యముకన్న భిన్నములనలబడు అహింసాబ్రహ్మచర్యాదినియమములను, వీని ప్రయోగములను రాగలవు. కాని సత్యమే నా కన్నీటికన్న దొడ్డని. మతియు దీనియందు పెక్కువస్తువులసమావేశము కలదు. ఆసత్యము స్థూలముగా వాక్సత్యమే కాదు. భావసత్యమూడ. ఆసత్యము కేవల మసృతి-ల్పనాగతసత్యమే కాదు. అది స్వతంత్రము, చిగ్గస్థాయి అనగా సాక్షాత్ పరబ్రహ్మము.

వందలు వేలు ప్రందుడుగుగాక! సత్యమునకే సదా జయ మగుగాక! అల్పాత్ములప్రమాణముచే సత్యముయొక్క ప్రమాణము వీసరవోవకుండుగాక!

నేను నిండు నమ్మకతో ఎవనిని నాయూర్పునిట్టూర్పుల కేటికగా తలచుచుంటినో, మతియు ఎవని యుష్కంజల్లు నేను తినుచుంటి నను కొనుచుంటినో అలవానికి నే నింతవఱకును దవులనే యుంటి నను నీచింత ప్రతిక్షణము నన్ను తొలుచుచున్నది. దీనికి కారణము నావికారములే యని నాకు చెలియును. కాని వీని నింతవఱకు నిర్మూలము చేయజాలనున్నాను.

ఆధ్యాత్మికధర్మము నిత్య మై సకలధర్మముల కాధారభూతముగ నున్నది. సత్యాన్వేషణమునకును ధర్మాన్వేషణమునకును ఆత్మావృణముచేయుచున్న గాంధీమహాత్ముని జీవయాత్ర మానవులకు సంకీర్తనయోగ్యముగ నున్నది. జీవయాత్రను సత్యాన్వేషణమునకై ఆహుతిచేయుచున్న మహాత్ముని పాపనచరిత్ర మల్పాత్ములకు ధర్మాన్వేషణమునకు సాధనభూతముగనున్నది.

శ్రీకృష్ణుడు విజయున కాత్మసాక్షాత్కారమునకు కర్మయోగము నుపదేశించెను. బుద్ధభగవానుడు దుఃఖనివృత్తికి విరుద్ధజీవనమును జీవకారుణ్యమును లోకమున కనుగ్రహించెను. ఏను క్రీస్తు మానవతరణమునకు ప్రేమ తత్వమును త్యాగసాధనమును ప్రసాదించెను. ఆ మహాత్ములు లోకోద్ధరణమును నాత్మధర్మసాధనమున జేసిన విధముననే గాంధీమహాత్ముడును నాత్మధర్మసాధనమున లోకోద్ధరణమును జేయుచున్నాడు. ప్రపంచము ధర్మము మీద నాధారపడియున్నది.

ధర్మము భౌతికము నైతికము ఆధ్యాత్మికములను రూపములను ప్రపంచమున ధరించుచున్నది. పాశ్చాత్యదేశములందు భౌతిక ధర్మ ప్రవృత్తిప్రవర్ధమానమై ఆధ్యాత్మిక ధర్మప్రవృత్తిని స్తంభింపజేసినది. భారతదేశమునం దాధ్యాత్మిక ధర్మప్రవృత్తి నిద్రావస్థపాలై భౌతికనైతికధర్మప్రయోజనములకు నిరుపయోగమైనది. భారతీయుల కాత్మసంస్కరణము దుస్తరమై భౌతికధర్మమును దురారాధ్యమైనది. శ్రీకృష్ణుడుపదేశించిన కర్మయోగము బుద్ధదేవుడుపదేశించిన అహింసాధర్మము భరతవర్షమునకు దూరస్థములైనవి. ధర్మనిరీక్షణము నిత్యమైన ఆధ్యాత్మికప్రయోజనములనుండి అనిత్యములైన భౌతికప్రయోజనములకు మరలివది. అనిత్యమైన భౌతికప్రయోజనములను సమకూర్చుటకై నను సంకల్పము సంస్కారము సాధనసంపత్తి స్తంభించినవి. స్వల్పప్రయోజనములు మహాఫలములైనవి. సకలవ్యవస్థలందును ఆ

త్యాగలంఘన మంత్రార్థాన మై పరావలంబనము పరమప్రమాణమైనది. ఇట్టి విషమదశయందు భారతదేశోద్ధరణమునకు గాంధీమహాత్ముడు కార్యరంగమునందు జేరుట భారత దేశ సాభాగ్యమునకు శుభ విహ్నుముగ నేర్పడినది. విద్యావంతులు, విద్యార్థులు, పండితులు పామరులు, శ్రీమంతులు సామాన్యులు, స్త్రీలు పురుషులు, భాలురు బాలికలు గాంధీమహాత్ముని యువదేశముల ననుసరించి ఆత్మరక్షోధమును జేసికొనుట కుపక్రమించిరి. గాంధీపేరు మూలములను వ్యాపించినది. శ్రీరామనామసంస్మరణము వలెనే గాంధీనామసంస్మరణమును ప్రజలు చేయుచున్నారు. గాంధీసంచారములందు లక్షల కొలది జనులు పాదాక్రాంతులై ఖద్దరునిధికి కానుకలను సమర్పించుచున్నారు. ఆంధ్రదేశ సంచారమునందు ప్రజలచూపిన భక్తుత్సాహములు గాంధీమహాత్మునిమాహాత్మ్యమును సహస్రము ఖముల చాటుచున్నది.

గాంధీమహాత్ముడు వర్తమానయుగమునందు భారత

భారత సంస్కారమునకును విజ్ఞానమునకును అవతారమూర్తియై వెలయుచున్నాడు. గాంధీమహాత్ముడు కర్మయోగి, విరాగి; మహాదాత, యాచకుడు; జ్ఞాని, ఉద్యోగి; నాయకుడు, అనుచరుడు; సత్యవాది, ప్రియవాది; స్వాతంత్ర్యప్రియుడు, నియతకర్తారాధకుడు.

సద్గుణసంపన్నుడైన గాంధీమహాత్ముడు కేవలము భారతనాయకుడే గాక లోకనాయకుడు, లోకోత్తరపురుషుడు. హిందువులు, మహమ్మదీయులు, క్రైస్తవులు, బౌద్ధులు, పాశ్చాత్యులు, ప్రాచ్యులు మహాత్ముని గుణలీలముల నారాధించుచున్నారు. గాంధీమహాత్ముడు నిస్సహాయస్థితియందు నిద్రించుచున్న భారతీయులను మేల్కొల్పి ఆత్మసహాయమును నేర్పినమహాయోగి. ఆత్మసహాయమే సహాయనికారణయోగము, సత్యాగ్రహ యోగము. సత్యాగ్రహయోగము మహత్తరమైన ఆత్మయోగము. ఇమ్మహాయోగాభ్యాసమును సకల జనులు చేసి కామితార్థములను బడయుటకు రాటము ఖద్దరు పరమసాధనములుగ నున్నవి. రాటము దర్శననారాయణులకు కామధేనువు, శ్రీమంతులకు యోగచక్రము. రాటమును ఖద్దరు భారణమును భారతీయుల కాత్మశక్తిని ప్రసాదించుటకు పరమసాధనములుగ నున్నవి. సర్వజనసౌలభ్యమైన స్వరాజ్యసాధనము నారాధించి గాంధీమహాత్ముని సంకల్పమును సఫలముచేయుట భారతీయులకు పరమధర్మముగ నున్నది. గాంధీమహాత్ముని వప్తిపూర్వ త్వవనమయమునందైనను ఖద్దరు దీక్షను బూనుట గాంధీనామసంస్మరణమునకు ప్రయోజనము. కర్మ యోగము లేని జ్ఞానయోగము, జీవ యాత్రను జేయుటకైనను ప్రయోజనకరము గాదు దేహ యాత్ర చేయజాలనివా రాత్మయాత్రను చేయజాలరు. ఆత్మయాత్రను జేయుటకై గాంధీమహాత్ముడు పూనిన మహాదీక్షలో శతాంశమైనను భారతీయులు పూనినయెడల ముప్పదికొట్ల భారతీయులకు దుర్లభమైన కార్యము గనుబడదు.

భౌతికబలాభిమానధర్మముల కభ్యంత్రమైన లోకమున కాత్మబలమునందు విశ్వాసము గలుగుట దుస్థరము. ప్రపంచప్రవృత్తియందాగ్రహము సుల

వప్తి పూర్తి మహాత్మ్యము గాంధీమహాత్ముని సందేశము

“ఈ తరుణమున ప్రాణరక్షణకై మగు స్వరాజ్యచక్రము (రాటము)నుగూర్చి తప్ప మరిదేనినిగూర్చును యోచింపజాలను

వప్తిపూర్తిమహాత్మ్యసందర్శమున కేపు 2-10-29 ము 10-10-29 వరకు వాజ్మహేంద్రవరమున ఖద్దరు ప్రదర్శనమును జరుపబూనిన దాక్రమ బ్రహ్మజ్ఞులను బ్రహ్మజ్ఞులును మహాత్ములకు పంపినతంతివార్తకు ప్రత్యుత్తరముగా నిన్న 30-9-29 న తేదిని లి. ముడి మహాత్ముని యాసందేశముగల తంతివార్తను పంపెను.

భము, నిగ్రహము దుర్లభము. ప్రవృత్తియందు కర్మ కనురూపమైన ఫలము గలుగుచున్నది. హింసకు ఫలము హింస. ప్రేమకుఫలము ప్రేమ. ప్రపంచవిలయమునకు మూలమైన హింసాధర్మమును లోకమారాధించి హింసాఫలము ననుభవించుచున్నది. గాంధీమహాత్ముడు త్రికరణశుద్ధిగను అహింసాధర్మము నారాధించుచున్న విధమును వారిజీవయాత్ర విశదము చేయుచున్నది. బుద్ధభగవానుడు 2500 ఏండ్లకు పూర్వము ప్రసాదించిన యుత్తమధర్మమును గాంధీమహాత్ముడు లోకకల్యాణమునకై పూరించుచున్నాడు. ఆ పవిత్రధర్మవ్యాపనమును జేసి ప్రపంచమునందు శాంతిని స్థాపించుట మహాభాగ్యము. ఇట్టిమహోదయనమయమునందు జనన మొందుటయును లోకోత్తరపురుషుడైన గాంధీమహాత్ముని సాంగత్య సంభాషణ సంసేవన లాభములను బడయుటయును, లోక కల్యాణమునకై ఉడుతభక్తిచందాన గాంధీమహాత్ముని దీక్షను సఫలము చేయుటయును మహాభాగ్యముగ నున్నవి. ఈ మహోదయానందము ననుభవించుటకధికారమును బడయుటకు భారతీయులు ఖద్దరును, సత్యమును, అహింసాధర్మమును నేమించుటకు దీక్షాపరాయణులై వప్తిపూర్వత్వవనమును సార్థకము చేయుటకు భగవదనుగ్రహము గలుగుగాత!

ఆ. దంతియ్యనలోనఁ దక్కినజంతున
యంబునడుగు తెల్ల నడకె యండు
నట్లు ధర్మకోటు లన్నియు లో నగు
నిర్గుణ యహింస కింత నిజము.

కా. నా.

దోరేగింపు ఉత్సవము

మద్రాసు మహాజనసభ, తమిళనాడు కాంగ్రెసుసంఘము, హిందూస్థానీ సేవాదళముల యాజమాన్యమున మహాత్ముని వప్తిపూర్తియత్న సందర్శమున కేపు ఉదయము 6 గంటలకు బ్రాడ్వేలో హిందూస్థానీ సేవాదళ కార్యాలయమునండి దోరేగింపు ఉత్సవము బయలుదేరును. చె నాబజారుగోడ్డు, మాంటు రోడ్డు, బెల్గురోడ్డు నల్లతంబి మొదలీది, కేరపీడి, సుంకువారిపీడి, సుండా తిరునళ్ళిక్కేణి సముద్రతీరమున కేగెదరు. సుంకువారిది కెరుగుగ నున్న సముద్రతీరమున జాతీయపతాక స్థాపనము కేపు ఉదయము 8 గంటలకు జరుపబడి ఆస్థలమునకు గాంధీఘట్టును చేరివడదు.

విక్రయము ఖద్దరు

కేపు ఉదయము 9 గంటలనుండి మధ్యాహ్నము 3 గంటలవరకు హిందూస్థానీ సేవాదళ సభ్యులు, మద్రాసు యువజన సమితి సభ్యులును నగరమున వీధులందు దిరిగి కద్దరువస్త్రములను విక్రయించెదరు. మధ్యాహ్నము 1 గంటనుండి 3 గంటలవరకు కొత్తలు బజారు, చింతాదికేట మున్నగు స్థలములందు దీక్షల కన్నదానము జరుగును. కేపు సాయంత్రము మరయొక ఉత్సవము మైలాపూరు దేవాలయమునండి బయలుదేరి తిలవఘట్టును నకు 5-30 గంటలకు చేరును. అచ్చట బహిరంగసభ జరుపబడును. నాయకలందఱు ఉపన్యసించెదరు.

మహాత్మునివప్తిపూర్తి

తిరువళ్ళిక్కేణి కాంగ్రెసుసంఘ కార్యక్రమము

తిరువళ్ళిక్కేణి తాలూకాకాంగ్రెసు సంఘకార్యదర్శిగా రిట్టు వాయుచున్నాడు:—కేపుమహాత్మునివప్తిపూర్తి దినోత్సవమును ఈక్రిందివిధముగా మా తాలూకాకాంగ్రెసు సంఘము వారు జరుపుటకు నిశ్చయించిరి.

కేపు ఉదయము 6 గంటలకు కాంగ్రెసు కార్యాలయమున జాతీయ పతాకస్థాపన.

ఉదయము 6 గంటలకు కార్యాలయమునండి భజనతో సముద్రతీరమున కే. సుంకువారిపీడి కెరుగుగనున్న వార్గసారక స్వామి స్నానఘట్టును చేరుట. అచ్చట జాతీయ ధ్వజమును స్థాపించుట.

మధ్యాహ్నము 12 గంటలనుండి 1 గంటలవరకు కెంట్టు థాట్ గ్రేస్ కార్యాలయము దగ్గర దీక్షలకన్నదానము.

1-30నుండి 2 గంటల వరకు హిందూ హైస్కూలునందు నూలునడకుట. స్త్రీలకు నూలునడకుటయందు పోటీ.

2 గంటలనుండి 3 గంటలవరకు హిందూ హైస్కూలు నందు స్త్రీలసభ, అసహించికలమ్మ, యామినీపూర్వ తిలవమ్మ, రుక్మిణీ లక్ష్మీవతి గార్లు మున్నగునా రుపన్యసించెదరు.

3-30 గంటలకు పార్లమెంటు కోటనుండి గొప్పఉత్సవము బయలుదేరి తిరువళ్ళిక్కేణి, పురుపాకం, తిరునళ్ళిక్కేణి, చీపాకు ముఖ్యవిధులగుండా తిలవఘట్టును చేరుట. ఉత్సవమున ఆదిద్రావిడ భజనపాటీ, హిందీభజనపాటీ, తమిళ, ఆంధ్రజాతీయగీతములపాటీ, వ్యాండు బాలికల భజనపాటలుండును

పొరులందఱు గాంధీబోలీతోడను, జాతీయపతాకములతోడను ఈ ఉత్సవమున చేరవలయునని కోరుచున్నాము.

సాయంత్రము 6 గంటలకు తిలవఘట్టునునందు బహిరంగసభ. పొరులు కేపు విదేశవస్త్రములను బహిష్కరించి ఖద్దరు వస్త్రములనే ధరించవలెనని కోరుచున్నాము.

కేపు ఉదయమున 6 గంటలకు దైవప్రార్థనలీలి ఖద్దరునే ధరించెదనుని ప్రతివబూన నలయునని పొరులొక్కఱు కోరుచున్నాము.

భారత గీతముల పోటీ

మహాత్మునిగాంధీగారివప్తిపూర్తి ఉత్సవసందర్భమున కేపు మధ్యాహ్నము 1-30 గంటలకు మహాజన సభా మండరమున భారతీ గీతములపోటీ జరుపబడును. పోటీలో పాల్గొనదలచు వారు కేపు మధ్యాహ్నము 1-15 గంటలకే ఆస్థలమునకు హాజరు కావలెను.

మహాత్మునకు కాళీ జిలాబోర్డు వారి యాహ్వానము

బోర్డువారు 100 ఖర్చుపెట్టుటకు తీర్మానించుట

కాశీ, నెవ్రెంబరు 30:—గాశీపురము వెర్లదు గాంధీమహాత్ముని ఆజ్ఞోబరు 2 తాళిన వారజానియందు ఆచారపుడు ఆహ్వానపత్రమును సమర్పించుటకు కాశీ జిల్లాబోర్డుకు తీర్మానించినారు. ఈ సందర్భమున ఆస ఖర్చుల నిమిత్తమై బోర్డువారు 100 రూపాయలు మంజూరు చేసినారు.

(ఆ. ప్రె)

గాంధీ అవతారమూర్తి

జాతీయ భాగ్యరాజ్య పట్టాభిషేకారామయ్యగారు
వ్రాసిన ప్రధానవాక్యము

“అతని బోధన లవంతకాలోపము కనులు, అది శాశ్వత సత్యార్థమును మతము. తాను సత్యమును గ్రహించి అది యితరులకుందరికిని అన్ని కాలములందును గూడ-యధారముగా కాలికులకంటె అధికముగా అనాగతికాలము వార్షికోత్సవము నట్లు దానిని బోధింపగలవాడు. భగవంతుని ప్రేమకు కలిగిన ప్రేమ నుండిన ప్రవక్తలకై ప్రేమించు అతని మతముగా భావింపగలవాడు. అతని బోధన సభవామయియేగాని వింపబడును. “ధర్మసంరక్షణ ప్రపంచమున ధర్మముని కలిగిన అని భగవంతుడే బోధించెను. యావత్ ప్రపంచమున వనతరించి శిష్టరక్షణ పుడెల్ల భగవంతుడేగానియందును ప్రాచీనులగు హిందువులు దుష్టశిష్టాన్నికై క్రలును మతస్థాపకులను నిర్ధారణగా దూరమొనరించెను. అటులనే గతకాలమునందు భగవంతుడు విధించియున్న అవతారములను గురించి ప్రపంచమున ప్రేయించిన పాతమును తొలగించి పునీతము గావించియుండెను. ఆయా అవతారములను పుత్రాంతరములన ప్రమాణి పుట్టియుండెడి అంతులు మనకు గోచరించునుగాన వానిని శ్రద్ధతో నవీన శాస్త్రీయ దృక్పథమునండి పరిశీలించుట సముచితమును లాభకరమునగునట్లు నగును. యుగయుగములందు సృష్టిలో కలిగిన అభివృద్ధి దాని వలన వ్యక్తమగును. మరియు భౌతిక ప్రపంచాభివృద్ధిమూలకముగాక మానవుని ఆత్మీయకీర్తియు, మానసము యొక్కయు గుణాభిధానముల అభివృద్ధి కూడ విధింపబడును.

హిందువుల పురాణోపాసములందు దశావతారము లని మాత్రమే తెలుపబడెను. కాని, నవీనశాస్త్ర-అభిప్రాయము గుణ్యముగా వానిని గ్రహింపవలెననిన ప్రతి అవతారమునకును సంబంధించిన కథల నన్నిటినిగూడ మనము పరిశీలించవలసియే యుండును. అటుల చేసిన సేగాని ఆ యుగస్థితులను ఆ అవతార ప్రయోజనములను మనము పూర్తిగా తెలుసుకొనజాలము.

శ్రీహరి ధరించిన మొదటి అవతారము మిన (చేప) రూపము, విశ్వమంతయు జలమయమైయుండెను. భూగోళమింకను బయల్పడలేదు. జలగర్భమునందే ఆడగియుండెను. ఈ రూపము గల జంతువులు నీటియందుమాత్రమే మునగగలుగును.

రెండవది మార్కట (తాబేలు) రూపము. ఈ రూపముగల జంతువులు నీటియందును భూమియందునుగూడ మునగగలుగును. తమ సకలవస్తువులను దీప్యలో నిమగ్నమౌతుటకును, ప్రైకనబరుచుటకును గూడ నీనికి శక్తికలదు.

మూడవది వరాహ (అడవిబండి) రూపము. ఇది కేవలము భూదరమే. మిన మార్కటములవలె నిది జలమును (క్రేమింపదు) గాని భూజల మిక్రమ ప్రదేశములందు (బురదనీలలు) నివసించగోరును.

నాల్గవది నరసింహమునుమృదు-మృగమురూపము. ముఖము మాత్రమే సింహాకారము. తక్కిన అవయవము లన్నియును మానవాకృతి. ఇందు మానవత్వ ముండునున్నదిగాని యింకను సమగ్రముగాలేదు; గాన నిది మృగసంతతికే చేరును. ఇది మృగరాజు. కాంతారమున ప్రభుత్వ మొనరించును.

ఐదవ అవతారము నామన (మొలకజ్జు వనునపుడు)మూర్తి. ఈరూపము పెద్ద కోతిరూపముతో తుల్యమైన కుబ్జత్వము.

ఆరవ అవతారము వరకు రామావతారము. ఈ అవతారమున ఆయుధము గండ్రగొడ్డలి. ప్రయోజనము హింసాపరమగు సకల క్షత్రియసంహారము.

ఏడవ అవతారము శ్రీరామావతారము. ఈ అవతారమున పుత్రధర్మమును రాజధర్మమును గృహస్థ (ధర్మ) ధర్మమును బాగుగా నెరవేర్చబడెనుగాని రాజభర్తృధర్మములతో కొన్నిలోపములు గూడ లేకపోలేదు!

ఎనిమిదవ అవతారము బలరామ అవతారము. ఆయుధము నాగలి. ప్రయోజనము కృషివలత్వముగాని మౌర్యధర్మముగాదు. భూమినియన్ని సస్యములను పండించి దేశమును ధనంతి మొనరించుట (ప్రతి అవతారములలో నిది కృష్ణావతారముగాని, బలరామావతారముగాదనియు, బలరామమూర్తి యందు శుక్ల కేశావేశము మాత్రమేగలదనియు బలరామమూర్తి అది కేవలమి అవతారమనియు శ్రీ మన్మథాచార్యులవారు సిద్ధాంతీకరించిరి) బలరామ రూప మేర్పడినకాలమున సంగ్రామమై పుణ్యముకంటె కాంతిరక్షణమే అధికముగా అభివృద్ధిచెందెను.

తొమ్మిదవ అవతారము బుద్ధరూపము. ఈ అవతారమున అహింసాసిద్ధాంతము చాల వ్యాపించినది, కాంతి నెలకొనెది. గాని అది సమగ్రముగ కింకొక అవతారము కలుగవలయు యుండెను.

“అదియే పదియవ గాంధీ అవతారము”

అని మే మునీ నది సారబాటుకాదనియే నమ్మెదము.

కాంతి అహింసను ఉపదేశించుటకే వహింపబడు అవతారముగా భావించును పరిమళించునట్టి న్యాయాధిపతిని నా క్రమించి సంగ్రామము నటించునట్టి లగించి న్యాయ పీఠమున సర్వాధికారముతో మరల ధర్మమును ప్రతిష్ఠించెను. వనీపకత్వమును త్యాగమును ధర్మమును శీవనాధారములు. అవి శత్రువుల నెలవ నెలగా నప్తపరుపబడినను, అహింసాసత్యములవలన నవి మరల అర్హస్థానమును బడయుగలుగునని మహాత్మునకు గాఢ విశ్వాసము కలదు. అన్ని దేశములలోను, అన్ని యుగములలోను గూడ అహింసాసత్యములే ధర్మమునకు సానుభూతములై యున్నవి. కావుననే యెట్టిపరిస్థితు లేర్పడిననుగూడ అహింసాసత్యములను పరిత్యజింపకుండనని మహాత్ముడు తన శిష్యుల కాదేశించెను. అవి విజయమునకు చేరువదారులు కాక పోవచ్చును అవి మిక్కిలి దూరపువార్తములే కావచ్చునుగాని స్వగృహము నుంచేట కి వి యే మిక్కిలి చేరువ దారు లనుట నిశ్చయము. ఇతరులను బాధించుటమాని తానే కష్టముల నాహ్వానించు సిద్ధాంతము కేవలము నూతనమైనదిగాదు. వీలనగా ఏనుకీస్తు బోధనలలో గూడ యాసిద్ధాంత ప్రారంభమవనల కలవు గాని యెహిక పరత్వము, హింసాభిరుచి, నూతనాన్వేషణలు మున్నగునవి ప్రబలుముగా నున్న ప్రకృత యుగమునందు యాకష్టాహ్వాన సిద్ధాంతమును ముఖ్యముగా రాజకీయములందు అనుష్ఠానమునకు లేవలెననిన అధికముగ వైరమును కార్యత్యాసమును కొంత భావనాశక్తియును గూడ నుండక తప్పదు. ఇట్టి అహింసా హింసలకు కిక శత్రువు అవతార మూర్తులను ప్రవక్తలను మాత్రమే యుండును గాని సామాన్య మానవులకుండవు. సాంఘిక హత్యయును జటిలదాసు ఆత్మ సమర్పణమును పరస్పర విరుద్ధములగు నిదర్శనములై యున్నవి. సాంఘిక హత్య, వలన ప్రజలలో నెట్టి భావపరివర్తనమును కలుగలేదుగాని జటిలదాసు ఆత్మసమర్పణమువలన ప్రపంచమంతయును విభ్రాంతమైనది. సాంఘిక హత్యవలన ప్రజలలో హంతకులపట్ల ఆగ్రహముమాత్రమే కలిగినది. గాని జటిలదాసు ఆత్మసమర్పణమువలన ప్రజల ఆత్మలు పునీతమయ్యెనని, ప్రజలలో ఉన్న తపావములు ప్రకాశించినవి, మానవులలోనుండు దైత్యక విజృంభించినవి. మనము దీనివలన వెనుకటికంటె భగవంతుని సామీప్యమునధికముగా బడయగలిగితిమి. ఈ అల్పశ్రద్ధను మానవుని చెరసాలలోనుంచినపు డతడే ప్రాణిని యెట్టిభాదయును కలిగింపలేదుగాని తన ఆత్మనే కష్టములకు బుద్ధిపూర్వకముగా పాలుపరచెను. ఆతని వివేకము శంకనీయును కావచ్చునుగాని ఆతని మహాత్మాగము చిరస్థాయి యై కలిహామణి పూర్వాయములగునట్లు కరిగింపగలదనుట కెట్టి సంతోషములేదు. ఎట్టి కర్మకాండవృత్తయై ననుగూడ దివంగ భేదము నిన్ను నొప్పి ప్పటి వరకును అనామకుడు నగు నీయు పకుని కొరకు కన్నీటితో జలాంజలి నొసగకుండనుండజాలరు. అహింసయందు గల అద్భుతశక్తి యిదియే. అహింసయనగా యితరులకు బాధకలిగింపకుండుటమాత్రమే గాక తన ఆత్మను బుద్ధిపూర్వకముగా కష్టములకు పాలుజేయుటగూడ నై యున్నది. మనము భావింపగల ఉత్తమోపదేశము లన్నిటిలోను యిదియే. ఉత్తమోత్తమము.

భగవంతుని కడపటి అవతారమున, పదియవ అవతారమున గాంధీ అవతారమున లోకమునకు చేయబడిన మహోపదేశ మేది?

“అహింసా పరమో ధర్మః”

ఓం శాంతి శాంతి శాంతి (జన్మభూమి 28-9-29.)

* * * * *

గడ్డె రంగయ్య నాయుడుగారు

మన భారతదేశ విమర్శి కై యవతరించిన భగవదంతముగు గాంధీ మహర్షికి వచ్చిపూర్తియై త్యాగమూర్తియగు తన సతీ రత్నముతో నారోగ్యవంతుడై నిలసిల్లుచు దేశీయుల నయన కమలముల వికసించజేయుచున్నందుల కొరకు అభినందించుచున్నాడ.

సకలదేశారాధ్యుండును, సమస్త జనసమ్మత్యుండును, అనుమనాత్యాగిలందును, విదేశీయరాజ్యాంగ శృంఖలానిబద్ధ భారతమాతృవిమక్తి కంకణబద్ధుండును అగు గాంధీమహాత్మునికి వచ్చిపూర్తి యయ్యు సర్వతోమఖముల దేశసేవజేయ సమర్థుడై ప్రజల సుద్బోధించు లెంతయు సంతసము.

శుక్ల సంవత్సర భాద్రపద ఋషి అమావాస్యకు సరియగు అక్టోబరు రెండవతేదీ బుధవారమునాడు భారతప్రజలందరు కృతజ్ఞతానూచకముగ నగర, పట్టణ, గ్రామ, కుగ్రామముల యందుగూడ ఆ మహనీయుని వచ్చిపూర్తి మహోత్సవము గావించి పదున్మూడు గంటలయే ఆతని యనుమనానుగు గొప్పతనమును, బ్రహ్మరంజకత్వమును చెబుచున్నది.

ఈ మహోత్సవమును గావించునందర్భమున ఆ సత్పురుషునికి అత్యంత ప్రేమపాత్రులగు ఆంధ్రదేశీయులు ముందంజ వైచి తమ భక్తివిశ్వాసములను వెల్లడింపబూచుదురనుట కెట్టి సంతోషమును లేదు.

దేశైకమహానాయకుండగు ఈ పురుషుని హిమ నకు సర్వేశ్వరుండు దీర్ఘాయురారోగ్యముల నొసంగి ఆ మహాత్ముండు పూనియున్న దేశమాతృదాస్యనిమోచనా ధురంధరత్వమును ద్విగుణీకృతము గావించుగావుత.

ఓం శాంతి శాంతి శాంతి

* * * * *

అనుమతాంతమూర్తియగు త్యాగధురీణుడు

లోకపూజ్యుడు

వినుతదయాసముద్రుండును వీరవరేణ్యుండు రామభక్తుడును ఘనతరకీర్తికాలియగు గాంధీమహాత్ముని వచ్చిపూర్తికంటె మనకుం బ్రమోదము పుటించున దేదియు లేదు లేదిలక. అటువదియబ్బముతో బ్రదికినట్టి జనుల కలియందు ధన్యులై దురదగ, సర్వలోకహితధర్మములుగా మననట్టి వచ్చి వత్సరులవారి ధన్యుత వశించె వచింపగ; గాంధీ సద్యోగరిమకు సాటి యిప్పుడు జగంబున నెచ్చటైన నుండునో? ప్రతి మానవును నేనవేల గడియింపంజాలు దక్షుండనై సతీయన్ సంతతి గల్గి, యిండుకయు శ్రీసంపాదనాసక్తి లేక తులత్యాగధురీణుడే భరతదేశారాధనప్రాధి సం తతముక గ్రాలుదు నెంత పుణ్యము! మహాత్మా! గాంధీ ధోరీతమా!

ఉరుతరాతపాదులెల్ల నోర్చి యొర్చి

పరజనోపకారపరతః బరచునట్టి

వినుత తపరాజమును దలపించు వచ్చుచో!

అనులగణసాంద్ర! గాంధీ మహాశయేంద్ర!

గాంధీవచ్చిపూర్తిని గాంచి కరము పొంగు

భగ్యలక్షణసముపేత భరతమాత

గాంధీ శతపూర్తి గాంచు భాగ్యంబుగూడఁ

బడయుగావుత శ్రీరామభద్ర కరుణ!

జనమంచి నీతారామస్వామి,

ప్రభుపండితుండు, మృణిపిత హైన్దూ-ల.

* * * * *

శ్రీయుత పెదరుమ్మాడి శేషగిరిరావుగారు,

సమర్పించిన నీసమాల

శ్రీకర సద్గుణ శ్రీల; కరంచందు

గాంధీమహానదాసు, కడుచెలుంగు

తొలిమేను నను, నెట్టిబలు నోము నోచెనో,

సకలవిశ్వయశో-విశాలడయ్యె

సార్వభౌముడుగాడు, సామాన్య మనుజుడు,

మానవలోకక మాన్యుడయ్యె

యతిగాడు, పితాధిపతిగాడు, భువి

పంచఖండంబులకునరు పదవిబడసె

ఆగర్భ శ్రీమంతులగు, సమాతుల కుటుం

బమునందు పుట్టిన, ప్రబలభోగి

భో! నేడు కటివస్త్ర మాత్రమై భవుడయి,

ప్రజల కర్పించెను భాగ్యమెల్ల

సత్యంబును నహింస, శంఖచక్రంబులీ

విష్ణుభక్తుల వంశముల మణికి

సత్యంబుగాగ, న జాతశత్రుండన

జనున, గాంధీ యొకండెజగతిలోన

దుష్టశిక్షణమును శిష్టరక్షణమును,

నిత్యకృత్యంబులీ నిర్మలనకు

హరిసర్వ శక్తుడు, నరుడట్టి శక్తుడు,

హరియే రక్షకుడని విరదుగొల్చు

ఆబ్రహ్మ స్తంబపర్యంతంబు జీవులు,

హరియాలయము లె,యంచాత్మసంచు

ఇలమనోవాక్కాయముల, నెట్టి

ప్రాణులనైన, నొప్పింపడి దీనహితుడు.

నిరుపేదలును మరి నిమ్మ జాతులు, నాప్త

బంధువులని తన పజ్జచేర్చు

నిగ్రహంబునకు ననుగ్రహంబునకును,

నిశ్చలండుగు ధర్మనిష్ఠుడైతడు

నిండెనరుదయెండ్ల, శ్రీ పరునికరుణ

అభిలమానవ కాళ్యాణ మాతృగోరు

నట్టి, మోహనదాసున కభిలక్తర,

అయ్యురారోగ్య భాగ్యము లధికకరుణ.

నొసగి, నేయెండ్లు బ్రోచు త, నెసగయశము!!

11-వ పేజీ తరువాయి

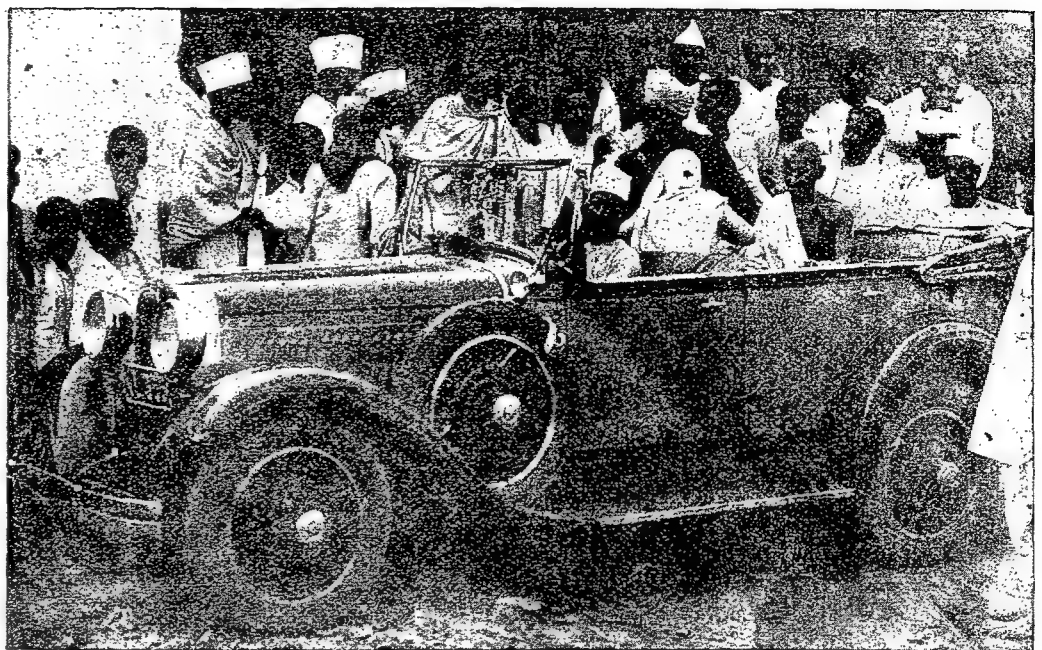
స్వరాజ్యమే. కేపు మరల నేమి జరుగునది నేను చెప్పలేను. మనము సత్యముకొరకు పోరాడవలెను. సత్యము, గౌరవము, వాదనము, పరంపరాగతము సాంప్రదాయము, మున్నగువానినిన్నిటిని గూడ పాటించనివారు స్వరాజ్యమును బడయుట కవస్థలుగాన దానిని వారుబడయజాలరు.

విషయనిర్ణయసభలో మీనాయకులు ఈ తీర్మానము నామోచించిరి గాన మీరుగూడ దీనిని గౌరవింపగోరెదను. నే నీ తీర్మానము నుపపాదించుటవలన కాంగ్రెసు పతాకమును క్రిందికి దిగలాగుచుంటిననియే మీరు నమ్ముచున్నయెడల మీరు నామాటలను వినవలదు. నన్ను గౌరవింపవలదు. ఈతీర్మానమును నే నుపపాదించుచున్నానను కారణమున మీరుదీనికి వోటు నీయగూడదు. ఇందు వివరింపబడిన విధానమును కొనసాగించుటకు పూనుకొనినచో మీరు దీని కనుకూలముగ వోటు నీయవలెను. ఈతీర్మానమును నిద్రపరచుటకు ప్రధానుడు మన కధ్యక్షులుగ నున్న పండిత మోతీలాలు నైహుగాకే యగుటచే మీరు తిరస్కరించుటవలన మరియొకరిని అధ్యక్షులుగ నెన్నుకొనవలసియుండును. తమ కనుకూలముగ వోటుచేయునట్టి ప్రతినిధుల సంఖ్యను వృద్ధి నొందించుటకు ఆక్రమములగు ర్యలను సల్పుట మిక్కిలి అనుచితము.

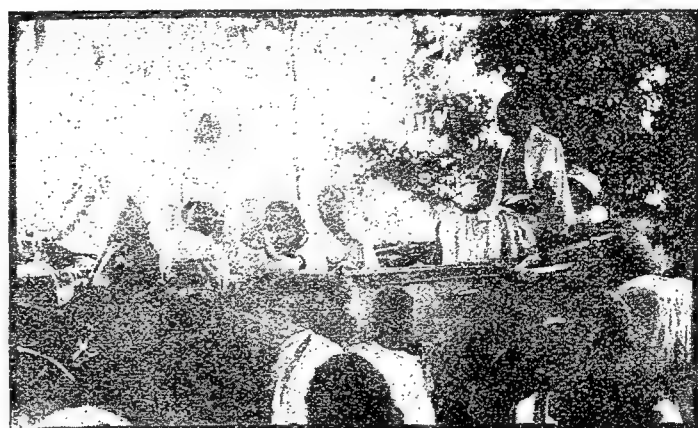
అట్టిర్యలు స్వరాజ్యము బడయుటకు అటంకములేయగును. మీరు స్వరాజ్యమును బడయగోరినచో ఇట్టి కాలవ్యయమునంతను తొలగించుకొని మీమానసములను పదిపద్ధము కావించుకొనవలెను. (చాలసేపు గంభీరములగు హర్షధ్వనులు) మీరు ఓటునిచ్చుటలో భగవంతుడు మీకు మంచిప్రేరణ చేయుగాక! పండిత మోతీలాలు గా తీర్మానమువకు కర్త. నేను దీని కుపపాదకుడ నను కారణమువలన-మీరు దీని కనుకూలముకూలగ ఓటుచేయవలదని నేను చెప్పుచున్నాను. మీరు శాంతముగ నాలోచించి ఆత్మగౌరవము నాలోచించి మీరు వోటు చేయవలెను. (గంభీర హర్షధ్వనులు)

మహాత్ముడు కాంగ్రెసు మహాసభాధ్యక్షులను నిరాకరించుట

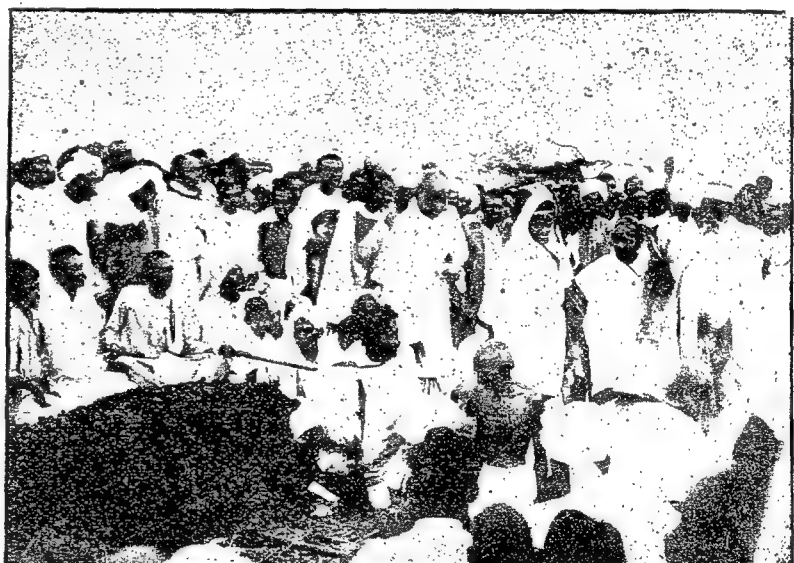
28-9-29 వ తేది శనివారమునాడు లక్నో నగరమున పండిత మోతీలాలు నైహుగాకే అధ్యక్షుత్వక్రింద జరిగిన భారత కాంగ్రెసు స్థాయిసంఘసభలో మహాత్ముడొసగిన ఉపన్యాసము. ఈ సభ జరుగుటకు పూర్వము కాంగ్రెసు నాయకులతో నేను ప్రసంగించితిని. వారు ప్రకటించిన అభిప్రాయములను నేను శ్రద్ధతో వింటిని. కాని నేను కాంగ్రెసు అధ్యక్షుత్వ విషయమై, నాఅభిప్రాయమును మార్చుకొనవలసిన అవసరమేర్పడినదని తోచలేదు. కాంగ్రెసు అధ్యక్షపదవికి ఎక్కువ రాష్ట్రములు నాపేరునే నూచించినవి. ఇది గొప్ప గౌరవమైనను ఈ బాధ్యతను నిర్వహింప నేను అశక్తుడనని అభిప్రాయపడుచున్నాను. నేను ఈ విషయమై పట్టుదల చూపుటచే పలువురు మిత్రులకు ఆశాభంగము కలుగవచ్చును. ఈ అధ్యక్షపదవిని నేను అంగీకరింప ప్రోత్సహించుటకై పండిత మాశ్రమగారు ప్రత్యేకముగ సిహ్నుండి ఇచ్చుటకై వచ్చిరి. నేను ఈ విషయమై దీర్ఘముగ ఆలోచించితిని. కాని కాంగ్రెసు సారథ్యము జరుపుటకు నాకు సామర్థ్యము లేదని నా అభిప్రాయము. ఇది నాజీవితమున మరియొక తప్పు నిర్ణయముగ నుండవచ్చును. ఈ నిర్ణయము తప్పైనది కాదని నమ్ముచున్నాను. ఒక వేళ తప్పైనచో అందులకు నేనే బాధ్యుడు. ఇందువల్ల కలుగగల కష్టనిష్ఠులను నేను భరించెదను. దేశక్షేమమును మనస్సునందుంచుకొని నేనిట్లు చేయుచున్నాను. కాంగ్రెసు అధ్యక్షుడుగనుండి చేయగల పని కన్న ఎక్కువపని ఈ బాధ్యతలేనప్పుడు చేయగలనని నాకు తోచుచున్నది. అధ్యక్షపదవి అంగీకరింపనందున నేను కాంగ్రెసునందు చేరియుండనని మీరు తలవకూడదు. కాంగ్రెసుపట్ల నాకుగల భక్తివిశ్వాసములు క్షీణించినవని మీరు దురభిప్రాయపడకూడదు. 1980 సంవత్సరము జనవరి 1 వ తేదిన ప్రారంభమగు సంగ్రామమున నేను ముందుగ నిలచి పనిచేయుదును. కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును కొనసాగించుటకై యావచ్చు క్షిని ధారవోయుదును. కాని అధ్యక్షుని బాధ్యతలను నిరకహింపగల కక్షి నాకులేదని నా దృఢాభిప్రాయము. నా శక్తి మించి పనిని చేయబూనుకొనుట నాస్వభావమునకు విరుద్ధము. "గాంధీ అధ్యక్షుడుగనుండిన ఎంత బాగుండెడిది. మోతీలాలు ప్రధాననాయకులుగ నుండిన ఎంత బాగుండెడిది." అను ఆత్మవిశ్వాస దౌర్బల్యమును నూచించు వ్యర్థమగు మనస్తత్వమును త్యజించవలయునని కోరుచున్నాను."

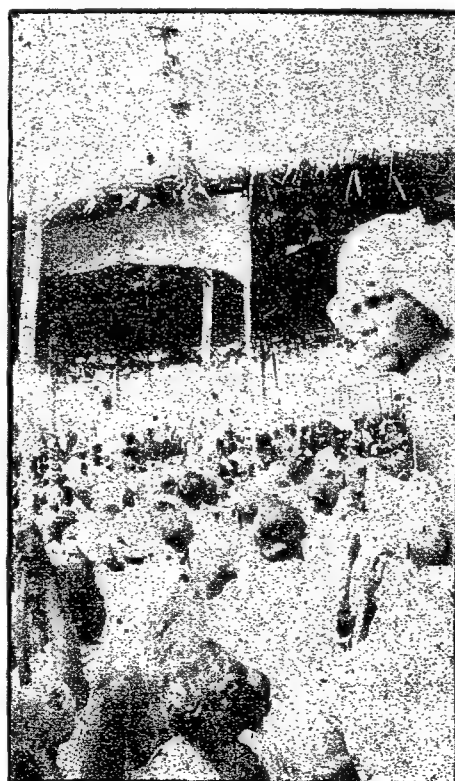
మహాత్ముడు 28 ఏప్రిలు తేదీన కొచ్చూరు వీడుట.

కొచ్చూరులో మహాత్ములవారు ఉపన్యాసించుట.

నెల్లూరులో శ్రీకృష్ణాదేవి బాలికానాథశాలకు 12-5-29 తేదీన మహాత్ముడు శంఖస్థాపన మొనర్చుట.

మహాత్మాగాంధీగారు ఏలూరు తాలూకాయందు వసంతవాళ గ్రామములో ఉపన్యాసించుట. పోరంకి గ్రామమున మహాత్ములవారి సన్మానసభ మోటారుకారునే ఉపన్యాసవేదికగ మార్చిరి.

మహాత్మాని ఆంధ్రదేశ పర్యటనము

మచిలీపట్టణము :

జలియనువాలాబాగు దినము

13-4-1929 ని మచిలీపట్టణమునందు

మహాత్మా జానకిన ఉపన్యాసము

జాతీయకళాశాల

ఈ పట్టణమునందు ముఖ్యముగా నాకు పూర్వపరిచితము ను పొందిన నీ జాతీయకళాశాలావరణమునందే మరల మిమ్ములకు కలుగుకొనినదిగానూ నాకు చాల సంతోషము కలిగినది. ఈ జాతీయ కళాశాలను నెలకొల్పి దీనిని ప్రాణతుల్యముగా పూజించిన శ్రీయుత కోపల్లె హనుమంతరావుగారు దినంగళు లయినందున నేను చాల దుఃఖించుచున్నాను. కాన మొదట నీ కళాశాలనుగూర్చి నా అభిప్రాయములను తెలుప కోరెదను. ప్రస్తుతము కళాశాలను నడుపుచున్నవారిలో రెండు కక్ష లేర్పడినవి. హనుమంతరావుగారు మనకు వెతపరచిన యీ కళాశాలను మనము అంతరింపజేసితి మను దురదృష్టముగూడ మనకు ప్రాప్తించునట్లున్నది. ఈ కళాశాలను కొనసాగించుటకు బాధ్యులవారి కందరికిని సేవక ముఖ్యముగా నూననను చేయుచున్నాను. ఈ కళాశాలకు గల అకలంకమును జాతీయస్వరూపమున కెప్పటికిని భంగము కలుగకుండ మీ రందరూ కాపాడవలెను. నిలువనీడయిన శ్రీమద్మహా గౌరవ యోధులలో నల్లని నీడనిచ్చు చుట్టుములతోను దాపాశాంతి నొనరింపగల శీతలాదకమతో గూడిన జలాశయములతోను యొప్పు కళ్యాణ లాక్ష్యమునైతే మన దేశమునందీ కళాశాల వెలయుచున్నదని నేను నాప్రధానములందు యీ కళాశాలనుగూర్చి నాడుచు నేయుందును. పరిష్కారమును వచ్చినపుడు మీ నమ్మకము చలించునాదు. పరిస్థితు లనుకూలముగ నున్నపుడు మాత్రమే యుండునట్టి నమ్మకము నిరుపయోగము. నమ్మకమునలన లాభము కలుగనలేనిది అ పదపరంపరలు కలిగినపుడే అది నిరముగా నుండవలెను. ప్రపంచముంతయును మిమ్ములను నిందింపిననుగూడ చలించని నమ్మకము మీకుండవలె. అది నెల్ల వేయబడిన గోరీనంటిదేయగును. ఈ కళాశాల సభలమైనదా యను విషయము విద్యార్థుల సఖ్య నుబట్టి నిర్ణయింపబడినది గాదు. బోధింపబడిన విద్యనబట్టి మాత్రమే నిర్ణయింపబడినది. మీయందు మీకు విశ్వాసమున్నచో చివరకొక్క విద్యార్థి యీ కళాశాలకు వచ్చిననుగూడ మీరు సంతోషముతో నడుపుచున్నట్లుగదగుదు. మీరీ కళాశాలను ప్రభుత్వమువారి విశ్వవిద్యాలయమున కనుబంధముగా నొనరించిన వెంటనే 10,000 మంది విద్యార్థులు వచ్చెదరనినను గూడ మీ రలగుల కంగీకరింపరాదు.

విదేశవస్తుదహనము - అహింస

మీరొసంగిన సన్మానపత్రములకు ధన్యమునకును మీకు నే నంతయు కృతజ్ఞుడను. వీనికన్నిటికిని విడివిడిగా ప్రత్యుత్తరముల నిచ్చుటకు నాకు అవకాశము లేదుగాన బందరు జిల్లా బోధువారును మృణానిపాలివారు నొసంగిన సన్మానపత్రములలోని కొన్ని విషయములకుమాత్రమే నే నీపుడు ప్రత్యుత్తరము నియ్యదలచితిని. వీలనగా వానిలో నాకు కొంత విమర్శ గోచరించినది. విమర్శచలననే మేలుగలుగునుగాని ప్రశంసలను నెన్నడును గలుగదు. కాన విమర్శతోగూడిన సన్మానపత్రములనే నేను చాలగౌరవింతును.

విదేశ వస్తుదహనముగూడనీ వీరనిది. ఈ వాదము మనకు శ్రోత్రియును స్వతంత్రముగూడ కాదు. నా ముఖ్య స్నేహితులలోనే కొందరిదినకే యిట్టి ఆశ్రయము చేసియున్నారు. వానినన్నిటిని నేను బాగుగా నాలోచించితినిగాని నా అభిప్రాయమును మార్చుకొనుటకు నా కెట్టికారణమును కనబడలేదు. కావున మనదేశీయులు విదేశీగడ్డల నన్నిటిని పూర్తిగా పరిత్యజించుటయేగాక వానిని తగులబెట్టవలెననిగూడ నేను బోధించెదను. అది మనకు పవిత్రమైన విధియనిగూడ నమ్ముచున్నాను. వస్తుదహనము అహింస నిరంమాప్రమును విరుద్ధముకాకుండుటయేగాక అహింసను సరిగా గ్రహించుటకు మన దేశీయుల విదేశవస్తుదహనము ముఖ్యకర్తవ్యముగూడ నగుచున్నది. విదేశీ గడ్డలను తగులబెట్టుటకు మొదట మనము ఆ బట్టలను మనకన్నుని వానిని కట్టుచున్నవారి నే ఆడిగెదము. నేను క్రిములు గల యొక బట్ట నాకడనున్నచో దానిని వెంటనే తగులబెట్టుటయే నాముఖ్యవిధి. దక్షిణాఫ్రికాలో నేనున్నపుడు జోహన్నెస్బర్గ్ లో నొక మార్కెట్టులో నేను క్రిములు కలవని మునిసిపాలిటీవారి రహమానపడి 14000 పానులవెల గల అసాఫ్టెటును పూర్తిగా తగులబెట్టిరి. వారటుల చేయుట నలననే ఆ పట్టణమును నేనునుండి వారు, కాపాడగలిగిరనియే నేనిప్పుటికిని నమ్ముచున్నాను. గాన వారటుల చేసినందులకు

నేను చాల సంతోషించితిని. నేను వెళ్లిన సారప్రదాయమునకు చేరినవాడ నగుటచే న్యాయభవనమునగూడ మీకు తెలుపగలను. చాల స్వయాప్రయాసలతో నిద్రపరుపబడిన మృత్యువర్మగారు లకు మైలసోకినదను అనుమానము కలిగినవెంటనే నానినన్నిటిని వీధులలో కుప్పతోట్టెలలో పారబోసెదడు. విదేశీగడ్డల మైల బడిన చుట్టెను కంటెను, నేను క్రిములుసోకిన పట్టువుల కంటెను గూడ నికృష్టమైనవి. ఈ విదేశీగడ్డలు భారతదేశము యొక్క అభివృద్ధికి నైతికముగను ఆర్థికముగను రాజకీయముగను గూడ హానికరములే. ఈ బందరులేపు పూర్వకాలమునం దెట్టి యుద్ధదేశీయంగుండెనో విదేశీగడ్డలను దిగుమతిచేయ వారంభించిన పిమ్మట బందరులో పనినాండ్రకు పనిలేకుండ పోయెనో చాల వ్యాపారము జరుగుచుండిన యీ రేవుపట్టణ మెటుల పాడుపడెనో మీకంటరికిని బాగుగా తెలిసియుండును. విదేశీగడ్డల కానపడి మనము మనరాట్టములను మూలబెట్టుటవలన భారతజాతికి మహాపరాధ మొనరించితిమనియే నేను నమ్మెదను. నికృష్టహములన నేడుగూడ మనమట్టి అపరాధమునే సలుపుచున్నాము. కావున మనదేశీయుల కీ మత్తును వదలించుటయే నాముఖ్య కర్తవ్యమని నేను భావించితిని. ఇప్పుడు విదేశీగడ్డల నిమిత్తము 60 కోట్ల రూపాయలు ప్రతిసాలనను విదేశములకు పోవుచున్నవి. మన దేశీయులచేతనే నూలవడికించియు/బట్టలు నేయించియు యీ ధనమునంతను వారికే మట్ట జెప్పినచో యిప్పటివలె కోట్లకోలాది ప్రజలకు మన దేశమునందు తిండిలేక మాడవలసిన అవసర ముండనేయుండదు. మన దేశీయులకు కావలసిన బట్టలనన్నిటిని మనదేశమునందే తయారు చేయగలిగినచో యీ 60 కోట్లను విదేశములకు పోకుండునట్లు గూడ మనము చేయగలుగుదుము. 100 యేండ్లక్రితము మన దేశమునకు కావలసిన బట్టలన్నియును మనదేశమునందే చేయబడుచుండెను. పనిచేయుగల స్త్రీలును, పురుషులను కేలకాలదిగా మనదేశీయునందున్నారు. వారిపుడు గ్రామములలోని గుడిసెలలో నీర్వాహకముగా ప్రొద్దుపుచ్చుచున్నారు. మన దేశమున 700000 గ్రామములున్నవి. ఈ గ్రామములన్నిటిలోను యిన్ని కేలమంది స్త్రీలును, పురుషులును వృథా కాలక్షేపము చేయుకుండ నూలవడుకుట నేయుట మున్నగుపనుల నేల చేయగూడదు. అంగ దేశమున ప్రతి పండ్లకపోయినను వారు మన దేశమునుండి ప్రతినికొని లాంకమెరుకు గొనిపోయి ఆటల బట్టల నేయించి మరల మనదేశమునకే పంపుచున్నారు. అట్టిచో మనదేశమునందు మనమే ప్రతిని పండించుచున్నపుడు దానితో నూలవడికి బట్టలనే నీ మనదేశమునందే వికరయించుట యెంత సులభమో యోచింపుడు. ఇప్పుడుగూడ ప్రజలకింకను శ్రద్ధకలుగన్నను, ఫలపురు, ఉదాసీనులుగానున్నను కొందరు కేలము ప్రతిహులముగా గూడ పనిచేయుచున్నను యిట్టి ప్రస్తుత స్థితిలోగూడ మనదేశమునందు2000 గ్రామములలో ఖద్దరు పని జరుగుచు నేయున్నది. వీధులకు మనస్త్రీలు తమ గ్రామములకు కొన్ని మైళ్లదూరమునందుండు ఖద్దరు కేంద్రములకు వారమున కొకటి వెండుసార్లు నడిచివెళ్లి ప్రతిని తెచ్చి నూలవడికి దానిని మరల కేంద్రమువారికిచ్చి కూలిడబ్బులను ప్రతిని గొనిపోవుచుందురు. మనదేశమునందున్న 30 కోట్ల ప్రజలను 10 కోట్ల మందికి సంవత్సరము పాడుననను గూడ నొక పుట్టనైన కడుపునిండ తిండి దొరుకుటలేదని మనదేశీయును సరిపాలించుచున్న ఆంగ్లేయులే తెలిపియున్నారు. అట్టి దుర్దశలోనున్న స్వదేశీయులపట్ల మీకు లేకమైన కనికరమున్నచో మీరు ధరించిన విదేశీగడ్డలను వెంటనే మీరు త్యజించి వానిని మరలలో వేయకుండురా? మన విడివరకు చేసిన అపరాధమున కింతకంటెను అల్పముగ ప్రాయశ్చిత్తము మరేదియును లేదు. కాన దేశీయులందరూ దీనిని తప్పక నెరవేర్చవలెనని దేశమాత కోరుచున్నది.

ఖద్దరు విక్రయము

మారుబేరస్తులద్వారా జరుగగూడదు

“ఎవరికి కావలసిన ఖద్దరును వారే సేసికొనవలెనుగాని ఖద్దరు నమ్ముటకు మారుబేరపువర్తకుల కియ్యరాదు” అని ఒకసన్మానపత్రమునందున్నది. ఇదియే ఉత్తమాదర్శమని నేనుగూడ సంగీకరింతును గాని యిటుల వ్రాసినవారికి ఖద్దరు నిర్మాణమును గూర్చిన యథార్థస్థితి సరిగా తెలియదని దీనివలననే విధిత మగుచున్నది. ఖద్దరు నిర్మాణమునందలి సంతకము గూడ వారికి తెలియదని నేను చెప్పవలసి వచ్చినది. ప్రతిమనుష్యుడును తన భోజనమునకు కావలసిన భావ్యమును తానే పండించుట కెటుల అసాధ్యమో అటులే ప్రతిమనుష్యుడును తాను ధరించుటకు కావలసిన ఖద్దరు బట్టలను తానే నేయుట గూడ అసాధ్యమేయగును. మనదేశమున నగరములలో నివసించువారికి నిజముగా నట్టిఅభిలాష యుండిననుగూడ నది వారి కలవిగాదు. భారతదేశమునందెన్నడునుగూడ ఈపద్ధతి నెరవేరి

యుండలేదని చరిత్రలన స్పష్టమగుచున్నది. కట్టినచో నీవు స్వయముగానేసిన ఖద్దరుబట్టనే కట్టుము, లేదా విదేశీ గడ్డ కట్టుము, అను సలహాలో నిమిడియున్న తత్వమేమో నాకుబోధపడ లేదు. ప్రతి దినమును 8 గంటలనీపు నూలు వడుకువారు మన దేశముందు పెక్కుకోట్లమంది కలరు గాని వారు నేసిన నూలుతో వడుకుబడిన బట్టలన్నియును వారి కడనరము లేదు. కావున నీ రీతిగా మన దేశమునందు లక్షలకోలాది స్త్రీలును పురుషులను జీవనాధారముకొరకు వడుకుచున్న నూలుతో నేయబడిన బట్టలను భారతమాత. కుపుక్రులును పుత్రికలును కొని యుపయోగించుట వారికి ముఖ్యకర్తవ్యమై యున్నది. ఇది మానవునకు ప్రత్యేకముగా గల సాంఘికస్వభావ మను విషయమును గూడ మనము మరచరాదును. పశువులకును మనుష్యులకును గల భేదముగూడ దీనివలననే విడితమగుచున్నది. స్వతంత్రుడుగా నుండుట మానవుని పాక్షికమో నాధారాభేదభావము గూడ మానవునివిధియే యగును. అహింసాము కలవాడు మాత్రమే తన కెవరితోడను గూడ నెట్టిఅవసరమును లేదనియును సకలకార్యములనుతానే చేయగలుగుచునని యును తెలుపును. ఒక మనుష్యుడు నేసిన ఖద్దరుబట్టల నన్నిటిని ఆతడే ధరించుట యెన్నటికిని సాధ్యముకాదుగాని ఒక గ్రామమున నేయబడిన ఖద్దరుబట్టల నన్నిటిని ఆ గ్రామములే యుపయోగించునట్లు చేయుటకు ప్రయత్నిము తిదివరకే ప్రారంభింపబడినను. మృణానిపల తాలూకాబోర్డు, జిల్లాబోర్డు సంఘములు తమవిధిని సరిగా నెరవేర్చు నెడల ఇది పూర్తిగా కొనసాగగలదు. భారతంత్రకారక సంఘమువారు ప్రకటించుచున్న ఖద్దరు వాజ్మయమును యీ సలహా నొసంగినవారు చదివినచో యీ విషయము జరుగుచున్న పనిని వారు గ్రహింప వీలగును. మనదేశమునందంతులను ఖద్దరు పూర్తిగా వాడుకలోనికి వచ్చినచో విదేశీబట్టలస్వదేశీముల్లుబట్టల పోటీనలన దాని కంతమాత్రమును భయముకలుగదని నేను పెక్కుసార్లు చెప్పియుండుట కిదియే ముఖ్యకారణము. ఇది నిదర్శన పూర్వకముగ విషయమని కొంచెమలా చించెనువారికందరికిని గూడ బోధపడగలదు.

మద్యపానవిశాచము

స్వరాజ్యమును కోరునట్టిభారతీయులందరు విదేశీబట్టలను బహిష్కరించుటయేగాక మద్యపానమును గూడ రూపుమాపవలెనని భారత కాంగ్రెసు కార్యసంఘమువారు కోరుచున్నారు. ఈ దారుణవిశాచము మన దేశీయులను పీల్చిపీల్చిచేయుచున్నది. ముఖ్యముగా యలకలలో పనిచేయుచుండువారిలో హెచ్చుమంది కడుక్రిములుగనే యీ విశాచమునకు లొంగి పోవుచున్నారు. మద్యపానమును పూర్తిగా రూపుమాపుటకు యీ బందరు పట్టణమువారందరూ సర్వశక్తులను వినియోగింపవలెను. మనము చూచితిని సరిగా నెరవేర్చినచో విదేశీయు వారతనమువారుగూడ మద్యపాననిషేధకాసనములనుకానసభలలో నుపపాదించవలసినవారగుదురు.

జాతీయ ధనమును దుర్వినియోగముచేయుట

మనదేశమునందంతట జాతీయధనమును చాలమంది దుర్వినియోగము చేయుచున్నారు. ఆంధ్రదేశమున ఖద్దరు ప్రచారము నిమిత్తమును అస్పృశ్యతా నివారణముకొరకును చాలధనము పలుపురకియ్యబడినను. వారు దానినివినియోగించినపద్ధతి నాకెంతమాత్రమును సంతృప్తికరముగా కనబడలేదు. మన స్వంతధనము విషయమున మన మెంతమాత్రముగా నుండుమో జాతీయధనము విషయమున నంతకంటె హెచ్చుగాగూడ మనము జాగ్రత్తను పూనవలెను. ఎవరికొరకు మన పెట్టెల యెత్నింతుమో జాతీయముకొరకుగూడ నటులే మనము ప్రయత్నించవలెను. లేనిచో మనకు స్వరాజ్యము లభింపదు. జాతీయసేవకు లనుపేరును మనము సార్థకపరుప గోరినచో ఎట్టి అనుమానమునకును అవకాశము కలుగనిరీతిని పతిప్రతలెల్ల తల మనకి మన వరంధటి దేవినలెనే మనముగూడ నడుచుకొనవలెను. దేశసేవకులు జాతీయ ధనమును తమకొరకు వ్యయపరుపక పోయినంత మాత్రమున చాలదు. అశ్రద్ధగా వ్యయపరుచుటయును ఇతరపనులకు వ్యయపరుచుటయునుగూడ అనుచితములే.

ఆంధ్రదేశమున గల అవకాశములు

ఆంధ్రదేశమున అపరిమితములగు నవకాశములు కలవు. పురుషులలో చురుకుతనముగలవారు చాలమంది కలరు. ఆంధ్ర స్త్రీలు ఉత్సాహము కార్యనిరతినీ కలవారని దక్షిణాఫ్రికాలో వారితో నాకు కలిగిన సాహచర్యములననే ననుటనే తెలిసికొన గలిగితిని. ఆంధ్రులకు బేదార్యము మితిమీరినదని గూడ చెప్పదగును. సరియైన పద్ధతిని మిమ్ముల నెవరైన నడిపించినచో మీరు లోకమును రిచ్చపరపదగిన సాగ్ధత్యాగములుగూడ మాపగలుగుదురు. మీ దైర్య సాహసముల నెవరును కించింపజాలరు. కాని ప్రతీస్తమగ దేశ సేవచేయగల వారిలో చాలమంది నేనచేయుట యందుకంటె నాయకత్వమును వహించుటయందే అధికముగ నాసక్తిని కలిగియున్నాను. ఇతరులు రెప్పుడైనపుడు దానిని నెల్లడించుటకు ఆంధ్రులకు భయసంతయములు చాలపెచ్చుగా కలవు. ప్రతిలోపమును మరుగుపరచవలెననునది మన జాతికి సంబంధించిన గొప్పలోపమై యున్నది. ఈ లోపము అందరియందను గూడ

కనబడుచున్నది. మీలోగల యీ భావములను మీకు వెల్లడించి వానిని తొలగించుకొనుట మీ ముఖ్యము నేను ప్రోత్సహింపవలయును. నా విధిని భంగపరచినాడ నగుదును.

దొరతన మెట్లుల లోగును

మనలోనున్న సుప్రసిద్ధ వక్తలలో నగ్గజ్యోతిషవారు చేసిన ప్రశంసనీయమును పటిష్ఠమునకు పనినిగూడ చేసినోటి మాటతోనే సర్వాధికారియగు రాజప్రతినిధి క్షణములో యా పుమాపకలగుచున్నాడు. ఇట్లుపైని వివరణలన్నియును మిక్కిలి గొప్పపని వంకకు మీ దృష్టిని మరల్చుటకే నే నీవిషయము నిపుడు ప్రస్తావించితిని. మన దేశమునకు స్వరాజ్యము నేజేచెచ్చినను మరెక్కొన్ని యెండ్లకును వచ్చినను అది కాంగ్రెసు గారు నిర్ణయించిన రీతిని గ్రామములలో పనిచేయుటలే నే గాగలదుగాని శాసనసభలవారూ యెన్నటికినీ రాదు. దేశీయ మనస్థితి పట్ల మిక్కిలి జాగరూకతతో పనిచేయు వారు నీ దీక్షగా పనిచేయు గల వారనగు భారతీయులకు భారత శాసన సభాభ్యుదయ ప్రతినిధి యను విషయమును రాజప్రతినిధి సరిగా ప్రసంగింపగలిగిన నో అధ్యక్షుడనవలెకలభాయగా రోసంగిన పరిపాలకులు నామో పించియేయుండును. భారతీయులకు గల కాంగ్రెస్ పార్టీయొక్క ముఖ్యమంత్రి ప్రజలు అహింసాపథాన్ని దీక్షగా పనిచేయుటవలన నేర్పడినది గాని దౌర్జన్యపద్ధతుల నులంఘించువారివలన నేర్పడినది. కాదు. కాంగ్రెసు మహాసభవారు ఆవాసుల న్యాయముల తెక్కలను నీసలుగానుండుట, కాంగ్రెసువారందరూ పైకమత్తమును గలిగియుండుట, కొట్టకలసి చేయుటలు కాంగ్రెసు సంఘముగా చేరుట, ప్రతి గ్రామమునందును ఖడ్గం దుకాసుల నేర్పరచుట, ప్రతివ్యక్తియొక్క అత్యంత విముఖ కాంగ్రెసువారు పోరాడగల సత్వమును ప్రకటించుటలు హింసాత్మకములైనవి.

మరియు, దుర్భాషాత్మకముగా పాపములపైటి హిందీ చేప్పించుచున్నది. అసంగతి సర్వాపకరమునందు గలదు. ఇప్పుడును ఆమె నేర్పించుచున్నది. నాకు చాల అనందము కల్గినది. ఈరెండు ప్రతిపాదనలను బాధమును మీరు సాంబర్యముతో చూచు.

పురపాలక సంఘమువారి స్వాగతపత్రములో ఒక విషయము ప్రాసించుచున్నది. ప్రభుత్వ శాసనముయొక్క బలము లేకపోవుటచేత ముఖ్య శాసనమునందుండి తెగింతకొన్ని చేయలేదని. అందుచేత ప్రతిపురపాలక సంఘసభ్యుడును ముఖ్యపాన నిషేధమునుగూర్చి తగు ప్రబోధముచేయునో నాకు కారణము తెలియకున్నది. నిజముగా ముఖ్యపానము నిషేధమునందే యభిప్రాయము పూర్తిగానున్నట్లుయితే ప్రతివారము చేయగలుగుదురు. నిజముగా యీ పురపాలకసంఘసభ్యులు కొంతభాగము వరకైనను శాంతియుతముగా ప్రేమపూర్వకముగా ప్రాసంధు అభ్యాసముగలవారికి ప్రబోధముచేయుచు కృషిసల్పువచ్చును. ఇంకను నేజేప్పనదేమనగా ఈ పురపాలకసభ్యులు కల్లు సారాయి దుకాణములవద్ద ప్రబోధించి మాన్యవచ్చును. ఇంతలో ఒక రోజులోను లేక 2, 3 మాసములలోను కొనసాగింపు సంకతి నాకు తెలియును. మీరు దీక్షతో కృషిచేసినట్లయితే ప్రభుత్వమువారి యాటంకములందనరవు. ఏ యేర్పాటులే మీరు చేస్తున్నారో అందులో నొక విచిత్రమునందే శక్తి మీకు కలుగుతుంది.

ఇదేగాక పురపాలక సభ్యులయొక్క పాటలయెదుట ను నేను పెట్టదగినది అస్పృశ్యతను గూర్చి. ఆసహ్యద్యమును నకు పూర్వముకంటె యిప్పు యేదేరిమిది సంవత్సరముల ప్రచారమునకు అస్పృశ్యతా కళంకము దిగివచ్చుకొన్నప్పటికిని ఎంత పరిశ్రమ చేయుచున్నయినా దేశో అంతయును చేయలేదని చెప్పుచున్నాను. ఇందు విషయములో గూడ మీరు దృఢమనస్కులై పనిచేయవలెను.

మనము నిశ్చయముగా స్వరాజ్యమును గోరువారమైనట్లైతే హిందువులు మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు, పార్సీలుయొక్కను దేశములోనున్న యితరులందరూ సామర్యముగలిగి వికమత్తముతో పనిచేయవలసియున్నది. ఇది హిందూస్థానములోనివారి ముఖ్యకార్యమైన విధి. మరియు హిందూ సంఘములో ఎక్కువవలసిన తక్కువవలసిన యిట్టి ఆశక్తి ముండరాదు. సాంప్రదాయములు కొన్ని నేరుగా నుండినవచ్చును. గాని వాటినిసవరించుకొని ఏకీభాషముతో నుండవచ్చును. ఇంకను యీ జాతులు వర్ణముల శాఖోపశాఖలు ఉండుకుండాను ప్రయత్నము చేస్తున్న కొలదిని హిందూమతము యొక్కను పతనమగుటకు సారథులును.

అందుల అధికారము

9-5-1929 న తేదీని వెలువడిన సంగ్రహముండియాలూ

ప్రకటింపబడిన మహాత్ముని వ్యాసము

నిర్దితకాలమునకు సరిగా క్షణికమైన అలస్యము కలుగకుండ పనులను నెరవేర్చువిషయమున సాంధ్రదేశమునందలి దేశాధిపతులు చాల శ్రామినియుగా పరిచేసిరి. కావున నిపుడు ప్రయాణములు కట్టలు మున్నగునవి చాల చురుకుగా జరుగుచున్నవి. నిర్ణయింపబడిన కాలమునకు సరిగా దేశభక్తులను సాధికి మిత్రులును నాచెంపి సిద్ధముగా నుండుట, సభలు చాలముగా జరుగుచున్నవి. ఈ కారణములవలన మంత్రినిరంతరప్రయాణములు జరుగుచున్నవి. దుస్సహాయముగా కనబడికపోవుటయేగాక ఆనందకరముగగూడ కనబడుచున్నది. గతమును సమర్పింపగోరువారు యథాకర్త గ్రహింపబడిన పౌరమోహము చాలాస్థితితో నివృత్తుచున్నందున ఆశాంశలు పొడముచున్నవి. తునిలో ప్రేమలభ్య భరితముల నే నీనాకర్మ

కల్లసారాయి వగయిరా మత్తుపదార్థములను వాడుక జేయునా రందగును అట్టి దుర్భాగ్యములను మానుకొనవలసినదని ప్రార్థించుచున్నాను. ఎవరినిగాని అంటరానివారిగా చూడరాదు. హిందువులను, మహమ్మదీయులను, క్రైస్తవులను అన్ని జాతులవారును వికమత్తముతో మెలంగగోరి ప్రార్థించుచున్నాను. చురకలహములు సాంఘికజగడములు లేకుండ మాన్యకొనవలెను.

ఈవిధముగా మనము చేసినట్లయితే స్వరాజ్యము కరతలామలకమగును. ఇంతవరకైనవరకు ఖడ్గరనిధికి సామ్య నిస్వరేణో అట్టివారందరూను ఖడ్గరనిధికి యథాశక్తిని నీయగోరుచున్నాను.

ఈవిధముగా మనము చేసినట్లయితే స్వరాజ్యము కరతలామలకమగును. ఇంతవరకైనవరకు ఖడ్గరనిధికి సామ్య నిస్వరేణో అట్టివారందరూను ఖడ్గరనిధికి యథాశక్తిని నీయగోరుచున్నాను.

కాకినాడ

4-5-1929 ని కాకినాడలో మహాత్ముని ప్రసంగము

సోదర సోదరీయములారా! సానిక స్వపరిపాలనా సంఘములను యితరసంఘముల నాకు స్వాగతపత్రము లిచ్చినందులకు ఖడ్గరనిధికి సామ్య యిచ్చినందులకు సాధన్యవాదము లిచ్చుచున్నాను. ఇట్లు భగ్యవాదములొచ్చుచు మీరు సమర్పించిన ప్రశ్నము కాకినాడపట్టణ గౌరవమునకు లోపమని నాకు కలకాచున్నది. ఈపట్టణములో మిక్కిలి భాగ్యవంతులు గలరని నాకు తెలియును. చిన్న గ్రామములలో కుగ్రామములలో గూడ నాకు రెండుచేలు నుడుచేలు రూపాయలు దొరుకుచున్నవి. అట్టి విషయములో నీమహాపట్టణ మింత చిన్నచూపుచున్నందుని విచారకరము. దరిద్రనారాయణుని కొరకు నేనీ యాచన చేయుచున్నాను. నేజేనే ప్రబలమత్తు మంతయు యాదరించినారాయణుని గురించియే. ఇట్టి వా ప్రయత్నములో భాగ్యవంతులందరూను నాకు సహాయమునర్పి తోడ్పడక పోయినయెడల నేనేమి చేయగలదును? భాగ్యవంతులకు చాల డబ్బున్నది. కాని వారిధనము అక్షరపురుగుగంధ ద్రవ్యములు మాన్య గూడబడిక చ్యవరములకు వ్యయపరప బడుచున్నది. అట్టి ఒక్కొక్క రూపాయయే నాచేతిలోనికి వచ్చినయెడల దానితో 16 గురకు ఒకపూటకయినా గంజలేనివారికి ఒకపూటకు ఆదరపు కల్పించగలుగుదును. ఇట్టి స్థితిలో భాగ్యవంతులయినవారు తమ చేతులను యెట్లు ముడుచుకొన గలగుచున్నారో నాకు తెలియకున్నది. అనేకచోట్ల అనేకులు మిక్కిలి దౌదార్యపు పాతితో షికములనిచ్చిరి. ఇక్కడ కాకినాడలో 7 గంటలు ఖడ్గపరచితిని. కాకినాడవారు ఇంత పట్టుబట్ట నేల వహించుచున్నారో నాకర్థము గావచ్చును. ఇప్పుడుకూడ నేను వారిని ప్రార్థించునదేమనగా ఎంతవరకైతే యీ పట్టణముయొక్క గౌరవమును బట్టి రాధియింపబడి అంతసామ్య ఖడ్గర నిధికియై నాకివ్వగలందులకు తిరుగ కొరుచున్నాను. నేను వసూలుచేసే ధనము నల్ల రాత్తుము తిరుగుతుంది. చీదల కన్నము కలుగుతుంది. మీ ధనమునకు ఘనోభల మింతకన్న వేరేమి కలుగును? ఇంతటితో యీ విషయము విరమించును.

సాంబర్యము గాగు

నాకోక్క దుఃఖవిషయము కలగు. అది కాకినాడలో సాంబర్యము గాగు మనకక్కడ లేకపోవుట. నేను 1921 వ సంవత్సరమున యీ కాకినాడ విచ్చిన్నప్పుడు వేళ్ళ ప్రేమను గూర్చి నేనొక వ్యాఖ్యానము చేసినాను. సాంబర్యము గాగు దానికనువాదము చేసిరి అని నాకు జ్ఞాపకము. అయితే అనేకశ్రమను గూర్చి విచారణ సంపూర్ణముగా గానించినారో నాకు తెలియును. సాంబర్యము గాగు రిక్కడ నుండినట్లయితే అనేకశ్రమ సంకతి ఏమైనదో ఆయనలై తెలిసికొనగలియుండును. ఎక్కడనైన ఒక్క పడుచునే ప్రేమనున్నట్లయితే పురుషులయొక్క ప్రతిక నిర్మూలమేయని తెలిసికొనవలసియుంటుంది. మీరు యితరవరకు జాగ్రత్త తీసికొనకయుండినచో యిప్పుడైనను ఆంధ్రును గూర్చి శ్రద్ధ వహించండి. ఏపురుపుడైతే తన భార్యను విడచి పరశ్రీతో బోవునో ఆతడు పతిభావము, అట్లు పతిభావము గాకుండ పరమేశ్వరుడు వారిని రక్షించుగాక.

సాంబర్యము గాగు సతీమణి

సాంబర్యము గాగు సతీమణిని మాడగట్టుల నాభాగ్యము, ఆమె యిచ్చాపూర్వకముగా ఆమె కవీయాలనుదీసి నాకిచ్చినై చెను. ఈకడియాలను వానినిమానే వీప్రేక్షినిగూర్చిమాణముగా నుండలేదు. పెద్దసంకెలులు తెగించుకొన్నట్లుండును. ఆమె నాకిచ్చినప్పుడు వాటిని తీసుకొని నేను భగ్యవాదము లివ్వలేదు. ఆమెకు నేను బోధించిన దేమనగా సాంబర్యము గాగు దేశసేవచేసి ఎట్లు పనిచేయుచున్నారో అదేరీతిగా ఆమెకుగూడ దేశసేవచేయుటని కోరితిని. ఆదర్శపూర్వకమైన నిదర్శనము రామాయణములో చూపబడినది. శ్రీరామునివంటి నీతాదేవి ఎట్లువెళ్ళినదో అట్లు. నీతాదేవి తనభర్త వెళ్ళిపోవుచున్నాడని ఆయనవంటి వెళ్ళినది. స్వరాజ్యము, స్వతంత్ర్యమును సంపాదించినది. కావున ప్రేమ చేయవలసిన దేమనగా విద్యా ప్రబోధము జ్ఞానసంపత్తిని గావించుకొనవలెను. అభరణములపై మోహమును విడువవలెను. పురుషులెట్లు జ్ఞానసంపత్తిని గలిగించుకొని దేశములో తిరుగుచున్నారో అట్టి విధముగానే ప్రేమ గూడ చేయవలసి యున్నది. అట్లు చేయకుండ యింట్లో మా ర్దుండ జేయుచున్నాను. ఇట్టి బంధువుచేతైన మోట యాభరణముల ధరింప జేయుచున్నాను.

హిందీ సమితి

మరియుకవిషయమునకు వచ్చెను. నాకివ్వబడిన సర్వాపకరములలో హిందీసమితి యొకటి. ఎవరైతే యీహిందీసమితినిగూర్చి శ్రమపడుచున్నారో వారికి సాధన్యవాదము నిచ్చుచున్నాను. హిందీభాషా వ్యాప్తి గురించి ఆంగ్ల దేశములో చాల జరుగుచున్నదని నాకు తెలియును. నేను తెలుగుభాషను కొంతవరకు పరిచయము చేసుకొంటున్నాను. అందుచేత తెలుగువారు హిందీనిత్యరీతిగా నేర్చుకొనగలరని తలంతును. తెలుగుభాషలో నూటికి ఏబదిమాటలు సంస్కృతమునుండి పుట్టినవి. సంస్కృతము హిందీ తెలుగు భాషలు మూడింటికిని సంబంధముకలదు. కాబట్టి హిందీ వ్యవహార నేర్వగలగుదు. కనుక మీరు దేశమునందలి మహమ్మదీయులతో అందువిషయమైచేయు ప్రయత్నములకు తోడ్పడి సాఫల్యము చేయుదురుగాకయని కోరుచున్నాను.

మరియు, దుర్భాషాత్మకముగా పాపములపైటి హిందీ చేప్పించుచున్నది. అసంగతి సర్వాపకరమునందు గలదు. ఇప్పుడును ఆమె నేర్పించుచున్నది. నాకు చాల అనందము కల్గినది. ఈరెండు ప్రతిపాదనలను బాధమును మీరు సాంబర్యముతో చూచు.

పురపాలక సంఘమువారి స్వాగతపత్రములో ఒక విషయము ప్రాసించుచున్నది. ప్రభుత్వ శాసనముయొక్క బలము లేకపోవుటచేత ముఖ్య శాసనమునందుండి తెగింతకొన్ని చేయలేదని. అందుచేత ప్రతిపురపాలక సంఘసభ్యుడును ముఖ్యపాన నిషేధమునుగూర్చి తగు ప్రబోధముచేయునో నాకు కారణము తెలియకున్నది. నిజముగా ముఖ్యపానము నిషేధమునందే యభిప్రాయము పూర్తిగానున్నట్లుయితే ప్రతివారము చేయగలుగుదురు. నిజముగా యీ పురపాలకసంఘసభ్యులు కొంతభాగము వరకైనను శాంతియుతముగా ప్రేమపూర్వకముగా ప్రాసంధు అభ్యాసముగలవారికి ప్రబోధముచేయుచు కృషిసల్పువచ్చును. ఇంకను నేజేప్పనదేమనగా ఈ పురపాలకసభ్యులు కల్లు సారాయి దుకాణములవద్ద ప్రబోధించి మాన్యవచ్చును. ఇంతలో ఒక రోజులోను లేక 2, 3 మాసములలోను కొనసాగింపు సంకతి నాకు తెలియును. మీరు దీక్షతో కృషిచేసినట్లయితే ప్రభుత్వమువారి యాటంకములందనరవు. ఏ యేర్పాటులే మీరు చేస్తున్నారో అందులో నొక విచిత్రమునందే శక్తి మీకు కలుగుతుంది.

ఇదేగాక పురపాలక సభ్యులయొక్క పాటలయెదుట ను నేను పెట్టదగినది అస్పృశ్యతను గూర్చి. ఆసహ్యద్యమును నకు పూర్వముకంటె యిప్పు యేదేరిమిది సంవత్సరముల ప్రచారమునకు అస్పృశ్యతా కళంకము దిగివచ్చుకొన్నప్పటికిని ఎంత పరిశ్రమ చేయుచున్నయినా దేశో అంతయును చేయలేదని చెప్పుచున్నాను. ఇందు విషయములో గూడ మీరు దృఢమనస్కులై పనిచేయవలెను.

మనము నిశ్చయముగా స్వరాజ్యమును గోరువారమైనట్లైతే హిందువులు మహమ్మదీయులు క్రైస్తవులు, పార్సీలుయొక్కను దేశములోనున్న యితరులందరూ సామర్యముగలిగి వికమత్తముతో పనిచేయవలసియున్నది. ఇది హిందూస్థానములోనివారి ముఖ్యకార్యమైన విధి. మరియు హిందూ సంఘములో ఎక్కువవలసిన తక్కువవలసిన యిట్టి ఆశక్తి ముండరాదు. సాంప్రదాయములు కొన్ని నేరుగా నుండినవచ్చును. గాని వాటినిసవరించుకొని ఏకీభాషముతో నుండవచ్చును. ఇంకను యీ జాతులు వర్ణముల శాఖోపశాఖలు ఉండుకుండాను ప్రయత్నము చేస్తున్న కొలదిని హిందూమతము యొక్కను పతనమగుటకు సారథులును.

అందుల అధికారము

9-5-1929 న తేదీని వెలువడిన సంగ్రహముండియాలూ

ప్రకటింపబడిన మహాత్ముని వ్యాసము

నిర్దితకాలమునకు సరిగా క్షణికమైన అలస్యము కలుగకుండ పనులను నెరవేర్చువిషయమున సాంధ్రదేశమునందలి దేశాధిపతులు చాల శ్రామినియుగా పరిచేసిరి. కావున నిపుడు ప్రయాణములు కట్టలు మున్నగునవి చాల చురుకుగా జరుగుచున్నవి. నిర్ణయింపబడిన కాలమునకు సరిగా దేశభక్తులను సాధికి మిత్రులును నాచెంపి సిద్ధముగా నుండుట, సభలు చాలముగా జరుగుచున్నవి. ఈ కారణములవలన మంత్రినిరంతరప్రయాణములు జరుగుచున్నవి. దుస్సహాయముగా కనబడికపోవుటయేగాక ఆనందకరముగగూడ కనబడుచున్నది. గతమును సమర్పింపగోరువారు యథాకర్త గ్రహింపబడిన పౌరమోహము చాలాస్థితితో నివృత్తుచున్నందున ఆశాంశలు పొడముచున్నవి. తునిలో ప్రేమలభ్య భరితముల నే నీనాకర్మ

మునుపటి వ్రాయుచున్నాను. 75 ఏండ్ల వయసుగల పేదరాలగు నొకప్పుడురాలు నేలమట్టమునకు పంగిన పడుముతో నాకడకు వచ్చి నేత్రములందును ముఖమునందును ఆనందవికాసము గోచరించి ఒక పాపలా కాను (నాలుగణాలు) సంత్సృష్టితో నా చేత తిట్టినది. వెంటనే మధ్యవయసుననున్న మరియొకస్త్రీ ఖడ్గదవీర కట్టుకొనివచ్చి 5 రూపాయలను ఒక కానిని నా కొనినది. "మీ రిద్దరునిచ్చిన మొత్తములలో నేది ఘనము?" అని నేను మధ్యవయసు స్త్రీనడిగితిని. రెండును సమమే అని దైర్యముగా తెలిపినది. ఆమె అటుల ననుటవలన నా కపరిమిత మగు నానందము కలిగినది. ఏలననగా వృద్ధసోదరి యొసగిన నాలుగణాలును తా నొసగిన అయిదు రూపాయలును సమానమే అని ఆమె అనునది నే ననుకొనలేదు. "నేను పెక్కువత్సరము లనుండి జాతీయోద్యమమునం దాసక్తిని గలిగియున్నాను. ఎల్లప్పుడును శక్తివంచన లేకుండ ధనము నొసగుచునే యున్నాను. నాకు ఖడ్గదవీర నన్నుకముకలదు. నే నెల్లప్పుడును ఖడ్గదవీర కట్టెను." అని ఆమె నుడివెను. ఆంధ్రదేశ సంచారమునందు సంతోష ప్రదములగు యిట్టి అనుభవములు నాకు ప్రతిదినమును పెక్కుసార్లు చేసూరుచునే యుండెను. వానిలో రిది యొక దేశము.

ఖడ్గదవీర వర్మరూపనభ

తేకారాధకుల సభలను నేను తరుచుగా మధ్యాహ్నము 3-4 గంటల మధ్యనే ప్రతివోటను జరుపుచుందును. రెణుకులలో గూడ మామూలు ప్రకారము యీసభ జరిగినది. 100 మంది వచ్చిరి. పలువిధముల సమన్వయగూర్చి చర్చ జరిగెను. మ్యులసి పాటిబిల్లు, జిల్లాబోర్డులు, తాలూకాబోర్డులు, కాసనసభలు మున్నగుసంఘముల సభ్యులకొరకు కాంగ్రెసువారుగూడ ఎన్నికల లోపోటీ చేయుచుండుటవలన ఖడ్గదవీరమున్నగు నిర్మాణ కార్యక్రమమునకు అభ్యంతరము కలుగుటలేదా? అనుప్రశ్న ప్రతిసభ లోను కలుగుచునే యున్నది. ఈ సభలో దీనికి మరింత ప్రాధాన్య మేర్పడినది. స్థానికాది సంఘములలో దీనికి మరింత ప్రాధాన్య మేర్పడినది. స్థానికాది సంఘములలో నిపుడు సమర్థులగువారు పలువురు ధీశక్తిని అనవసరముగా న్యాయపరచుట తలపించుచున్నది. సంక్షిప్త కరముగ దేశసేవ చేయుటకు సమర్థులగువారు పలువురు మ్యునిసిపాలిటీలను వలసలసియున్నది. ఈ సభలలోగూడ పుతాణిలు కార్యకర్తలు, యార్జ్య, వితండవాదములు, స్వార్థపరత్వము, మున్నగునవి మిక్కిలి హెచ్చుగా నుండుటచే కాపట్యము లేనివారు చాలకాల మీసభలలో నుండజాలకున్నారు. ఈ సభలలో కాంగ్రెసువారుగూడ సభ్యులుగా నుండుటవలన యితరసభ్యులు గూడ దాసోహమ్యముట మాని ఆత్మగౌరవమును ప్రకటించుట తలపించుచున్నది. కాంగ్రెసువారి సభలలో నుండుటవలన ఈ లాభ మొక్కటి మాత్రమే కలుగుచున్నదని వారనుచున్నారు. ఆత్మగౌరవభావమును యితరులలో కలుగజేయుట యొక్కచే లాభమగునో నిర్మాణ విధానమునకు కష్టము కలుగుచున్నపు డీ స్వల్ప లాభము కొరకు కాంగ్రెసువారి సభలములలో సభ్యులగుట దండుగ బేరమనియే నేను తలచుచున్నాను. కావున ఈ స్థానిక సంఘములవలన నింతకంటె సధికమగు లాభమేదియును కలుగనినో కాంగ్రెసువారి సభలకు పోటీచేయునో మీరెట్లు పరాజ్ఞులు లయ్యెదరొ? యిపుడుగూడ నలులే మీరీసభలను బహిష్కరింపవలెనని నేను రెణుకులలో నూచించితిని. ఏది శ్రేష్ఠతరమగు కర్తవ్యమని మన మాలోచింప వలసినదనిపుడు యిట్టి సంఘములలో సభ్యులుగా నుండుటకంటె నిర్మాణ విధానమును కొనసాగించుటయే చాల ఉత్తమమని నిశ్చయముగా చెప్పవలసియుండును. ప్రతి మఃడలములోను కాంగ్రెసు వర్మరూపన వేలకొలదిగా నుండుదు. కాని యిట్టి సభలలో నుండదగినవారు మిక్కిలి కొద్దిమందియే యుండురు. కావున యీ సభలలో నమ్మకము గలవారు వాని లోనికి వెళ్లదలచినచో వెళ్లనిండు. వీనిలో నమ్మకము లేని వారు యీ సభలలోనికి వెళ్లెదవారిపైని యార్జ్యము వహింప గూడదని నేను తెలిపితిని.

కొన్ని మండలములలో నూలువడుకువారందరు గాని మరి కొన్ని మండలములలో దుర్గర దారిద్ర్యము లేకపోవుట వలన ఖడ్గదవీర బట్టలను నేయగోరువారునేతనీయువారే కానినూలు వడుకువారందరు గాన యితర మండలములనుండి వడుకు నూలును యిట్టి మండలములకు తీసికొనివచ్చుచుండవలెనని యొకరు నూచించిరి. ఒక మండలములో వడుకుబడిన నూలుతయను ఆమండలములో నేయబడుబట్టలకే సరిపోవుచున్నపుడు యితర మండలములకు యెంతమాత్రమును తీసికొని రాగూడదు. నూలు వడుకుబడిన తావుననే బట్టలుగూడ నేయబడిననే అది సార్థకమగును. ఒక మండలములో వడుకు నూలు లభింప నపుడు అచటి నేతపనివారు మిల్లు నూలుతోనో విదేశీ నూలుతోనో బట్టలను నేయుండ వారిపై నాగ్రహింప గూడదు. ఆమండలమున ధనికులును, పేదలను నూలు వడుకునట్లు ప్రోత్సహింపవలెను. నూలు వడుకుబడి మండలములలో నున్న నేత పనివాండ్రందరికిని గూడ సమృద్ధిగా పని లభింప వలసియుండును.

గౌతమీ సత్యాగ్రహోద్యమము
నీతానగరము-ఒక గొప్పసంస్థ

16-5-29 ని మొదలైన ఎంగయిండియాలో
ప్రకటించబడిన మహాత్ముని వ్యాసము

1924-వ సంవత్సరము డాక్టరు బ్రహ్మజ్యోతుల సుబ్రహ్మణ్యముగారిచే నీతానగరమునం దేర్పరుపబడిన గౌతమీ సత్యాగ్రహోద్యమము వారినేవను బడయుచున్న ప్రాంతమున నీతానగరము మాకు మొదటి మజలీయైనది. తన జీవితమును జాతీయ సేవయందు వినియోగించుటకు రాజకుమారింద్రవరములో వైద్య వృత్తి నవలంబించి చాలసమయ నాల్గించుచుండిన సుబ్రహ్మణ్యముగారి రావృత్తిని వదలివేసిరి. గ్రామములలో గ్రామముల మధ్యను నివసించుచు వారితో అధికమగు పరిచయమును కలిగించు కొనినవేగాని తాను దేశసేవను సరిగా నొనరింపజాలనని సుబ్రహ్మణ్యముగారు గ్రహించిరి. అందువలన రాజకుమారింద్రవరము నకు 14 మైళ్లదూరముననున్న నీతానగరమును గ్రామమున సుబ్రహ్మణ్యముగారి ఆశ్రమము నేర్పరచిరి. నీతానగరమునకు కడు చేరువగా చుట్టుపట్ల పెక్కుగ్రామములుకలవు. ఆనవాయోద్యమము మహాత్మాతదేశయం దున్నపుడా గ్రామములవారందరును అధికదైర్యముతో దొరతనమును ప్రతిఘటించిరి. గ్రామోద్యోగులు పలువురు ప్రభుత్వోద్యోగులను నపుడు వదలివేసిరి. ఈరీతిగా నీతానగరము ఫిర్యావారు దొరతనమువారిని ఢిక్కరించినందులకు దొరతనమువారు వారివలన 5000 రూపాయలు ధనదండనమును రాబట్టిరి.

ఈఆశ్రమము క్రింద 10 యెకరములభూమి యున్నది. ప్రధానపరీశ్రమ ఖడ్గదే. దానితోడుగా ఉచితముగా వైద్యసహాయము చేయుట, హిందీభాషాప్రచారము గ్రంథాలభివృద్ధి కాంగ్రెసు ఆనుఆంధ్ర వారపత్రికను ప్రకటించుట, నిమ్మజాత్యుద్ధరము కాంగ్రెసుసభవారు నిర్ణయించిన నిర్మాణ కార్యక్రమము మున్నగువానిని కొనసాగించుట మున్నగుకృషులనుకూడ వారు చేయుచున్నారు. ఆశ్రమమునకు చుట్టుపట్ల 5 మైళ్లకులోపున్న అన్నిగ్రామములలోను వీదవారీచే నూలువడించుట కేర్పాటులు చేయబడెను. ఆశ్రమవాసులలో నొకవారము కొకసారి ప్రతియింటికిని పోయియూచుటకు వీలుగానుండునట్లేర్పాటుచేయబడెను. ఏకులను చేయుటకు ప్రత్యేకముగ ఆరుగురు నియమింపబడిరి. మూడు పానులు అనగా ఒక వీశబరువుగల ఏకులకు 5 అజాలవంతున ఏకులను చేయువారికి కూలించెదరు. వీరారుగురును నిరంతరమును పనిచేయుచున్నారు. నూలువడుకుటయే వృత్తిగాగలవారు 193 మంది ఆశ్రమముక్రింద పనిచేయుచున్నారు. ఇప్పటివరకు కూలీక్రింద ఏకులుచేయువారికి 795 రూపాయలును నూలువడికినవారికి 2086 రూపాయలును యియ్యబడెను. నూలువడుకువారిలో నొక్కొక్కరు నెలకు 6 మొదలు 9 పానులు అనగా 2 లేక 3 పీశెల నూలు వడుకుచున్నారు. వీశకు 12 అజాలవంతున లేక పానుకు నాలుగణాల వరకున 6 పానులు వడికినచో రూ 1-8-0 యును 9 పానులైనచో 2-4-0 ఒకనెలకు వారికి ముట్టుచున్నది. నూలునంబరు 8 మొదలు 15 వరకుండును. 8 పానులు తూకముగల యేకులను వడికి నూలు తీసినందులకు 12 మొదలు 15 అజాలవరకు కూలీ యియ్యబడును. అచట 18 మంది నేతపనివారున్నారు. వారి నూలుతో తువ్వట్లు, గావంచాలు, ధోవతులు, చొక్కాలు తానులు మున్నగువానిని నేయుచుండురు. ఒక నేతపనివానికి ఒక నెలకు దామాషాను 15 రూపాయలు ఆదాయము వచ్చుచున్నది. అతిసన్నరకము బట్టలను గూడ నీ ఆశ్రమమునందు ప్రత్యేకముగా నేయించుచున్నారు. ఇప్పటివరకు నేతపనివారికి కూలీక్రింద 8114 రూపాయలు ముట్టినది. బట్టలను చలవచేయువారికి నిరంగులు చేయువారికి ని 1217 రూపాయలు లభించినవి. మొత్తముమీద యీఫిర్యాలో 235 మందికి 12164 రూపాయలు యీ ఆశ్రమమువారిచే పంచిపెట్టబడెను. వీరిలో స్త్రీలును పురుషులును బిడ్డలునుకూడ నున్నారు. ఈ ఆశ్రమమునకు పితాపురమునందొక కాళాకార్యాలయమున్నది. అచట 450 రాట్టములును 12 మగములును వారి పరిశీలనక్రింద పనిచేయుచున్నవి. పెట్టుబడికి ధనమున్నచో మరి 800 రాట్టములుగూడ పనిప్రారంభించుటకు సిద్ధముగానున్నవి.

ఈ కేంద్రమున నేయబడిన ఖడ్గదవీరబట్టలకు బెంగళూరు ప్రదర్శనమునందు స్వర్ణపతక మియ్యబడెను. వీరు తయారుచేయించుచున్న బట్టలను విక్రయించుటకుగూడ యేర్పాటులు చేసిరి. నలుగురు ప్రచారకులు అదేపనిగా చుట్టుపట్ల గ్రామము

లకువెళ్లి ఖడ్గదవీరబట్టలను వారు. సుబ్రహ్మణ్యముగారి జననియగు వృద్ధాంగనయే యీప్రచారకులలో నాయకుమణిగా నున్నది. ఆమె మిక్కిలి పట్టుదలతోను, ఓషితోను ఖడ్గదవీర బట్టలను అందరికంటెను చాలహెచ్చుగానే విక్రయించుచుండును. వీదలకు పంచములకు ఆశ్రమమువారు ఖడ్గదవీర బట్టలను సగము ధరలకే యిచ్చుచున్నారు.

ఈ ఫిర్యాలో ఖడ్గదవీరప్రికిగల అవకాశములు నిదట వివరించుట అప్రస్తుతము కాజాలదు. ఈ ఫిర్యాలోనున్న 22 గ్రామములలోను 10 వత్సరములకు పూర్వమువరకును నూలుబట్టల పరీశ్రమ చాల హెచ్చుగానేయుండెను. ప్రతిగ్రామమునను ప్రతిచేలనువేసి అది పండిన పిమ్మటప్రతిని ప్రతియింటను నిలువజేయుచుండురు. కావున ప్రతియింటను నూలువడుకు నట్లు ప్రజల సధికముగా ప్రోత్సహింపరచుట ముఖ్యకర్తవ్యమే యున్నది. అందువలన మంచి ఫలితము తప్పక కనపడును. చాలకుటుంబములవారిటుల ప్రతిని నిలువజేసికొని దానితో నూలు వడికెదరు. కుటుంబంలోనివారికి కావలసిన బట్టలన్నట్టిని ఆనతోనే వారు నేయించుచున్నారు. నిరుడు నీతానగరముకుటుంబములవారు తమకు కావలసిన 400 గజములబట్టలకడెను నూలువంతును వారేవడికిరి.

ధనవంతులుగానున్న వారు పలువురు వినోదము కొరతను యిండ్లలో నూలువడుకుండుటను చాలచోట్లకు నమ్ముతోడ్పొందిపోయి జూపించిరి. వారు ధనమునాల్గించుటకు నూలువడుకువారు కారు. వారిలో యిద్దరు వితంతులగుయువకులు నిరంతరమును నూలువడుకుచునేయుండురు. వీరిలోనొకరి కడకు నమ్మతోడ్పొందిపోయినపుడు రాట్టముపై నామెకుగూగాధమగు ప్రేమను నాకువివరించి చెప్పటలో సుబ్రహ్మణ్యముగారు ఆశ్రుజలపాతము నడుచుకొన జాలకపోయిరి.

వీరాల పేరాలలో నాయకత్వము వహించి జగదతిగాంచిన స్వర్ణీయ ఆంధ్రరత్న దుర్గిరాల గోపాలకృష్ణశాస్త్రి తాము సంపాదించిన గ్రంథములన్నిటిని యీఆశ్రమమునకు సమర్పించిరి. అచట నొక పతనమందిరముగూడగలదు. తదేశమునం దన్నిప్రాంతములనుండియు చాల ప్రతికవచ్చుచున్నవి.

హిందీభాషా ప్రచార మిదట ముఖ్య విషయమన్నది. ఈపని పండిత పి. వి. సుబ్బారావుగారి పర్యవేక్షణ జరుగుచున్నది. 1925 నెప్టెంబరుమొదలు 1928 డిసెంబరువరకు 149 మంది యిదట హిందీభాష నభ్యసించిరి. ప్రము హిందీభాష నేర్పబడును. దీని నిమిత్తము 1528 రూపాయలు వ్యయపరుపబడినది. ఈమొత్తములో పండితున కిబడిన జీతము రు 1495.

నిమ్మజాత్యుద్ధరణముగూర్చి యింకను అధికముగా పని జరుగుట కవకాశము కలదు. ప్రస్తుతము అస్పృశ్యులకొర కొక ఉచితరాత్రిపాతకాల యేర్పరుపబడెను. సవర్ణులును అవర్ణులను కలసి విద్య నభ్యసించుచున్న పాతకాలగూడ నొకటిగలదు. వారిలో భజనకూటములనుగూడ నేర్పాటుచేసిరి.

ఈ ఆశ్రమముక్రింద మూడు వైద్యశాలలు (డిస్పెన్సరీ) కలవు. 5 గురు వైద్యశాలలోనే నివసించుచు చికిత్సను బడయుటకు తగిన చక్కనివైద్యశాల (హాస్పిటలు) గూడ నొకటి యున్నది. ఇప్పటివరకు ఆవైద్యశాలలోనే నివసించి చికిత్సను బడసినవారి సంఖ్య 300 ను, బడుటనుండిచ్చి చికిత్సను బడసిన వారిసంఖ్య 62498 యును ఏర్పడినది.

ఈ ఫిర్యాలో 716 మంది కాంగ్రెసుసభ్యులుగా చేరిరి. వారిలో 9 మంది మహాత్ముదీయులు, ఒకడు క్రైస్తవుడు, 61 మందిస్త్రీలు, 51 మంది ఆస్పృశ్యులు.

కాంగ్రెసు ఆను వారపత్రిక ఆంధ్రమున ప్రకటించబడుచున్నది. ప్రస్తుత మీపత్రికకు స్వప్రతిపక్షకీ కలిగినది. శ్రీయుత మద్దూరి అన్నపూర్ణయ్యగారి రీపత్రికకు సంపాదకులు ఈతిడి ది వ శ కు రా జ ద్రో హ ము న కు శిక్షింపబడి కారాగృహవాస మొనరించియే యుండెను. అతడు కారాగృహమున కేగినపుడు శ్రీయుత కే. రామచంద్రరావుగారు సంపాదకుడుగానుండెను. పిమ్మట నతనినిగూడ ఆరెట్టుచేసిరి. అటు పిమ్మట అన్నపూర్ణయ్యగారు మరల కారాగృహమునుండి వచ్చువరకు డాక్టరు సుబ్రహ్మణ్యముగారి సేవసాదకత్వమును వహించిరి. ఈపత్రిక మొదట నొక పూత నేర్పరావుపై నైక్టోప్టుయిలు తీయబడి ప్రకటించబడెను. ఇపుడు రాయలు పైజాలో 14 పేజీలు గలిగి ముద్రింపబడి వెలువడుచున్నది. వీరు ప్రకటనల కంగీకరింతురుగాని విదేశేషప్రములను, బ్రిటిషు సరకులను సారాయలనుగూర్చిన ప్రకటనలను మాత్రము ప్రకటించరు. ఈపత్రిక సంపూర్ణస్వాతంత్ర్యమునే కోరుచున్నదిగాని అధినివేశనస్వాతంత్ర్యము నంగీకరించుటలేదు. ఈ పత్రికలో ప్రతివారమును ఒక హిందీపాఠమునుగూడ ప్రకటించబడుచుండును.

కర్నూలు

19-5-1929 ని మహాత్ముడు కర్నూలులో నొసగిన ఉపన్యాసము

సోదరులారా! నేటిది మిన్నటి మిమ్ములందరను కలసికొనినది నాకు చాల సంతోషము. మియానికివచ్చుట కిది రెండవ పర్యాయము. నన్నాహ్వనించి గౌరవించినందులకు నేను మీ కెంతయు కృతజ్ఞుడను.

నేను చెప్పదలచినది చెప్పటకుమందు మీకొకసంగతిని గూర్చి చెప్పవలసి యున్నది. నాకిది మొక షేరులేని ఆకాశ రామస్వయంత్రము వచ్చినది. షేరులేకున్నను ఆయంత్రముగదు గమనింపవలసిన విషయములు కొన్ని యుండుటచే నా లేఖను గూర్చి యిచ్చటచెప్పుచున్నాను దానిలోని సారాంశ మిది. "ఇప్పుడు ఖద్దరు వేసికొనినవారందరు సాధారణముగా ఖద్దరు వేయువారు కాదు. మీముఖపీత్తికై మీరు వచ్చినందువలన ఖద్దరు దుస్తులను కొని వేడుమీరన్నంతసేపు వేసుకొని తరువాత తీసి పెట్టెలో దాచి పెట్టెదరు. వీలన నటువంటి సందర్భము వచ్చినప్పుడు తిరిగి డబ్బు ఖర్చు పెట్టికొనకుండ, వీనినే వాడుకొనుటకై" ఈలేఖను వ్రాసినయంత డెవరో తనషేరును తెల్పుకొనియుండిన బాగుండును. తెల్పుకపోవుట యతనిపీఠికపదతనమును తెల్పుచున్నది. ఈలేఖయం దెంతసత్యమున్నదో అసత్యమున్నదో తెలియదు. ఇదియే నిజమైనచో దీనియందెంతమాత్రము ఆశ్చర్యము లేదు. నేను పోయినచోట్లలో నంతయును యీ విధముగనే జరిగినది. ఇది నిజమైనచో నట్లుచేసినవారి నందరిని ఎల్లప్పుడు ఖద్దరు కట్టవే డెదను.

ఈపు మహమ్మదీయులకు పండుగదినము. (బక్రీదు) నాకు మానదినము. కాన నన్ను వారను, వారిని నేనును కలసికొనుటకు వీలండదు. కాబట్టి వారికి ముఖ్యముగా నేనొక్క విషయమును చెప్పుచున్నాను. ఈయూరిలో చాలమంది మహమ్మదీయులున్నారని నేను వింటిని. వీరు రాల్చుముతో మాలు పడుకుచున్నారని వింటిని. కాబట్టి మహమ్మదీయ సోదరులారా! అట్టి అభివృద్ధిచేయవలయును. ఇచ్చటనే చొక్కాగా నుండును. మీ రందరును ఖద్దరు కట్టవలెను.

త్రాగుడు మానవలయును. త్రాగుడు మానవుని దిద్దిరిదిగ జేయచున్నది. ఒకనిత్రాగుడు కను ఖద్దరుతో నొకకుటుంబమును కాపాడవచ్చును. త్రాగుడు దురభ్యుధియు. అది మానవుని రోగకీడితునిగ జేసి చంపివేయును.

అస్పృశ్యత యనునది యొక గొప్పకళంకము. దానిని పోగొట్టువలయును. అస్పృశ్యులనువారుకూడ మనవలె మానవులు కారా! వారిని మనదరికి జేరదీసి వారికి విద్యగరపి వారిని మనతో సమానులుగ జేయవలయును.

హిందూమహమ్మదీయ సోదరు లెల్లప్పుడును విశ్వముతో మనసవలయును.

* * * *

ఆంధ్ర దేశసంచార విశేషములు

30-5-29 వ తేదీని వెలువడిన ఎంగుయిండియాలో

ప్రకటింపబడిన మహాత్ముని వ్యాసము

ఆంధ్రదేశ సంచారమును ముగించుచు నే నాదోనిలో నొసగిన కడపటి యుపన్యాసమునందు తెలిపిన రీతిని యిప్పటి వరకును యేరాష్ట్రమునందునుగూడ యింత దీర్ఘ కాలము నేను సంచారము చేసియుండలేదు. ఇన్ని గ్రామములను గూడ చూచియుండలేదు. 1921 కి దరిమిగ ను నేటివరకును మరేరాష్ట్రమునందును ధనముగూడ నాకు జ్ఞాపకమున్నంతవరకు యింత హెచ్చుగా లభించి యుండలేదు. నేను 6-4-29 వ తేదీని ఆంధ్రదేశమున ప్రవేశించితిని. 21-5-29 వ తేదీని దానిని వదలితిని. మొత్తము 45 రోజులు ఆంధ్రదేశమునందు తిరిగితిని. ఈ 45 రోజులలోను మొత్తము 819 గ్రామములను చూచితిని. వానిలో గుంటూరుజిల్లా 52, తూర్పుకృష్ణ 52, తూర్పుగోదావరి 50, పశ్చిమగోదావరి 48, గ్రామములను చూచితిని. ప్రతివారమును, ప్రకటింపబడుచున్న ఆదాయపు పట్టికలను శ్రీయంత వేమూరి నారాయణమూర్తిగారు సిద్ధపరచుచున్నారు. దేశభక్త వెంకటప్పయ్యగారును నారాయణమూర్తిగారు కలిసి సిద్ధపరచుచున్న కేంద్రీకృతనివేదిక 6-6-29 ని వెలువడెడు ఎంగుయిండియాలో ప్రకటింపగలగుదు నని ఆశించుచున్నాను.

సారాంశము

ఆంధ్రదేశ సంచారమువలన నేను పెక్కువిషయములను గ్రహింపగలిగితిని. ఖద్దరును తయారుచేయుటకు ఆంధ్రదేశమున గల అవకాశ మపారము. నిర్మాణవిధానమునందలి యితరవిషయములను కొనసాగించుటకుగూడ నచట కడు సులభముగానే యేర్పాటులుజరుగుట కవకాశముగలదు. అచట దేశసేవాతత్పరులున్నారగాని వారికి కొంత గురుకులవాస మవసరము. సాను

ధూతిని స్వయ్యమునగల నాయకుడు వారికి ముఖ్యముగా కాసు నియున్నాడు. వారికి త్యాగనిరతికలదు. కాని యేమిచేయవలెనో యెటుల చేయవలెనో వారికి తెలియదు. అంతఃకలహముల వలన వారు చీలిపోయియున్నారు. పరస్పరవిరుద్ధములగు పెక్కువిధానములను, పద్ధతులను యేర్పడుటవలన వారితి కర్తవ్యతామాధులై యున్నారు. ఇప్పుడు ఖద్దరు ప్రచారమువలన వారిలో క్రమముగా పద్ధతియను, ఏకీభావమును, విధేయత యును క్రమక్రమముగాను, స్థిరముగాను కలుగుచున్నవి. ఇప్పుడు నాచెంట సబర్బరీకి వచ్చిన ఆంధ్ర ప్రముఖులను నేనును కలిసి ఆలోచించుటవలన చాల మేలు కలుగగలదని నే నాశించుచున్నాను.

సభల నేర్పరుచువారి కొక సూచన

నేను కనిపెట్టితినిన చెప్పగలిగిన చెరవేదికను గూర్చియే నేనిచట తెలుప గోరుచున్నాను. ఇది అవశ్యకతవన గనుగొనబడినదే గాని తెలివితేటలవలన గాదు. నూతన విషయము లావశ్యకత వలననే చాలవరకు కనుగొనబడుచుండును. నేను దుర్బులుడ నగుటచే మాటి మాటికిని లేచుటకును కూర్చుండుటకును నాకు శక్తిలేదు. మేటారుకారలలో నుండి దిగుట, సంతోషాతీయమున జయధ్వను లొనరించుచున్న వేలకొలది ప్రజల సమాహముల మధ్య నుండి చొరచుకొని వేకల కడకేగుట (కొన్నిచోట్ల యీవేదికలు పడునట్లే యుండెను, కొన్నిచోట్ల నాకాస్తవనియును గూడ జరుగనే జరిగినది.) వేదికల నెక్కుగట, మాటలాడుట, మరల దిగుట, సభాంతమున మరింత తుములుక మూనుచున్న గుంపులో, మరల చొరబడి బహు ప్రయాస పై నెటులో కారులో నెక్కుగలుగుట, ఆసనముపై సామృతిలి పడుండుట, మరి 15 నిమిషములకు మరియొకచోట మరల నీతంతనే జగవుటకునిష్ఠ పడుట మున్నగు కార్యములను చేయుటకు నా కెంతమాత్రమును ఓకిక లేకుండెను. కావున "మేటారుకారును జనసభ్యులను కు నడిపించి అచట నిలుపుడు. నేను కారు వెనుక ప్రక్కనుండు అంచుపైని కూర్చుండి యుపన్యాసించెదను." అని నా ప్రధాన కార్యాగ్రహపాలకుడగు దేశభక్తునితో నేను తెలుపుట యే తడవుగా నత డండుల కంగీకరించెను. ఈ యేర్పాటు వలన నేను చాల శ్రమయును సభల నేర్పాటు చేయువారికి చాల వ్యయ ప్రయాసలునుగూడ తగినవి. ఫలముగూడ కలిసి వచ్చినది. అలంకృతములగు ప్రజల హృదయములు తప్ప వేదికలు, కుర్చీలు అలంకారములు, మున్నగునవేయియునుగూడ అవసరము లేకుండ పోయినవి. ఇదియే చాల శ్రేష్ఠమైన యేర్పాటుని అనుభవము నునగుడ లేదనిది. చాల సభలను జరుపవలసియున్నచోట్లలో కార్యనిర్వాహకు లీపద్ధతినే ఆవలంబింపదగునని నేను నూచించుచున్నాను.

ఖద్దరుకట్టిన మంగలి

సాధారణముగా నేను స్వయముగానే వసనము చేసికొనుచుండును. నాకొక మిత్రుడు నేపీరేజరు జత నిచ్చెనుగాని యీసారి నేను దానిని వదలివేసి మగసలాలుగాంధీ వదలి పెట్టి పోయిన ప్రాతీహార మంగలికత్తినే వాడ నారంభించితిని. దానిని సరిగానుంచినచో నది చాల శ్రేష్ఠమైనది. కత్తులను నూరుటకు టూరుకులు రాయిని తోలును అవలగ నుపయోగించుచుండురు. కాని నాకది ఇంకను బాగుగా పట్టుపడలేదు. కావున నేను ఆంధ్రదేశమునందు ప్రవేశించిన త్రోవలోనే ఖద్దరును కట్టిన మంగలిని పిలిపించుదని కోరితిని. ఆంధ్రదేశమునందట్టివారు దొరుకుట చాలాసులభమేగాని బొంబాయిలో నటుల చెప్పవీలలేదు. నామంగలి పొంది నేనతని కిచ్చితిని. అతడు వోయిగా వసనముచేసెను. విదేశవస్త్ర బహిష్కరణ సంఘాధ్యక్షుడు ఖద్దరుకట్టిన మంగలియే తనకు తువరమును చేయవలెనని కొరుట చక్కని ఖద్దరు ప్రచారమేయని గూడ నాకుతో చినది. ప్రచారమునకు మంగలివారికంటె నల్పులగువారు మరెవ్వరును కనబడలేదుగాన నేనీతెగవారికి ఓర్వినారాయణుల సందేశమును తెలుపుటగూడా నాకందువలన నవకాశము కలిగినది. నాసోదిలోని పనిముట్లనే అతడు వాడవలెనని నేనుకొరునెడల స్వదేశి వస్త్రములు సంపూర్ణముగా నవలంబించుటను గూర్చియును పారిశుధ్య కౌశ్యమును గూర్చియును నేనతనికి బోధించుటకు వీలు లేకుండపోవును. కావున రెండవసారి నేను మంగలిని పిలిపించినపుడు అతని పనిముట్లతోనే పనిచేయుమని తెలిపితిని. కాని ముందుగా వానిని బాగుగా శుభ్రపరపవలెనని కోరితిని. మరి యొకచోట ఖద్దరుధరించిన మంగలియే వచ్చెనుగాని అతనికడ నున్న కత్తి, సబ్బు, కుంచె, అద్దము మున్నగున వన్నియును విదేశీయములే. అతని పెట్టె యును విదేశీయమే. అవన్నియును మిక్కిలి నాజాకుగానున్నవి. అవన్నియును ఆ మంగలివే కావనియును, నాకుబసయిచ్చిన ఖద్దరుధారియును గృహదాజమానివేయనియును నా కనుమానముకనిగినది. అపుడా కృత్రిమసిద్ధింతను నేను గ్రహింపగలిగితిని. అటుపిమ్మట వారు స్వదేశీప్రసన్నిముట్లనే లేవలెననికూడ నేను కోరితిని.

కావున నిత్యమును మనతో సంబంధము కలిగియుండవలసిన మంగలి, చాకలి మున్నగువస్తువులను చేయువారిగూడ మన

స్వదేశీనిగూర్చి బోధించుచుండవలెను. వారు పదుపురానివాంల యను, వన నవృకడలనియును వారిని మనము పృథీకరింపగూడదు. వారుగూడ మనదేశీయులే. మనలో మిక్కిలి గొప్పవారినేవ యెంతఅవసరమో యిట్టిపనివాండ నేనగూడ అంత అవసరమేయని మనముగ్రహించి వారిని ఆదరించుచుండవలెను.

ఖద్దరుబట్టలను కట్టుచున్నచోఅంతటితో తమబాధ్యత తీరిపోయినదనిపలువురు భావిం చుచురు. తక్కినతీన్ని పనులకు సరిత్రోత్త విదేశ వస్తువులనే ఉపయోగించుచుండురు. ఇది యెంతమాత్రమును స్వదేశీవ్రతముకాదు. అది ఖద్దరుసందేశమునకు విరుద్ధము. ఖద్దరును ధరించుట భారతీయులకు ప్రధాన కర్తవ్యమే యగునుగాని యితరవస్తువులలో మనదేశమున లభించనవి విదేశీవస్తువులకంటె తక్కువవాగ్యమును కలిగియుండినను స్వదేశీవస్తువులనే ముఖ్యముగా వాడుచుండవలెను. మనదేశమునందెప్పుడు చాలవస్తువులు తయారగుచున్నవి గాని వానిని కొనువారు లేక ఆపరిశ్రమ లంత రించిపోదగిన స్థితికి పోవుచున్నవి. అవి విదేశీవస్తువులతో గమానమైనవిగా నుండకపోవచ్చును. వానిని మన ముపయోగించి వీలైనంతవరకు వానిని అభివృద్ధి నొందించునట్లు నిర్మాతలను ప్రోత్సహింపవలయుండుట మనవిధ్యయొ యున్నది మిక్కిలి శ్రేష్ఠములు, మిక్కిలి సవకయు నగువానినే కొనవలెనను,నియమ మెల్ల పూడును పనికిరాదు. ఇంకొక దేశమునందు శీతోష్ణస్థితి మన దేశమునందుకంటె చాల భాగ నున్నదను కారణమున మనదేశ మునువదలివేయుటకు మనమెటుల సంగీకరింపమో అటులే విదేశీ వస్తువులు చాల అందుగాను సవక గాను నుండు నను కారణ మున స్వదేశీవస్తువులనుగూడ మనముత్యజింపగూడదు. భార్య అంత అందికత్తెకాదని మరియొక నుందరాగి నవేషించు భర్త యెటుల నీతిరహితుడని నిరసింపబడునో అటులే స్వదేశీవస్తువులను పరిత్యజించి విదేశీవస్తువుల నవేషించువాడుగూడ నిరసింపబడును. స్వదేశాభివృద్ధికొరకు ఆ దేశీయులు స్వదేశ వస్తువులనే యుపయోగించుట విధియైయున్నది.

* * * *

ఆంధ్ర దేశముగూర్చి మహాత్ముని సంగ్రహవాక్యములు

ఆంధ్రదేశమునందు మితిలేని అవకాశములు గలవు. శక్తి వంతులగు పురుషులు గలరు. ఆంధ్రప్రదేశ్ను ఉత్సాహవంతులను కష్టపడి పనిజేయువారని నేను దక్షిణాఫ్రికాలోనే తెలిసికొంటిని. ఒకప్పుడు లోపమేమో యనునంచునంతటి బౌద్ధార్థము గలవారు, సరియగు మార్గము చూపినచో ఆశ్చర్యకరమును స్వార్థ త్యాగము చేయగలరు. మీ ధైర్యమునును కొరతలేదు. కాని దురదృష్టవశమున, దేశసేవయందు యెక్కువ కీర్తి గడింపగల సమర్థతగల పెక్కుండు నేవ జేయుటకన్న నాయకత్వము వహించుటకు ఆదుర్దా పడుచుండురు. అనువనచోట లోపమెంచి ఖండితముగ విమర్శించుటకు వెనుదీయుదురు. ప్రతిలోపమును కప్పి పుచ్చెడి స్వభావము మనజాతి యంతటితోబాటు మీ యందుగూడ గలదు. (యంగు ఇండియా 25-4-29.)

ఖద్దరధ్యునుగూర్చి భక్తిశ్రద్ధలతో కాస్త్రీయ పరిబోధనగావించినవా రొక్కరును ఆంధ్రదేశమున అనుపడలేదని చెప్పటకు సంచారముచున్నది. ఇతరరాష్ట్రములందు చెప్ప కొనడగలుగంటి క్షీ శే! మగనలాలుగాంధీ, లక్ష్మీదాసు, సతీ శబాబు మున్నగువారివంటి నిపుణుని ఒక్కరినైన నే నాంధ్రమున ఎరుగను. నూలువడుకువారికి స్వయముగ ప్రతి ఏకడము నే గుట్టకు తగ యత్నము చేయలేదు. స్వయముగ యేకుట వచ్చిన గాని వడుకువారు చిరకాలము వృత్తిసాగింపజాలరు. నూలు పటుత్వముగూడ వృద్ధిచెందదు. (2-5-29 యంగు ఇండియా)

ఆంధ్రరాష్ట్రమున సంచారము చేసినంత దీర్ఘముగను శ్రద్ధగను యింకేరాష్ట్రమునందు నేను సంచారము జేసియుండలేదు. ధనమునూళ్లుకూడ 1921సం॥ దాటినవివర ఆంధ్రదేశమున ననూలయినంత యే యితర రాష్ట్రమునందు వసూలుకాలేదు. ఈసంచారమువలన చాల నేర్పుకొనగలిగితిని. ఆంధ్రదేశమునందు ఖద్దరు ఉత్పత్తికి మితిలేని అవకాశములుగలవు. ఇతర విధముగు కాంగ్రెసు ప్రచారముగూడ జరుగవచ్చును. ప్రచారకులుగలరు. కాని వారికి శిక్షణలేదు. వారిని సానుభూతితో సామర్థ్యమున నడపించగల సమర్థుడగునాయకుడు కావలెను. త్యాగబుద్ధిగలరు. కాని యెప్పుడేమిచేయవలెనో ప్రచారకులకు తెలియదు. స్వర్థులతో విడబడియున్నారు. అనేకవిధములగు శిన్న కార్యక్రమములతో గాభరా పడుచున్నారు. (30-5-29 య. ఇం.)

దేశభక్త కొండ వెంకటప్పయ్య గారి లేఖ

మహాత్ముని ఆరువదవ వర్ధంతి

గుంటూరు సెప్టెంబరు 30:—

భారత దేశమున కంటికిని గూడ లే పటి దినము (2-10-29) చాల పట్టికొనెనది. అనేకు హిందూమతమున భగవత్ దేవుని దేవుని మతములవారును బాతులవారును రాజకీయ పక్షముల వారును గూడ ఏకీభవించిరి. అన్యతాహింసతో యీ మహాత్ముని జయపరచునను నమ్మి నమ్మినాము. భారత దేశమునందు మన కాలమునందు ప్రజల కొరకు తమ సర్వస్వమును సమర్పించిన వారందరిలోను గాంధీమహాత్ముడు అగ్రగణ్యుడు. మహాత్ముని జీవితమును మహాత్ముని మరణమును అకలంకమున ఆతని నర్జనము వలనను ఆతడు జగద్వంద్యుడయ్యెను. మహాత్ముని జీవితమును అత్యంతమీ బోధకమై యున్నది. దానిని చదివినచో ఎల్లరకును ఆతనియందు పూజ్యభావము కలుగక తప్పదు.

మన దేశములో మహాత్ముడు నాయకత్వము వహించినది మొదలు రాజకీయ జీవితము పునీతమున, ఉదారమును గూడ నైనది. రాజకీయ రంగమున పనిచేయువారికి వెనకటికింటె బాధ్యతలు అపదలు నుగూడ మెండయినవి. రాజకీయములు మొదలు సకల వ్యవహారములందు సత్యమును కొంచెయైన తప్పునుండి అనుసరింపవలెనని మహాత్ముడు చాల కఠినముగ బోధించెను. మహాత్ముని యభిప్రాయమునందు స్వరాజ్యమునగా సంఘమునందుగల అపవిత్రతలన్నియును పూర్తిగా తొలగింపబడినట్లు రాజకీయస్వాతంత్ర్యమును బడయుటగాని కేవలము రాజకీయస్వాతంత్ర్యమును బడయుట మాత్రమేగాదు. దేశమునకు స్వాతంత్ర్యమును బడయుటకును స్వత్రువు సర్వస్వమును కలిగి యుండుటకునుగూడ మహాత్ముని యాకర్షణలందుగూడ అహింస ముఖ్యమము. అని మహాత్ముడు బోధించెను. అర్హునిగ్రహమును వృద్ధినించించుకొని కష్టములను అహింసించి వానిని సహించుటలోనే ధీరత్వము కలుగుగాని యితరులను వధించుటలో నెట్టి ధీరత్వమును లేదనియు పశుబలములను జయించుటకంటె అత్యుబలములను జయించుటయే ఘనమనియు విజయవనియు మహాత్ముని అభిప్రాయము. స్వరాజ్యమును బడయుటకు ఖద్దరును ధరించుటయును విదేశీవస్త్రములను బహిష్కరించుటయును ముఖ్యమములు. అందులను జాతీయ ఆత్మగౌరవము అధికముగలదేగాక దేశమున కొట్టకొనిపజలను పీచించుచున్న దారిద్ర్యమును తొలగిపోవును. తీరకనేలో ఇంటిపట్టునకొంత అధికముగ ధనార్జనచేయుటకుగూడ ఖద్దరు సాధనమును. అస్పృశ్యును తొలగించుటవలన అనాదికాలమునుండి జరుగుచున్న అన్యాయము తొలగిగలదు. దేశమునందు అన్ని తెగలవారియందు విశ్వాసమును సద్భావమును వృద్ధినించగలదు. భారత జాతీయ దృఢపడగలదు. అనునవియే సమర్థతీ ఆశ్రయమునకు కులవేత్తియు గాంధీతపోధమును నిరంతరము గావించుచున్న పవిత్రోపదేశములు. హిందూమత ధర్మాస్త్రములును పురాణోపదేశములును చేయుచున్న బోధనలగూడ నివియేయగుటచే భారతీయులకివి బాగుగ బోధపడియేయున్నవి.

సత్యాగ్రహము

పక్షిణాశ్రికాలో భారతీయుల హక్కులను కాపాడుటకు మహాత్ముడు దేవనలంబించి కృతకృత్యుడయ్యెనో అట్టి సత్యాగ్రహమును భారతదేశమునందుగూడ మొదట పంజాబులో అకాలీకులను యితరుల బాణ్యులతో మహాత్ముని ముఖ్యశిష్యులగు సర్దారు వల్లభాయి పటేలుగారుగూడ అవలంబించి విజయమును బడసిరి.

భారతదేశము స్వరాజ్యమును బడయుటకు అహింసాత్మకమున అసహాయోద్యమముకంటె ముత్తమును సాధనము మరొకటి లేదనిగూడ బాగుగ స్థిరపడినది. 1921 లో ప్రారంభింపబడిన అసహాయోద్యమము అనగా యావదాధిపత్య సత్యాగ్రహ మహాద్యమము మధ్యలో ఆకస్మికముగ విరమింపబడుటకు గల ముఖ్యకారణము దాని సరవేర్చబానిస దేశారాధకులలో కొందరు తగినంత ఇండియనిగ్రహమును విధేయతను అవిరచుకొనియుండక పోవుటయేగాని ఆయుధ్యమునందు సహజముగల లోపమంతమాత్రముగాదు. కాని దేశీయులందఱును అవలంబింపవలసిన యిట్టి మహాద్యమములందు యిట్టి అంతరాయములు అన్ని దేశములందును అన్ని కాలములందుగూడ కల్గుచు నేయుండును. అంతమాత్రమున ఆయుధ్యమునే నిరసించుట అసమంజసము. ఏమహాద్యమమైనను ఏదేశమునందైన నెరవేరి యుండినచో సర్వకాలము అర్థమును ప్రాణములను అత్యధికముగ సమర్పించు పట్టుగలతో పనిచేసిన పిమ్మటనే వివిధ సరేయియై యె. గాన భారతదేశమునగూడ అటులే జరుగకతప్పదు.

అపూర్వవిజయము

భారతదేశము సత్యాగ్రహ సాధనములను ఏనాడు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యమును బడయుగఁదానే ఆ పవిత్రదినము ప్రపంచమున కంతకుగూడ అపూర్వవిజయదినమే కాగలదు ఏలయన ఆ విజయమువలన భారతదేశమునందుమాత్రమేగాక ప్రపంచమునందెల్లటగుడ శాంతి సౌఖ్యములు నెలకొనగలవు. స్వాతంత్ర్యమును బడసినపిమ్మట భరతమాత ప్రపంచమునందలి సకల దేశములకును మార్గ చర్చికాగలదు. భరతమాత ప్రయత్నము వలన యుద్ధమును రక్తపాతమును ప్రపంచమునందెల్లటగు పూర్తిగా నంతరింపగలవు. అహింసా సామ్రాజ్యము విశ్వస్వాధీనము కాగలదు అని ఆశింపవలెయున్నది. ఇట్టి అత్యంత మహత్వవంతి త్యాగ మొనరించుట కంటె యెక్కువ ఘనత ఏ జాతికిని మరి దేనివలనను గూడ లభింపదు. కావున స్వదేశాభివృద్ధికారకునుగూడ భారతీయులు యిందులకు పూనుకొనుట పరమధర్మమై యున్నది. సత్యాగ్రహోద్యమమునకు జనుడును మహనీయుడు మన దేశమునందే నివసించెను. అతడు మన మధ్యకేయుండి మన దేశముకొరకే పాటుబడుచున్నాడు. మనము కొరతపుడు మనల నడపించుటకు నిరంతరము సంసిద్ధుడైయున్నాడు. నిరర్థముగ ధైర్య సయ్యర్యములతో సత్యాగ్రహమును సాగించుటకు ప్రాణిను లగు యోధులయొక్కయు తపోధనులయొక్కయు జీవితములకంటెను ముఖ్యముగా గాంధీ మహాత్ముని జీవితముకంటెను ఉత్తమాధర్మములు మరెమియును లేవు. భారతదేశముకొరకును ఆఖిలమానస ప్రపంచముకొరకును గాంధీ మహాత్మునికంటె అధికముగ కష్టములకు పాలయినవారు మరెవ్వరును లేరు.

శుభాకాంక్ష

అహింసా సత్యములను నిరంతరమును అనుష్ఠించుచు బోధించుచున్న యీసాధుమూర్తి చిరతరాయ రైశ్వర్యసంపన్నుడగుగాక. భారతదేశీయులు సమగ్రాత్మ సమర్థులై భావముతో సంపూర్ణవిజయములభింపవలయును మహాత్ముని ఆజ్ఞానుసారము దేశసేవను ఒనర్చుచుండుచుగాక. భారతదేశ మహావిజయమును ఆఖిల ప్రపంచ శాంతి సౌఖ్యములును భారతదేశముపైనే ఆధారపడియున్నవి.

కొండ వెంకటప్పయ్య.

* * *

(పిన్నింటి సుబ్బారావుగారు)

నేటితో మహాత్మునకు ఆరువదేండ్లు నిండును. సాధారణముగా ప్రతివారికిని యీ అగవదేండ్లు మమును నిండినను, మనమహాత్ముని వష్టిపూర్తియైయున్నను అట్లుగాక, ప్రతినానవుడును, అందు ప్రతిభారతీయుడును యాచరింపవలసిన వేడుక దారి తెన్నుగానక, ప్రపంచమంతయు క్షేమమందలి యీగవలె కొట్టుకొనుచున్న సమయమున, దారిమాపినది మహాత్ముడు. మహాత్ముడు, సన్యాసము యీకాలములో పనికిరాదనియు, స్వపర అభ్యుదయములకు కర్మయోగమే మార్గమని యాచరించి చూపుచున్న అపూర్వత సేన్నిధి. మహాత్మునియందు ఏనుకీ న్నుని భక్తి త్యాగము, బుద్ధిని అహింస, భూతదయ, మహమ్మదు ప్రవక్తయొక్క శరీరబలము, శ్రీ కృష్ణునిగిల, చతురత, సర్వజ్ఞత్వము, శ్రీరామునియందుగల నిర్మలచారిత్రము గలిగియున్నవి. మహాత్ముడే ప్రత్యక్షదైవము. దీనికి సంశయములేదు. ఆపతితపోవసుని దర్శించుచో పాపములు పోగలవు. బుద్ధభగవానునివంటి, యాతని శరీరమందు శాంతము, లేజస్సు ప్రకాశించుచుండును. ఇట్టి సిద్ధపురుషుని పూజించుట అన్ని తెగల వారికిని విధియైయున్నది. మహాత్ముని పూజించుమార్గమెట్టి? మహాత్ముని కిష్టమైన “దరిద్రనారాజులు” నేపచేయుటయే” ముఖ్యము. అన్నిటికిని మూలముగు ఖద్దరును, యిదివఱకు కట్టనివారు, శవభముతో ధరించుటకంటె. అస్పృశ్యత హిందూసంఘమునుండి తొలగించుట మూడవది. ఈవిధులను చేయుచో మహాత్ముడు సంతోషింపగలడు. ఇట్టి సిద్ధపురుషుని, మనసంఘముందు చాలకాలముంచుకొనుట మన బాధ్యతయైయున్నది. మహాత్మునకు “ప్రార్థన”యందు అత్యంత నమ్మకముగలదు. కావున ప్రతిభారతీయుడును, యీరోజున అధమము ఒక్కనిమమమైనను “పరమబంధూ, మామనస్సులను, పరిశుద్ధములుగజేసి, మహాత్ముని జాడల నడచుటకు, మాకు తగుశాంతమును, ధైర్యమునుయిచ్చి, దేశసేవచేయుటకు ఘోష తావుకాపెడవుగాక. చేతన ప్రపంచమంతకును, పరమభాంధవుడైనటువంటి మామహాత్మునకు ఆయురారోగ్యములిచ్చి, ముందురాబోవు స్వరాజ్యసారాటమందు మాకు దారిచూపుగాక” యని ప్రార్థించవలయును. ప్రార్థనయే ప్రాణము. ఇదియే నూతనవిశ్వాసముతో విజృంభించగలదు.

(తుంగపాటి గోవర్ధనరావుగారు)

భారతీ భాగ్యరేఖల నారజల్లి కుముదవిరహిణి రాజ సుఖోదయము. ప్రాప్తమైనది సంతసించద తనంత మోహనా, వష్టిపూర్తి సమ్మాహనము. ఆరని తీవ్రకాంక్ష భరతాష్టసుగంధిని బోసినోటిసిం గారము నూచి తాండలపునక వరియించె నుగంధివల; నాచారములయిత స్థితి నిత్యము శాంతియు: గల్గినట్టి ని స్మేరముచేయణింపమామేని నరించుట యబ్ర మానోహ. ఎంతయునోరగమున జరించినచో తొలివాయు దా వా సంతిక నేటిదన్ని- యెవ్వరపు పదవీ స్థితిగా కా భ్యంతరయోవనప్రభుభాంధ బయల్పడనీక మోహని ప్రాంతికోడు నెవడు దురంతపుటూడికముతో రచింపగన్.

దాస్యకాంత మంతల తపోహ్వాంత విశిషె తీర్చి దిద్దెను చెలికత్తెలియ-కాని స్వీకృతలగూర నిమిరేత విమల సద్య కేశకళా కలానిధి. వంచు సమర్థిత.

ఆరువదిపూలొప్పు కమలాకరచుట్టుల జీవితము సుం దరమయి లచ్చిచుచ్చి కమల దత్తరతక ఫుటియించె నా ఫలం కురముల నాశేషి రయగో భరతాష్టా లీడుమక జలా కరమును బొచ్చినార లలి కై కొనగా గలరా యశోధనా. తనువా అనికపంజరము పలుకా త్రైపుదిబద్ధము లో చనదిప్రా స్వప్నదంతర ప్రసరసౌజన్య ప్రభావిత ప్ర త్రినిగూఢాంకితతో భిక్షము; జగదారాధ్యములై పాలెమో హననామమున రాజ్యలక్ష్మీ తనలో నాశించి నిం జేరదా! లలితలతోగి యావనకళాపీఠాపిత్తపూర్ణ (ప్రేయసికా గలముక రాజ్యకాంతకొకై కరనాలము పూని దేశసే వల నొనరించి తజ్జనుకుభాంగిని గాంచినమీద నా జయాలనను గూడు ధీరుని దలంపక పాడక దేశపు త్రిగుం. పనినిచి స్వర్గధూమి మనభారతదేశము ప్రజ్ఞాన్యకై నను వెలరాని రీతిని వివాశనమా సగతాంకితమునం దున బడిపోయె నిర్రను లక్షిగకులై చనువారు భాగతీ తనయులు నేడు రాజ్యసనితాప్రియులొదురె యొన్న దేనియన్.

దూరపుకొండల న్నునువుల దోయనిధముక ఆంగ్ల నీతిని స్తాదులు వలగ్న వాక్యములు సారవిహీనము లీజగచ్చుభ శ్రీ రచియింపక జెల్లవని చేతమునం దలపోసి నిర్ణయాధారమం చూపినక ప్రజలు దాన జరింపరు దేశము క్రికిక.

ఏ ఉమకన్య స్వాతంత్ర్య మింపువీణ మందపలయానిలముల మాధురీన నంతి ప్రాభాతగానము పాడునొక్కా వినగలార లాలింప మోహనుని సాపు. అనలము జాపిడి నల్గినంత వనస్థితి కృష్టియానె నీ మను దహియింతుగాక! తలమానికము స్థితి నెందు భారతీ వనిత పరాభవాగ్నికి లనమ్ము చలింపక శాంతిచి-త్రధారణ పరీయించె నీపె నపురా యొక తాడున గట్టిపెట్టికో. ఈ మహనీయు పున్నె మన నీపృథివిజనులై శాంతి జ్ఞానాపుత్ర మాని పొందె రనంతకుభావలి మా లనన్మనో. వోయమునందు చిత్రగతు లూర్జితసంపద బ్రాకి యావనా కామహిమామోదము నెసంగె స్వతంత్రభాదయమునన్.

గాంధీగారి లక్ష్మీ యువన్యాసము

భారతదేశములో ఒకజిల్లా ఆదర్శప్రాయముగా తయారైనచో చాలును

లక్ష్మీ, సెప్టెంబరు 29:— మహాత్మా గాంధీగారు లక్ష్మీ పాటల సన్మానపత్రమును స్వీకరించి ప్రఖ్యుతరచార్య కముగా నిట్లుపన్నుించిరి:—“పౌరజన బాధ్యతలను ప్రతివాడును గుర్తించి ఆచరింపవలెను. గ్రంథసముగా చదువుకొనుట చాలదు! కార్యాచరణలో అట్టి బాధ్యతలను వహించవలెను. బాహులముగా దేశభక్తిని చూపుటకు అట్టహాసములను చేయకూడదు. నిజమైన కృషిచేసి చూపవలెను. భారతవర్ష ఘంతిలో నొక్క జిల్లావారైనను కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును పూర్తిగా నాచరించి తయారైనచో చాలును. మీరందఱును రాట్నము త్రిప్పుట నేర్చుకొనవలెను. జిల్లాబోర్డు పాఠశాలలందు రాట్నములు నిర్వహణముగా పిల్లలందరిచేత త్రిప్పించవలెను. రాబోవు స్వరాజ్యాందోళనమునకు ప్రజలు సంసిద్ధులు కావలయును. కాంగ్రెసు కార్యక్రమమును ఆచరణా నెట్టినవలెను”

మహాత్ముడు కాలాకనాధుడైనా సమయముగూడ సందర్శించును

మహాత్మనకంజలి

(దాసు వామనరావుగారు)

శ్రీకంఠం దివ వెండికొండ దిగి వచ్చెన్ జూడు భిక్షునియై;
లోకారాధ్యత గాంచె గాంధీయను సు-శ్లోకాకృతివచ్చి; కాం
తాకారంబు వహించె రుద్రుడ, డన స-త్వంబాను; సత్యాగ్రహం
బా కారుణ్యమనందె చూపు నితః డా-రా! లోకకల్యాణం దై.

* * * * *
శ్రీమహాత్మనమూర్తి మన-గాంధీయహాత్మని వచ్చిపూర్తి చేసె;
డనుపమలీల భక్తిమెయి-నర్చన సల్పుము భారతీయదా!
విను మింక హింస విద్వేషము; - వీడకు భిక్షువప్రదీక్ష; నీ
నయము నమ్మియుండుము స-హాయనిరకరణాస్త్రరాజమున్.

* * * * *
మతములపుట్టినిల్లు మన-భారతవర్షము కర్మభూమి; ఏ
కతమున దైవ్యుండెడి కడ-గండ్లునుజిక్కి-కృశించెనొక్కో యా
వెతలను బాపు స్థానము; - కేదలపెన్నిధి, రాబ్బు మందు నా
హితమతి గాంధీ, త్రిప్పెడు న-హింసబలంబున గాలనక్రమన్.

* * * * *
కారాగారనివాసబాధ లోక-కా-సేమ? స్వాతంత్ర్య మే
ల, రా దింకను జూత మందు చృఢదీ-హృదయ క్రిమిగ్నండ్లవై
సేరున్ గ్రోలపు తిండియన్ దిన వహా! - నీయో గముద్రాదు లీ
చారిద్రాధి తరింప మార్గ మునగా- దౌర్దస్యరాహిత్యమై!

* * * * *
నువు లకాశ్వతంబు లికః - చామస పేల భిక్షంప రం దివ
ంనుని మహాత్ముని వివల-కారుణికోత్తము గాంధీసత్తమన్;
గవత భిక్షులైదురు - గంకక నిశ్చలదేశభక్తిమై
నుటకు గూడు శేని మన-దేశమువారల దాస్యము క్రికై.

(వావిలాల గోపాలకృష్ణయ్యగారు)

గీ. నిరుల నెల్లను దేశసంసేవ కొనఁగి
బీదజనములు దుఃఖించు విధము గాంచి
వారిరక్షణకొఱకు వై కలులునున్న
గాంధీసంసేవకంటెను ఘనత కలదె!

గీ. జాతిధర్మంబుఁ దెలియుట నీతి యనుచు
దేశభాగ్యంబుఁ గనుట సందేశ మనుచు
హింస మానుట తెలియ నహింసయనుచు
తెలియఁజేసిన గాంధీయే దేవుఁ డెన్న.

గీ. పారతంత్ర్యాంధకారప్రభాకరండు
యెనునిర్మూలనోద్యోగఘనవిభూషి
వచ్చినవత్సరజయంతి జయము మీఱ
జరుప రారయ్య భారతజనము లెల్ల!

గాంధీగేయము

కానదా - ఆదిత్యము

ప. జయముఁ బడయుచుయ్య - జయము
జయముఁ బడయుచుయ్య!

అ. ప. జయముఁ బడయుచు - జయ గాంధీయహాత్మా
జయముఁ బడయుచుయ్య!

చ. భరతవర్ష మునఁ - బ్రతిగృహమందును
నిరతము రాట్నము - దిగ్గజము
భరతవర్ష తాఁ - భారతంత్ర్యవో
మరిహిత యై చెలఁగెన్ జయము॥

వచ్చివచ్చు ములు - చిక్కఁగ నిండెను
కట్టము లన్నియుఁ - గడచెనెను;
భిష్ట నాయకా! - శ్రీరమణుండు నీ
యిష్టము లీడెర్పెన్ జయము॥

గోకులతిలక - గురుతిరకేతులు
పాకటముగ నీ - పక్షమునకే
పాకటంబుగన్ - సాయము పలుపకే
నీకార్యము - నెగవెన్ జయము॥

బుక్కవట్టణము-రామానుజయ్య.

(జోశ్యుల నారాయణమూర్తిగారు)

గీ॥ సత్యవాక్కున నలహరి-శ్చంద్రు బోలు
ధర్మయందున నలధర్మ-తనయు బోలు
భూతదయయుండు బుద్ధుని-బోలు గాంధీ
వచ్చిపూర్వత్వము శేడు-సలపరయ్య.

ఉ॥ భారతమాత పూర్వకృత-భాగ్యమునన్ జనియించి, నేటికిన్
భారతజాతికృష్ణముల-బాపి స్వరాజ్యము నొంద జేయగా
భారతనాయకత్వమున-భారము బూని, లోకేకదీక్ష, నా
చారమునిద్రమాని, విరు-గాడెడుగాంధీ, మహాత్ములొకచేన్.

గీ॥ పట్టుచుపాలమత్ - కట్టుచుండెడువారు
ఖడ్గవస్త్రముత్ - గట్టునలయు
అంతఃపురములలో - నలగుచుండెడువారు
దేశసేవాగ్రే - తిరుగలయు
ప్రజలభాగ్యము జూచి-పబల నోకెడువారు
అవ్వకట్టుంబుల - నందలయు
స్వాతంత్ర్యసిద్ధికై - సత్యాగ్రహము బూని
ప్రాణాల వై నను - బాయలయు

గీ॥ భరతమాత స్వరాజ్యము-బడయులు కిదె
మాగ్గు నుని విశ్వసింపు డో-మాత్యుల
యనుచు మ్రోడు గాంధీశం-భారవంబు
అలకింపుడు: ఇకవైన - నాత్యుల.

గీ॥ అలవిదేశీయ-ముల నన్ని పాట్లెసి
ఖడ్గవస్త్రముత్ - కట్టు పున్న
హిందూముసల్మాను-లేకమై నిరతంబు
దేశాభిమాన-తిరుగ వున్న
అస్పృశ్యతాదురి-తాచారప్రయాగ్ని
హైందవసంస్కృత - లార్వపున్న
బ్రాహ్మణాబ్రాహ్మణ-వైరముత్ దిగ్ద్రోక్కి
జాతీయసేవ - నలుపకున్న

గీ॥ రామ మనవి కింక స్వ-రాజ్యలక్ష్మి
యనుచు ఘోషించుచుండె చు-హాత్ము డదిగ
పల్లెలందును, పట్టణ-ప్రాంతములను
వినుడు, విను దింక భారత-మీరులార!

గీ॥ బాన్వతాయురప్రభు-త్వము కల్గవలెనుండె
పిండివంటలతోడ - తిండి వనకు
స్వాతంత్ర్యకళలో - భరతమాత చరింప
పీఠించుటే కండ్ల - విందు మనకు
ఆగ్ర్యపుత్రులు స్వరా-జ్యామృతంబును గ్రోల
పూర్వాభి దేలుటే-యరును మనకు
జాతీయయత్నముత్ - పథల మొందిననాడె
అన్యదేశీయులు - నావరింపు

గీ॥ గాన భారతదేశాధి - మామలార
స్వాగతిరహితవిన్ను లై - జననిసేం
చేసి ధన్యులు కం డని - చెప్పుచున్న
గాంధీకంటెను దైవంబు-కలదె శేఱు.

గీ॥ శంకర, గౌతమ, - చెతనప్రముఖుల
గనిన భారతమాత-జనని నీకు
శ్రీరామ కృష్ణ-తారపూరుషులకు
వశముగాని యహింస-వైరము నీకు
ముల్లోకముల నల్ల-కల్లోల మెనరించు
సత్యాగ్రహమే శస్త్ర-యుద్ధము నీకు
స్వాతంత్ర్యప్రియులు ము-ప్పదికోట్ల హైందవ
మావాళిమామలే - నేన నీకు

గీ॥ జననిదాస్యనిముక్తియే-జయము నీకు
దేశమాతను బ్రోచుటే - దీక్ష నీకు
నిన్ను కడుపార గాంచిన - నిమనచుండె
భరతమాత స్వరాజ్యము-బడనె ననఘ.

కేధరిన్

గ్రంథకర్త:-శరణు రామస్వామి చౌదరి
రామప్రసాద్ గారు వ్రాసిన హిందీగ్రంథమున కనువా
దము. లోకప్రసిద్ధమున ఒక వీరమాతచరిత్రము. అందరునుచదువ
తగినది. సులభమైన లిపి వ్రాయబడినది. ఉన్న నెలక్కినారాయణ
గారి అమూల్యమును ఖీక గలను. ధర 0-4-0
ఆంధ్రపత్రిక కార్యాలయము, మదరాసు.

సత్యహరిశ్చంద్ర

(ద్విభాష్యం వెంకట్రావుగారు)

(దసరాపద్యములుగా పాడవచ్చును, అక్షరవరుస నున్నవి
దున పిల్ల లుత్సాహముగా చాడుదురు.

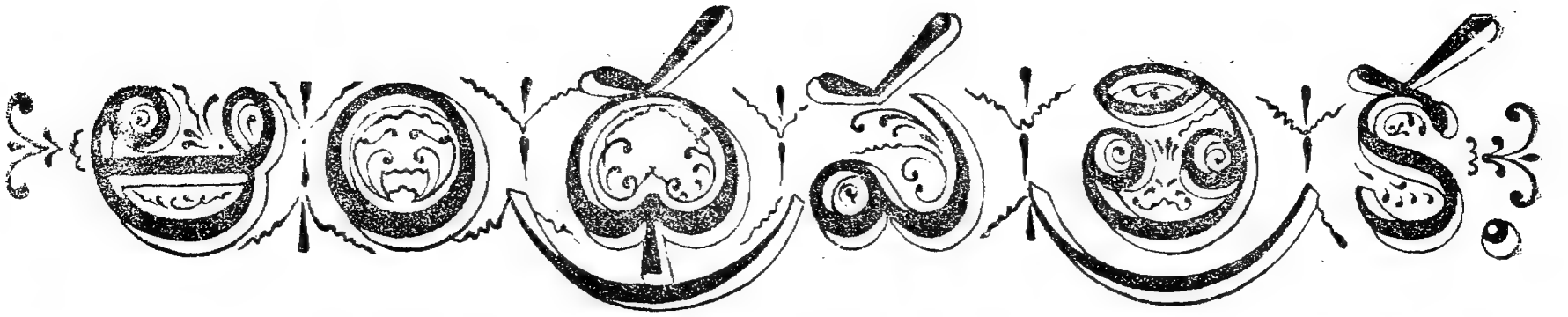
ఉపాధ్యాయసోదరులు దీని నావరింతురు గాక,
అవని హరిశ్చంద్రు డను రాజ గలను
ఆతడు సత్యవ్రతు డని నమ్ముదును
ఇది కల్లజేతునని గాధిసంపదాన్
ఈర్ష్యులు బొందినా రిక కాకుండ
ఉర్వి హరిశ్చంద్రు డున్న దరి కేగ
ఉరకేరారు మీ రరు దేరుపనిని
ఋషివర తెల్పుడన ఋషి సంకలించి
ఎలమి గవ్వను కరి నెక్కి మీటంగ
ఏర్పడు నెత్తుధన మీయాలెనన్న
ఐనవో గొంకిపు నని భూపతీయ
ఒనర నీదరి నుంచు నెవకవత్తు ననె
ఓటుమాటను పల్కునటుజేయ నాని
జేనన గల్పించె నెన్ని మాయలనో
కడకు మారంగకులకాంత బొందదు య
ఖండ మారాజ్యభాగము బొంది యను లో
గడ దాచినట్లు ధన మిడుము లేదనిన
ఘనమని వలెద నన ధర్మదనియె
చప్పున వారుమానములు గడుపురు వాం
ధగ గోరినాడ ని మోగాధికుడు
జడచారి యెప్పి నక్షత్రమని బంపె
నిర్గురుతో నగము లన్నియును వే దాటి
జ్ఞానుల దర్శించి మానతో సతితో
కటకటా విప్రనక్షత్రకుడు వెట్టు
కతినదాధల నోప్పి కాకిని జేర
డబ్బుకై చండింప డబ్బు లేకను గా
ధయగ జాట్లన తన ప్రేమలత గ్రుంచి
మణియగు సతిసంద్రమతిని లోహికుని
తగఁమిల్లి ధన మీను చారిఖర్చు లిది
దమ్మిడి మిగుల లేదమ్మ నానురుని
ధనమిమ్ము లేదమ్మ తరలిహారు నన
నర నాధు డమ్ముడై వీరబాహువుకు
పంపించె వాని తాపనునిదిరి కిత్తు
ధలము గోరక శేవము దీయంగ
బహుభక్తి కాటికాఁగిగ నున్నంత
భయరాత్రి మృతకలేబరముతో నొక్క
మానిని యరుచే దాని చితి నుండ
యామెను శేవము నడంగ నామగువ
రక్షించు నీడనన లలన నీమెడగ
లగు నుంగళము దాని కొనువెట్టుమనగ
ననుకొనుడగునాదు పతి వీనె నాదు
శత్రుమాన మితరజనతతికి గన్పడమి
ఘోషించె నిరువురు గొమరుమృతి దలచి
సరగ సుంకము దేగ నరుదేరునంత
హత్యగావించె నీ యతిం శేయుమని
హాళలు రాజాజ్ఞ గలదనగ తాల
త్యము జూచి కత్తిదీయగ ఋషులు వే ప్ర
త్యక్షమై బాల్కన్ ధరను బ్రతికించి
రక్షించి సత్యహరిశ్చంద్రు వీనె
జయమగు మెచ్చితిమి జయము రాజ్యమ్ము
జయముగా నేలుమని చరిరి జయధ్వనుల!!

మోహనీతైలము

౩ తు॥ నూనెగల సీసా 1-కి 0-12-0

శ్రీపురుషులు వాడుటకు యోగ్య మైనది.

ఇది మనవర్షిశ్రమము జేయు విద్యార్థులు, స్త్రీదర్శు,
ఉద్యోగములు మొదలగువారికి సుఖనిద్ర, విశ్రాంతి నిచ్చును.
సుందరల మోహలాస్వాదులకు ప్రాపనురులను మనోహరముగ
పెంచి కాపాడును. ఈతైలమునందుల రమణీయముగు సువాసన
చెప్పు నలని గాదు. తలకు రాచి దువ్వకొనిన ఇరుగుసాయగు
వారలపగుడు పరిమళము వ్యాపించును. తలలో చుండుగు పుట్టు
నియ్యదు. దీనియందు మనోహరముగు సువాసనద్రవ్యములను చేర్చి
తయారుచేయించి వేలకొలది సీసాల ఫ్లిక్యించి మెప్పు బజ్జి
యున్నాము. వేయేల, ఓకసారి పరిశీలించిన నిజము తెలియగలదు,
అమృతాంజనం దివో, బాంబాయి - మదరాసు.

గాంధీ మహాత్ముని షష్టి పూర్తి సంచిక

సంపుటము ౧౭
Vol. 17

చెన్న పట్టణము 1929-వ సెల్ల అక్టోబరు నెల 1-వ తేది మంగళ వారము
MADRAS, TUESDAY, 1st OCTOBER 1929.
శ్రీ శుక్ల నామ స-వస్సర ధాన్య సదమాస బహుళ చతుర్దశి

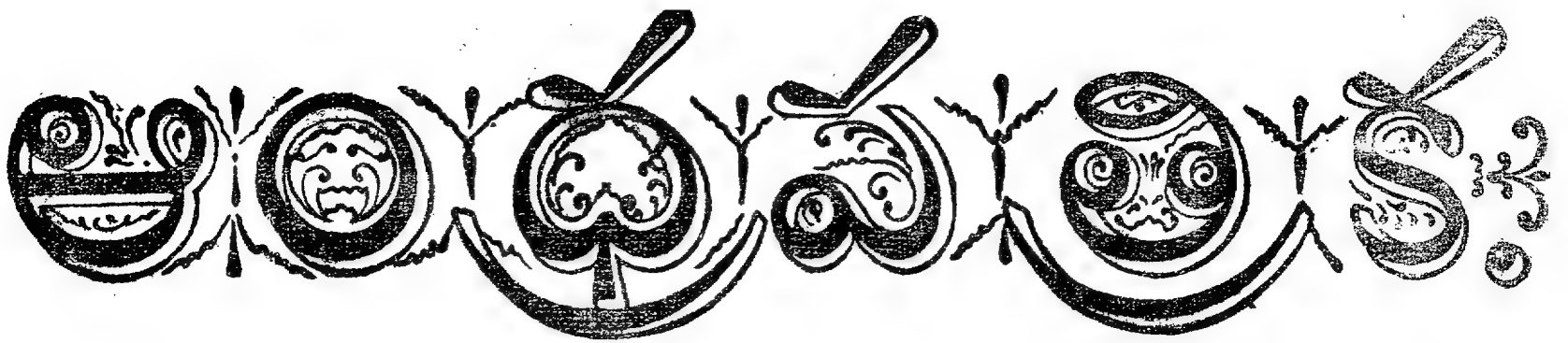
సంచిక ౧౫౧
No. 151

అమృతాంజనము

అన్ని
నొప్పులకు దివ్యమృతము

అమృతాంజనం డిపో
బాంబాయి కి మదరాసు

గాంధీ మహాత్ముని పక్షి పూర్తి సంచికానుబంధము

చెన్న పట్టణము 1929-వ సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేది

లాంచీల సాకర్వము

(శిలిగం జగన్నాథంగారు)

ఏదేనిమిది వత్సరములకు పూర్వమీ భద్రాచల ప్రాంత గౌతమీతీర వాసులకు రాజమండ్రి ప్రయాణ మన్న యెంతో భయంగా వుండేది. పడవలు దొరికితేగాని యెంతటి అత్యవసర మయిన పనులున్నా ప్రయాణము సాగేది కాదు. పడవలకొరకు విశ్వప్రయత్నం చేస్తూ చంద్రవర్షావ్యయంగా ప్రతీతించుచుండగా యెన్నటికో గాని దొరికేవే కావు. దొరికినా అందులో కాళీ, లేకపోతే ప్రయాణము మహాచే అయ్యేది. అధవా స్థలము లభించి ప్రయాణము సాగినా అందులో ప్రయాణీకులు పొందే సౌఖ్యము యిప్పటికీ మరపురావు.

మార్గవద్ధ్యమందు పడవవాళ్ళకు యేవూళ్ళోనైనా పని వుంటే ఆరోజు కక్కడ మకామే, యే మడుగులో నైనా చేపలు దొరుకుతేవను ఆకపుంటే అక్కడ పడవను కొంతసేపు కట్టి నేయవలసిందే, బుద్ధి పుట్టిందంటే సారా దుకాణాలున్న వూళ్ళల్లో కూడా కొన్ని గంటలు లేటయ్యేది. వేసవి కాలము యి, పొరపాటున పడవ యిసుకతిప్ప కెక్కిందంటే కొన్ని గంటలే కాదు, ఒక్కొక్కసారి కొన్ని రోజులు కూడా అక్కడే వుండవలసి వచ్చేది. ఆఖరుకు యెన్ని రోజులకో రాజమండ్రి చేరుకునేవారు. ప్రయాణము పడవలవల్ల అనుగ్రహాధీన మవడంవల్ల యిన్ని రోజులకు గమ్యస్థానం చేరుకుంటా మను నిశ్చయము లేనేలేదు.

ఇక రాజమండ్రి నుంచి పైకి రావాలంటే యిబ్బంది అయ్యేది. బియ్యము బస్తాలు, చేపల బస్తాలు, కిరసనాల డబ్బాలు, మొదలైన సామానులు యెగుమతి చేసిన పడవలలోనే వున్న కొంచెము స్థలములో ప్రయాణీకులు కూర్చుండేవారు. దుర్గంధపూరితంగా వున్న యీ పడవలలో యెంతటి నైస్మికలగు భూసుర శ్రేష్ఠులైనా కుళ్ళు చేపల బస్తాలపై కూర్చుండక తప్పేది కాదు. పడవవాళ్ళ వంటల లీపడవలయందే నిర్వర్తించు కొనడంవల్ల వర్షాకాలము పుల్లులు సరిగా మండక పొగ పడవ గూడు అంతర్భాగమంతా భగవానుడు యీ విధంగానే సర్వ వ్యాపి అయినాడని బోధించుటకు సాదృశ్యము చూపుతూ వున్నట్లు వ్యాపించి ప్రయాణీకుల నందప్రాయలుగా చేసేటప్పుడు పొమ్మనలేక పొగ పెట్టేరాన్న సామెత తప్పక జ్ఞాపకం వస్తుంది. పడవవాళ్ళు నంజులకని కాలివొకానే వుప్పుచేపలదుర్గంధము, వర్షంకరపడంవల్ల తడసి కుళ్ళిన చేపల బస్తాల వాసంతో సమ్మేళనమయి వీతెంచే దుర్గరదుర్గంధము నాసాపుట భేదనసమర్థమయి తిన్న అన్నమును కూడా వసువం చేయించే దనడంలో ఆశ్చర్యమేమీ లేదు.

ఎంత కుసుమరవంతులైనప్పటికీ చేసే దేమీలేనందున పడవ యెగుడుదిగుడు బస్తాలమీద పవ్వలించేవారు. యెగుడు ట డు బస్తాలపయిన పడుకుంటే యేమి నిద్రపడుతుంటే దీనికి తోడు యెడ్డుడవుండేవోగాని నల్లులు, దోమలుకూడా వాటి కర్తవ్యమును మనేవికావు. అవిమాత్రము ప్రకృతిధర్మాలు నువల్లంఘించుతవా? ఇట్టి బాధలతో యే గంటనేపో నిద్రించి ఉదయం లేచేవరకు వల్లంతా పచ్చికురుపులా గయ్యేది. యే బండలుమోసి జీవించేవాడికైనా యింతనొప్పిగా వుండదు కరీరము. పడవవాళ్ళకు కనికరం వచ్చినప్పుడే తిప్పకో చేరిన యింత పచ్చిపులుసు, మెతుకులు చేసుకొని తిని ప్రవాసం చేసేవారు పడవలలో.

గోదావరికాలంలో ఒక్కొక్కప్పుడు పాపిసొండలమధ్య సహితము గోదావరి పువర్రవంగా వచ్చుచుండడంవల్ల పడవలను నాలుగైదు రోజులవరకు కట్టివేయడం తటస్థించేది. అట్టి సందర్భంలో పప్పువుంటే వుప్పులేక, వుప్పువుంటే చింతపండులేక, ఇన్నీవుంటే బియ్యములేక ప్రయాణీకులుపడే యిబ్బందులు

చెప్పతరముగాదు. ఇట్టి కష్టాలతో ప్రయాణముచేస్తూ, స్వగ్రామము నాలుగైదుమైళ్ళ దూరములో వున్నదనగానే బ్రతుకు జీవుడా యని జైటపడి నడచివచ్చేవారు యిళ్ళకు. అన్ని పడవలలో గానున్న కొన్ని పడవలలోనైనా యిట్టియిబ్బందులు జరుగకపోలేదు.

ఈ ప్రాంతవాసులకు పడవలే యెగుమతి దిగుమతీలకు ఆధారంగా వుండేవి. వర్షాకాలం గోదావరిపువర్రవంవల్లగాని వేసవికాలం సరిగా నీరులేక తిప్పలెక్కుటచేతగాని, లేక మరియేకారణములవల్లగాని పడవలు కొంతకాలం వరకు రాకపోతే ప్రతిసామాను దుర్బధమయి ఒకవిధమయిన కరవు కూడా ఉత్పన్నమయ్యేది. ఈ సందర్భములలో వున్న సామానులను దుకాణదారులు హెచ్చుధరలకు అమ్మచుండడంవల్ల సామాన్యులకు చాలా కష్టం వుండేది. “జొన్నకలి, జొన్నయంబలి, జొన్నము, జొన్నపిసరు, జొన్నలతప్ప సన్నన్నము సున్న” యన్న శ్రీనాథుని వచనం యీ ప్రాంతీయులకు గూడా వర్తించేది అప్పుడప్పుడు. రాకరాక దీర్ఘకాలానికి పడవ వచ్చిందంటే చంద్రోదయమప్పుడు ఆనందతరంగాలతో సంతోషధ్యానములచేసే మహర్షవంశానున ప్రజాసమాహమంతా ఆనందతరంగ హృదయాలతో పడవమట్టా ముసురుకునేవారు. గురుత్వంగావచ్చిన పడవ పారులవల్ల ఇట్టి లఘుత్వమును పొందేది.

పూర్వము యే ఆరునెలలకో, యేడాదికో గవర్నమెంటువారి స్టీమరు వచ్చుచుండేది. దాన్ని చూడడానికి తండోపతండములుగా ఆ బాల పృథులు విరగబడి మహాశ్చర్యంగా తమ దృష్టి పథాన్ని నిర్దమించేవరకు చూచుచుండేవారు. స్టీమరువెళువేలు చూపితే స్టీమరు నావుచేసి వేటుమావినవారు యొక్కడ నన్నా వారిని పట్టి తీసుకొని పోతారనే భీతి (యే మహాత్ముడు కల్పించిందోగాని) ప్రజలలో వ్యాపించి వుండేది. ఈ పరిస్థితులనుబట్టి పరిశీలించితే యీ ప్రాంత బహుళ సంఖ్యాకుల, అప్పటి విద్యా, వైజ్ఞా, నాగరకతా మాన్యత ద్యోతక మగుచునే యున్నది.

ఇట్టి సందర్భములలో ఈ ప్రాంతవాసుల పూర్వకృత నుకృతంవల్ల రాజమండ్రి వాస్తవ్యులయిన మ. రా. శ్రీ. ఆర్. యస్. ప్రకాశరావు నాయుడుగారు, చాలా వ్యయప్రయాసలనియైన వెనుకంజ వేయక ప్రధమంలో సీతా యను పేరుతో హెటారు లాంచీని నిర్మింపించి ప్రయాణీకుల సౌకర్యార్థమై రాజమండ్రి నుంచి మానవరంవరకు నడిపించుచున్నారు. దీనివల్ల ప్రయాణీకులకు యిబ్బందులు తీరి సౌఖ్యాలు చేశారనివి. అనంతరము ‘ధనలక్ష్మి’ అనే మరొక లాంచీనికూడా నిర్మాణము చేయించి మానవరం వరకేగాక భద్రాచలం వరకున్నూ నడిచే యేర్పాటు చేసినారు. వీరినిచూచి యింక కొందరు ఉదార స్వభావులుగూడా కొన్ని లాంచీలను తయారుచేయించి నడిపించుచున్నారు. ఇప్పుడు మంగళ, కనివారములతప్ప తక్కిన వారములలో రోజుకోకొకటి చొప్పున రాజమండ్రిలో బయలుదేరి భద్రాచలం వచ్చుచున్నది. లాంచీల సౌకర్యము వర్షాకాలంలోనేగాక యెండాకాలంలో కూడా వున్నది. యెండాకాలంలో యింతకంటే చిన్న లాంచీలు తిరుగుచుండడంవల్ల మునుపు భద్రాచికి పడవలలో కష్టపడుతువచ్చే యాత్రికులందరూ యిప్పుడు నిరపాయంగా లాంచీలలో వచ్చి కళ్యాణోత్సవం గాంచగలుగుతూ వున్నారు.

లాంచీలు రాజమండ్రిలో మధ్యాహ్నం పన్నెండు గంటలకు బయలుదేరి సాయంకాలానికి పోలవరం చేరుకుంటూ వున్నవి. పోలవరం బస్టీ గ్రామం అనడంవల్ల కావలసిన సామగ్రిలు దొరుకుతవి. కనుక ప్రయాణీకులు భోజనాదికముల నిర్వర్తించుకొని ఆరాత్రి కక్కడే విశ్రమించుతారు. మరునాడుదయం ఎనిమిది గంటలకు బయలుదేరి ఆరాత్రికి మానవరం చేరుకుంటువి. మానవరమున్ను దుకాణములు, హోటళ్ళువున్న గ్రామం గనుక ప్రయాణీకులకు అట్టే యిబ్బందులుండవు. మూడవరోజున మానవరంనుంచి బయలుదేరి రాత్రికి భద్రాచలం చేరుకుంటూ వున్నవి. మరునాటి మధ్యాహ్నం భద్రాచిలో బయలుదేరి ఉభయతీరాల మధ్యగ్రామాల రేవులలో ఆగుమా రాత్రికి

మానవరం జంక్షను స్టేషను చేరుకొని అక్కడే ఆరాత్రి కాగి మరునాడు ఉదయం యెనిమిదింటికి బయలుదేరి సాయంకాలానికి గమ్యస్థానం చేరుకుంటూ వున్నవి. అనగా రాజమండ్రి నుంచి భద్రాచలం రెండ్రోజులన్నరకును, భద్రాచలంనుంచి రాజమండ్రి రోజున్నరకును చేరుకొన గలుగుచున్నవి. వీటివల్ల నీ ప్రాంతీయులు ప్రయాణాలను సౌఖ్యంగా చేయగలుగుటయేగాక కావలసిన సామానులను అతిస్వల్పకాలంలోనే తెప్పించుకొంటూవున్నారు. ధనికులగువారు ప్రతివారము స్వయంగామారగాయలు తమలపాకులు మొలలయిన వస్తువులను తెప్పించుకొనుచున్నారు. లాంచీలలోనే ఆరటి వారింజ బత్తాయి, మొదలైన పండ్లు ఫలాదులు వోస, చీర, బెండ, పొట్టమొదలైన కూరగాయలు లభించే సౌకర్యాలు న్నందున రేవులలో ఆగినపుడు పురవాసులనుబ్బి కావలసిననాటిని కొనుక్కుంటూ వున్నారు.

గోదావరికి ఆవలవడ్లు అంతా బ్రిటిష్ ప్రభుత్వానికి చెందివున్నది. ఈవలవడ్లు నైజాంప్రభుత్వానికి ఆధీనంగావున్నది. ఈ నైజాంవాసులకు జిల్లాకోర్టు వ్యవహారాలున్నా రాజమండ్రి మీదుగానే వెళ్లాలి. మరిన్ని కొందరకు రాజమండ్రి హామకార్నల్తో పరస్పర వ్యవహార సంబంధాలున్నందున యెప్పుడూ యెవరో యొకరు రాజమండ్రికి అనుదినంగా ప్రయాణాలు చేస్తూనే వుంటారు. యెగుమతి దిగుమతులు కూడా వివిధంగా జరుగుతూవుంటవి. కల్లాలరోజులలో నైలే జొన్నలు, అపరాలు, పొగాకు, చింతపండు, మొదలైన సరకులు పుట్లకుపుట్టు యీ లాంచీలలోనే రాజమండ్రికి రవానా అగుచుండును. కాబట్టి బ్రిటిష్ సరిహద్దులలోని ప్రజలకు లాంచీలవల్ల యెన్ని సౌకర్యాలున్నవో నైజాంసరిహద్దులలోనివారికిని అన్ని సౌకర్యాలున్నవి. దీనినిబట్టి గౌతమీ ఉభయతీరవాసులవల్ల లాంచీలకు వచ్చే ఆదాయము సమానుయే చెప్పవచ్చును.

లాంచీలవల్ల నైజాంవాసులకు అనేకసౌఖ్యాలు చేశారినా రుద్రంకోట పరిసర గ్రామములవారికి మాత్రము యిప్పటికిని కొన్ని స్వల్పయిబ్బందులు లేకపోలేదు. ఈ రుద్రంకోట మానవరమునకు యెదురుగా యీవలవడ్లన నైజాంప్రభుత్వములోని దళ పాల్యంఘనసామనునకు చెందిన గ్రామము. ఈ గ్రామములో సంస్థానోద్యోగులు కలరు. కరోడ్డెరి, జంగ్గాను ఆఫీసులు కూడావున్నవి. పెక్కురు సంపన్న గృహస్థులును, వర్తకులును వున్నారు. వీరందరను కొద్దివ్యవహారములండి వరంగల్లునకు రాజమండ్రిమీదుగానే వెళ్ళుదురు. వర్తకులును వీరను రాజమండ్రి వెళ్ళుచుండురు. చొట్టుపట్ల కొన్ని గ్రామములు నైతము రాజమండ్రి నెల్లవలసి వుంటే రుద్రంకోటకు వచ్చి, రేవుపడవపై గోదావరినిదాటి మానవరంవెళ్లి అక్కడ లాంచీని అసరోహించుచుండురు. మానవరమునుంచి రాజమండ్రికి లాంచీవారి రూపాయిముప్పావలా మాత్రమే. కాని యీ రుద్రంకోట రేవుపడవవాళ్ళకు రూపాయి అయినను దర్శించుచు ఆవలవడ్ల దాటింబరు. ప్రయాణీకులు ముగ్గురు నలుగురున్నచో తులక పావలా అయినను వేసికుని స్వర్ణకుంటారు, కాని గ్రహవారంచాలక వక్కడే లాంచీకి వెళ్లవలసి వస్తేమాత్రము (యీ కొలదిమూర మనకే) సజుగుకుంటూ సంచిలోనుంచి రూపాయి తీసి చేతిలో పెట్టక తప్పదు.

రాజమండ్రికి పోవు లాంచీలు మానవరములో పుదయము యెనిమిదిగంటలకు బయలుదేరును. కనుక రుద్రంకోటవారు రాత్రియే పడవవాళ్లను యెటూరెళ్ళకుండా పురయమునకు సిద్దముగా వుండమని బందోబస్తు చేసుకొని వుండి పుదయ మేడు గంటలలోగా భోజనాదికార్యము లొనర్చుకొని లాంచీకి అంద పోతువున్నారు. ఇట్టి విశ్వప్రయత్నము చేసుకొని వెళ్లితేనే ఒక్కొక్కసారిలాంచీలుదాటిపోతువున్నందున ప్రయాణాటంక మగుచున్నది. ఇక రుద్రంకోట పరిసర గ్రామవాసుల ప్రయాణములన్నవో అన్ని విఘ్నములే. పెండలకడే భోజనముచేసి యేడుగంటలలోగా రుద్రంకోటకు చేరుకోవలెను. చేరుకుంటే పడవ మోజరుగాలేకున్నను, పడవవుండి పడ్డవాళ్ళు లేకపోయినను ప్రయాణాటంకమగుచుండును. ఇవన్నియు సమూహి సగము

గోదావరినీ తీరించేసరకు లాంచీ బాటి పోయినయెడల యింక సరే సరి. ఇన్ని లెక్కలు జయించే సమర్థులయితే సేగాని ప్రయాణముచేయటం దుస్తరముగా వుండును. ఇట్లుగాక వుదయము కూనవరములో బయలుదేరేలాంచీలు సరాసరి రుద్రంకోటకువచ్చి యిక్కడి ప్రయాణీకులను కూడా యొక్కించుకొని రాజమండ్రి వచ్చేదియనుచు వున్నట్లులే రుద్రంకోటవారికిని, చుట్టుపట్ల గ్రామములవారికిని, లాంచీలు వచ్చేసమయమునకు శేవుల సేద్యముగావుండి ప్రయాణముచేయుటకులభసాధ్యముగానుండును.

రాజమండ్రినుండి భద్రాచలమునకు వచ్చేలాంచీలు రెండవరోజు రాత్రికి కూనవరంచేరి ఆ రాత్రి అక్కడనే విశ్రమించుచున్నవి. వానిమీద రుద్రంకోట సరిసరగ్రామముల ప్రయాణీకులున్నచో మరునాడుదయం తొమ్మిదిగంటలకు రుద్రంకోట శేవుల లాంచీలు నవ్వునరకు అడతిగ్రామంలోనండియు దాని మీదనే కష్టముగా కాలము గడుపజేసినవచ్చుచున్నది. మారదేవండుండి ముసాపురీ చేయుటలోను, సమీప మండుండి ముసాపురీ చేయుటలోను చాలాజేడావున్నది. కారావసరములవల్ల గ్రామములకేగినవారు మరల స్వగృహాస్థులు కాగానే యెప్పుంటికి జేరుదుమాయని ఆశ్రయ జేండుట స్వాభావికమేకదా. అట్టివారు గ్రామసామాన్యముందుండి క్షణిక మొకయుగముగా రాత్రి పన్నెండుగంటలను గడపవలసినవచ్చుచో యంతకష్టముగా నుండునో వేరే చెప్పనవసరములేదు. కావున రాజమండ్రినుండి వచ్చే లాంచీలు వడ్డెగూడెను చేవులనుంచి బయలుదేరి సరాసరిగ రుద్రంకోట శేవులకు జేరి ప్రయాణీకులను దింపివేసిన తరువాతకే కూనవరం వెళ్లి ఆరుచున్న యెడల రుద్రంకోటవారికి గాక, ఇతర గ్రామముల వారికిని యెంతో సౌఖ్యము కలుగును. లాంచీలవారి స్వల్పమార్పులను గావించి బూనుకొన్నచో మునుపటికన్న పదిపదిమూల కాల మైనను అధికముగా పట్టదు. “పరోపకారార్థమిదం శరీర” మ్మని నప్పుడు పరోపకారముకొరకు తేదీనిమిషముల కాలమును విని యోగించుటోక గొప్పపనికాదు. ఈపదినిమిషములకాలమును వినియోగించక పోలే పన్నెండు గంటలకాలమును ప్రయాణీకులు పరితాపముతో కూనవరంలో గడపవలసి వచ్చుచున్నది.

సర్వజనోపయోగమునకై లాంచీలసౌకర్య మేర్పరచిన వారిలో ప్రథములను, ఉదారహృదయులు నగు శ్రీనాయుడు గారి సైవిషయములను గమనించి వారి సేతా, ధనలక్ష్మీ లాంచీలను వైననూదించిన విధముగా నడుచునట్లేర్పాటు గావించినచో వారిలాంచీలనుసరించి తిక్కినలాంచీలును నడుచుచుండును. ఈ క్రొత్తయేర్పాటులవల్ల నీ రుద్రంకోటగ్రామాదుల ప్రయాణీకుల కెక్కుడు సౌఖ్యము చేకూరగలదు. కనుక శ్రీనాయుడుగారి నైజాంవాసుల స్వల్పయిబ్బందులకు తొలగించుటకు తగినయేర్పాటులను గావించ వ్రాసితిమి.

జనులెందుచేత వృద్ధులయ్యెదరు?

యౌవనము నిలుపుకొనుటెట్లు?

ఈకాలపు జీవితమునందలి అత్యాచారమునా, విద్యయు చాలియింది పురుషులని స్త్రీలనుగూడ మానలితము వచ్చు కాలమునకు ముందునే వృద్ధులను జేయుచున్నవి. సంవత్సరముల కొలది యౌవనోత్సాహ వంతులై యుండుట కొంత జాగ్రత్త మాదిరి మేలవసరము.

రక్తమున కినుము ప్రాణము. శరీరమునకు రక్తము ప్రాణము. ఇనుములేనిరే రక్తము నిస్సారమై నరములను పోషించజాలదు. రక్తపులితముగ పొందుకోగమను, నరముల బలహీనత యు సంభవించును.

అత్యంతసులభముగ ఇనుమును జీర్ణముచేసికొను మార్గము సాధారణమైన విటె జేలాయడ్లు నవ్వుడవు దుశయోగించుటయే. ఇవి జాబుగు రకములుగా రయారచేయబడినవి. నెం

1. బాలరకు, బలహీనులగు స్త్రీలకు, నెం. 2. వయసువచ్చిన వారికి, నెం. 3. (ఏ) పురుషులకు శ్రమక బావర్ధకము, నెం. 4. శిశువు బలవర్ధకము. పడకాల్లు దినములకు సరిపడునది రు 1. నలుబదిపైసములకు సరిపడునది రు 2-12-0. మీ కెమిస్టుక నో బుడికొరకు నేడే అడుగుదు. 14 1-1

మద్రాసులోనరకుగలవారు మార్బిన్ అండ్ హారిస్ కంపెనీ, లిమిటెడ్.

విశాఖపట్టణమండల పాఠశాలల వ్యాయామక్రీడా సంఘము, భీమునిపట్టణము

1. సంవత్సరాంతముందు జరుపవలసిన పోటీపందెములు 8-11-29 నుండి 28-11-29 వ తేదీనకు జరుగు ప్రాథమికములును అంతిమములును నగు పందెములు.
ప్రాథమికపు టాటలు	చోటు	తేదీ
అనకాపల్లి కాళు	అనకాపల్లి	8 9 నవం
విజయనగరము కాళు	విజయనగరము	8 9 నవం
విశాఖపట్టణము కాళు	విశాఖపట్టణము లేక భీమునిపట్టణము	15 16 నవం
పార్వతీపురము కాళు	బాబ్బిలి	15 16 నవం
తుది ఆటలు	విజయనగరము	25 26 27 28 నవం
2. జరుపబడు పందెములు:—ముదితమైన నియమముల ప్రకారములోని 7 వ పుటలో చెప్పబడినయాటలతోపాటుగ నీ క్రింది యాటలు కూడ జరుపబడును. ఫుట్ బాల్, హాకీ, బేడ్ మింటను, వాలీబాల్, చెచుగుడి.
3. ప్రవేశ రుసుములు:—సంవత్సరాంతమునందు జరుగు పోటీ పందెముల నియమములలోని 14 అండు 18 నియమములనుసరించి (9-10 పుటలు) ఉండును.
4. 1929 సంవత్సరము అక్టోబరు 14 వ తేదీ ప్రవేశము నకు అంతిమదినము. అలాటికి ప్రవేశరుసుముతో కూడ నరఖాస్తులు లీను కార్యదర్శి గారికి పంపించవలయును.
- ఆ 14 వ తేదీ దాటిన పిమ్మట వచ్చిన దరఖాస్తులు,

ప్రవేశరుసుము లేని దరఖాస్తులను సంగీకరింపబడవు. ఒకవేళ, పోటీదారులలో నేపోటీదా రైనను జబ్బు వల్లగాని మరియే యితరమైన యనివార్యమైన కారణమువల్లగాని రా వీలు లేనిచో వానిపేరునకు బదులు మఱియొక పేరు చేర్చవచ్చును. మరియు జట్టులలో రెండు పేర్లు ప్రత్యేకముగా జేర్చవచ్చును.

జాబితాలలో నుదాహరింపబడిన పోటీదారుడు పందెములలో జేర వీలులేదు.

5. పోటీగాండ్రందరును ఈ మండలములోని రికార్డు జాకాబజీన యున్నత పాఠశాలలలోగాని మాధ్యమిక పాఠశాలలలోగాని, ప్రాథమికోన్నతవిద్యాలయాలలోగాని విద్యాభ్యాసము చేయుచున్నవారే యయి యుండవలయును. ఈపోటీజరుగు కాలమునకు మూడునెలలక్రిందటనే పాఠశాలలో జేరి యుండవలయును.

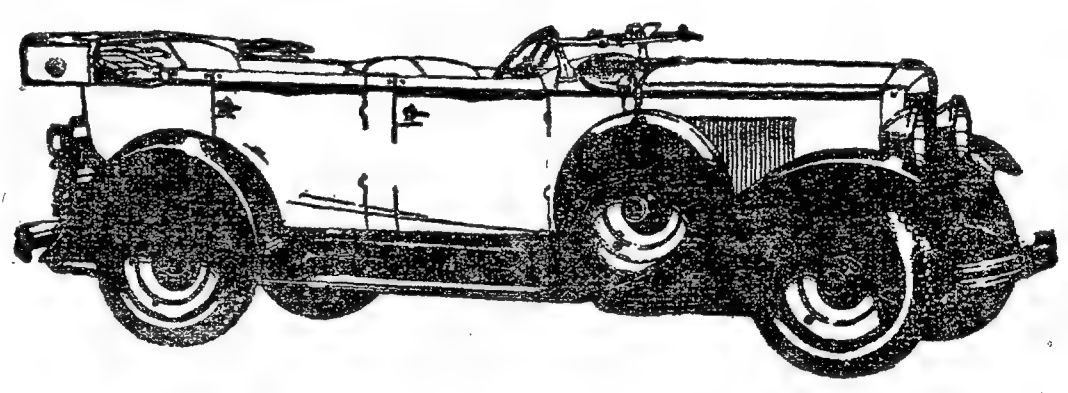
6. పాఠశాలల ప్రధానోపాధ్యాయులందరును దయయుంచి సంవత్సరాంతపుపోటీ నియమములను చదువుటకును, అందును ముఖ్యముగా 3, 6, 7, 8, 19, నియమములను జూడనవ్రాధింపబడుచున్నారు.

7. ఆటలు పందెములుగురించి హెచ్. సి. బక్సు-దొరగారు వ్రాసిన పుస్తకములోని నియమము లంతట ననుసరింపబడును.

ఇంకను వివరములకు దయయుంచి యిదిగవ సంతకము చేసినవారికి వ్రాయుదురుగాక.

మద్దూరి కోదండరామదీక్షితులు, కార్యదర్శి.

నూతన ఆటామొటీవ్ రికార్డు

గ్రహం పేజ్ ఆటలు ఎనిమిదులు గడచిన సంవత్సరం ప్రవేశపెట్టబడినది. ఆటామొబైల్ చరిత్రనునందు ఇతర యేరకము కారులు కంటెను ప్రథమ సంవత్సరము నందే గొప్ప అమ్మకము దిగ్విజయముగా జరిగినది. ప్రస్తుత మాప్రదర్శనములోనున్న నూతన రకము కారులలో మీరు అభివృద్ధికరమైన ఆకారమును, దివ్యమైన చేతను, అత్యధికమైనట్టి విలువను కనుగొనగల రని నమ్మెదము.

Joseph E. Graham
Robert E. Graham
Ray Graham

పోర్ డిస్ట్రిబ్యూటరులు:— **ఫ్రాడన్ బర్గ్ అండు కంపెనీ.**
2/11, మాంటూవోడ్డు, మద్రాసు.

బ్రాంచీలు:—బెంగళూరు, ఉదకమండలం, సికింద్రాబాదు.
ట్రావెలింగు ప్రతినిధులు:—ఉత్తరజిల్లాలు:—టి. సి. నాట్సు ఎన్ట్రెప్రైజర్, హెడ్ క్వార్టర్సు, విశాఖపట్టణం. దక్షిణజిల్లాలు:—టి. ఎన్. వెంకట్రామలియ్యర్, ఎన్ట్రెప్రైజర్, హెడ్ క్వార్టర్సు, తిరుచినాపల్లి. నీడెడ్ జిల్లాలు:—టి. హెచ్. సి. ఎడ్వర్డుస్, హెడ్ క్వార్టర్సు, బళ్లారి.

వెస్టుకోస్టు:—కాప్టన్, ఏ. డన్నింగ్, హెడ్ క్వార్టర్సు, తిరువనంతపురం.

1708

GRAHAM-PAIGE

చెన్నపురి బజారు ధరలు

1929 సం॥ అక్టోబరు నెల 1-వ తేదీ మంగళవారము

1. ధాన్యములు

బియ్యముబస్తాలు

కుసుమ తెనాలిది ,, ప 45 కలవి రు 12 8 0 13 4 0

నెల్లూరివి ,, డిటో 42 ,, 13 4 0 13 12 0

ధిల్లి ,, డిటో 46 ,, 15 8 0 16 8 0

రాగులు త. 164 బస్తా 1-కి ,, 11 0 0 12 0 0

నవ్వులు ,, ,, 21 0 0 23 0 0

2. ధాన్యము పప్పులు

కందులు బస్తా 1-కి ర 205 ,, 16 0 0 17 0 0

నెనగలు ,, డిటో ,, 15 8 0 17 8 0

పెసలు ,, డిటో ,, 16 0 0 17 8 0

మినుములు ,, డిటో ,, 17 8 0 18 0 0

ఉలవలు ,, ర 195 ,, 9 8 0 10 0 0

3. నూనెవస్తువులు

నవ్వులనూనె బా 1-కి ,, 185 0 0 145 0 0

నెయ్యి మ 1-కి ,, 14 0 0 19 0 0

వేరు నెనగపప్పు బా 1-కి ,, 46 0 0 47-0-0

వేరు నెనగనూనె గానగ బా 1-కి రు 115 మిషన్ నూనె 106

అముదము బా 1-కి 105 0 0 107 0 0

4. చిల్లరవస్తువులు

చాయపసుపు బా 1-కి 119 0 0 120 0 0

కురపసుపు ,, 65 0 0 67 0 0

మిరపకాయలు (గుంటూరుది) బా 1-కి 105 0 0 122 0 0

ధనియాలు ,, బా 1-కి 82 0 0 45 0 0

గుంటూరుపాయకట్టు నీలిమంగు మజుగు 1-కి రు 40 50

జెల్లము బా 1-కి రు 28 0 0 49 0 0

అసాచక్ర-ర బస్తా 1-కి ,, 25 8 0 25 10 0

చింతపండు బా 1-కి ,, 80 0 0 40 0 0

5. ఇనుము

పట్టారకం బా 1-కి ,, 82 8 0 83 0 0

చురం ,, 26 8 0 27 0 0

రవుండు ,, 88 8 0 83 0 0

6. నూలు

నెం 20 బెన్ని సింహంయూటె రు 7 12 0

నెం 6 ,, కటారి ,, 4 12 0

నెం 24 ,, లాకి ,, 5 10 0

నెం 40 జుమ్మరు 10 పా ,, 10 5 0

నెం 20 1/2 రెట్టలేడి ,, 7 4 0

నెం 40 రాణి ,, 10 0 0

నెం 4 బెన్ని మసీదు ,, 4 8 0

44 చేండో ,, 10 18 0

7. లోహములు

వెండి 100 తులం 1-కి రు 54 12 0 రు 59 6 0

బంగారు తులం 1-కి ,, 21 4 0 21 12 0

సవరసు 1-కి 18 8 8

ఇత్తడి బా 1-కి ,, 254 0 0 258-0-0

రాగి బా 1-కి ,, 320-0-0 322-0-0

8. రంగులు

అతిమేలు స్వీట్లరులాండు అలిజరయిక్ సింహంమార్కు-

పిపా 1-డిగ్రీలు 200 కి రు 47 0 0

,, నీలిరంగు 1 రతి 1 10 0

,, 14 రతులు 1 10 0

,, 28 రతులు 1 9 0

,, 56 రతులు 1 8 6

,, 1 అందరు 1 8 0

రంగులు పొక్కు సెక్టోల్ అనగా (టర్కి-రెడ్డు) 3 4 0

కాంగో 8 డి 1 0 0

నడరు 4 డి 1 2 0

క్విలన్ బ్యాంకు లిమిటెడ్.,

(1913 సం॥రం ఇండియన్ కంపెనీస్ 7 వ ఆక్టుకు కల్పమైన 1920 సం॥రం తిరువాంకూరు కంపెనీల నెం 1 రు చట్టము ననుసరించి ఇన్ కార్పొరేటు చేయబడినది)

స్థాపితము సం॥రం 1919

ప్రధాన కార్యాలయం:- క్వీలన్ బ్యాంకు బిల్డింగు, క్వీలన్.

ప్రాంచీలు:- కాయంకులం, ఎర్నాకులం, తిరువనంతపురం, కొచ్చిన్, మద్రాసు, క్రాయిన్ కిల్, అలెప్పి.

అనుమతిబొందిన మూలధనము రు 10,00,000

ఇవ్వబడినది, వసూలు కాబడినది:-

వాటా 1-కి రు 50 వంతున 10000 వాటాలకు రు 5,00,000

ప్రస్తుత మివ్వబడినది:- 1000 వాటాలు వాటా 1-కి రు 50

వాటా 1-కి ప్రీమియం రు 2-8-0 రు 5,00,000

20000 వాటాలు 10,00,000

ప్రస్తుతము వాటాల జాబితా ప్రారంభించబడినది:- వాటాల దరఖాస్తుఫారములు, ప్రాప్తి క్త సుప్రతులు బ్యాంకు ఆఫ్ మెసూరు లిమిటెడ్ ప్రధాన కార్యాలయమునందును, ప్రాంచీలయందును, మద్రాసునర్కిల్, కొలంబొనందున్న ఇంజీరియర్ బ్యాంకు ఆఫ్ ఇండియానందును, ఈ బ్యాంకు కార్యాలయములందు దొరకును. దరఖాస్తుఫారముతో సహా రు 7-8-0 ప్రీమియముతో చేర్చి వాటా 1-కి పంపిన వైకార్యాలయములందు పుచ్చుకొనెదరు.

1924 సం॥రం నుండి చెల్లించబడిన డివిడెండు:- వసూలైన మూలధనముపై 100 కి 12 చొప్పున యివ్వబడెను.

మద్రాసు

16-9-29

C. P. MATHEN B. A., B. L.,
Managing Director.

చిత్తూరు ప్రాథమిక పాఠశాలల సప్తమ

మండల మహాసభ

చిత్తూరునందు 1929 సం॥ సెప్టెంబరు నెల 21, 22 తేదీలలో శని, ఆదివారములయందు పై మహాసభ అతివైభవముతో జరుపబడెను. ఇదివరలో జరుపబడిన సభలకన్న ఈ మహాసభ అధిక శోభాయమానముగ నుండెను. సుమారు 600 ప్రతినిధులు, జిల్లాలోని అన్ని తాలూకాలలో నుండియు, రేంజీలనుండియు వచ్చిరి. ఇంజీకాక, యీ మహాసభకు జిల్లాలోని డెప్యూ రేంజీల లోని నిర్వాహకాధికారులు (Deputy Inspectors) ను వచ్చి, రెండు దినములు సభ నలంకరించియు, ఉపన్యాసములిచ్చియు కార్యమును జయప్రథముచేసిరి. మరియు, శనివారము 21 వ తేదీ జిల్లాబోర్డు మీటింగు చిత్తూరునందు జరుపుటవలన జిల్లాలోగల తాలూకా బోర్డు అధ్యక్షులును, జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షులును, జిల్లాబోర్డు మెంబర్లును వచ్చి యుండిరి. 21 వ తేదీ మాడవ శనివార ముగట తిరుపతి నుండియు, చిత్తూరునందలి ప్రముఖులును, కాసనపానపట్టణము వచ్చి యుండిరి. మహాసభ కార్యక్రమము, శ్రీరామవిలాస నాటకాలయందు జరుపబడెను. ఉపాధ్యాయులచేతన, బాలబాలికలచేతను తమరు చేయబడిన చేతిపనులు, ద్రావిడుగు బొమ్మలు, పురుషులు, కుట్టు పనులును, ప్రాథమిక పాఠశాలల కువమోగపడు అనేక పరికరములను గుంపుచేసి, ప్రదర్శనకాల యేర్పాటు చేయబడెను. సభాకార్యక్రమము భిగవద్ధ్యానముతో ప్రారంభింపబడెను. మం॥ం॥శ్రీ కె.వి. రామకృష్ణరాజు, బి.ఏ.వి.యల్. గారు ప్రతినిధులకును, పాఠకులకును, ప్రేక్షకులకును స్వాగత మొసగుచు నుపన్యసించిరి. తర్వాత మ.రా.శ్రీ, పానుగంటి రాజా వెంకట్రంగారాయనివారు, సభాధ్యక్షుల వహించిరి. అగ్రాసనాధిపతిగారి ఉపన్యాసము ముగిసినతర్వాత, జిల్లా నిర్వాహకాధికారుగ న్ని. శేక్ నుగర్ డ., ఎమ్. ఏ. ఐ. ఇ. ఎస్., గారు పునన్యసించిరి. సి.ఆర్. పార్థసారథి అయ్యంగారు బి.ఏ.వి.ఎల్., ఎమ్.ఎల్.సి. గారి ఉపన్యాసము ముగిసినతర్వాత, ఫలావరములకై సభ చాలింపబడెను. సాయంత్రము 4 గంటలనుండి విమయాలోచనసభ తీర్మానములను చర్చింప ప్రారంభించెను. రాత్రి 8 గంటలవరకు సభ జరిగెను.

ఆదివారము 22-9-1929 మహాసభయందు తీర్మానములు ఆమోదింపబడిన తర్వాత, ఉపాధ్యాయ సోదరులు తమ పాండిత్యములను వెల్లడిపరచుటకు అవకాశ మేర్పడెను. అనేకులు, తమ కవితామహిమను, వాగ్గాటియును చూపుచు సభను విస్మయములో నింపివేసిరి.

ఆదివారము శ్రీరామవిలాస నాటక సభవారు కొన్ని నాటకములనుండి రంగములను ప్రదర్శించి, చిత్తూరు జిల్లా ప్రాథమిక పాఠశాలల కృతజ్ఞతకు పాస్ర లైరి. ఇంత విపులముగన, సక్రమముగన, ఇదివరలో 5 సం॥ లుగ వీసభయు చిత్తూరునందు జరిగి యుండలేదు.

ఈ మహాసభను జయప్రథముగ జరుపుటకు కార్యదర్శి చేసినకృషి సఫలీకృత మాయెను.

డబ్ల్యు. సుబ్రహ్మణ్యయ్య.

ఇంకను మలేరియా భయమా? లేదు! మమ్మడికి! లేదు!!

కై నాస్ విషము మ్రుంగనేల? క్రొత్త రోగాలపాలు కానేల? కై నా కలియని పుండు. ఆసమానమైనపుండు. ఆపాయము లేనిపుండు అమోఘమైనపుండు. అమృత తుల్యమైనపుండు. అనేక మంది రాజవైద్యులూ డాక్టరులూ పరీక్షించి మెచ్చుకొన్న పుండు అనేక ప్రాణములను రక్షించిన పుండు. చలిజ్వర రాక్షసిచే పీడింపబడు వారిని మృత్యు ముఖమున నున్నవారిని రక్షింపగల పుండు ఇది యొక్క-టే! ఒక్క మాత్రతో నుణము! మూడు మాత్రలతోనే నివారణము!! ఇట్టి ఆశ్చర్యకరమైన పుండు ఇంకొక్కటి కలదా? వాడిచూడుడు 10 మాత్రలు రు. 1-0-0. 50 మాత్రలు రు. 4-0-0.

దగ్గు మాత్రలు

ఒక్క మాత్రకే నుణము! ఏలాటి దగ్గు బాధనైననూ ఆయుడు నిమిషాలలోనే తగ్గించి శుభ మిచ్చును. శిశువులకూ గర్భవతులకూ వాడవచ్చును. 100 మాత్రలు రు. 1-0-0. ఆయుర్వేదకుటిరము. తణుకు. పశ్చిమగోదావరి.

ఆర్థరసాయనశాల

2

ముక్త్యైల (కృష్ణా)

ప్రశస్తమైనవి. శాస్త్రీయమైనవి. ఆయుర్వేద దావధములు దొరకుచోటు. మీ కేమందు కావలసిననూకే వ్రాయుడు. కేటలాగు ఉచితము.

మా చెన్నపురి-విజయం-

కే. వి. కేషయ్య

8/15 నల్ల తంబిపేడి. తిరువలిక్కేడి, మద్రాసు

2

బాలసుధ (రిజిస్టర్డ్)

మద్రాసు, వరంగల్, బెజవాడ, మొదలగుపట్టణముల యందలి ధర్మవైద్యశాలయందు సుమారు 10 వేలమంది చంటి బిడ్డలకు వాడబడి అమోఘములైన నుణముల నిచ్చియున్నది. చంటిబిడ్డలకు దివ్యామృతము. సీసా 1 కి రు 1-0-0. 1 కి 5 డాక్టర్ శ్రీపాద కృష్ణమూర్తిశాస్త్రి, బెజవాడ

రాజకీయవైదిలు - కారాగృహనిబంధనలు

చెన్నపురి శాసనసభలో చర్చ

జాతివిచక్షణ తొలగవలెను

సత్యమూర్తిగారి ప్రతిపాదన ఏకగ్రీవముగ సంగీకరింపబడుట

అంతిముగాక వారు తమ స్వలాభములకొరకు నేరములను నిర్వహించుచున్నారని, కారాగృహములకు జనుటలేదు. వారి సిద్ధాంతములకొరకును, పక్షాత్తిమున్ను అని తాము నమ్మినదానికొరకును కారాగృహములకు పంపించుచున్నారని, అందుచే, కారాగృహములందున్న వారు నారక, దండుమనందు వారి స్థితికిని, విద్యకును, సంపత్తికిని, తగిన ఆచరణమునొసగుట న్యాయము. నిజముగా నారాజకీయ వైదిలును, నిరసనశీలమూని ప్రాముఖ్యము నర్పించినవారను ప్రజలలో కల నుత్తములని చెప్పవచ్చును. పక్షాత్తి విదేశపరిపాలన సాగుచున్నంతకాలము, ముందుముం దిట్టివారికను అధికముగ కారాగృహములకు జనుచుండుదురు. ఈ ప్రభుత్వముపై ద్వేషమును న్యాయపరమైనట్లు తమ ప్రధానధర్మమని నిజముగ ప్రతిభాగతమును, భావించుచున్నాడు" అని నుడువుచు, ఇందుకు గాంధీ మహాత్ముడు మొదలగువారు నడిచిన వాక్యములను వాహరణముగ నొసగిరి. ఈ రాజకీయ ఖయిదీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యముల నొసగుటకు కారాగృహనిబంధన లంగీకరింపవలసి ప్రభుత్వమువారు చెప్పుచుండుదురు. ఇంతకుంటే హీనముగనెట్టి యునులేదు. రాజకీయ నేరములకు కారాగృహములకు జనినవారు, ప్రజలకు విధియుగ గౌరవంపబడి మన్నింపబడుచున్నారని, వారు కారాగృహములలో అనుభవించుచున్న, హింసలు, వ్యక్తిగతములకు పరిగణింప బడుటలేదు. నిజముగ దేశ స్వాతంత్ర్యవాంఛకు ప్రతి భారతీయుడును, అహింసలు, అయవమానముల తానభివృద్ధిచుచున్నట్లు భావించుచున్నాడు.

కారాగృహములందు శ్వేతజాతులకును, భారతీయులకును మధ్య భేదపాది సౌకర్యములలో గన్పరచుచున్న విచక్షణ, ప్రత్యేకమును భారతీయులకు వృద్ధులకు కలయుగ బాధించుచున్నది. ఒక్క యాంగ్లేయులకేగాక, ప్రతి శ్వేతజాతివానికిని అలెట్టి హీనముగ నేర మొనర్చిననుగూడ ఈదేశపు కారాగృహమున సకల సౌకర్యములను జరుపబడుచున్నవి. ఈ దేశీయులైనచోడల అతడెంత మహాపురుషుడైనను అతడొనర్చిన నేరమొంత స్వల్పమైనదైననుగూడ అతడు కడు హీనము గు నీచ స్థితి పొందుపబడును. భారతీయుల అభివృద్ధి సాధకముగ విషయమునచ్చినపుడెల్ల ప్రభుత్వమువారు, జాతివిచక్షణల దే నుచునీ అక్షేపించుచుండుదురు. కాని ప్రభుత్వమువారి విచక్షణలు తొలగించినచోడల, చాలవర కీజాతి వైషమ్యము లంతరించును. దేశీయులకును, విదేశీయులకును ఇట్టి విచక్షణను గన్పరచు, వాగ్దానక దేశమెట్టియు నీ ప్రపంచమునలేదు. ఈ విభేదమును తొలగించుటకు శ్వేతజాతుల ప్రతిష్టలేవ మతీయే అటంకమును నామగన్పడుట లేదు. భారత ప్రభుత్వమువారు, యంత్రుని మరణానంతర మీ విచక్షణల తొలగించుటయొక్క యావశ్యకతను గుర్తించి యీ విషయమై రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వములవారితో సంప్రదించుచుండుట చాల సంతసవాయకము. ఈ ప్రభుత్వమువారి విషయమున నేమిచేయదలపెట్టికో చెలియగోరుచున్నాము. భారత ప్రభుత్వమువారి సర్వస్వముననుసరించి కారాగృహనిబంధనల సవరించుటకు రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వము ప్రజాప్రతినిధుల సంప్రదించి వారినూచవలెకొనెదరా? లేక ప్రభుత్వము ఆనయములగు జోహానులముల సంప్రదించెను? ప్రభుత్వమువారి విషయమున నిజముగ ప్రజాభిప్రాయమును గమనింపలేననినచోడలను, కారాగృహ నిబంధనల సమన్వయ భాగం పరిష్కరింపవలెననినను, కారాగృహములకు జనినవారి, ఈ పక్షమునందలి (కాంగ్రెసు) ప్రజాప్రతినిధులను సంప్రదించవలెను"

సత్యమూర్తిగారు ఇంకను ప్రసంగించుచు కారాగృహములందు, భోజనపాది విషయములందును, ఇతర సౌకర్యములందును యూరపియులకును, భారతీయులకును, గన్పరచబడుచున్న విచక్షణను నిదర్శనముగ వివరించుచు, కారాగృహములలో, భారతీయులస్థితి, మృగములకంటే నధోన్నముగ నున్నదని నడిచిరి.

ప్రత్యేకరక్షణ ఖయిదీలు, ఇటీవల 'నేర్పరపబడిన' ప్రత్యేకరక్షణ గురించి సత్యమూర్తిగారు మాటలాడుచు, ఇది ఇట్టి బుర్రకమనియు రాజకీయ ఖయిదీల నీ తరగతిలో చేర్చబడు లేదనియు నడిచిరి.

కేసు ఇంకను విచారణయందున్న ఖయిదీలను గురించి సత్యమూర్తిగారు నుడువుచు, వారిపై నేరము బుర్రకమనకు, మరలపరాధులకే పరిగణింపబడవలెననియు, అందుచే వారి

కవనమును సౌకర్యము లన్నియు నొసగబడవలెననియు, నడిచిరి.

బషీరు అహమ్మదు సయ్యదుగారు, ప్రతిపాదనను బలపరచిరి.

నర్. ఏ. పి. పాత్రోగారి

నర్. ఎ. పి. పాత్రోగారు ప్రతిపాదనను బలపరచుచు, యంత్రుని నాధుని వీర మరణమునకై వగవని వారీదేశమున నెవ్వరు నుండజాల పని నుడిచిరి. ప్రస్తుతము కారాగృహములలో శ్వేతజాతులకొసగబడుచున్న సౌకర్యముల తగ్గింపవలెననిగాదు సత్యమూర్తిగారు గొరువది. భారతీయ ఖయిదీలకును, అందు ముఖ్యముగా రాజకీయ ఖయిదీలకును, అట్టి సౌకర్యములే యొసగవలెననివాగ్దానికొక. ఇందుకు 'అంగీకరింపజాలనివా' చెప్పుచుండదు. కేసు ఇంకను విచారణయందున్న ఖయిదీలు, నిరసరాధులుగనే పరిగణింపబడవలెననినది, న్యాయ శాస్త్రమున ప్రధమ సిద్ధాంతము కనుక, వారు తమ గృహముల యందెట్టి సౌకర్యముల ననుభవించుచున్నారో, కేసు విచారణముగియువరకునుగూడ వారికి కారాగృహములయందెట్టి సౌకర్యములే యొసగవలెను. కారాగృహనిబంధనలను సవరించుటలో, ఆమూలను ఈ మూల నేవోస్వల్పసవరణలనొనర్చి లాభములేదు. ప్రధాన సిద్ధాంతముననుసరించి ప్రభుత్వమువారు, నిబంధనలను సంపూర్ణముగ మార్పులొనర్చవలసియుండును.

సత్యమూర్తిగారు గొరువది, రాజకీయ ఖయిదీలకులెక్కువ గౌరవకరముగ సౌకర్యముల నొసగవలెననే ఈ విభజన యొనర్చుటలో నేరముని యుద్దేశమును గమనింపవలెనని వారికొక. ఇట్టి మార్పు చాల అవసరము. ఇందుకు సంబంధించిన వివరముల నేనిపుడు చెప్పింప దలపెట్టును. కాని రాజకీయ ఖయిదీలు, స్వార్థముకొరకు నేరము లొనర్చి లేదనియు, ప్రజా శ్రేయమును అని తాము నమ్మిన ధర్మముకొరకు నేర మొనర్చి రనియు, గుర్తించిన యెడల, వారు ప్రత్యేకాదరణమున కెట్టి అర్హులారో చెంటనే బోధపడగలదు. సామాన్య నేరములకును రాజకీయ నేరములకునుచాల భేదముగలదు!

కారాగృహములందు, శ్వేతజాతులకును, భారతీయులకును అదరణ యందు గన్పరచుచు విచక్షణను గుర్తించి పాత్రోగారు మాటలాడుచు, భారతీయులకు తమ స్వదేశమున మంచి ఆదరణనందుటకు హక్కుగలదనియు, తన స్వదేశముననే ఇతర జాతులకంటే హీనముగ జూడబడ జాలదనియు నడిచిరి. యూరపియులకును, భారతీయులకును ఒకే విధముగ ఆహార మొసగవలెనని మే మడుగుటలేదు. దీనిలో విభేదము లుండితిరును. కాని ప్రభుత్వమువారు గన్పరచు విచక్షణవలన తాము శ్వేతజాతులకంటే తక్కువగా జూడబడుచుంటిమని భావించుటకు అవకాశ మొసగునదిగ నుండరాదు. సత్యమూర్తిగారి ప్రతిపాదనలోని ఈమాడు సిద్ధాంతములను, మూల ప్రతిభారతీయుడును వృద్ధులకు పూర్వముగ వాంఛించుచున్నాడు, ప్రభుత్వమువారు వీనిని గమనింపవలెను అని పాత్రోగారు నడిచిరి.

యూరపియులపైభి

పు డ్దు గారు:— యూరపియులకు తరఫున ప్రసంగించుచు తీర్మానములో శ్వేతజాతులకును, భారతీయులకును ఒకటే విధముగ నాదరణ యుండవలెనను భాగమును తా మొదింప జాలమనియు, అందుచే తామీ ప్రతిపాదనను బలపరచజాలమనియు నడిచిరి. రాజకీయ ఖయిదీల ఆదరణను గురించి ప్రభుత్వమువారిదివరకే విచారణ జేయుచున్నారగునక ఈ ప్రతిపాదన అవసరమని నడిచిరి.

ప్రభుత్వమువారి ఆమోదము

గౌ. డి. బి. కృష్ణశాస్త్రిగారు (లామెంబరు) ఈ ప్రతిపాదన చర్చకు వచ్చినందుకు ప్రభుత్వమువారి తరఫున సంతసమును వెలిబుచ్చుచు, యంత్రుని నాధునిగా త్యాగమును ప్రశంసించిరి. వారిమరణముచే భారతదేశమునకు గొప్పలోటుగలిగెనని విచారమును వెలిబుచ్చిరి. కారాగృహ నిబంధనల సవరించువిషయమై భారత ప్రభుత్వమువారికిని, రాష్ట్రీయ ప్రభుత్వమువారికిని ఇది ఒకే యుత్తరప్రత్యుత్తరములు జరుగుచుండెననియు, ఈవిషయమున ప్రభుత్వమువారి రధికారతరలయొక్కయు, ప్రజాప్రతినిధులయొక్కయు అభిప్రాయములను చెలిసికొనుటకు చాల

అతురతతో నున్నారనియు, వారు గావించుచున్న చర్యలు చాల జాగ్రత్తగా సానుభూతితో విచారించబడునని లామెంబరు వాదనమొనర్చిరి.

సి. వి. వెంకటరమణయ్యగారు, పిమ్మట మాటలాడుచు, పుడగారు యంత్రుని మరణానందగృహమున "నిరసన ప్రత్యముని ప్రాణముల వదలినవారెల్ల" వీరులు గారనియు, "శిక్ష తప్పించుకొనుటకు అట్లు చేయవచ్చుననియు నుడివినందులకు తీవ్రముగ వాక్షేపించుచు, భారతశాసనసభలో ప్రభుత్వసభ్యులుగాని, యూరపియును సభ్యులుగాని ఎవ్వరును ఇట్టి నింద్య మగునూచన గావించియుండలేదు. అట్టి గౌరవము ఈ శాసనసభలో యూరపియును ప్రతినిధియును పుడగారికి లభించెను.

పుడగారు:— నేను యంత్రుని నాధుని గురించి చెప్పలేదు. నిరసన ప్రత్యమునిన ప్రతివారును వీరుడని చెప్ప వీలు లేదని నా అంటిని.

సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యగారు:— ఈ వ్యవధిలో గా మిత్రునికి వివేకోదయ మొనరులకు సంతసించుచున్నాను.

వెంకటరమణయ్యగారింకను మాటలాడుచు, ప్రభుత్వమువారు ప్రజాప్రతినిధుల అభిప్రాయముల చెలిసికొనుట కవలంబించు పద్ధతుల చెలువవలెనని గొరిరి.

పిమ్మట ప్రతిపాదనను వోటునకు పెట్టగా ఏకగ్రీవముగ సంగీకరింపబడెను. సభవారంతట ఘోషారములకు లేచిరి.

మార్వల్ డబ్లాక్ వాటర్ పంపు అమ్మకపు నోటీసు

సెక్షన్ 11 అంగుళం, డెలివరీ 1 అంగుళం గల నదరు పంపు స్వల్పవాడుక చేయబడినది. సరి అయిన వర్కింగు ఆర్డరులో నున్నది. కావలసిన వారు ఈక్రింద సంతకము చేసినవాని కలసికొని తనిఖీచేసికొని యెంతసొమ్ముకు ఖరీదుకు కావలసినది యీక్రింద సంతకముచేసినవారికి వ్రాసియివ్వవలెను. ఇందుకు వాయిదా దివి, 20-10-29, ఎడన:— గంటి చిన వెంకట్రామయ్య, షీడర్, రాజమండ్రి.

ఆంధ్రదేశమున కలిపరిచితులగు వైద్యరాజ ద్విభాష్యం వెంకటేశ్వరుగారిచే ప్రత్యేక శ్రద్ధతో శాస్త్రీయముగ సిద్ధపరచబడిన

ఆయుర్వేదయకావ్యధములు

విలువగలవి. గుణవత్తరమైనవి ఆంధ్రదేశమందంతటను సర్వోత్తమముగ విజయముగాంచుచున్నవి కేటలాగునకు వ్రాయుడు

ఆయుర్వేదనిలయము

చింతలూరు, ఆలమూరుపోస్టు, తూర్పుగోదావరిజిల్లా. 194

అమృతమునకు సిద్ధముగానున్నవి

మామిడి అంట్లు జహంగీరు మొదలగు ప్రసిద్ధిగల 200 రకములను యితర ఫల, పువ్వు, పత్రజాతులు అమృతమునకు సిద్ధముగా నున్నవి." క్యాటలాగు ఉచితము.

రావు చిన్నారావు & సన్సు,

రాయల్ నర్సరీ, కడియం, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

HEALTH & VITALITY THROUGH YOGA.

"Yogic Physical Culture"

By Sjt. S. SUNDARAM, Pleader, Bangalore.

A practical Guide-Book in English on Yoga-Asanas, Pranayam and Yogic cure.

All the 20 Asanas are illustrated by Photo Blocks. Paper Bound Re. 1/- Calico Bound Re. 1/8/-

(Reg: POSTAGE AS. 4 extra)

Publishers:—"BRAHMACHARYA" OFFICE, P O Kengeri, Bangalore.

WANTED.

Supervisors, one for each Revenue Firka throughout Madras Presidency. Candidates should buy 5 qualification shares of Rs. 10/- each and pay Rs 20/- only at the outset. Very liberal terms Apply with testimonials enclosing one anna stamp for details to —

THE SECRETARY, The Mysore Agricultural Dairy Farm Co Ltd, Basavangudi, Bangalore City.

చెన్నపురి శాసనసభ

రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నములు - ల్యాండు రివిన్యూ చట్టము

రెండు ప్రభుత్వ పరాజయములు

పాలారు నదియందు జలాభివము

నిన్నటి ఘోరానంతరము చెన్నపురి శాసనసభ తిరిగి సమావేశమైనపుడు అధికారతరఫావై లుపపాదించిన బిల్లులు, తీర్మానములపై చర్చ జరిగెను. ల్యాండు రివిన్యూ బిల్లును గురించిన తీర్మానమునకు ప్రభుత్వమువారు ప్రతికూలురై యున్నను అధిక సంఖ్యకులచే ఆమోదింపబడెను. నిన్నటి మధ్యాహ్నము రెండు తీర్మానములపై ప్రభుత్వమువారు రోడింపబడిరి. స్థానిక సంఘముల చట్టమునకు సవరణబిల్లును విచారించుటకు 50 మంది సభ్యులతో సుపసంఘము నియమింపబడెను.

స్థానిక సంఘముల సవరణబిల్లు

1920 సం॥ ప్ర స్థానిక సంఘముల చట్టమునకు సవరణబిల్లు బహిర ఆమోదము గాంచి ననుపాదించబడి ఉదయము చర్చ జరిగెను. శ్రీ సత్యమూర్తిగారు "సభవా రందరును సెట్టకమిటిగ నేర్పడి బిల్లును చర్చింపవలయునని" యుపపాదనగావించుచు, ఈ పద్ధతివలన కులభేదముగా, త్వరలో పూర్తి కాగలదనియు, పార్లమెంటునం దిట్లుజేయు నాచారము గలదనియు పలికిరి.

శ్రీ అబ్దుల్ హమీద్ ఖానుగారు ఉపపాదనను బలపరచిరి.

గౌ॥ ప్రధానమంత్రిగారు ఉపపాదన నాక్షేపించుచు, ఘట్ట లందరుగలసి చర్చించెడిపక్షమున చాలా అసౌకర్యములు కలుగుననియు, నిపుణులుగా కార్యములు నిర్వహింపబడజాల ననియు, కావున ఉపపాదన సుపసంహరించుకొనవలసినదిగ న్గిరి.

శ్రీ బి. విశ్వనాథదాసుగారు శ్రీ సత్యమూర్తిగారి యుపపాదనను బలపరచిరి.

శ్రీ యస్. యి. శేషయ్యగారు ఉపపాదన నెదుర్చుచు, ఘట్టవారందరు సుపసంఘముగా నేర్పడి చర్చించుట కనుమతించు ప్రాండింగులందరై లేమియు లేవనియు, అందులకు ప్రత్యేక అధ్యక్షుని నెన్నుకొనవలసియుండునేమో యనియు, తమ సభానిర్ణయముతో పరిచయము లేదనియు పలికిరి.

శ్రీ సి.వి. వెంకట రమణయ్యగారు ఉపపాదనను బలపరచుచు 700 మంది సభ్యులగల పార్లమెంటు సభవారే సెట్టకమిటిగా నేర్పడి బిల్లులు చర్చించునాచారము గలిగియున్నపుడు ఈ సభ కెట్టి యధ్యంతర ముండరాదని పలికిరి. మామూలుగ సెట్టకమిటి కంపిన బిల్లులు సంవత్సరములవరకును తిరిగి బయల్పడ కుండుటను గాంచు చున్నారమనియు, ఈ బిల్లును చర్చింప వలయునని యీ సభవారు నిజముగ నభిలషించిన పక్షమున సభ్యులందరు సుపసంఘముగా నేర్పడి చర్చించినచో బిల్లు రిచమారు ఉపపాదనయందు కారవారణము తగ్గునని పలికిరి!

పిదప సత్యమూర్తిగారి యుపపాదన వోటుకు పెట్టబడి 89 రు అనుకూలరు 41 రు ప్రతికూలురుతో యోడింపబడెను పిదప బిల్లును 50 మంది సభ్యులగల సెట్టకమిటికి నివేదించ వలె నను శ్రీ. పి. సి. వెంకటపతిరాజుగారి యుపపాదన ఆమోదింపబడెను.

పాలారునదియందలి జలాభివము

తీర్మానము:— "గత 20 సం॥ ల నుండియు పాలారు నదిలో సరిగ నీరు లేకుండుటకు కారణములవారసి, నివారణోపాయముల నూచించుటకుగాను ఉత్తరాగ్రాటు, చెంగల్పట్టు జిల్లాల ప్రతినిధులైన ఈ శాసనసభయందలి సభ్యులతో నొక సంఘమును నియమింపవలసినదిగా ప్రభుత్వమువారికి శిఫార్సు గావించుచున్నాడు."

శ్రీ ఎల్లప్పచెట్టియ్యగారు పై తీర్మానము నుపపాదించుచు పాలారునదియందు గత పది సంవత్సరములనుండియు వరదలు లేకుండ నున్నవనియు, ఈనది నదిపర్యంతములందు పుట్టి మెనూరు రాష్ట్రమున చాలావరకు పారుదలయై పిదప ఉత్తర ఆగ్రాటు జిల్లాయందు ప్రవహించుచున్నది. ఈనదియందు చాలినంత నీరు లేకపోవుట కితర కారణములలో మెనూరు ప్రభుత్వమువారు నీటిని అడ్డగించుటయుగూడ నొక కారణమై యుండవచ్చును. ఇంకను యితర కారణముల నన్నిటిని విచారణగావించి, సరియగు పాటుదలకుగాను తగినవిధానము లారయుటకై వై సంఘమును నియమించు టావశ్యకమని పలికిరి.

శ్రీ టి. ఆదివారాయణ శెట్టిగారు ఉపపాదనను బలపరచుచు ఈ విషయము చాల ముఖ్యమైనదనియు, ఈనదిలోని నీరు సరిగా భూములకు పాటుదల గాకుండుట కనేక కారణములు గలవనియు, దక్షిణ యిండియా రైలువే కంపెనీవారు తమ యంత్రములకై చాలా నీటిని ఉపయోగించుకొనుచున్నారనియు, మెనూరు ప్రభుత్వమువారు

వలన నేదైన అటంకము కలుగుచున్నదేమో కనుగొనవలె ననియు పలికిరి.

శ్రీ. అబ్దుల్ రజాక్ గారు; శ్రీ మాణిక్యవేలునాయక రుగారును ఉపపాదనను బలపరచిరి.

గౌ॥ రివిన్యూ మెంబరుగారు సమాధాన మొసంగుచు పాలారునదిలోని నీటి కొరత విషయమై రైతుల పట్ల తాము సానుభూతిని కలిగియున్నామనియు, తమ సాధ్యమైనంతవరకు ఈ విషయమై తగిన సహాయము గావించగలమనియు, కాని ఈ సంఘమును నియమించుటకు ముందు కొంత సమాచార మావిషయమై తెలిసికొనవలసిన యవసరము గలదనియు, అవివరములు కనుగొనువరకు వేచియుండిన, పిదప నీ సంఘమును నియమించు విషయమై ప్రభుత్వమువారు చాలా చింతపగల రనియు, పాలారు నీటిని రైతుల భూములకు పాటుదలకొనగల విషయమై ఎట్టి భేదములు గాని కలిగింపబడుట లేదనియు పలికిరి.

శ్రీ. ఎల్లప్పచెట్టిగారు తీర్మానము నుపసంహరించుకొన గోరిరి. కాని సభ్యులు కొంద రాక్షేపించుటచే తీర్మానము వోటుకు పెట్టబడి 41 అనుకూలరు, 81 ప్రతికూలురుతో నామోదింపబడెను.

రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నములు-ల్యాండు రివిన్యూ చట్టము

శ్రీ గాడిచర్ల హరిసర్వోత్తమరావుగారు రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నములనుగూర్చి ఈ క్రింది తీర్మానము నుపపాదించిరి, "ల్యాండు రివిన్యూ పన్ను విధానమునొక తృప్తికరముగ అస్థిభార మేర్పరచు నుద్దేశముతో రాష్ట్రములోని స్వత సాయ దారుల స్థితిగతులను విచారణ గావించువరకును, ల్యాండు రివిన్యూ చట్టముకంటే తీర్మానింపబడువరకును కేట్రును గురించిన రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నముల నాపుడల చేయవలసినదిగ ప్రభుత్వమువారికి సభవారు శిఫార్సుగావించుచున్నాడు" అను తీర్మానమును శ్రీ హరి సర్వోత్తమరావుగారు ఉపపాదించుచు ఈ సమస్య చాలా పురాతనమైనదనియు, అనేక దశాబ్దముల నుండియు నీ విషయముపై యాందోళన జరుపబడుచున్నదని ల్యాండు రివిన్యూ విధానమున కొక నిశ్చితముగ పునాది ఏర్పరచవలసినదిగ జాయింట్లు పార్లమెంటు కమిటీవారు తమ నివేదిక యందు వ్రాసియుండినదియు, ఆర్థిక విచారణ గావించబడవలెనని గూడ అంగీకరింపబడెననియు, గోదావరి కృష్ణా మండలముల యందు రీ సెటిల్ మెంటు విషయమై ఆర్థిక విచారణకొక సంఘము నియమింపబడి విచారణ గావించుచున్నారనియు, విచారణ జరుగువరకు రీ సెటిల్ మెంటు ప్రయత్నములను నిలుపుదల జేయు సిద్ధాంతమును పరోక్షముగ నైనను ఖండితముగ నంగీకరించి యుండినదియు వెనుకటి రివిన్యూ మెంబరుగారికప్పుడు సభా చర్చలందు ఈ రాష్ట్రమున సెటిల్ మెంటు విషయములో ప్రభుత్వ విధానమట్టిదిగానని స్పష్టికరింప ప్రయత్నించినదియు, కాని ప్రజలపై ఆర్థిక భారముధికముగ నుండుటచే ఆ భారమెంతో ముందుగా కనుగొనవలసిన యవసరముగూడ కలదని అంగీకరించినదియు, ప్రతివారు ఆర్థిక విచారణ గావించుటకు బడులుగా ల్యాండు రివిన్యూ చట్టము తీర్మానింపబడువరకును ఒక కని స్థిత సిద్ధాంతమును ప్రభుత్వమువారేర్పరచుట ఉత్తమమనియు, రీ సెటిల్ మెంటు విచారణలు స్పష్టముగ లేవనియు, ప్రజలచే చక్కగా నామోదింపబడలేదనియు నెల్ల రచే నామోదింపబడినందున కేట్రును గురించిన రీ సెటిల్ మెంటు ఆపరేషనులు రైతుల ఆర్థిక విచారణ పూర్తియగువరకు ఆపుదలచేయబడుట యుక్తమని పలికిరి.

సవరణ

"ల్యాండు రివిన్యూ విధానముక తృప్తికరముగ పునాది పై నిర్మింపబడువరకును, ల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును తీర్మానించువరకును రీ సెటిల్ మెంటు ఆపరేషనులవలన విధింపబడెడి కొత్త పన్నును ప్రభుత్వమువారు ప్రవేశపెట్టరాదు." అను సవరణను శ్రీ. పి. రంగనాథమొదలియ్యగారు ఉపపాదించిరి.

గౌ॥ రివిన్యూ మెంబరుగారు మాట్లాడుచు కేట్రునిర్ణయించుటకును, సెటిల్ మెంటు వరకులను నిర్ణయించుటకును స్థానిక శాసనసభవారికి అధికార మొసంగవట్టి ల్యాండు రివిన్యూ బిల్లును తయారుజేసి రాష్ట్ర ప్రభుత్వమువారు కేంద్ర ప్రభుత్వమున కంపి యుండినదియు, భారత ప్రభుత్వమువారు రీ వరతులకు నంగీకరింపలేదనియు నందుచే ల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును గావించ సాధ్యము గా లేదనియు పలికిరి.

శ్రీ టిక్కని వెంకటరత్నంగారు మాట్లాడుచు కేట్రును నిర్ణయించుట కీసభవారి కధికార మొసంగజాలమని భారత ప్రభు

త్వమువారు చెప్పినందున ఈల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును గావించ పట్టులేదని రివిన్యూ మెంబరుగారు చెప్పినదియు "మాయిష్ట ప్రకార మంగీకరించినచో మాయిష్ట ప్రకార మిష్టముగా బిల్లును తయారుజేసెద"మని దీని యర్థ మనియు ప్రభుత్వమువారు రిట్టివాదమును గావించెడి పక్షమున బాధోల్లి వలెనే ఈ రాష్ట్రమునం దలి ప్రజలుగూడ ల్యాండు రివిన్యూ చట్టమును గావించినే కాని మేము పన్నుల నొసంగమని చెప్పవలసి నయ్యవనియు, అందుచే ప్రభుత్వమువారికి రైతులకుగూడ చిక్కలు గలుగును, కావున అట్టి పేరిటిని నివారించ వలెనని పలికిరి.

పిదప సవరింపబడిన రీటిని తీర్మానము వోటుకు పెట్టబడి 43 రు అనుకూలరు, 83 రు ప్రతికూలురుతో నామోదింపబడెను. మంత్రులు మువ్వరు తటస్థులుగా నుండిరి. శ్రీ జె. కుప్పస్వామి చౌదరిగారు అనుకూలురుతో వోటుజేసిరి.

తిరుమణి కుష్ఠరోగ చికిత్సాలయము

"తిరుమణియందున్న విల్లింగ్టన్ కుష్ఠరోగ సెటిల్ మెంటు నిర్వాహకత్వమును ప్రభుత్వమువారు వెంటనే అనుమతము గావించుకొనవలసిన దనియు, అందు జేర నుద్దేశించే రోగిలకు తగినంత వసతుల నేర్పరచి, చికిత్సకు తగుపంది యువోగ్యులను నియమింపవలసినదని శిఫార్సు గావించుచున్నాడు" అని డాక్టరు మల్లయ్యగారు ఉపపాదనను గావించుచు, ఈజేతము నందు కుష్ఠచేబాధపడు రోగులసంఖ్య అత్యధికమనియు, అందు మదరాసునం దెక్కువమంది గలరనియు, ప్రభుత్వమువారు తగిన ప్రయత్నములు గావించుటచే యింగ్లండునందు కుష్ఠరోగులే లేరనియు, తిరుమణియందున్న ఆసుపత్రియందు కుష్ఠరోగులకు చాలినంత యాహార మొసంగబడుటలేదనియు, రోగులందరకును అచ్చట స్థానములులేవనియు, కాని మిషనువారు గాని, ప్రభుత్వమువారుగాని అట్టి సౌకర్యములు కలగజేయుట లేదనియు, వీరలకు ప్రయాణ సౌకర్యములు లేనేలేవనియు, విషను ఆసుపత్రియందు చికిత్సగూడ సరిగా జరుపబడుటలేదనియు, అనేకమంది రోగుల కి ఆసుపత్రియందు తావులేకుండుటవలన వారు నిరాశతో ప్రాణముల బలవంతముగ గోల్పోయిరనియు, ఆసుపత్రియందున్న రోగులయొక్క మతపూర్వకత, దేవతారాధనకై డాక్టరు విశేషము ప్రార్థనలచే నొసంగబడుచున్న విరాళము లిపుడు మిషనునిర్వాహకులచే యితరభర్తులకు వినియోగింపబడుచున్నవనియు, కుష్ఠరోగము చికిత్స చేయబడుట అసంభవముగాదని ప్రస్తుత రుజువుచేయబడినదనియు, ప్రభుత్వమువారు తిరిగి ఈ ఆసుపత్రిపై తమ యధికారము గలిగియుండి, స్వయముగ తనిఖీ చేయుచుండవలెననియు, వైద్యవిద్యార్థుల కచట కుష్ఠరోగ చికిత్సయందు శిక్షణ నొసంగవలెననియు, కుష్ఠరోగముచే బాధపడుచున్న వారికి ఆస్పత్రులందు తావులేకుండ తిరిగివెళ్లుటకు నాగరికత గలిగి యున్నామని చెప్పుకొను ఏ ప్రభుత్వముగాని నిగ్గుపడవలెనని పలికిరి.

శ్రీ అబ్దుల్ హమీద్ ఖానుగారు ఉపపాదనను బలపరచుచు చెన్నపురియందును, రాష్ట్రమునం దితర తావులను నెండరో కుష్ఠరోగులు విధుల వెంట తిరుగుచుండుటను గాంచుచున్నామనియు ఇట్టి స్థితిని తొలగింప వలయుననిన ప్రభుత్వమువారు తగినంత శ్రద్ధను వహించి ఈ సమస్యను సానుభూతితో పరిష్కరింప గడంగవలెననియు పలికిరి.

అంతట 5 గంట లగుటచే సభ ముగింపబడెను.

NOTICE.

IN THE COURT OF

SMALL CAUSES, MADRAS.

Suit No. 5655 of 1929.

N. Hemsingh Dhada—Plaintiff.

vs.

P. Venkata Chellapathy Sarma—Defendant

To.

P. Venkatachallapathy Sarma,

2nd Floor, Elavia Buildings,

Nawiwadi, Bombay

Defendant abovenam

Please take notice that the plaintiff herein has filed this suit against you for the recovery of Rs. 2000/- being the balance due in respect of the net pledge of jewels, after giving credit for the net sale proceeds of the said pledged jewels, and that the said suit is posted for hearing before H. H. the Chief Judge Court of Small Causes Madras on 14-10-29 and that you are hereby required to be present before the said court on the said date 14-10-29 at 11 a.m. at the trial of the above suit, failing which the same will be heard and decided ex parte.

By Order of H. H. the Chief Judge date 17-9-29.

M. SUNDARAM,

Counsel for Plaintiff.

28-9-29.

సాహిత్య వార్తలు

మార్చి నవల ప్రచురణ:—మద్రాసు నుండి మార్చి నవల ప్రచురణ తపాలా యిది ప్రకటించినట్లు 'నేడు' గాక 8-10-29 తేదీన మద్రాసు జనరలు పోస్టాఫీసు నందు కట్టి వేయబడును.

తిరువళ్ళీక్కేరి కృష్ణగారి నభ:—ఈ సభవారి యజమాన్యమున రేపు సాయంత్రము 4 గంటలకు తిరువళ్ళీక్కేరి లో నె 2 రు వెంట్రూపు విధియందు టి. ఎస్. రంగమూర్తి గారు గానము సత్పెదరు.

ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ సిండికేటు:—ఆంధ్ర విశ్వ విద్యాలయ సిండికేటు ఆ నెవేటుతరపున అధ్యక్షిగ కె. కోటిలింగం పంతులుగారు నుండిరి.

పి. సర్వవారాధ్యాయరావుగారు ఆంధ్ర విశ్వవిద్యాలయ నెవేటుతరపున సిండికేటు అధ్యక్షులుగ నిలచెదరు.

శారదా చట్టము:—మధుర బ్రాహ్మణేతర యువజన సమితి వారిక సభను గావించి రా. సా. హరివిహార్ శారదా గారిని, సర్. జేమ్స్ క్రిస్టో గారిని ఆధిపందించుచు నొకటి ర్యానమును, రాజభవనమున గల యా చట్టమునకు తమలను గురి నొసగవలెనని కోరుచు చురియొక తీర్మానమును గావించిరి.

మహమ్మదీయ యువజనాభివృద్ధి సంఘము:—ఈ సంఘము వారి యజమాన్యమున రేపు సాయంత్రము 6 గంటలకు నూరప్రముగలి వీధిలో అల్లాంబిహోలనందు ఎ. రామ స్వామి మొదలియార్ గారు ప్రారంభో పన్యాసము నొసగె దరు. ఖా. సా. టి. ఎం. మొయిసు ఎం. ఎల్. సి. గారధ్యక్షత వహించెదరు.

జుప్రెసుపతమున బ్రాహ్మణుల ప్రవేశము
శివగంగ, పెద్దెంబరు 30—శివగంగ బ్రాహ్మణేతరులు ఒక బహిరంగసభ నుండు సమావేశమై బ్రాహ్మణులకు ద. ఇ. లిబరల్ ఫెడరేషన్ నకు సభ్యులుగా చేర్చుకొనరాదని తీర్మానించిరి. జుప్రెసు పార్టీకి ఒక నాయకుని యొన్న కొనబడు బదులుగా 5 గురు ప్రముఖ బ్రాహ్మణేతరులను నొకసంఘము గా నేర్పరచి ఆసంఘమువారు నాయకుని కార్యములెల్ల నిర్వహించిన ఉత్తముని వీరు అభిప్రాయములు నూ చించిరి. (అ. ప్రె.)

రాకపోకలు:—ఇ. వి. రామస్వామి నాయకర్, ఎస్. కన్నప్పర్ గారు గృతనివారల రాత్రి మద్రాసు నుండి తిరుచనాపల్లి కేగిరి.

క. లె. పార్థుని ఎం. ఎల్. గారు లె. క. కేమిరన్న గారు, హరింద్రనాథపటోపాధ్యాయగారు, నేటి యుదయము నకు మద్రాసు వచ్చిరి.

శ్రీయుత దేశోద్ధారక కాశీనాథుని నాగేశ్వరరావు పంతులు గారు నిన్న రాత్రి మద్రాసు నుండి తెజనాడ కేగిరి.

రా. బ. ఎల్. గోపాలస్వామి అయ్యంగారు గతరాత్రి బెంగళూరున కేగిరి.

రైటు ఆనర బిల్ వి. ఎస్. శ్రీనివాస శాస్త్రిగారు నేటి యుదయమునకు మద్రాసు వచ్చిరి.

కావలెను

కాకినాడ ఆంధ్ర బాలరసంతు శరణాలయమున నుండు 14 వ నమరే. అందముగానుండు బ్రాహ్మణ బాలరసంతుకు 25 వ నమరేను బి. ఏ. ప్యాకుచేసి వువ్వోగమునందు బ్రాహ్మణులకు కొనబడును. వివాహము తలచుండి ఇష్టము మీద జరుగదును. బుద్ధువారు కార్యదర్శిగారికి వ్రాసి వివరము తెలుసుకొనవచ్చును.

ఒక (తెలుగు) పిల్ల చదువరి. 15 సం॥ వయసు అంద ముగావున్నది. డిజి రియక్ యా పిల్లకు ఒక బ్రాహ్మణేతర ముందు వివాహమునకు నలయును. వలయువారు కార్యదర్శి గారికి వ్రాసి వివరము తెలుసుకొనవచ్చును.

శ్రీ అప్పారామయ్య, కార్యదర్శి.

బ్రాహ్మణేతర ఫెడరేషను

వర్షాలులు చురుకుగా జరుగుచున్నవి

నెల్లూరు, పెద్దెంబరు 30—బ్రాహ్మణేతర ఫెడరేషను ఆహ్వాన సంఘాధ్యక్షులగు, బి. రామచంద్రారెడ్డి, యం. ఎల్. సి. గారు యా క్రింది ప్రకటన పంపుచున్నారు.

రాష్ట్రమునం దెల్ల వొట్టనుండి మూడు 1500 ప్రతినిధులు సమావేశమునకు వచ్చెదరని నేను తెలుచుచున్నాను. ప్రతినిధులు ను తమిళనాడునుండియు ఉత్తర సర్కారులనుండియు, నాకు వచ్చు లేఖలను బట్టి చూడ సమావేశము వట్ల ప్రజలయందు చాలా ఉత్సాహమున్నట్లు తెలియచున్నది. దత్తమండల మువారునూ ఉత్సాహముతో యితర మండలములకు తగ్గిపో లేదు. ఇప్పటివరకు 700 ప్రతినిధుల టిక్కెటు ఆయామండల ములకు పంపబడినవి. మ్యూనిసిపలు పాఠశాల భవనములును, వి. ఆర్. కాలేజీ భవనమును, తదితర భవనములను ప్రతినిధులు బస చేయుటకు ఆహ్వాన సంఘమువారు ఏర్పరచియున్నారు. ఆంధ్రులకును, తమిళుకును వేరువేరు భోజన శాలలు ఏర్పరచి యున్నాము.

ఒక సాంఘిక మహాసభ జరుపుటకు ఏర్పాటులు జరుగు చున్నవి. ఈ సభ అక్టోబరు 6 వ తేదీన ఉదయం 8 గంట మొదలు 11 గంటలవరకు జరుగును. మద్రాసు కార్పొరేషను అధ్యక్షులగు ఏ. రామస్వామి మొదలియార్ గారు యా సభాధ్యక్షత వహించెదరు. ఖాకాబహూర్ జనాభామహమ్మద్ యాహియా లీ గారు యా సభాఅధ్యక్ష సంఘాధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనబడిరి.

ఫెడరేషన్ కార్యక్రమము అక్టోబరు 5 వ తేదీన 1 గంట మొదలు సాయంత్రము 4-30 గంటలవరకు సమావేశము. 4-30 గంట మొదలు 6-30 గంటలవరకు విషయ నిర్ణయసభ రాత్రి 7 గంటలకు ఉపరంభం.

అక్టోబరు 6 వ తేదీన 8 గంట మొదలు 11 గంటలవరకు బ్రాహ్మణేతర సాంఘిక మహాసభ మధ్యాహ్నము 4-30 గంట మొదలు 6-30 గంటలవరకు ఫెడరేషను సమావేశము. శ్రీ ప్రతినిధులకు ప్రత్యేకముగా ఏర్పాటు చేయబడినవి. శ్రీ. ప్రె.

నెల్లూరు మునిసిపల్ యెన్నికలు

నాబుపేట మొదటి వార్డుకు శ్రీయుత నాతావెంకట నరసింహులు తెట్టిగారు యెన్నుకొనినట్లు రిటర్నింగు ఆఫీసు గారు ప్రకటించిరి.

7-వార్డు అతిథిలో అగ్రహారం

శ్రీయుత పురిగండ్ల ఆదినారాయణయ్యార్ బి. ఎ. బి. యల్ గారు యెన్నుకొనినట్లు ప్రకంచిరి.

కొటా ఆదిశేషయ్య

హిందూ న్యాయశాస్త్ర సంస్కరణ

శ్రీల విషయము

మైసూరు ప్రభుత్వ ప్రకటనము

1929 సంవత్సరమున మైసూరు ప్రభుత్వమువారిచే మై సూరు సంస్థానమున న్యాయసానములందు అమలులోనున్న హిందూ న్యాయశాస్త్రమునందు స్త్రీలస్థితిగతుల యభివృద్ధిని గురించి విచారించి శిఫార్సులను గావించుటకొక విచారణ సంఘము నియమింపబడెను.

పై విషయమునకు సంబంధించిన విషయములన్నిటిని గురించియు, ఇటీవల నీవిషయమున బ్రిటిషు ఇండియాలో గా వింపబడిన చట్టములగురించియు, యోచించి ప్రస్తుతన్యాయ శాస్త్రమునం దెట్టిమార్పులు చేయవలెనో శిఫార్సులు గావించుట కును ఒకచిత్తుపట్టమును, తయారు చేయుటకును ఈ సంఘము నియమింపబడెను.

ప్రస్తుత న్యాయశాస్త్రమునందు స్త్రీలకు గలస్థితిగతు లను తెలిసికొని వారియభివృద్ధి కొరకు తగిన మార్పలను గావించుటయే యా సంఘమువారి కర్తవ్యము.

మనోవృత్తి, దాయభాగము, వారసత్వము, శ్రీగనము, వారసత్వప్రతిష్టెని స్త్రీలకు గలహక్కులు మున్నగు ముఖ్య విషయములను గురించి యా సంఘమువారు బాగుగ యోచించి సంఘ సంస్కరణ యభిప్రాయములను దెలిసికొనుటకు ప్రశ్నా పత్రని తయారుచేసి ప్రకటించిరి. ఈ సంఘమువారి విచారణకు తోడ్పడుటకు వివిధప్రజలను తమ యభిప్రాయములను నూచించి వచ్చును. ఈ సంఘమువారిచే ప్రకటించబడిన ప్రశ్నలకు ఉత్తరములను 1930 సంవత్సరము జనవరి మాసంతెనులో గా మైసూరు హిందూ లా రిఫారం సంఘ కార్యదర్శి, బెంగళూరు అను చిరునామాకు పంపవలయును.

ప్రశ్నాపత్ర నకలు పై చిరునామాకు పొందిన పంప బడును.

పంజాబులో కాంగ్రెస్ వాదులకు కఠినశిక్షలు

అమృత్ సరము, పెద్దెంబరు 30:—ఈ రోజు జిల్లామేజిస్ట్రేటు బ్రాడ్ ఫర్డు గారు 124 పెక్కును క్రింద ముగ్గురు ముద్దా యిలకు శిక్ష విధించినప్పుడు కోర్టులో, ఆమరము ప్రజలచే కిబకిట లాడుచుండెను. రాష్ట్రీయ భిలాఫతు సంఘాధ్యక్షుడు, స్థానిక కాంగ్రెస్ కమిటీ అధ్యక్షుడును అను గానీ అబ్దుల్ రహమాన్ గారికి రెండేండ్లకఠింశిక్ష, 200 రూపాయలు జరిమానా విధింపబడెను. జరిమానా చెల్లించనిచో 6 నెలలు కఠిన శిక్ష ననుభవించవలెను. హాకిచమ్ సికందర్ భిబార్, అజిత్ సింగు గా ర ల కు 18 మా న ము లు క ఠి న శిక్ష 100 రూపాయలు జరిమానా విధింపబడెను. అజిత్ సింగుగారు నవజీవన భారతసంఘ కార్యదర్శి. పంజాబు ప్రభుత్వమువారు అంగీకరించిన ప్రత్యేకతరగతి ఖైదీలుగా పరిగణింప బడ వలెనని మేజిస్ట్రేటు చెప్పెను. కోర్టులో 'విప్లవము విరస్థాయిగా నుండుగాక, సామ్రాజ్య భావమునకు నాశము గలుగుగాక' యని యెడతెగక కేకలు వేయబడెను. తుట్టుకుదకు పోలీసులు కోర్టులోను భాళిచేసిరి. ఖైదీలు స్థానిక చరసాలకు గాంపొ బడిరి. (అ. ప్రెన్.)

వాతావరణ ప్రితి

1929 సం॥ అక్టోబరు 1-వ తేదీ మంగళవారము

ముఖ్యజిల్లాలు	అక్టోబరు 1-వ తేదీన ఉత్తరము	అక్టోబరు 1-వ తేదీన ఉత్తరము	అక్టోబరు 1-వ తేదీన ఉత్తరము	అక్టోబరు 1-వ తేదీన ఉత్తరము	సాధారణముగ సంవత్సరమునకు పరిమితి
గోపాల్ పూర్	89	78	...	0	- 0.2
విశాఖపట్టణము	88	79	...	0	+ 0.1
కాకినాడ	89	77	...	0	+ 0.1
మచిలీపట్టణము	83	75	0.7	0.7	- 0.5
కర్నూలు	85	70	1.7	1.7	- 1.5
బళ్లారి	86	73	+	0	- 0.2
అనంతపుర్	0.4	0.4	- 0.1
కడప	86	73	0.3	0.3	- 0.1
నెల్లూరు	82	75	0.1	0.1	- 0.
మద్రాసు	86	76	...	0	- 0.3
కడపూరు	89	75	...	0	+ 0.2
నెల్లూరు	88	71	0.1	0.1	- 0.1
నీలము	87	71	0.9	0.9	- 0.7
కోయంబత్తూరు	83	68	0.1	0.1	+ 0.
తిరుచనాపల్లి	88	72	1.3	1.3	- 1.1
నాగపట్టణము	85	73	0.7	0.7	+ 0.6
మధుర	85	73	+	0	- 0.2
పొంబల్	84	73	1.3	1.3	- 1.2
పాలంకోట	0.5	0.5	+ 0.4
తిరువేంగడము	78	72	1.6	1.6	+ 1.4
కొచ్చిక్	82	71	0.5	0.5	+ 0.3
కాలికట్టు	87	73	0.1	0.1	+ 0.2
మంగుళూరు	85	72	0.7	0.7	+ 0.4
బెంగళూరు	80	66	...	0	- 0.3
మెర్కాత	72	62	...	0	+ 0.3
కొడైకనాల్	59	52	0.3	0.3	- 0.1
మనూర్	70	56	+	0	-

సర్కారులు:—మచిలీపట్టణములో 0.7" వర్షించెను ముబ్బుగాయున్నది. మచిలీపట్టణములో పగటివేడిమి 8 డిగ్రీల తక్కువ.

డక్క:—కర్నూలులో 1.7" అనంతపురంలో 0.4 కడపలో 0.3" వర్షించెను. కర్నూలులో ముబ్బుగాయున్నది పగటివేడిమి 5 మొదలు 8 డిగ్రీలు తక్కువ.

కర్నాటకము:—నెల్లూరులో 0.1" వర్షించెను. మద్రాసులో 7, నెల్లూరులో 12 డిగ్రీలు పగటివేడిమి తక్కువ.

పి. ఆర్. చిదంబర అయ్యర్, పరిశోధనావాతావరణశాస్త్రజ్ఞుడు.

కాళప్పన్

మద్రాసు కార్పొరేషన్-లాంపుపోస్టుల ప్రకటనకు

ఒక్కరే గుర్తదారుడు.

చిత్రమైన పోస్టరులు, ఎనామెల్ పోర్ట్రలు, నావల్ ఎలెక్ట్రిక్ ఇల్యూమినేషన్లు
పోర్ట్రలు వగైరాలు చక్కగా ప్రదర్శింపబడును.

15 రెడ్డి రామన్ వీధి, బార్డిచాను, మద్రాసు.

మీరటు కుట్ర కేసు

ముద్దాయిల ప్రకటన

తిరిగి నిరశనవ్రతము బూనుటకు అధికారము

మీరటు, సెప్టెంబరు 30:-నేడు కుట్ర కేసు విచారణ ప్రారంభమనందు హాజరుగారు 25 గురు ముద్దాయిల తరపున మేజిస్ట్రేటుగారిద్వారా పత్రాలకు యాదినవ ప్రకటన అందజేసిరి. లక్ష్మీ లో ఆఖరి భారత కాంగ్రెసు సంఘసభయందు ఏకగ్రీవముగ అంగీకరింపబడిన తీర్మానము మాకు పండిత జనహరి లాల్ గారిద్వారా అందజేయ బడుటచే ఏ వ దినమున మేము నిరశన వ్రతము మానుకొనుచున్నాము. చిట్టచివరకు ప్రభుత్వమువారు కొన్ని సౌకర్యములను జూపిరి నియు మా కోర్కెలన్నింటిని ప్రభుత్వమువారిచే సంగీకరింపజేయుటకు నాయకులు నిరంతరము పాటుబడుచున్నారనియు మాకు నమ్మకముగ తెలియజేయబడెను. ఈ యత్నములన్నియు ఫలించుటకు కొంతకాలము పట్టునని మేము యంగదుము. భగతుశింగు, నత్తుగార్లు చాలప్రమాదావస్థ యందున్నారను విషయము మేము మరునవలము. వెంటనే రాజకీయ నిర్బంధితుల స్థితిగతులగుర్చి పరిష్కారము గాకున్నచో మరియిద్దరు పీరులు బలికావలసివచ్చును. అందుచే ఆ. భా. కా. సంఘము తీర్మానముద్వారా మాకు నమ్మకము గలిగించినందున మేము యిప్పుడు నిరశనవ్రతము వదలుకొన్నాను. మేముకొరిన న్యాయమంతులకు ప్రజాభిప్రాయముచే బలపరచబడిన వాటికి ప్రభుత్వమువారు మాకు ఒసంగకన్నచో తిరిగి అట్టి చర్యకు గడంబుటకు సంసిద్ధులమై యున్నాము"

ముజఫర్, స్పాట్లు, ఘాటి, మిరాజ్ కర్, అధికారి, ఉస్మాని, తెంగిగార్లు ఏదైన ముద్దాయిలు నిరసనముగ నుండుటచే నేడు రాజాలకపోయిరి.

ఫలహారాంతరము లాంగుళర్ల జేమ్సుగారు సిస్టాగారికి జనాబుగ డైరెక్టువాదిగారు సంతకము చేసిన అర్జీ దాఖలుచేసిరి. గురువారమునాడు సాయంకాలము కోర్టుయోచనయందు బొంబాయి కర్మకారు సంఘాధ్యక్షులగు రణదేవుగారు పోలీసు ఉత్తరపు నుల్ల ఘించినందునకు ఆశ్చర్యచేయబడినట్లు ఏడువందల మంది ప్రజలచే ముద్దాయిలను ప్రోత్సహించినట్లు ఆవిషయము లన్నియు అర్జీయందు తెలియజేయబడెను. సిస్టాగారు కుక్ వారమునాడు దాఖలుచేసిన అర్జీయందలి విషయము లబధములనిరి. సిస్టాగారి అర్జీ ప్రకటించవద్దని మేజిస్ట్రేటుగారు ఉత్తరపు జేసినను హిందూస్థాన్ టైమ్స్ పత్రికయందు ప్రకటించబడెను. శ్రీప్రెసుద్వారా అమృతబజారు పత్రికయందు ప్రకటించబడెనని నూచించిరి. తన అర్జీ ప్రకటించబడినందుకు తనకు విచారణ లేకపోయినను యిట్టి అర్జీ లేవియు ప్రకటించరాదని ఉత్తరపు జేయవలెనని సిస్టాగారు కోరిరి. ఈ అర్జీలగుర్చి రేపు విచారించుననియు, యిలావుగ అర్జీలను ప్రకటింపరాదనియు మేజిస్ట్రేటుగారు జెప్పిరి.

నేడు ముహురు 8 గురు ప్రాసీక్యూషను సాక్షులు విచారించబడిరి. కోర్టునాటికి ముగిసెను. (అ. ప్రె.)

విదేశ విమానవ్రతపాలా:-విదేశములనుండి మనదేశమునకు విమానమువై వచ్చు తపాలా బస్సాలో పెనుగాలిపినుట వలన గత శనివారమునాటికి కరాచీ చేరజాలకపోయెను. ఇక ముందు ఎప్పుడు జేరనో తెలియజేయబడెను.

మీరటు నిరాహార వ్రతము

ముగియుట

కాంగ్రెసు తీర్మానమును ముద్దాయిలు శిరసావహించిరి

లాల్ గారిధరలాలుగారి ప్రకటన

మీరటు, సెప్టెంబరు 30:-ఆ. భా. కాంగ్రెసు సంఘమువారు ఏకగ్రీవముగ తీర్మానించినందున, భారతదేశీయ మహాసభ కార్యదర్శి తంతివార్తనంపుటచేతన, డి. పి. సిస్టాగారుగూడ కోరినందున మీరటుకుట్ర కేసు ముద్దాయిలు 28 గురును నిన్నరాత్రినుండి నిరాహారవ్రతము మానిరి. నిరశనవ్రతము ఆత్మవసరసభ జరిపి కాంగ్రెసు సంఘము ఫలహార అనుసరింపవలెనని అధికనాఖ్యాకులు నిశ్చయించిరి. "నిరశనవ్రతము నిలిపివేసి తివి త్వరలో ప్రకటనసంపెదము" అని నిబంధనగారు సిస్టాగారికి తంతివార్తనంపిరి. 28 వ తేదీ ఉదయం కొందరుబైటి లకు బలవంతముగ ఆహారమిడిరి.

గిరిధరలాలుగారి ప్రకటన

జిల్లీ, సెప్టెంబరు 29:-సిస్టాగారు తంతివార్తనంపుట లక్ష్మీకవలీయించిన లాల్ గారిధరలాలుగారు యిట్లు తెలుపుచున్నారు:-మీరటు కుట్ర కేసు ముద్దాయిల నిరశనవ్రతము ముగిసినది. నిన్న సాయంకాలము ముద్దాయిలు కోర్టునుండి తిరిగి వచ్చిన పిదప కొందరు ముద్దాయిలకు బలవంతముగ ఆహారమిడవలచితిమని అధికారులు చెలిపిరి. కాని మజిలీ, ఘాటి, మిరాజ్ కర్ గార్లు చాలభాధగమందున అట్లుచేయ పిలువడగు. అందుచే ఇరువురికీమాత్రము సాయంకాలము బలవంతముగ ఆహారము చొప్పించిరి. రాత్రి 10 గ పండిత జనహరిలాలుగారి తంతివార్తను జెయిండు ముద్దాయిలకొసంగెను. కాంగ్రెసు తీర్మానము ననుసరించి వారు నిరాహారదీక్ష మానవలెనని జనహరిలాలుగారు కోరిరి. దీక్షావ్యవస్థలు సిస్టాగారు లక్ష్మీకవలీయించుట అట్లే తంతివార్తనంపిరి. వాణివట్లు ప్రోత్సహించవలెనని నాకొక తంతి నంపిరి. అంతరాత్రియైనను ముద్దాయి కోరినచో అప్పుడే భోజనపు యెర్పాటుజేయుదునని జెయిలరకెక. కొందరు ముద్దాయిలు నిద్రబోవుచున్నందున అట్లంగీకరించుట పిలువకపోయెను. ఉదయాన ముద్దాయిలందరు 7 గంటలకు సభచేసి చాలసేపుచర్చించి నిరాహారదీక్ష నిలిపివేయుటకు యెర్పాటువంది సమ్మతులపై తీర్మానించిరి. ఆ విషయము జనహరిలాలుగారికి తంతివార్తనంపిరి. రేపుకోర్టులో నీ విషయమై ప్రకటన గావించెదరు. ముజఫర్, స్పాట్లు, ఘాటి, మిరాజ్ కర్, అధికారు, ఉస్మాని, తెంగిగార్లు, మిరాజ్ కర్ గారు స్పాట్లుగారు యింకను నిరసముగ నున్నారు. నిన్నను బలవంతపెట్టుబడినవారు ఆకోగ్యమును బడయుచున్నారు."

నిరశనవ్రతము నిలిపివేయుటకు గుర్చి గిరిధరలాలుగారిని ప్రశ్నింపగా తమ ఆభిప్రాయమును యిట్లు జెప్పిరి:-కాంగ్రెసు తీర్మానము చాల సంగీకరముగ నున్నది. కావున వాకేమియు సంతృప్తికరముగ లేదు. ప్రభుత్వమువారి జబాబుబట్టిగూడ నిలిపివేయుటకు తన కారణము లగుపడవు. ముద్దాయిలు కాంగ్రెసు యొడ భక్తిగలవారగుటచేతన పండిత జనహరిలాలు మోతీలాల్ నెహ్రూగార్లు మాట కాదనలేకను వ్రతము మానిరి. ప్రభుత్వమువారు చిట్టచివరకు అంగీకరించినవి యింకను అమలు జరుగ నలసియున్నది. ప్రభుత్వమువారు ముద్దాయిలకు తెలిపిన నాని

కన్న యెక్కువ యేమియు చేయకున్నచో, ముద్దాయిలను నిరశనవ్రతము మానవలెనని కోరుటలా కాంగ్రెసు ప్రశ్నార్థిం చెననియే నాయభిప్రాయము. ప్రభుత్వమువారి పనిలో పడనట్లే యగును" (శ్రీ ప్రె.)

ముద్దాయి తల్లి భార్య ఉపవాసము

మీరటు ముద్దాయి కోరికలాల గోఘగారి చిల్లియు భార్యయు గోఘగారి నిరాహార వ్రతవార్త వచ్చినప్పటినుండియు కలకత్తాలో స్వగృహమును ఉపవాస వ్రతము ప్రారంభించిరి. హిందూధర్మము ప్రకారము కుమారుడుగాని భర్తకాని భుజింపవలెకాలము తల్లియు, భార్యయు, భుజింపరాదని ఆచారముగలచే వారట్లు జేసిరట! తల్లి 60 వత్సరముల వృద్ధురాలు. (అ. ప్రె.)

సతీన్ సేను కేసువిచారణ

ముద్దాయిని మినహాయించవలెనని దరఖాస్తు

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:-రేపు కలకత్తా ఫోఫ్రె సిడెన్స్ మేజిస్ట్రేటుయెదుట విచారణకు రానున్న కేసుసంగు ములో ప్రతివాది స్టీవరన్ బి. సి. ఘట్టగారు సతీన్ సేనును మినహాయించవలసినదని కోరుచు దరఖాస్తుపెట్టెను. బాల్ గాత్ చెరసాలలో దేవేంద్రనాథ్ తుగ్తగారు సతీన్ సేనుకు ఉపచారములు చేయుచున్నారు. వేడిస్ట్రేటు ప్రతివాదిదరఖాస్తు మంజూరుచేసి యీవర్తమానుమకు బారిసాత్ మేజిస్ట్రేటుకు తెలియజేసెను. (శ్రీ ప్రె.)

త్వరపడుడు! కొలది ప్రతులేగలవు!

ఇకను మోసములకు భయపడ నక్కరలేదు

మతివంచన దీపిక.

డెమ్మి 250 పేజీలు, 16 చిత్రపటములు 120 విధములగు విషయములు నిండియున్నది. రూ 1-4-0 పోస్టు ఇచ్చు ప్రత్యేకము.

ప్రపంచవంశముల మాయాజాలము తెలుపునట్టి యిట్టి గ్రంథ విడివర కాంధమున వెలువడి యుండలేదు. క్రొత్త క్రొత్త విధములగు వంశము విస్తరించుచున్నవి. వ్యాపారము, వ్యవసాయము, ఉద్యోగము, న్యాయస్థానము, దేవాలయము, విద్య, వైద్యము, మాంత్రికము, జ్యోతిషము, సోదె, నైలు, స్త్రీయరు, ఇది యది యననెల ఎప్పుట బాచినను మోసచింత ప్రబలి యున్నది. నిర్వంతుల లిట్టి మోసములకు లోనై పరిపించుచున్నారు. ఇట్టివారి మోసముల యొక్క రహస్యములను ఇందు చక్కగ విశ్లేషించబడియున్నది. దీని చదువుటవలన నిర్వంతులగు వంశములకు లోబడక తప్పించుకొనవచ్చును.

చిరునామా:-అనందబోధిని ఆఫీసు, 6, వెంకటేశ్వరస్వామి వీధి, మద్రాసు.

చెన్నై ప్రతినిధి శాసనసభ ప్రశ్నోత్తరములు

80-9-29 తేదీ సమావేశమున యీ క్రింది ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను

కల్లు దుకాణముల పాటలు నిరోధింపబడుట

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు

ప్రశ్న:- బీదానీలో రావోపు కల్లు దుకాణములకు పాటలు కాలితయ్యవలెను నిరోధింపబడుటయును, నిషేధ ప్రచారము గావించబడుటయును, ప్రభుత్వమువారిచే నియమింపబడిన నిషేధ ప్రచార సంఘములచే నిర్వహింపబడుటకు ప్రభుత్వము గమనించెదరా? లేనిచో, యితర అనుభవకార సంఘములచేతనయినను నిర్వహింపబడుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రోత్సాహ మొసగెదరా?

ప్రచారములో నిరోధము (సికెటింగు) చేర్చబడలేదు.

కాశీరత్నరావుగారు.

ప్రశ్న:- పాటలు పాడవలదని బోధించుట యీ ప్రచారములో చేర్చబడియున్నదా?

జ:—త్రాగుదలను ప్రజలను బోధించుటకు మాత్రమే యీ ప్రచార ముద్దేశింపబడినది.

బహిర అహమ్మదుగారు

ప్రశ్న:- పాటలు పాడవలదని బోధించుటకు ప్రభుత్వమువారు ప్రచారములకు తర్రపు గావించెదరా?

జ:—లేదు. కల్లు త్రాగుటకును కల్లు దుకాణముల పాటలకును భేదమున్నదని నేనిదివరకే చెప్పితిని.

సారాదుకాణములు పండుగదినములలో

మూయబడుట

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:- వీ. కాకినాడ, రాజమండ్రి, మున్నగు స్థలములలో సారాదుకాణములు కొన్ని పండుగదినములలో మూయబడవలసినదిగా తూర్పుగోదావరి జిల్లా కలెక్టరుచే జారీచేయబడిన యీ తీర్మానము, పిమ్మట రద్దుచేయబడెదరా?

(బి) అట్లుచో, యెప్పుడు, ఏకారణములకు?

(సి) సదరు ఉత్తరువులో నన్ను ప్రకారము దుకాణము లిప్పుడు మూయబడవలసినదిగా కారణమేమి?

(డి) అన్ని స్థలములలోను సారా, కల్లు దుకాణములు మూడవ, మూడున్నదియ, పండుగ దినములలో మూయబడుటకు ప్రభుత్వమువారి నిబంధన విధింపబడియున్నదా? లేనిచో ఎందుచేత?

జ:—(ఏ) (బి) (సి) ప్రభుత్వము వారికిరహస్యము గోరి ఉన్నది.

(డి) అవసరమగునపుడు పండుగదినములలోను యితర దినములలోను దుకాణములు మూయబడుటకు నిబంధన లొప్పు కొనుచున్నది.

మద్యనిషేధ ప్రచారసంఘములు

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు

ప్రశ్న:- (ఏ) మద్యనిషేధ ప్రచారమున కింతవరకు యేర్పాటు చేయబడిన జిల్లా సంఘములెన్ని? (బి) అట్టి ప్రతి సంఘమున కెంతమొత్తము మంజూరు చేయబడినది. (సి) ప్రస్తుత సంఘము లేనయినను ద్రవ్య సహాయమును కోరినవా? (డి) అట్టి ప్రతిసంఘమున కేమి సహాయమొసగబడెను? (ఇ) అట్టి సంఘముల కేమున వరతులు విధింపబడెనా?

జ:—(ఏ) అట్టి జిల్లాకొకటి.

(బి) ఇంతవరకేమియు మంజూరు కాబడలేదు.

(సి) అవును.

(డి) (ఇ) కొత్తగా యేర్పాటుచేయబడిన జిల్లాసంఘములచే పని నిర్వహింపబడుటకు ప్రచారబోర్డువారు తీర్మానించినది. కాబట్టి వారికి ద్రవ్యసహాయ మొసగబడజాలదు.

రాజకీయనిర్బంధితులకు జూపబడు ఆదరణ

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:- (ఏ) రాజకీయవైదిలకును దుర్మితకరముకానట్టి నేరములను గావించిన వైదిలకును ఆదరణయందు భేదమేమైన బాపబడుచున్నదా?

(బి) ఆదరణజూపుటలో వైదియొక్క మర్యాదపదవి, స్థానము, గురువు, పాటింపబడుచున్నదా?

(సి) రాజకీయవైదిలకును దుర్మితకరముకానట్టి నేరములను గావించిన వైదిలకును ప్రత్యేకాదరణ జూపబడుటకు ప్రభుత్వమువారు దుద్దేశించియున్నారా లేనిచో, ఎందుచేత?

జ:—(ఏ) లేదు. (బి) జైలుఅధికారులు కోర్టులచే విధింపబడు తీర్పులను అనుసరింతురు. ఒక విధమున తీర్పులు చెప్పబడిన వైదిలవిషయమున నెట్టి భేదమును పాటింపరు. విశిష్టము విధింపబడిన ప్రత్యేక వైదికాక ప్రత్యేక డివిజను యేర్పాటు చేయబడియున్నది. ఈ ప్రత్యేక డివిజను వైదిలకు కొన్ని ప్రాకర్యము లొసగబడెను.

(సి) ప్రత్యేక డివిజను వైదిలకు సంబంధించిన నిబంధనలను సవరించు విషయము ప్రభుత్వమువారిచే విచారింపబడుచున్నది.

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:- అవినీతికరముగ నేరములను గావించిన వైదిలకును గావించిన వైదిలకును భేదము జూపబడు విషయమును ప్రభుత్వమువారు విచారింపచున్నారా?

జ:—ఆ విషయ విషయము ప్రభుత్వమువారి విచారణలోనున్నది.

గ్రంథాలయములకు గ్రాంటులు

కె. వి. ఆర్. స్వామిగారు

ప్రశ్న:- (ఏ) ఈ రాష్ట్రములో గల గ్రంథాలయముల సంఖ్య, పేర్లు స్థలములను వివరించెదరా?

(బి) గత 15 సంవత్సరములలో ప్రతిసంవత్సరమునందును యీ గ్రంథాలయములకు గ్రాంటు చేయబడిన మొత్తమెంత?

(సి) వివిధ గ్రంథాలయములకును గ్రాంటులను ప్రత్యేకించు ఉద్దేశ్యము లేక ఉద్దేశ్యములు యెవరు?

(డి) ఈ గ్రాంటులను ప్రత్యేకించుటలో అనుసరింపబడు నియమము లెవవి?

జ:—(ఏ) 1927-28 సం॥ పబ్లిక్ ఇన్స్ట్రక్షన్ రిపోర్టు 2 వ సంపుటము 126 పుటయందు గల పట్టికను స్టాటిస్టిక్సు (87) చూడండి. విద్యాలయములకు సంబంధించిన గ్రంథాలయముల వివరములు యీ రిపోర్టులో గలవు. ఇతర గ్రంథాలయముల వివరములను ప్రభుత్వమువారు సంపాదించలేదు.

(బి) పబ్లిక్ గ్రంథాలయముల నిమిత్తము స్థానికసంఘములకును ప్రైవేటుసంఘములకును గ్రాంటుల నొసగు పద్ధతి 1921 లో ప్రవేశ పెట్టబడినది. ఇందునిమిత్తము గ్రామ పంచాయితీలకు గ్రాంటులు 1925-26 నుండి యొసగబడుచున్నవి. ఇంతవరకు చెల్లించబడిన మొత్తము యీదిగున వివరింపబడినవి.

Table with 3 columns: సంవత్సరములు, స్థానికసంఘములకును ప్రైవేటు సంఘములకును పంచాయతీలకు, గ్రామములకు. Rows: 1921-22, 1923-24, 1925-26, 1926-27, 1927-28, 1928-29.

(సి) స్థానికసంఘములకును, ప్రైవేటు సంఘములకును గ్రాంటులు పబ్లిక్ ఇన్స్ట్రక్షన్ డైరెక్టరు సిఫార్సు మీదను, గ్రామపంచాయతీలకు గ్రాంటులు ఆయా జిల్లాకలెక్టరుల సిఫార్సు మీదను, ప్రభుత్వమువారిచే పంపివెట్టబడును.

(డి) సభయెదుట పెట్టబడిన జి. ఓ. నెం. 889 (విద్య) తేది 23-4-26, జి. ఓ. నెం. 1558 (విద్య) తేది 22-7-29, వీనిని గమనించండి.

ఎం. ఎన్. ఎం. రైల్వేకంపెనీకి మునిసిపల్ సంఘములు చెల్లించవలసిన వడ్డీల మొత్తము

సి. రామసోమయాజులగారు

ప్రశ్న:- (ఏ) 15-8-29 తేది జి. ఓ. (సెను నెం॥ 1258 ఎం. ఎం. కు అనుబంధింపబడిన 14-2-29 తేది నెం॥ 8672-2/ ఎం. ప్రకటనగూర్చి కాకినాడ మునిసిపల్సంఘము వారు ప్రభుత్వమువారి కేదయినవిన్నపము గావించిరా?

(బి) పూర్వపు ప్రకటనలోగల లోపములను, ప్రస్తుత ప్రకటనలో అంతకుపూర్వము వనూలుకాబడిన మొత్తముల స్పష్టముగా నిరూపింపబడక పోవుటవలనను, అనేక మునిసిపల్ లిటిటరులకు కష్టమునుబట్టి, ఏకాజులో చెప్పబడిన ప్రకటనకు పూర్వము వనూలుచేయబడిన మొత్తములు రైల్వేకంపెనీకి చెల్లింపబడజాలవని మరియొక ప్రకటన గావించవలసినదిగా ప్రభుత్వమువారు ఇండియా ప్రభుత్వము వారికి విన్నపము గావించెదరా?

(సి) కాకినాడ మునిసిపల్సంఘమువారు సదరు ప్రకటనకుపూర్వము వనూలుచేసిన మొత్తముయొక్క గ్రాంటుకొరకు ప్రభుత్వమువారికి విన్నపము గావించిరా?

(డి) ప్రభుత్వమువారు సదరు గ్రాంటును చేయదలచియున్నారా?

జ:—(ఏ) అవును. (బి) ఇండియా ప్రభుత్వమువారికి విన్నపము గావించవలసియున్నది. వారి అర్థముల నిరీక్షింపబడుచున్నవి. (సి) అవును. (డి) అట్టి గ్రాంటు చేయబడజాలదు.

దేశీయవైద్యుల రిజిస్ట్రేషను

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు.

ప్రశ్న:- (ఏ) దేశీయవైద్యులను రిజిస్ట్రేషను గావించు విషయము విచారింపబడినదా? (బి) అట్లయినచో, ప్రభుత్వము వారు గావించిన తీర్మానములెవవి? (సి) అందుపై ప్రభుత్వము వారిమార్పు దీసికోవలసియున్నదా?

జ:—(ఏ) గవర్నమెంటు దేశీయవైద్య పాఠశాల యొక్క పట్టభద్రులను రిజిస్ట్రేషను గావించువిషయము విచారింపబడినది. (బి) (సి) దేశీయవైద్యులకొరకొక

ప్రత్యేక రిజిస్ట్రేషను చట్టము ఆవసరము లేదని తీర్మానించబడినది.

దేశీయ వైద్యశాలలకు సహాయము

జి. హరిసర్వోత్తమరావుగారు.

ప్రశ్న:- (ఏ) ఆయుర్వేద, యూనానీ, సిద్ధ, బౌద్ధధర్మముల సహాయముకొరకు ఎన్ని దరఖాస్తులు చేరియున్నవి.

(బి) ఎన్ని దరఖాస్తులు విచారింపబడెను? (సి) ఇంతవరకెంత మొత్తము సహాయ మొసగబడెను. (డి) దేశీయవైద్య విద్యాలయములకు సహాయమొసగువిషయము ప్రభుత్వమువారిచే విచారింపబడుచున్నదా.

జ:—(ఏ) ఆయుర్వేద వైద్యులనుండి రెండు దరఖాస్తులును సిద్ధ వైద్యులనుండి యొక దరఖాస్తును చేరియున్నవి.

(బి) (సి) అవి ప్రభుత్వమువారిచే విచారింపబడుచున్నవి. (డి) రికార్డుల కాబడిన దేశీయవైద్య విద్యాలయములకు గ్రాంటుకొరకు వచ్చుదరఖాస్తులను 1930-31 బడ్జెట్టుసందర్భమున విచారించుటకు ప్రభుత్వమువారు నిశ్చయించినది.

దర్బంగా సంస్థానముందు నీటివనతికిగాను

మహారాజాధిరాజ దర్బంగాగారు 2 లక్షల రూపాయలొసంగి రాంచి, సెప్టెంబరు 30:—దర్బంగా సంస్థానముందు నీటి వనతులు కల్పించుటకుగాను మహారాజాధిరాజ దర్బంగాగారు బీహార్ గవర్నరుగారి వశమున 2 లక్షల రూపాయలొసంగెదరని తెలిపియున్నారు. నీటి యంత్రాలయములు స్థాపించుటకు వలయు ధనము పోష మిగులు ధనము దర్బంగా సంస్థానముందు నొక కళాశాల స్థాపించుటకు ఉపయోగింపబడవలెనని వీరు గవర్నరుగారిని కోరిరి. (ఆ. ప్రె.)

రాజప్రతినిధి ఇర్విన్ ప్రభువుగారి వర్యటనక్రమము

సిద్ధా, సెప్టెంబరు 30:—రాజప్రతినిధి ఇర్విన్ ప్రభువుగారును ఇర్విన్ ప్రభువుగారును ఆగ్స్ట 27 వ తేదీన డిల్లీకివిచ్చేయుదురు. వీరునవంబరు 15 వ తేదీవరకు డిల్లీయందుండి వీరవ శివకాలపర్యటనను ప్రారంభించెదరు. రాజప్రతినిధి ఇర్విన్ ప్రభువుగారు నవంబరు 18 వ తేదీన సాంగ్లీ సంస్థానమునకును కొలాహాపూరు, 19 వ తేదీనవంబరు 22 పీఠాగా, 23 నవంబరు మొదలు 28 వరకు మైసూరు, నవంబరు 29 తేదీ మెరకారా, నవంబరు 30 వ తేదీ కాశీకు డిసెంబరు 1 వ 2 వ తేదీనబెల్గాటి తిరువేంద్రపురము డిసెంబరు 8 కన్యాకుమారి, మధుర డిసెంబరు 10 వ తేదీ తిరుచినాపల్లి 11 వ తేదీ మద్రాసు డిసెంబరు 18 తేదీమొదలు 15 వ తేదీవరకు హైదరాబాదు డిసెంబరు 16 వ తేదీమొదలు 20 వ తేదీవరకు యానగరములందు పర్యటనగావించెదరు. డిసెంబరు 28 వ తేదీన వీరు మరల నూతనడిల్లీ చేరుదురు. (ఆ. ప్రె.)

తరుణరాజస్థాన్ ప్రతికాధిపతి అరెస్టు

బెనార్ పౌరుల తీవ్రఖండనము

బెనార్, సెప్టెంబరు 30:—తరుణరాజస్థాన్ ప్రతికాధిపతియగు జయ నారాయణజీ వ్యాసగారియొక్కయు, అనంత రాజ్జీమారనగారి యొక్కయు అరెస్టులను తీవ్రముగా ఖండించుటకు అత్యంత ఘోషలీయగారియధ్యక్షతన గొప్పసభ చేసెను. వీరిద్దరు అరెస్టుచేయబడి యెచ్చటి కోశి తీసికొని పోబడిరి. వీరిని తక్షణమే విడుదల చేయవలసినదనిన్ని, వారు నిజముగా నేరము చేసినచో విచారణ జరిపించ వలసినదని కోరుచు ఉపన్యాసములు చేయబడెను. తీర్మానముగూడ ఆమోదింపబడినది. సంస్థానములోని మణిలాల్ కొధారిగారిని రానివ్వకుండుట సంజనము కాదనినూడ తీర్మాన ముమోదింపబడినది. (ప్రె ప్రెస్.)

కాకినాడ కాలేజి-కామగ్రాఫీ

నేను ఈదిగువ తీర్మానమును కాకినాడ మ్యునిసిపల్ కౌన్సిలుసభలో ఉపపాదించును:—కాకినాడ కాలేజి విద్యార్థుల కడనుండి ముందు జాగ్రత్త వనూలుచేయు రుసుమును ప్రతి విద్యార్థికడనుండియు రూ 5-0-0 చొ॥ వనూలుచేసిన ప్రిన్సిపాల్ గారిచర్యధర్మసమ్మతమైనది కాదని యామ్యునిసిపల్ సంఘమువారు గర్హించుచు యావిషయములో తగుచర్యను తీసికొనవలసినది ఆంధ్రయానివర్సిటీ డిజిస్ట్రారుగారిని యెడ్డుకేవల వినిపిస్తరుగారిని కోరుటకు యాసంఘమువారు తీర్మానించుచున్నారు.

కోటమర్తి చినరఘుపతిరావు కానికల్.

చెన్నపురి శాసనసభ

(:o:)

మలబారు టెనెన్సీ చట్టముపై చర్చ

స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు సవరణలు

మదరాసు, అక్టో 1:—మలబారు టెనెన్సీ బిల్లుపై చర్చ, ఈయనయము 11 గంటలకు శాసనసభ తిరిగి సమావేశమైనపుడు సాగింపబడెను. ఈయనయము సభాకార్యక్రమము (పారంభమైన వెంటనే యథాతీని ప్రశ్నోత్తరములు జరిగెను. తదనంతరము గౌ. డి. బి. ఎం. కృష్ణన్ నాయరుగారు (లామెంబరు) సభయొక్క స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు చాల సవరణలు ప్రతిపాదించెను. ప్రస్తుతమున్న స్టాండింగ్ ఆర్డరులు నెం. 8, 14, 28, 34, 48, 49, 64 లను సవరించుట కీ ప్రతిపాదన యుద్దేశించెను. సభవారీ సవరణల ప్రవేశపెట్టుట కనుమతి నొసగుటచే, వానిని గురించి చర్చించుటకు ఒక యువసభమును ఎన్నుకొనవలె ననియు, అందుకు గాను, నామినేషనులు చేడు మధ్యాహ్నము 2 గంటలలోగా కార్యదర్శి కందచేయవలెనని ఆద్యక్షుడు ప్రకటించెను.

నెం. 22, 28 ల స్టాండింగ్ ఆర్డరులకు పరిపాలనపరమైన సవరణల చేర్చించుటకు నియమింపబడిన ఉపసభ్యులందరి ఆదేశములకును ఈ క్రింది సభ్యులు ఎన్నుకొనబడిరి గూడ అగ్యక్షుడు ప్రకటించెను. పి. సి. వేంకటపతిరాజుగారు, ఎన్. సత్యనారాయణం గారు డి. బి. ఆర్. ఎస్. ఆర్. గొప్పస్వామి మొదలయారు. ఎ. బి. శెట్టి, జేమ్సు, వేంకటగిరి ఈ మార రాజుగారు. బి. మున్నప్పస్వామి నాయుడుగారిసంఘమున కధ్యక్షులుగ నియమింపబడిరి.

మలబారు టెనెన్సీ బిల్లు

పిమ్మట మలబారు టెనెన్సీ బిల్లుపై చర్చసాగింపబడెను. తొట్టొక్కముసందర్భమున భూస్వాములకు రావలసిన "స్వామ్యముగ క్రిష్ణ" ను నిర్వచించు 7 వ క్లాజును చాల సవరణలు పాదించబడెను. సదరుక్లాజున (బి) సబుక్లాజునందు పోతొట్టల శిస్తునుగురించి వివరించుచు సదరు నిర్ణయమును గావించుటకు పూర్వము మూడు వత్సరముల సాంవత్సరికాదాయము మొత్తపు ఆదాయములో మూడు వంతులో మూడవ వంతు లో మూడవవంతును శిస్తుగతీకుకొనవలె ననియు, సదరు రైతును తొలగించుచు, అతనిచే పెంపబడిన చెట్లను పరిహార మొసగుటపై సందర్భములో, సదరు మూడవవంతులో నారస వంతునుమాత్రమే స్వామ్యముగ శిస్తుగ పరిగణింపవలెననియు చట్టమున గలదు. ఉప్పిసాహెబుగారి క్లాజునకు సవరణలు సుపాదించుచు ఆరవవంతు అనుపదములకు బదులు అయిదవవంతు అని సవరింపవలెనని, సవరణనుపాదించిరి. పోతొట్టలతోపాటు మిరియము, పనసతోట్లగూడ నీక్లాజున చేర్చవలెనని గోరిరి.

మాధవన్ నాయరుగారు లామెంబరు సవరణ నెదిర్చిరి. ఆర్డరు స్వామి ఉడయూరుగారు సవరణను బలపరుచుచు, భూస్వామి లీచట్టములన తమపాలములపై హక్కులలో చాల భాగము గోల్పోవుచున్నారనియు అందుచే వారికి తగినంత ప్రతిఫలముండ వలెననియు నుడివరి.

సి. గోపాలమూనంగుగూడ సవరణను బలపరిచిరి.

కోటియార్ కృష్ణగారు సవరణ నెదుర్చుచు, మిరియపు తోట్ల నీక్లాజునందు చేర్చరాదనియు సదరు తోట్లలు నికరమైన పైరు గాదనియు నుడివరి. ప్రతి పండ్లండు వత్సరములలోను మిరియపు తోట్లలకుగూడ చాల హెచ్చుమొత్తమును శిస్తురూపమున చెల్లించుకొనవలసి వచ్చుచో రైతులకు చాల కష్టమగునని నుడివరి.

పి. సి. వేంకటపతిరాజుగారు సవరణను బలపరుచుచు మిరియముపంటకు మంచిరొక గలదనియు అట్టి వాణిజ్యపుంటు యొక్క లాభమును రైతు అనుభవించుచున్నపుడు భూస్వామి కందు కొంతభాగము నొసగుటకు అంగీకరింపకపోవుట అన్యాయమని నుడివరి.

శంకర ఉన్నిగారు సవరణనుబలపరుచుచు భూస్వామి తన పాలములో పెంచుకొనినట్టి గాని రైతుకు పరిహారమొసగి తీసుకొనినట్టి గాని చెట్ల ఫల సాధ్యమునందు కొంతభాగముగాని, లేక ప్రత్యామ్నాయముగ కొంత ప్రతిఫలముగాని క్రొత్తకవులు దానొసగుట స్వామ్యముననియు నుడివరి.

మాధవన్ నాయరుగారు సవరణను ఎదిర్చిరి.

బి. మునుసామి నాయుడుగారు సవరణ నెదుర్చుచు, రైతులకు భూమిపై హక్కు నొసగదలచినయెడల అట్టి హక్కులను సంపాదించుటకు స్వాధ్యయను మరతులనిధింపరాదనియునుడివరి.

పి. అంజనేయులుగారు సవరణను బలపరుచుచు, ప్రస్తుతము రైతులు, మిరియపుతోట్లలకు గూడ కొంత శిస్తు నొసగుచున్నారనియు, అది ముగిరానగల వాణిజ్యము పంటయనియు అందుచే ఇకముందుగూడ నొసగవలెనని చెప్పట అన్యాయముగాదని చెప్పెను.

INSURE WITH
THE ANDHRA INSURANCE Co., Ltd.,
Head Office:—MASULIPATAM.

Make our repaid Progress
Total amount of proposals received Rs. 50 Lacs.
Do. Policies issued Rs. 36 Lacs.
Wanted influential agents on liberal terms
In the City of Madras.

For particulars apply to the Secretary
HEAD OFFICE
Or to our Madras Representative
Mr. K. RAMAKOTESWARAO B.A., B.L.,
Editor Triveni, Y.M.I.A. Buildings,
G. T. MADRAS.

పనసతోట్లను చేర్చవలెనని సవరణను వోటునకుబెట్టగా వీగిపోయెను. 14 గురు అనుకూలముగను, 58 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి. మిరియపు తోట్లను చేర్చవలెనని సవరణను వోటునకు బెట్టగా నదిగూడ వీగిపోయెను. 28 అనుకూలముగను 48 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి. ఆరవ, మూడువంతు అనుపదముల అనుపదములకు విడదనంతు చేర్చవలెనని సవరణగూడ వీగిపోయెను.

బి. ఎం. నారాయణ నంబూద్రిపాడ్ గారు కొట్టిరితోట్లసందర్భమున కొట్టిరి ఆములు మొదలగు ఉపఫల సాయముల క్రింద చెట్టు 1-కి మూడుపైసల చొప్పునకు పనస, మామిడి మొదలగు నితర తోట్ల సందర్భమున ఫలసాయములో అయిదవ వంతును స్వామ్యముగ శిస్తుగ నిర్వచించుచు నొక సవరణనుపాదించిరి.

అచ్యుతన్ ఉన్నిగారు సవరణను బలపరిచిరి.

రెవిన్యూ సభ్యుడు సవరణ నెదుర్చిరి సవరణ వీగిపోయెను. 7, 89 క్లాజులు వోటునకు బెట్టగా సభవారీచే నంగీకరింపబడెను.

పిమ్మట నాల్గవ క్లాజుపై చర్చ ప్రారంభమయ్యెను. వ్యవసాయపు ఖరచులను వివరించుచు, సదరు ఖర్చులు పోషనికరాదాయములో కొంత మొత్తము భూస్వామి భాగముగనియు నిర్వచింపబడెను. సదరు ఖర్చులలో కొంతభక్తులుగూడ చేర్చబడెను. కొంత ఖర్చులనుటకు బదులు, కొత్త, నూర్పుడి ఖర్చులనుచేర్చవంట ఖర్చులు అని సవరింపవలెనని విశ్వనాథదాసుగారు రుపపాదించగా, ప్రభుత్వ సభ్యుడు ఎదిర్చెను. లామెంబరు, మలబారులోని ఆచారమును వివరించుచు, కొత్తను, కొట్టుబడికిని కలిపి ఒక కూలియొసగబడు సనిచెలిపెను. కె. వి. ఆర్. స్వామి, కోటిరెడ్డిగార్లు సవరణను బలపరుచుచు, కొత్త ఖర్చులు కొట్టుబడు ఖర్చులను వేరనియు కొట్టుబడు ఖర్చులగూడ చేర్చట ప్రభుత్వము వారి యుద్దేశమైనను, చట్టమునందలి వ్యాజ్యములో నావిమయము స్పష్టముగ లేలను బడలేదనియు, అందుచే సవరణ మవు సరమనియు నుడివరి.

సవరణను వోటునకు బెట్టగా వీగిపోయెను. 26 గురు అనుకూలముగను 38 ప్రతికూలముగను సమ్మతుల నొసగిరి.

సభ వారంతుల ఫలహారములకు లేచిరి.

బరంపురం మునిసిపాలిటీ

రెండవవార్డు ఎన్నిక

రామలింగం పంతులుగారి విజయము

బరంపురం, అక్టోబరు 1:—బరంపురం మునిసిపాలిటీ యందు రెండవవార్డు ఎన్నికయందు తీవ్రమగు పోటీజరిగినది. ఉన్నవ రామలింగం పంతులు (కంట్రాక్టరు) గారికి 186 ఓట్లు పో. శ్రీనివాసరావుగారికి 114 ఓట్లు, కృష్ణసాహుగారికి 83 కె. వీరభానుచారిగారికి 8, ఎన్. సి. సాహుగారికి 4 ఓట్లు వచ్చినవి.

మొదటి యిద్దరు ప్రాతినిధ్యము లిరిగి ఎన్నిక నుడివరి.

(ఒకవిలేఖరి)

లాహూరు కుట్ర కేసు

పంజాబు పోలీసులు పూనాలో యువకులను

అరెస్టుచేయుట

రెండురివాల్వర్లు మందుగుండుసామాను దొరుకుట పూనా, సెప్టెంబరు 30:—పంజాబుజిల్లా పోలీసులూ పరింఠెండెంటుగారు ప్రత్యేకముగా నిపుటికెచ్చి రెండుగుంటల తరువాత సదాశివపేటలో నివసించుచున్న యిద్దరు పంజాబీ యువకులను అరెస్టుగావించెను. పోలీసులు వారిగదులను సోదాకూడ చేసిరి. 4 గంటల కంటె పోలీసులు కాలము సోదాచేయుబడెను. రెండు రివాల్వర్లును, మందుగుండు సామాను ఆగదులలో దొరకెను. ఈ ఉదయము పోలీసులు బల్బంతో కరండికర్ అనుయువకుని గదినివేసికి యతని అరెస్టుచేసిరి. లాహూరు కుట్రకేసులో పోలీసు గూఢచారులు యువకులను అనుమానించుచున్నారని యనుచున్నారు.

(ప్రే. ప్రె.)

జవహర్లాల్ గారి ఎన్నిక

ఇంగ్లీష్ మెన్ పత్రిక అసమ్మతి

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:—లాహూరు కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడగు కెన్ను కొనబడిన పండిత జవహర్లాల్ గారినిగూర్చి తమ యసమ్మతిని ప్రకటించుచు ఇంగ్లీష్ మెన్ పత్రిక యిట్లు వ్రాయుచున్నది:—అధ్యక్షుని ఎన్నికయందు కాంగ్రెస్ వారు చాలసారబాటు గావించినారు. జవహర్లాల్ గారు కాంగ్రెస్ యాజమాన్యమున స్థాపించబడిన యువజన నోడ్యు ముయొక్క ఆశయములను, అభిప్రాయములను యితరు లందరి కంటె బాగుగా వ్యక్తము చేయగలవాడు. వీరు కాంగ్రెస్ అధ్యక్షుడవని కెన్ను కొనబడుటవలన యివనకు నయోవృద్ధులకు కాంగ్రెస్ పక్షపై గల పలుపబడికి భంగము వాటిల్లినది మరియొకటి. దేశచారిత్రములో సందిగ్ధావస్థయందు వినాశకరములగు ఆశయములను, ఆ యాశయములను వెల్లడిజేయుట యందు వాక్పరువ్యమును వెల్లడిజేయు యువకుని యధ్యక్షులను చర్చలను తీర్మానములను జరుగుట చాల ఉపద్రవకరము. (ప్రే. ప్రె.)

ప్రెసిడెన్సీ ఛాలిషియన్ మిన్ పందెములు

దేశబంధు ఆసోసియేషన్ వారి 4 వ సాంవత్సరిక ప్రెసిడెన్సీ ఛాలిషియన్ మిన్ పందెములు, బాడ్ మింటన్, (అయిదుగురు, యిద్దరు) ఫుట్ బాలు (పదకొండుగురు, ఆరుగురు) టెన్నిసు (యిద్దరు, ఒకరు) హాకీ, చెతుగుడు, వాలిబాలు 16-10-23 నుంచి జరుపబడును. గెలిచిన టీములకు రజతపాత్రాను, ఆంధ్రులకు ప్రత్యేక రజతపాత్రలను బహుమతులివ్వబడును. ఇతర మండలియులకు మనసికి దినమునకు 4 అశాల పండ్ల భోజనవసతు లేర్పరుపబడును. దరఖాస్తులు 7-10-23 వరకు ఎలం ప్రెసిడెన్సీ గారికి చేరవలయును. వివరములు ప్రెసిడెన్సీ గారి వ్రాసిన తెలియగలవు.

యన్. రఘునాథసింగు

ప్రెసిడెంటు.

మద్రాసు అందు సదరక్ మరాటా
రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్.

(ఇంగ్లాండులో ఇన్ కార్పొరేటు కాబడినది)

నో టీ సు
తిరుపతియందు
గొప్ప బ్రహ్మాత్మవము

ప్రత్యేకముగా తగ్గించబడిన రివరెండ్ రిటరక్ టి
శ్రీ ట్టు (1½ మామూలు చార్జీ చొప్పున) ఈ దిగవ తెలుపబ
డిన ప్రేమనుల నుండి తిరుపతి కి 1-10-29 తేది నుండి 15-10-29
తేది వరకు యివ్వబడును. 20-10-29 తేది నాడు రాత్రి 12
గంటలలోగా తిరుగు ప్రయాణము పూర్తి కావలెను.

రాయచూరు	నిడదవోలు
మాట్ మారి	బెజవాడ
ఆదోని	గుంటూరు
గుంతకల్	తెనాలి
తాడిపత్రి	చీరాల
ముద్దూరు	ఒంగోలు
ఎర్రగుంట్ల	సింగరాయకొండ
బెంగుళూరుసిటి	కావలి
బెంగుళూరు కన్ టోన్	ద్రోణాచలం
	మొంటు
నైట్ ఫీల్డు	బళ్ళారి
మాలూరు	హుస్సేట
బొరింగ్ పేట	గడగ
నైట్ రీపు	హుబ్లి
కొరొమాండల్	అరెకేరి
గర్గాం	బాణావర్
చాంపియన్	దేవనగిరి
కారికుప్పము	బిరూరు
కుప్పము	ధర్మవరం
జోలార్ పేట	అనంతపురం
వాల్తేరు	హిందూపురం
తాజమండ్రీ	మద్రాసు

ఈ టిక్కెట్లు అన్ని బండ్లయందు చెల్లుబాడియగును.
మామూలు వరతులతోనే ఇయ్యబడును.

గుంటూరు రత్న హాలులో
బందరు శ్రీ కృష్ణ విలాస సభ
5-10-1929 శనివారం

మహాకవి కాళిదాసు.

కాళిదాసు:—మ, రా, శ్రీ, యడవల్లి కనక సుందరాపుగారు
భోజరాజు:—,, తుర్ల పాటి ఆంజనేయులుగారు
విద్యాధరి:—,, బండారు వెంకటేశ్వరరావుగారు

ప్రకటన

నా నాల్గవకుమారుడు 15 రోజుల వయసుగల పల్లిభా
స్థనరావు యిష్టముచేర్చినట్లు అల్లరిగా దేశముమీద తిరుగుచు
న్నాడు. అతనికి ఎవరన్న సొమ్ము నీయకూడదు. ఇచ్చినచో
నా జనాబుదారి దేమియులేదని యిందుమూలముగ తెలియ
జరగజేయవలెను.

బెజవాడ,
27-9-29. } అన్నవరపు వెంకట్రామయ్య.

నో టీ సు

యలమంచిలి డిలి ముల్ కోర్టు యలమంచిలి కాల్
కోరివిల్లి భాస్కరరావు చనిపోయినందున ఆయన కాల్
Life assurance Polioయనూలు నిల్ ఆయన కుల్ కోరివిల్లి
మార్గముగా నాయకత్వరరావు O. P. 18/1929 రున వార
సత్వపు పర్మిట్ ట్టు నిల్ కట్టిన పిటిషనుకు ఆక్షేపణ వున్న
యడల మీరింగ..... తే 14-10-1929 దీని యలమంచిలి
డిలి ముల్ కోర్టులో తెలియ జేయవలెను.

పి. సూర్యనారాయణ,
ప్రీడరు.

గృహ లక్ష్మి

శ్రీల ఆయురారోగ్య విశ్వరముల పెంపొందించుటకై ఏర్పడిన సచ్చిత్రమాసపత్రిక

దసరా (అక్టోబరు 1929) సంచిక

—విషయములు—

పనుపు, కుంకుమలు.

పరిశ్రమలు—శ్రీమతి యం. సి. సుబ్బమ్మగారు

శ్రీ—శ్రీమతి కనుపర్తి లక్ష్మమ్మగారు

భార్య—శ్రీమతి మదన సుభద్రమ్మగారు

దాది—శ్రీమతి ఉధ్య సుబ్బలక్ష్మమ్మగారు

రూపిన్ లక్ష్మీబాయి—శ్రీమతి స్థానావలి రుక్మిణమ్మ
గారు

బీదకుటుంబము—భండారు అచ్చమాంబగారు

శ్రీమతి కాకి పుష్పవతిదేవి—శ్రీమతి వులవర్తికమలా
దేవిగారు

శ్రీ స్వాతంత్ర్యము—శ్రీమతి పి. సరస్వతిగారు

అచ్చనగాయలు—శ్రీమతి ఆంధ్ర చింతామణిగారు

మన యిరుగుపొరుగులు—శ్రీమతి కామరాజు మైత్రేయి
గారు

సిరియాళదేవి—శ్రీమతి మరువూరు వేంకట సుబ్బమ్మ
గారు

సముద్రభూమి—శ్రీమతి ఆదిపూడి వసుంధరాదేవిగారు
లక్ష్మణ—శ్రీమతి బాలును లక్ష్మీనరసమ్మగారు
పాండవ శ్రీ సమస్త—శ్రీమతి పద్మావతి శ్రీరాం
గారు

శ్రీబలు—గృహపరిశ్రమలు—శ్రీమతి అయ్యదేవర
బాలా తిరునందరమ్మగారు

విజయదశమి—శ్రీమతి నడివింటి వేంకటరత్నమ్మగారు

బాల్యవివాహ నిషేధము—శ్రీమతి అట్లూరి వేంకట
సీతమ్మగారు శ్రీకృష్ణ దేవరాయలు—శ్రీమతి ద్రోణం

రాజు లక్ష్మీబాయిమ్మగారు

శ్రీబలు—నాటకరంగ ప్రవేశము—శ్రీమతి జాగర్ల
మాడి జానకమ్మగారు

కారదశ ప్రత్యుత్తరము—శ్రీమతి ధర్మవరం లక్ష్మి
దేవిమ్మగారు

చిట్టి—శ్రీమతి పి. సుబ్బమ్మగారు

సుందరి—శ్రీమతి పి. రుక్మిణిబాయిగారు

ప్రబోధము—శ్రీమతి నాగలింగం పసప వున్నమ్మగారు

ఇవిగాక 24 యితర వ్యాసములును, మామూలుగ ప్రచురింపబడు, కథలు—కబుర్లు, పుష్పచయము, అలోచన,
గ్రంథములు, కలిసి, 5 త్రివర్ణచిత్రములు, 48 ఛాయాచిత్రములతో పంపిణీకము. ప్రతి 0-8-0 మాత్రమే.

గృహ లక్ష్మి కార్యాలయము,

తపాలవెట్టె 752, ఎస్కూరు, మదరాసు.

Can be had of Madras New Agency, Mount Road.

లక్ష్మణపురములో 22 వేల

రూప్యములు వసూలు

హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యతనుగూర్చి

మహాత్ముని యుపన్యాసము

లక్ష్మణపురము, సెప్టెంబరు 30:—శ్రీ గాంధీ మహా
త్ముడు, కస్తూరిబాయిగాంధీ, పరివారము ఈ రోజు రాత్రి
లక్ష్మణపురమునుండి ఆక్స్ ఫర్ పురమునకు (ఫ్రైజర్ బాట్ జిల్లా)
వెళ్లబడున్నారు. ఈ రోజు మానవ్రత దినముగాన మహాత్ము
డు తన కాంతివీధిని కలకత్తా రాజాగారి యింటిలోనుం
డి బయటికిరా లేదు. లక్ష్మణపురమునందు 22 వేల రూప్య
ములు వసూలయ్యెను.

నిన్న రాత్రి అమీనాద్దౌలా పార్కులో పెద్ద సభలో
నుపన్యసించుచు హిందూ మహమ్మదీయ సఖ్యతనుగూర్చియు,
తాను కాంగ్రెస్ మహాసభాధ్యక్షతన నిరాకరించుటనుగూర్చి
యు మహాత్ము డుపన్యసించెను. 1930 సంవత్సరము జనవరి 1
తారీఖునుండి తాను నాయకత్వమును వహించెదనని కలకత్తాలో
చెప్పిన మాటలను వృథాచేయనని మహాత్ము డనెను. కాంగ్రెస్
అధ్యక్షపదవియందు లేకుండుటచే తాను స్వాతంత్ర్య పోరాట
మునందు నాయకత్వము వహించుట కెక్కువ బాగుగా తగి
యుండుననికూడ గాంధీ మహాత్ముడు చెప్పెను. (ఆ. ప్రెస్.)

గుణవివస్థనిచో సొమ్ము వాపసు చేయబడును

కుసుమాయుధ లేహ్యము

శరీరము మేపించి నరముల పటుత్వము తగ్గిన వారికి
వజ్రాయుధముంటిది. మిక్కుటమగు దేహదర్శ్యమును పొలిం
చును. గారంటీ తు. 20 లు గల డబ్బీ 1 కి రు 4-0-0 లు పోస్తే
జీ సహా.

బి. గురులింగ దేవర సన్ను, యన్. పి. డి. స్పెన్సరి, తుని.
(ఐంచి అనకాపల్లి) (తూర్పు గోదావరి)

సతీన్ సేనుగారి దుర్భర

మరణవేదన

అవయవములు వశముదప్పుచుండుట-శీతలమున!
తిరుగుట-వేడినీసాలతో ఉష్ణము కలిగించుటకు
ప్రయత్నములు

(ప్రీ ప్రెస్ తిలి.)

బారిసార్, సెప్టెంబరు 30:—శ్రీయుత సతీన్ సేనుగారి
యంగకములు పూర్తిగా విశేషముతప్పినవి. శ్రమక్రమముగా నతడు
మృత్యుముఖోన్ముఖు డగుచున్నాడు. అతని శీతోష్ణస్థితి 98
కంటె తక్కువ. నిన్న రేగిగా నుండినవాడి, ఈ రోజు 78. రక్త
పుష్పాటు 108. శరీరము నల్ల బడకుండా వేడినీసాలతో కాయ
చున్నాడు. తలనోప్పిబాధ అపరిమితము. ఒళ్లంతయు పోట్లు
నోప్పులు. నిద్రపట్టుటలేదు. దగ్ధ, పృథ్విగము యథాప్రకార
ముగా నున్నది. సేన్ గారు నిరశనవ్రత మారంభించి సేటికి 180
దినములు.

విద్యార్థుల సమ్మె

ఇక్కడి విద్యార్థులసమ్మె జరుగుచునే యున్నది. ఖీ
ఉదయము జరిగిన పరీక్షకు కళాశాల విద్యార్థుల మొత్తము
సంఖ్య 800 లో 22 మాత్రమే హాజరయిరి. పరీక్షకు రానిచో
16 రోజులు సస్పెండు చేసెదమని కళాశాలాధికారులు విద్యార్థు
లకు తెలియజేసినారు.

బీధులలో పోలీసు కాపలాలు పెచ్చినవి.

(ప్రీ ప్రెస్.)

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 30:—మధురంజన్ చక్రవర్తి
హరేంద్రచంద్ర భారద్వాజ్, మనోరంజన్ బిస్వాస్ గార్లు
రాబోవు కాంగ్రెస్ మహాసభయందు హాజరగుటకు, లాహూరు
నకు పాదచారులై వెళ్లదలచి సేడు మధ్యాహ్నము బయలు
దేరిరి.

శారదాచట్టము

మద్రాసు స్త్రీల అభినందనసభ

గత సెప్టెంబరు 30 తేదీ సాయంత్రము ఎగ్జ్యూరునందు సాంధ్యన్ గార్డియనునందు అభిలభారత స్త్రీసంఘముచారి యాజమాన్యమున శారదాచట్టమును భారతకానూనసభనా రామోదించినందులకు స్త్రీలయభినందనములను దెలుపుటకు సదాశివ య్యగారి సతిగారి ఆధ్యక్షతక్రింద నొక సభ జరుపబడెను.

అధ్యక్షురాలు లుపన్యసింపించు ప్రజల సంఘసంస్కారాభిలాషను గుర్తించియే భారతకానూనసభవారు బాలికలకు వివాహ వయస్సు 14 ఏండ్లకు నిర్ణయించినదియు, వివాహవయస్సును అట్లు అధికముచేయుట తనకిష్టమేయైనను, ఆవయస్సులోపున వివాహములను గావించు తలదండ్రులకు శిక్షలకు పాత్రులుగ చేయుట తనకిష్టములేదనియు, చెన్నరాజధానిలో సాధారణముగ 14 ఏండ్ల బాలికలకే వివాహములు గావించబడుచున్నవనియు, ఇట్టి వివాహ కానూనము ఉత్తర హిందూస్థానమున మిక్కిలి యవసరమనియు, ఇప్పుడిట్టి కానూనము గావించబడగావున మనము దీనిని బలపరచుచు ప్రచారము సలుపవలెననియు ఈ చట్టము హిందూ మతమునకు విరుద్ధము కాదనియు, పూర్వచారపరాయణులు ఈ చట్టమును తిరస్కరింపనున్నారు, కావున దీనిని బలపరచుటకు తీవ్ర ప్రచార ప్రబోధములను సలుపుటా వ్యక్తముననియు నుడివిరి.

శ్రీమతి డా॥ ముత్తులక్ష్మి రెడ్డిగారు

పిదప శ్రీమతి డా॥ ముత్తులక్ష్మి రెడ్డిగారు రుపన్యసింపించు శారదాచట్టమును చట్టముగటచే సంఘ సంస్కరణలు విజయమును బడసి రనియు, సహగమనములై బాల్యవివాహ దురాచారము గూడ అంతరించుననియు, విలియం బెంటింక్ ప్రభువు నామములై సర్ జేమ్సుక్రెగార్ గారి నామము గూడ చిరస్మరణీయము కాగలదనియు, గోపెను ప్రభువుగారు యీ చట్టమునకు తమ అనుమతి నొసంగుదురని నమ్ముచున్నాననియు చెప్పిరి.

పిమ్మట రా. బ. హరివిలాసశారదా, రాజప్రతినిధి, సర్, జేమ్సుక్రెగార్, యీబిల్లు నామోదించిన తదితర భారత కానూనసభయొక్క ఉద్యోగ, ఉద్యోగేతరసభ్యులకును తమ కృతజ్ఞతను వెల్లడించుచు తీర్మానము గావించబడెను.

సంఘసంస్కారకాభిలాషులై శారదాచట్టమునుబలపరచిన మహాత్ముగాంధి, మోతీలాల్ నెహ్రూ, రవీంద్రనాథటాగూర్ గార్లు మున్నగు నాయకులకు తమవందఃములను దెలుపుచు నొక తీర్మానము గావించబడెను.

ప్రచారమును చేయుటకు సినిమాఫిల్ములను కొనుటకు చందాలను వసూలు చేయవలెనని యొకతీర్మానమును, ఎం. కె. ఆచార్యగారు భారతకానూనసభలో నీచట్టమువలన స్త్రీలు వివాహములకుముందే గర్భవతులగుట సంభవించునని గావించిన శిరోపణమును ఖండించుచు ఆచార్యగారి బోలువారిని మరల ఎన్నుకొనగూడదని తీర్మానించిరి.

శ్రీమతులు దుక్కణ్ణి లక్ష్మీపతి, భగీరథి శ్రీరామ్, హులతీపట్నర్ గార్లు మున్నగువారు గూడ పై సభలో నుపన్యసించిరి.

మియాన్ వలీ ఛెరసాలా నిరశన ప్రతము

ఒకడు 71 రోజులనుండి, రెండవవాడు 57 రోజులనుండి ఉపవాసము చేయుచుండుట

నిరశన ప్రతులు చాల ఉపద్రవకరముగ స్థితిలో నుండుట

లాహోర్, సెప్టెంబరు 30:—రాజకీయ వై దీలగు కాబూల్ సింగు, గోపాల్ సింగు గారలు మియాన్ వలీ ఛెరసాలా 71, 57 రోజులనుండి నిరశన ప్రతదీక్షను సల్పుచున్నారు. కాబూల్ సింగు పాలుగూడ నిరాకరించి, కేవలము నీటివీడనే జీవయాత్ర సలుపుచున్నాడు. అతనిని చాల ఉపద్రవకరముగా నున్నదని తెలియుచున్నది. నడుముక్రింది నుంచి పక్షు వాలముచే కడల మెదలలేకయున్నది. తలనొప్పి బాధ మోపుగా నున్నదని యిరెడు చెప్పుచున్నాడు. కాబూల్ సింగు 40 పానులు తగ్గిపోయినాడు. గోపాల్ సింగు 35 పానులు తగ్గిపోయినాడు. ఇతనికి చెవిపోటు మోపుయినది. ఈ వ్యాధి తలనొప్పికి చెప్పుడు వచ్చునని భయము కలుగుచున్నది. (ఫ్రీ ప్రెస్.)

ప్రకటన

అడిసన్ అండు కో., లిమిటెడ్., వారు

1--10--1929 తేదినండి

దక్షిణ ఇండియాకు

విల్లీస్ నైట్ ఓవర్లాండు కార్లుకు

వారి కుండిన హక్కును మానుకొనిరని యిందుమూలముగా అందరికిని తెలియజేయడమైనది.

సింప్సన్ అండు కో., లిమిటెడ్., వారు

1--10--1929 తేదినండి

దక్షిణ ఇండియాకు

విల్లీస్ నైట్ ఓవర్లాండు కార్లుకు

హక్కును పొందియున్నారని యిందుమూలముగా అందరికిని తెలియజేయడమైనది.

భల్లీ! శంకర నాయరుగారూ

ఇప్పటికైనను నిజమును గ్రహించ గల్గితే!!

అధికారుల కండ్లను తెరచినవారైరి

(బీమునర్విసు)

లండన్, సెప్టెం 30:—సెంట్రలు కమిటీవారి సిఫార్సులతో గూడుకొన్న నివేదికను సెంట్రలు కమిటీ కార్యదర్శి తయారు చేయగా దానిని ఆలోచించుటకు సేద సెంట్రలు కమిటీ సమావేశము సేర్పాటు చేసిరి. కాని సేటి సభాసమావేశము రద్దయినదని సెంట్రలు కమిటీలకు తెలిసిరి. ఇకమిడట కూడ ట్టి సభలను శంకర నాయరుగారు జరుపనియరని సర్ శంకర నాయరుగారితో ఏకీభవించని నలుగురు సభ్యులను సర్ హరిసింగు సర్ జల్మికరాలీఖాన్, డాక్టరు శుభావార్ధి, ఎం. సి. కాజా గార్లు భయపడుచున్నారు. కాన తామే స్వతంత్రించి సభలను జరుప నెంచిరి. ఈస్టింగులను జూచి రైటువింగు భారతీయులు చింతించుచున్నారు. లెఫ్టువింగు భారతీయులు మాత్రము సంతసించుచున్నారు. సెంట్రలు కమిటీ సభ్యుల యోగ్యత బయల్పడునని ఆనందించుచున్నారు. కాని స్వతంత్రించి సెంట్రలు కమిటీసభ్యులైన సభలను జరిపి లేని సభాద్యక్షునితో ప్రమేయములేకుండ జరిపినచో ఆసభలు చెల్లవనుచున్నారు. ప్రభుత్వసర్దుము వారుగాని సెక్రెటేరియ టుల్ న్యాయుగాని ఈ సెంట్రలు కమిటీసభ్యుల కట్టి సహాయమును చేయజాలరట. సెంట్రలు కమిటీసభ్యులతో ఆయా రాష్ట్రములను ప్రతివిషయమును చర్చించినపుడు ఈసభ్యులందరును అధ్యక్షుని విధానము నంగీకరించిన వారే. కమిటీవారి సిఫార్సులన్నిటిని సంగ్రహించి సెంట్రలు కమిటీ కార్యదర్శి నివేదికను తయారు చేయుటకు ఒప్పుకొనిరి. పార్లమెంటుకు సైన్సు కమిషనరులు సంస్కరణములెట్లు పనిచేసినది విమర్శించుచు డిబేటులు కధికార మున్నదట. కాని రాజప్రతినిధి కట్టుసెంట్రలు కమిటీ డిబేటులు కవకాశము లేదట. పార్లమెంటు ప్రతిపత్తి రాజప్రతినిధికిని డిల్లీ అసెంబ్లీకిని లేదట. ఇదియుంగాక సెంట్రలు కమిటీవారికి సైమును కమిషను నివేదిక చేరుదుగాన వారి మనసెట్టిదో తెలియనిదే సెంట్రలు కమిటీ వారేమియు చేయ జాలరట.

శంకర నాయరుగారు సెంట్రలు కమిటీ కిచ్చిన సలహా యుక్తముగానేయున్నదట. దేశక్షేమకరమే యనుచున్నారు. శంకర నాయరుగారితో భిన్నాభిప్రాయములను చెప్పుకొని తమ వ్యక్తిభిప్రాయములను డిబేటుకొనుటకు చేసిన ప్రయత్నములచే తమకునా, దేశమునకు శంకమును దెచ్చినట్లైన వారైరి. సెంట్రలు కమిటీ సభ్యుల చేష్టలచే కమిటీ అప్రతిష్టపాలైనది. కమిటీ గౌరవముగాని ప్రాచుర్యముగాని ఏమాత్రమైన నిలిచి యున్నచో, దానికంటకును శంకర నాయరుగారే యుత్తర వాదులు.

సెంట్రలు కమిటీ సభ్యులకేల ఇంతకోపము? ప్రభుత్వాధికారులతో, సెంట్రలు కమిటీ ప్రజా ప్రాతినిధ్యమును బడసినది గాదనియు, భారత సమ స్త్రను త్రికరణశుద్ధిగ కార్మిక ప్రభుత్వము పరిష్కరింప దలచుకొన్నచో సైమున్ కమిషను బహిష్కరణ వాదులతో సంప్రతింపవలె ననియు వారితో ఒడంబడికను జేసికొనవలె ననియు శంకర నాయరు గారు చెలుపుటచే ఆయనవల్ల సెంట్రలు కమిటీ సభ్యులు కినుకను వహించిరి.

‘ఇప్పుడైతే బుచ్చుకొనుడు, లేనిచో మానివేయు’డను ధోరణితో భారతీయులకై సంస్కరణములను కట్టిపెట్టదలచిరేని అయ్యది అవివేక మనిపించు కొనినను శంకర నాయరుగారు హెచ్చరించిరి.

బహిష్కరణనాయకులతో ముందుగ ఖరారు జేసికొనకుండ ఏమియు చేయరాదనిరి. ఈ నాయకులే వారియదలచిన సంస్కరణములను పనిచేసినను పాడుచేసినను చేయగలరని స్పష్టముగ నుడివిరి.

ఈసందర్భమున శంకర నాయరుగారు సహకారవాదులను గూర్చి గాని, తుదకు సెంట్రలు కమిటీ సభ్యులను గూర్చిగాని సంప్రతింపనే లేదట. దీనినే సెంట్రలు కమిటీవారు తమకు బలైపు పోటు అనుచున్నారు. వ్యక్తిగౌరవములకు భంగ మునీరి. ఈ విషయమే కని దీర్ఘకొనుటకు శంకర నాయరుగారిపై ద్వజమెత్తిరి. ఇదేసందుగ స్వలాభపరకలు, సంస్కరణములను ఇండియా కీయరాదనుచున్నారు. ఈ భిన్నాభిప్రాయములను కొండంతలుగా జెప్పుచున్నారు. వీరందరిని భిన్నతెగలవారిని వెంటబెట్టుకొని పోవుట శంకర నాయరుగారికి కష్టమైన పనియే. కాని భారతీయులు అందరును శంకర నాయరుగారివల్ల పానుభూతిని జూపుచున్నారు.

రాంకే మగ్డొనాల్డుగారి అమెరికా పయనము

అమెరికాలో భారతీయులు ఆయనతో సంప్రతించు ప్రయత్నములు (బీమునర్విసు)

న్యూయార్క్, సెప్టె 30:—రాంకే మగ్డొనాల్డుగారు అమెరికాకు వచ్చినపుడు భారతదేశవ్యాప్తతంత్ర్యమును గూర్చి ఆయనతో మాట్లాడుట కనుటనున్న భారతీయులు ప్రయత్నించుచున్నారు. వేయించి భారతీయులకు వైగా సమావేశమై శైతేంద్రనాథ ఘోషగారికి ప్యాస్పాస్టర్లపాకర్యముల నీయ నందులకు ఆక్షేపించిరి.

విదేశవస్తుప్రవాహము పూర్తిగా ఎండిపోవలెను

1929 మేనెలమొదలు ఆగస్టునెల మధ్యకాలములో విదేశవస్తుములు దిగుమతిలో కోటి రూపాయల సరుకు తగ్గినది

విదేశవస్తు బహిష్కరణోద్యమ అభిలభారత సంఘకార్యదర్శిగారి హెచ్చరిక బొంబాయి, సెప్టెంబరు 28:—విదేశవస్తు బహిష్కరణ ప్రచారకాఫిలభారతసంఘ కార్యదర్శిగారగు జమరావు

దాసుదొలతరాముగా రిట్లు ప్రకటించుచున్నారు—విదేశవస్తు బహిష్కరణోద్యమములోని రెండవ మకామున కిప్పుడు వచ్చినాము. అక్టోబరు 2 వ తేదీని మహాత్ముని వజ్రపూర్తి జరుగనున్నది. ఆనాడు కాంగ్రెసు నాయకులు ఖద్దరు ప్రచారమును రెట్టించిన యుత్సాహముతో జరుపవలసియున్నది. ఇక సంవత్సరము ముగియుటకు రె నెలలు మాత్రమే కలవు. దీపావళి సమీపించు చున్నది. ఆనాడు మన దేశీయులనేకులునూతన వస్తువులను కొనెదరు. కాబట్టి యీ వ్యవధిలోనే విదేశవస్తు బహిష్కరణమునకై కాంగ్రెసు సభ్యులు తీవ్ర ప్రచారము చేయవలసియున్నది.

డిసెంబరు 15 తేదీనాటికి మన విదేశవస్తు బహిష్కరణ మీ సంవత్సరములో నెంతవరకు జరిగినో పరిశీలించెడి దినము రాగలదు.

1929 సం॥ రము ఫిబ్రవరినెల మొదలు జూనునెల మధ్య కాలములో జరిగిన బహిష్కరణ ప్రచార ఫలితముగా దరిమిలా మాసములలో విదేశవస్తుములు దిగుమతిసరకు పడిపోయినది. 1928 సం॥రములోని మే నెలమొదలు ఆగస్టునెలవరకు గల మధ్యకాలములో దిగుమతియైన సరుకు విలువకంటె యీ 1929 సం॥రములోని మే నెలమొదలు ఆగస్టు నెలవరకు గల మధ్యకాలములో కోటిరూపాయల తక్కువవిలువగల సరుకు దిగుమతియైయున్నది. కాని జూలై నెలలో బహిష్కరణప్రచారము పట్టుదలగా చేయబడలేదు. అందువల్ల విదేశపు సరుకు అమృతము హెచ్చెనని వర్తకులు చెప్పుచున్నారు. ఈ విధముగా విదేశపు సరుకు అమృతము తిరిగి నృద్ధియగుట మనము సహించకూడదు. దానిని అడచివేయవలెను. ఈ సంవత్సర పూర్వార్థ భాగములో పడిపోయిన విదేశ వస్తు విక్రయము తిరిగి ఉత్తరార్థ భాగములో పునరభివృద్ధి నొందుట మొదలు గల్గిన విజయఫలితము విఫలము కాగలదు.

కాబట్టి కాంగ్రెసు నాయకులు తమ కేక్తినంతను భారవోసి తీవ్ర ప్రచారమును సలిపి దీపావళి పండుగనాడుకూడ పట్టువిడువక రాబోవు రెండు నెలలును కృషిచేయవలెను.

(ప్రీ. ప్రె.)

ప్రశ్న

విషయము గురించిన 5 ప్రశ్నలకు బదులు గ్రాయుటకు భక్తు 1-0-0; ప్రతిప్రశ్నకు 0-4-0; ప్రశ్న గ్రాయు కాలమును తెలుపవలెను.

గాంధీ జ్యోతిషనిలయం, తిరుత్తణి.

అపాయము లేనిది, విరేచనకారి. బబ్బు, జ్వరము, పిత్తము మున్నగు వ్యాధులు గల కడుగు కిది తగినది.

భల్లీ! బిడ్డకు మంచి విరేచనకారి కాలిఫోర్నియా అత్రిపండ్ల పర్వస్తు. "California Syrup of Figs"

బిడ్డకు మబ్బడకము, పిత్తము మొదలగు వాటి వల్ల జ్వరము తగిలినప్పుడు ఒక స్పూన్ కాలిఫోర్నియా ఫిగ్ సిరప్ ను (California Syrup of Figs) ఇచ్చిన, జ్వరకోశమునందు మంచి ఆకలిని పుట్టించి నులమును అపానవాయువులను కఠిరమునండి తొలగించును. జ్వరకోశమును శుభ్రపఱచును బొత్తిగా హానినోమియు చేయదు. మత్తుపదార్థము లేవ్వయు యిందు చేర్చబడదు.

కాలిఫోర్నియా ఫిగ్ సిరప్ (California Syrup of Figs) కొలకు మీ కెవిస్తును అడుగుము. పిల్లలకు పెద్దలకు పథ్యపాన విషయము లన్నియును సవిస్తరముగా నీసామీదనే వ్రాయబడియుండును. కెమిస్టలందరివద్దను దొరకును. భల్లీ! మీరు (California Syrup of Figs) కాలిఫోర్నియా ఫిగ్ సిరప్ నే కోరుడు. లేనియెడల యిమిటేషను నొకదానిని బడయుదుగు.

ఆఫసు యుద్ధము

నాదిరుఖానుగారు గార్డెజుకోటపై దండెత్తిరి

సిమ్లా, సెప్టెంబరు 29:— నాదిరుఖానుగారి 2 వేల వజీరులు పటాలముగను, దోబండి, కుషీ పట్టణములమీదుగా లోగారు కనుమలపై బయలుదేరినట్లెరి. బాచ్ఛాసానుగారి కొహిస్తానీ పటాలములకును, నాదిరుఖానుగారి పటాలములకు కుషీ వద్ద యుద్ధముజరిగితిరవలయును. బాచ్ఛాసానుగారి పక్షమున నున్న కొహిస్తానీ పటాలములకు తోడుగా నాబారా పటాలములూడరానున్నవి. బాచ్ఛాసానుగారి సోదరుడగు హమీదుల్లాగారు జుద్దాలకోటను, గండమాకులోను గార్డెజుకు చుట్టును గల తదితర కోటలలోను పటాలములను నిలిపియుంచినారు. ఈ చుట్టుప్రక్కల కోటల నన్నిటిని ఒక్కమాదక నాదిరుఖానుగారు పశ్చిమమునకు కిక్కుడవకాశముకలదు. ఇదివరలో కులాలా వద్ద జరిగిన యుద్ధములో యీ నెల 16 తేదీన నాదిరుఖానుగారు విజయముగాంచిరి. ఈ కారణమున నాదిరుఖానుగారి పక్షమున పోరాడుచున్న తెగలవారికి మరింత యంతాసాహముకలిగి జరుగనున్న యుద్ధములో విజయప్రదులు కాగలరు. ఈసారిపూడ నాదిరుఖానుగారు గెల్చినచో కాండహారములోని దురానీలు నాదిరుఖానుగారి అనుచరులై పోరాడ వీలుకలుగును. గార్డెజు కోటలోని బాచ్ఛాసానుగారి కొహిస్తానీ పటాలములు చెల్లాచెదురకాగలవు. (అ. ప్రె)

కాంగ్రెసు అధ్యక్షుల

డా॥ ఆలంగారి అభిప్రాయము

కలకత్తా, సెప్టెంబరు 29:— మెయిన్స్ నిగు మండలవిద్యార్థుల సమావేశాధ్యక్షులగు డా॥ ఆలంగారు వారిసతి, మాత్రురు సమేతముగా నేటిఉదయము హౌరాకు విచ్చేసిరి. వీరికిఅత్యుత్సాహముగ స్వాగతము ఒసగబడెను. ప్రీప్రెస్ విలేజిరి వీరితోసంప్రదింపగా యీ క్రింది అభిప్రాయములు తెలిపిరి. “పండిత జవహరిలాలు నెహ్రూగారిని కాంగ్రెసు అధ్యక్షులుగా నెన్నుకొనినందులకు డా॥ ఆలంగారు తమ సంపూర్ణ సమ్మతిని తెలియబిచ్చిరి. ఈ అధ్యక్షుల మహాత్మాగాంధీగారు అంగీకరింపవలయు, జవహరిలాలుగారిని అభిలఖారత కాంగ్రెసుసంఘము వారెన్నుకొనినదియు ఉత్తముగా నాకు తోచుచున్నది”ని డాక్టరుగారు నడిపిరి.

జతీంద్రనాథదాసుగారి స్మారకముగా అభిలఖారతము నందు స్మారకచిహ్నము నెలకొల్ప విషయమున మెమోరియలు కమిటీవారు లాహోరునందు యీస్మారకము స్థాపించుటకు యోచించుట నాకు ఆనందము కలిగించుచున్నది. ఈలాగు లాహోరునందే జతీంద్రుని స్మారకము స్థాపించినయడ పంబాబుపౌరులెల్లరును యిదితమకు ఒకగొప్ప గౌరవముగానెంచి స్మారక నిధికి విరాళములు అధికముగా నిచ్చెదరు. ఈ విషయమున తగు శ్రద్ధవహించి విరాళములు ప్రోత్సహించుచునని డా॥ ఆలంగారు నడిపిరి. (ప్రీ. ప్రె.)

కావలెను

“మావద్ద వైద్యం చేయు నిమిత్తం ఒక రిటైర్డ్ సబ్ అసిస్టెంటు స్ట్రావ కావలెను. నెల 1-కి జీతం రు. 60/- వలయువారు మాకు అర్హుల పంపుకోవలెను.

శ్రీరాజా బొమ్మజేవర వెంకటరాయలు

నాయుడు బహద్దరు జమీందారుగారు.

North Vallur East Estate, Pangidigudem P. O.

ప్రకటన

కడప డిస్ట్రిక్టు పెంపరెంసు ప్రాపగాండా కమిటీకి గాను “ప్రచారకులున్న సెక్రిటరీయున్న కాపసియున్నాను. సెక్రిటరీకి నెల ఒకటికి జీతం రు. 70 బత్తా రు. 25. ప్రచారకులకు నెల ఒకటికి జీతం రు. 40 బత్తా రు. 15

1929 సం॥ అక్టోబరు నెల 10-వ తేదీలోపల యీదిగువ

కనుపరచియుండే అడ్రసుకు అర్హుల పంపుకోవలయును.

(sd.) యన్. రంగారెడ్డిగారు,

బి.ఎస్. బి.ఎల్.,

చేర్ మేన్, డిస్ట్రిక్టు ప్రాపగాండా కమిటీ, కడప.

ముఖమునకు ఆవశ్యకమైన

వస్తువులు

“4711” వానిషింగ్ క్రీము పగటివేళ ఉపయోగించుట కనునైనది. “4711” ఫేస్ పౌడరునకు ఆధారభూతమైనది. రాత్రితయనింపక పూర్వం “4711” కోల్డ్ క్రీమును రుద్దుకొనిన స్వేదరంధ్రములు పరిశుభ్రముగానుండగలవు.

4711 Eau de Cologne

ఫార్మలోస్ నుండి

ధనరాసులు

అందమైన వస్తువుకొరకు ఎల్లప్పుడు కానుకల నర్పించుటకు సిద్ధపడెదరు. అందులో మంచివరి మళ్లెమైన వస్తువే అయినట్లైన మరింత ఎక్కువగా ప్రేమించెదరు. “4711” ఎసికలోన్, వాటి పరిమళద్రవ్యములకంటె, ఎక్కువ యింపైనవి, నిలువైనవి ఓఫీర్ పూడ యివ్వజాలవని మాభావము. దీని పరిమళవ్యాప్తిచేరనే ఎక్కువగా భ్యాతిగాంచుటకు కారణమైయున్నది.

“4711” ఎసికలోన్ “4711” వ్రాజొల్లోన్, “4711” లిక్విడ్ షాంపూ, “4711” టాల్కం పౌడరు, “4711” ఎసికలోన్ క్రీమ్ సబ్బు, పెట్రెకు 3 బిళ్ల లుండును, “4711” బాత్ సబ్బు పెట్రెకు 3 బిళ్ల లు లేక 6 బిళ్ల లు నుండును. “4711” బాత్ పౌడరు మంచి వస్తువులన్నిటిని తెలుపు గుర్తు. “4711.” 5

బూ-గోల్డ్ లేబిల్ ను గమనింపుడు.

ఏజంట్లు:— స్పెన్సర్ అండు కో లిమిటెడ్., మద్రాసు ప్రాంచీసు.

రాజమండ్రి శ్రీకన్యకాపరమేశ్వరి రైస్ మిల్లు అద్దెకువుచ్చుకొనుటకు పెండ్లర్లు ఆఫీసు నోటీసు

సదరు మిల్లు మూడు సం॥రములకుగాని, అయిదు సం॥రములకుగాని, అద్దెకు తీసికొనుటకు కావలసినవారు యీక్రింద సంతకముచేసినవారికి పెండ్లర్ దరఖాస్తు దివి, 20-10-29 తేదీనాటికి అందు లాగున వంపవలెను. మిల్లుకు కావలసినచ్చిన స్వల్ప రిపైర్లకు యిటీవల చాలాసొమ్ము ఖర్చుపర్చి మిల్లు మంచి వర్కింగు అర్థంలో యుంచడమునది. సదరు తేదీలోగా అద్దెకు తీసుకోవలసినవారు మిల్లును తనిఖీ చేసుకోవచ్చును. మూడు సం॥రములకు అద్దెకు తీసుకునేయెడల యెంతసొమ్ము యిచ్చెదరో అయిదు సం॥రములకు అద్దెకు తీసుకునేయెడల యెంతసొమ్ము యిచ్చెదరో దరఖాస్తులో యుదహరించ వలెను. మూడు సం॥రములకు తీసుకునేయెడల అందుకు ఆఫీస్ చేసే సొమ్ములో 1/3 ధరావతుయిచ్చి మిగతా 2/3 దరఖాస్తులో వ్రాయబడే వాయిదాలను మూడవ సం॥రము ఆఖరుకు యివ్వవలసియుండును. అయిదు సం॥రములకు తీసుకునేయెడల అందుకు ఆఫీస్ చేసే సొమ్ములో 1/3 ధరావతుయిచ్చి మిగతా 4/3 దరఖాస్తులో వ్రాయబడే వాయిదాలను అయిదవ సం॥రము ఆఖరుకు యివ్వవలసియుండును. ఏ దరఖాస్తుదారుని పెండ్లరు అంగీకరించినది దివి, 26-10-29 తేదీన అంగీకరింపబడిన దరఖాస్తుదారుకు తెలియపర్చడమవును. సదరు దరఖాస్తుదారు అంగీకారము తెలుపబడిన తేదీల వారములోగా ధరావతు సొమ్ము యీక్రింద సంతకముచేసినవారికి చెల్లించవలెను.

అడ్రస్:—

గంటి చినవెంకట్రామయ్య, స్టేజిర్, రాజమండ్రి.

నాణెములు స్వయముగా తయారుచేసినందులకు విశ్వకర్మల నిరువురిని పోషించువారు అర్హులైనవి

కాకినాడయందు ఒకబంగారు పనివాడును ఆతని కుమారుడును రూపాయ సొంతములను స్వయముగా తయారు చేయు మండ పితావురము సర్కిలు పోలీసు ఇన్ స్పెక్టరును, అన్న

వరం సబ్ ఇన్ స్పెక్టరును కలిసి వీరిని నిన్నరాత్రి ఆరెస్టుచేసిరి అరెస్టుగావించబడిన యిరువురను పోలీసువారు సబ్ మేజిస్ట్రేటు ఎదుటకు గొంపోయి, వీరియొద్ద మూడు దొంగరూపాయలు, దొరికెను. ఈరూపాయలు తయారుచేయునట్టి సామానముల పోలీసువారికి దొరికెను. వీరిని ఛేదనాపరుచుటయి మేజిస్ట్రేటు గారు ఉత్తరువు నిచ్చిరి.

నోటి ను

బందరు బట్టయ్యపేటలో వేంచేసియున్న శ్రీ శీతారామస్వామివారి ఆలయమునకు, గౌరవ ధర్మ కర్తలుగా వుండజలచినవారు, బందరు జిల్లా కోర్టువారి సముఖమునకు ది 18-10-29 తేదీలోగా తమ అర్చనాదికములను చేయవలెను. అర్చిదారు బందరు నివాసులున్న, హిందువులున్న అయియుండవలెను. అర్చిదారు తమ అర్చనలో, కులము వృత్తి తదితర యోగ్యతలను తెలియజేయవలెను.

రాయపాటి సీతారామయ్య,

రిజీషరు in O-S. 7/28.

బందరు భోజ్యులపేట, 24-9-29.

ది ఆయుర్వేదిక్, రీసర్చి లేబరేటరీ

డాక్టరు జి. సూర్యనారాయణమూర్తి ఎ.యం.ఎ.సి.

"భిషగ్వర" గారిచే స్థాపితమైనది

చంద్రబిందు

బోధకాలు గలవారికి మేలైనందు, ఈమధును అనేకరోగములకు వాడి అమోఘముగ పని చేయుటచేత అనేకయోగ్యతాశ్రముల బడసియున్నది. రోగివివరములు పూర్తిగ ముందు వ్రాయవలెను.

బధిరబిందు

చెవుడుగలవారికి చెవుడును పోగొట్టి చెవిలో హోరు, చెవిలో చీమును పోగొట్టి తక్షణమే తచ్చాంతి నిచ్చును. ముందురోగవివరములు వ్రాయవలెను.

మ.రా.:- ఉత్తరప్రత్యుత్తరములు రహస్యముగ నుంచబడును. పోస్ట్ జి ప్రత్యేకము. వలయువారు:- మేనేజరు

ది ఆయుర్వేదిక్ రీసర్చి లేబరేటరీ.

తొత్తరమూడి, తూర్పుగోదావరిజిల్లా.

మదన కామేశ్వరి లేవ్యము 2

బలహీనులపాలిటి కల్పవృక్షము-మేహము, నిక్కాక, నిస్సత్తుమి, కుష్ఠవృక్షము, అతిమాత్రము మొదలగువాటిని హరించి నుంచి బలమును, కీర్త్యవృద్ధిని, సంభోగశక్తి, సంతానమును గలిగించును. 2 డబ్బీలు చాలును. 20 కులముల డబ్బీ రు 1-4-0.

చాలాసంఖ్య లేవ్యము-రక్తకుష్ఠి శ్రేష్ఠమయినది సవామేహము, మేహపాడులు, మచ్చలు, యితర చర్మరోగములు, కీళ్లనొప్పులు, మొదలగువాటిని హరించును. 4 డబ్బీలు చాలును.

20 డబ్బీ డబ్బీ రు. 1-4-0. వి. సి. ఖర్చులు కేరె వి. సి. ఏ. అందుకో, ఆయుర్వేదసమాజం, పెరిచే-నెల్లూరుజిల్లా

తెలుగు కావ్యాధర్మము రు. 0-0-0 (సంస్కృతము) దండిమహాకవి వ్రాసిన కావ్యాధర్మ మహాలంకారశాస్త్రగ్రంథమునకు సరియగు తెలుగు అర్థాధ్యయన కత్తెంతోపయోగకరము.

దైవబలము (ప్రత్యక్షానంద్యకావ్యము) " 0-0-0 బలవృద్ధి, బలహీనులకి (సాగించును) " 0-0-0 సుఖోపాధి, నిర్దుష్టోపాధి (లోనివి) " 0-0-0 ఇట్లు వ్రాయవలెను:-

అవ్వారి స్వబ్రహ్మశాస్త్రి,

ఆంధ్రగోరూరిదాస్యము, కొత్తూరు, పశ్చిమగోదావరిజిల్లా.

నన్ను మరచినను దేశమును మరవ వద్దు

కీ. శ్రీ మాగంటి అన్నపూర్ణాదేవిగారి వార్షికోత్సవము.

అసమాన దేశభక్తి, అద్భుత త్యాగము, అసాధారణ కార్యదీక్ష, వివిధభాషా పాండిత్యము నల్లనయస్సినచూపి; అఖిల భారతలోకముచే నత్యంత ప్రశంసా పాత్రురాలై "శ్రీమహాత్మాగాంధీ"గారిచేపూడ "భారత పురంగులలో తనకుగల పుత్రికారత్నములలో యువతీయువకుల కనుకరణీయమగు జీవితాదర్శములుగల అత్యుత్తమురాలు" అని శ్లాఘింపబడిన శ్రీ మాగంటి అన్నపూర్ణా దేవిగారి ద్వితీయ వార్షికము ఈ అక్టోబరు నెల 17 వ తేదీని (ఆశ్వయుజ శుద్ధ చతుర్దశి) గురువారం వచ్చుచున్నది. ఆనాడు ఆంధ్రులకే కాదు దేశభక్తిగల భారతీయుల కెల్లరకు పర్యవసానము. అంతర్దేశము, చిత్రకూట, దేశభక్తి కనబరచిన అన్నపూర్ణాదేవి చిరస్మరణీయురాలు. దేశస్వాతంత్ర్యమునకు ఆత్మసర్వస్వ మర్పించిన"రాణీసంయుక్త, మహారాణి ఝాన్సీలక్ష్మీబాయి జోష్ ఆఫ్ ఆర్మీ (ఫ్రెంచి) మొదలగు త్యాగశీల లగు వీరనారీరత్నములతో తుల్యమైనది. ఆ సాధ్వీయత నేనాత్యాగముల కుస్మాంగినీసతులుండరు. శ్రీలం దరు గర్వింపదగిన యాదాత్తచరిత, ఉదారభావములగల ఆ యమ ఉత్తమాశయములను నెరవేర్చుట దేశభిమానులగు శ్రీ పుగుళుల కర్తవ్యము.

పాశ్చాత్యులలో వీరుల స్మారకోత్సవము లత్యంత భక్తి గౌరవములతో నాచరించెదరు. హిందువులయందును నీయాచారము పూర్వ మత్యంతోన్నత్యధీతియందుండెడిది. కాలక్రమమున నది ప్రయుఖ్యమైనది క్రమముగ నొకవిధమున నున్నది. "భిష్మకాదశి" పుణ్యదినమున ఉత్తములు, ఉత్సవములుచేయుట నిట్టివానిలో నొకటి. పంపాదరప్రదర్శనము గావించు "విజయదశమి" సజీవ మృతజీవుల ప్రతిష్ఠల వెల్లడించు ఘ. పల్నాటిసీమమొదలగువాల్ల నీయాచార మిప్పటికీ ముగనున్నది. కైపులలో ఉత్సవాదులలో గావించు "వీరరంగము" (వీరరంగము) ఇట్టిదే.

ఈస్మరణ మత్యంతప్రాముఖ్యము అవశ్యకమునైనది. బాతీయవీరులలో మేటియైన అన్నపూర్ణాదేవి ఇట్టి సంస్మరణీయులలో నొక యువతీరత్నము కావున ఆనాడు (17-10-29) ఆంధ్రదేశమునం దంతట ముఖ్యముగ కాంగ్రెసు సంస్థలు, బాతీయ విద్యాలయములు, శ్రీనమాజములు, ప్రార్థనామందిరములయందు వార్షికోత్సవములు జరిపి ప్రజాప్రభోధముగావించి ఆయువజీవితమున మాతృభూమికి చేసిన మహత్సేవకు అదరము చూపగలందులకు ప్రార్థించుచున్నాము. వర్తమానకాలమునందు స్మరించదగిన ఇట్టిసాధ్వీసచ్చరిత్రము, నామగానము, శ్రీలకు తస్మాలుమున దేశమునకు అదిర్చమై మహాపకారి కాగలదని విశ్వసించునట్లు చరిత్ర నందర వేడుచున్నాము.

ఇట్లు విన్నవించు దువ్వారి సుబ్బయ్య

సుప్రసిద్ధ ఉన్నాద వైద్యాలయము

స్థాపితము 1753 సం॥రము

మతిపోవుట అనే రోగమును బాగుచేయుట యందు మంచిదేర్ప గలదు. సుమారు 150 సం॥రముల నుండి బాగుచేయుచున్నాము. వేలకొలది రోగులు ఆరోగ్యమును పొంది, యోగ్యతాపత్రముల నిచ్చి యున్నారు. వలయువారికి క్యాటలాగు ఉచితము.

అంగర పాపాచార్యులు అండు బ్రదర్సు, వెనికేసు

ఆలమూరు పోస్టు, తూర్పుగోదావరి జిల్లా.

చంద్రా నర్సరీతోటలు- నేలం జంక్షన్ 3 సం॥ అంటుమామిడిచెట్లు, నిమ్మ, నారండి, చక్కెర, జిజికా రు 7½. జామ, దాలిమ, అంజూరు, అంగూర్, సులాబి, తోటమ్మ, పూలచెట్లు డజిక రు 5. వ్యదేశ తర్కారీ, పూలచెట్లు, వ్యదేశ తర్కారీ, ఫలవృక్షవిత్తులు, ప్రతిదినము 24 పాకెట్లు రు 2½. Ditto 12 పాకెట్లు రు 1½. క్యాటలాగు ఇంకా.

Chandra Nursery, P. O. Salem Junction.

తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డు

పల్లమరాజు అధ్యక్షపదవి నలంకరించిరి

(స్వకియవిలేఖరి)

కాకినాడ, సెప్టెంబరు 28 :- ఈ వారము భోర్డు నెం 10 బార్డు గెజటులో తూర్పుగోదావరి జిల్లాబోర్డు అధ్యక్షుని ఎన్నిక ప్రచురణమైనదిగనుక ఆ అధ్యక్ష పదవి నలంకరింపబోవుచున్నానని నూతన అధ్యక్షుడు శ్రీ మల్లిపూడి పశ్యురాజు గారు ఉపాధ్యక్షునికి తెలియబరచిరి. కాని ఆయన నేడు రా లేదు. ఆ యన వద్ద నుండి న నీలను పంపించలేదు. అయినను పశ్యురాజుగారు 4 గంటలకు ఆఫీసు చార్జీ వుమ్మ కొనిరి. ఆట్టి సమయమున కళా వెంకట్రావుగారు (బోర్డు సభ్యుడు) వడుకునూలుదండను అధ్యక్షునికి కంఠహారముగా వైచిరి. పిమ్మట గౌరవార్థముగా బోర్డుసమాస్తాల తరపున హెడ్ గుమాస్తా కర్పూరహారములు అధ్యక్షునికిని, వెంకట్రావుగారికిని వైచిరి. కొలది మిత్రులునా, సభ్యులును తత్సమయమున నుండిరి.

అట్టిదయ మాపినందులకు అధ్యక్షుడు పశ్యురాజుగారు తన నమస్కృతుల తెలియబరచి తాను క్రొత్తపెసిడెంటుగా వచ్చినానని పాతవారిలో గొందరను తీసివేయుదు నను ఆనుమానము ఎవరికిని ఉండనవసరము లేదనియు, ఎవ రేపాటీవారైనను ఏకులమువారైనను తనకు ప్రసక్తి లేదనియు, బోర్డుపరిపాలనము సరిగా జరుగుటకుగాను ప్రతిసమాస్తాయును తన విధ్యుక్త ధర్మమును నెరవేర్చుటయే తనకు గావలెననియు, బోర్డుపరిపాలనము చక్కగానున్నది అని అందరనుకొని అగ్రస్థానము వహించేటట్లు, తమరందరుచక్కగా పనిచేసి తగుతోడ్పాటును, సహాయమును ఒసంగవలెనని కోరుచు మాట్లాడిరి.

గుమాస్తాలందరును అంగీకారమును తెలిపిరి. గుమాస్తాలు ఫ్రాన్సివారని అధ్యక్షునికి తెలుపబడిరి. కొన్ని కాకితములు మాచితతర్వాత అల్పాహారవిందులో అందరును పాల్గొనిరి.

మోటారు బస్సులవారందరితో బోర్డు అధ్యక్షుడు రేల్వ విషయములో యిష్టాగోష్ఠిగా మాట్లాడి సరిగా రూల్సుప్రకారముగా మోటారుల నడిపించవలసినదని హెచ్చరించిరి.

నేషనల్ ఇండియన్ లైఫ్ ఇన్సూరెన్సు కంపెనీ లిమిటెడ్

నూతనముగా ఏర్పరచుడై రెట్టింపులాభములపద్ధతి నూటికి నలువదివంతున తిరిగి యిచ్చుపద్ధతుల యొక్క వివరములు

ఈ దిగువవారికి వ్రాసి కనుగొనుదు హిందూదేశములో ఇట్టి లాభములను చూపు కంపెనీ యిదితప్ప మరియొకటి లేదని నమ్ముచున్నామని స్టేట్సుమెంట్ చేపరువారు 15-2-28 తేదీన ప్రచురించియున్నారు.

వివరములకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయుదు. 82-1 వి. కె. చెట్టి, కె.కె.టి. మద్రాసు. ఫోను నెం. 2420 పోస్టుబాక్సు నెం 150 చీఫ్ ఏజెంట్:-టి. వి. రాఘవయ్య, నార్తరక్ సర్కి-రన్న, రెజివాడ.

కావలెను. ఆంగ్లో అమెరికన్ ఆయిల్ ప్రాడక్టు కంపెనీ కావలెను:-పై కంపెనీకి సంబంధించిన అమెరికన్ లూబ్రికేటింగు ఆయిల్సు, మోటార్ ఆయిల్సు, గ్రీస్ మొదలగు చాటి మద్రాసు రాజధానిలో పలుచోట్లయందు విక్రయముచేయుటకు ఏజన్సీల యేర్పాటు చేయుటకై సామర్థ్యము గల జిల్లాప్రతినిధులు కావలెను. నెల 1 కి రూ 75 జీత ముండును. రూ. 150 వరకు పెంచును. సం॥ నకు రూ 15/- అధికము చేయబడును. ప్రయాణపు ఖర్చులకు రూ 25 లు కమిషను వగైరా లివ్వబడును. ఈపనికి నియమింపబడువారు చాటా 1 కి రూ. 25 లు ధరగల 10 వాటాలను పుష్కలీకనవలెను. ఉద్యోగ మైన వెంటనే రూ 100 లు చెల్లించవలెను. తమిళ మొత్తమును 3 దఫాలుగా 3 నెలల కొకసారి చెల్లించవలెను. ఒక సం॥ రం చక్కగా పనిచేసిన నెల 1 కి రూ. 150 లు చొప్పున డివిడెండ్ ఏటుగా నియమింపబడుటకు నూచగలదు. దరఖాస్తులు తపాలా కార్డుమాలముగా పంపినను అంగీకరించబడును. వారివారికి గల ఆసక్తివములతో దరఖాస్తులను పంపుకొనవలెన

MODERN TRADING Co., Managing Agents, P105, Russa Road, South P. O. Kalighat, Calcutta

శంకరనాయరుగారిపై అభిశంసనతీర్మానము

పైమను సెంట్రలు కమిటీలో విభేదములు

లాహోరు, సెప్టెంబరు 29:— సెంట్రలు కమిటీలో గతవారం పరిశీలించిన విలేజులకు ఆపరేటింగు ఇంజనీరు వ్రాయించిన నమూనా:— ఇటీవల జరిగిన పైమను సెంట్రలు కమిటీ సమావేశమున, కమిటీ అధ్యక్షులగు శంకరనాయరుగారి పై అభిశంసనతీర్మానము ఆమోదించు కొన్ని ప్రయత్నములు గావించబడెను. ముందటి దినము ఈ క్రిందితీర్మానము పాఠాదింప సర్ పారిసింగు గారుగారు నోటీసు ఇచ్చియుండిరి:— అధ్యక్షుడు సంప్రదాయములకు విరుద్ధముగను నిరంకుశముగను పలుమారు ప్రవర్తించుచుండుటచే వారు సభ్యుల విశ్వాసమును కోల్పోయిరి.

ఈ ఉపసాదనమున సర్ జాల్పికరు ఆలిఖాను, డాక్టరు సుహ్రువాద్, రాజగార్లు బలపరచు సంకల్పించుకొనిరి సమావేశమునకు కిరాబాయిగారు ఉబ్రాయిగారు తప్ప మిగిలిన సభ్యులందరూ వచ్చియుండిరి. సర్ పారిసింగుగారు ఈ తీర్మానమును పాఠాదింప లేచిరిగాని అధ్యక్షుడు తీర్మానమును పాఠాదింప అనుమతి ఇవ్వలేదు. అందు పై అధ్యక్షుడు అధ్యక్ష స్థానమును ఖాళీచేయువలయునని సర్ జాల్పికరు ఆలిఖానుగారు పాఠాదింప చిరి. కాని ఆ తీర్మానమును పాఠాదింప అధ్యక్షుడు ఉపసాదించ నివ్వలేదు.

వీరు నివేదికయందలి ప్రతిభాగమును ఆక్షేపించుటచే రిపోర్టును తాను వ్రాయుటకు పెట్టినదియు, రిపోర్టు ఆమోదించబడి నట్లు నిర్ణయమున గెదననియు అధ్యక్షుడు ప్రకటించి సభను ఆ పుడలచేసెను. (ఫీల్డెస్.)

మద్రాసు గవర్నరు సర్ నార్సక్ మార్షు
బాంకుగారు అక్టోబరు 18 వ తేదీన
వెంకటగిరి వెళ్లెదరు.

నెల్లూరు, సెప్టెంబరు 30:— మద్రాసు గవర్నరు సర్ మార్షు బాంకుగారు రాజ్ పు అక్టోబరు 18 వ తేదీన వెంకటగిరి వెళ్లెదరు. వీరు ఆనాడు పొన్నేరిమిదుగా మోటారునందు ప్రయాణము జేసి వెంకటగిరి చేరుదురు. అచట కొంతసేపు ఆగి పిదప మరల మద్రాసునకు వచ్చెదరు. గవర్నరు గారికి స్వాగతమునగుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నవి. (అ. ప్రె.)

నెల్లూరు పురపాలకసంఘ ఎన్నికలు

ఎన్నికొనబడిన సభ్యులు

నెల్లూరు, సెప్టెంబరు 29:— నెల్లూరు పురపాలక సంఘముయొక్క రెండవవార్డుకు 7 వ వార్డుకును, నిన్న ఎన్నికలు జరిగెను. ఏ. ఆదినారాయణమూర్తి, పీడర్, నాథా వెంకట నరసింహులు చెట్టిగార్లు ఎన్నికొనబడినట్లు ప్రకటించబడెను. (అ. ప్రె.)

హిందూమహాసభా కార్యనిర్వాహకసంఘసభ

సిల్వా, సెప్టెంబరు 28:— హిందూమహాసభా కార్యనిర్వాహకసంఘము డా॥ బి. యస్. మాంజీగారి అధ్యక్షత క్రింద కొన్ని దినములనుండి సమావేశమగుచున్నది. పండిత మోళ వ్యా, భాయి పరమానంద్, రా॥ బి॥ రామనరాయణ్, యస్. సి. కేల్కర్, యం. యస్. ఆసే, సవర్కర్, పద్మరాజ్, జెయిన్ గారి శంకరమిత్రా, దేవరత్న శర్మ, జగత్ నారాయణరావు గార్లు సభ నలంకరించిరి. సంఘముయొక్క ఆర్థిక స్థితి గురించియు సభ తరపున చేయు ప్రచారము గూర్చియు, యితరసభలు పునర్నిర్మాణముచేయు విషయము, మహాసభ సమావేశము ఎప్పుడు జరుపబడవలెనను విషయము గూర్చియు చర్చించింపబడెను. రాజ్ పు మహాసభ సమావేశము సంయుక్త రాష్ట్రమునందు సమావేశపరచవలెననియు సమావేశము జరుగు సాన నిర్ణయము మాత్రము అధ్యక్షులు రాష్ట్రసభల అభిప్రాయముల గైకొని నిర్ణయించవలెనని తీర్మానింపబడెను. శ్రీయుతులు జగత్ నారాయణరావు, గౌరీశంకర్ మిత్రాగార్లు కార్యదర్శులుగ నెన్నుకొనబడిరి.

మహాసభా కార్యక్రమములు అభివృద్ధిచేయుటకు నలు యు ధనము ప్రోగు జేయవలెననియు సభా ఆదర్శముల ననుసరించి తీవ్రప్రచారము కొనసాగించవలెననియు, లాలాజీ స్మారకనిధికిని ధనము ప్రోగు జేయవలెననియు తీర్మానించబడెను. హిందూమహా సభాసభ్యులు డా॥ మాంజీగారును, జగత్ నారాయణరావుగారును అక్టోబరు 15 వ తేదీ మొదల, వంగ, బీహార్, సంయుక్త రాష్ట్రములలో పర్యటనము సలిపెదరు. (అ. ప్రె.)

పదావధిమైత్రియగుకొని డా॥ సుబ్బరాయశాస్త్రిగారు గా॥ డా॥ ముత్తయ్యమొదలియూర్ గారును బ్రాహ్మణేతరసమావేశమునకు వెళ్లెదరు ప్రధానమంత్రియగు గా॥ డా॥ సుబ్బరాయశాస్త్రిగారును, అభివృద్ధికాఖా మంత్రియగు గా॥ ముత్తయ్యమొదలియూర్ గారును నెల్లూరునందు జరుగు బ్రాహ్మణేతరసమావేశమునకు హాజరగుటకు వెళ్లెదరని తెలియుచున్నది. సమావేశాధ్యక్షులగు బి. మునుసామినాయుడుగారికి నెల్లూరు పురపాలకసంఘము తరపున స్వాగతము నొసగవలెనని పురపాలకసంఘముయొక్క ప్రత్యేకసభ జరుపబడునని సంఘసభ్యులకు నోటీసులు పంపబడెను.

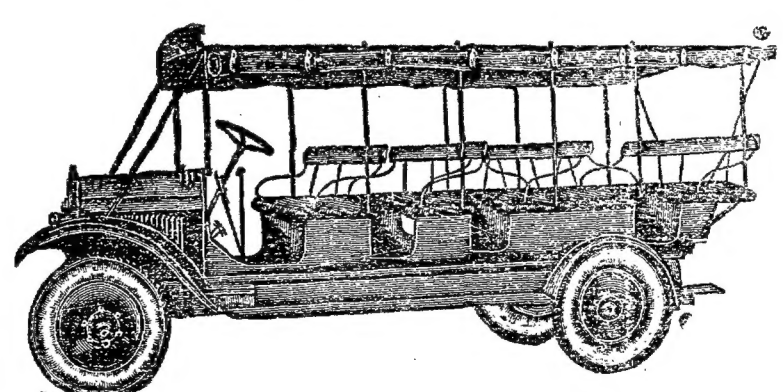
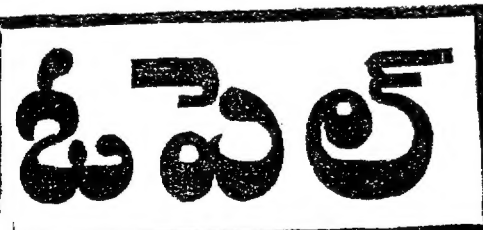
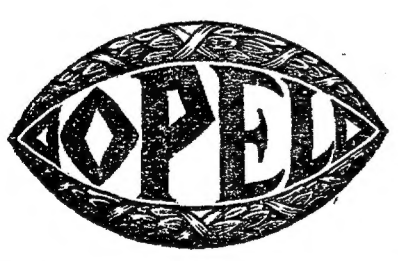
త్వరపడుడు! త్వరపడుడు!! నీవతిక్రుతువా రహస్యములు.

ఇట్టి గ్రంథ వివిధర కాంధ్రభాషలలో వెలువడియుండ లేదు. ఇందు గృహస్థాశ్రమధర్మము సతీపతుల న్యాయములతో వర్ణనలు విధులు, క్రమతత్వము, స్త్రీబాతులు, పురుష బాతులు, వాని ప్రవర్తనలు, బాతుల పాఠశాలములు, వానియొక్క అభిప్రాయము, కర్మగృహధర్మములు, వాని లక్షణములు, ఎట్టి సతీపతుల కెట్టి సంభోదము గలుగునను విషయము, గర్భవిషయములు, గర్భస్థితి లనుసరింపవలసిన విధులు, గర్భవతుల యారోగ్యవైద్యకళ, కిరీటము, ఆత్మోదంధ్రవైరములకు గల కారణములు, వానిని క్షమించుటయు నుపాయములు, వారికుండవలసిన స్త్రీహాశ్వకళ, మున్నగు 280 విషయములతోను, సందర్భానుసారముగ గల అక్షరశాస్త్ర, తత్వశాస్త్రములు 25 తోను గణా 410 కేటల వైద్యసీమకాలికోతోను చక్కని లైండుతో విరాజిల్లుచున్నది. ప్రతిగృహస్థుడు తప్పక చదివియే తీరవలెను. కొద్దిప్రతులే గలవు. 28

పుస్తకము 1-కి రు 2-0-0; తపాల భర్త్య 7 అణాలు. రెండుపుస్తకము లొకేసారికొనువారికి తపాలభర్త్య లేదు. చూచిరనామా:— ఆర్యక్ బుక్ డిపో.

19 తాండవరాయ మొదలిపిడి, తిరునెల్వేటి, మద్రాసు.

కావలసినవారు వచ్చి (ట్రయలు) పరీక్షించవచ్చును

జగత్ ప్రసిద్ధముగు జర్మన్ ఓపెలు కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడినది.

కార్లు, బస్సులు, ఉత్తమమైనవి. 1½ టన్ను బస్సు గ్యాలక్కు 23 మైళ్లు గ్యారంటీగా పనిచేయును.

Max.—H. P. 45.

“గ్రహం-వేడ్” కార్లు, బలిష్ఠముగను, అందముగను యుండును.

కార్ల స్పేరు పార్టుస్ ఎల్లప్పుడు స్టాకులో యుండును.

ధరలు, వివరములకు దిగువ చిరునామాకు వ్రాయుడు:—

వాణి మోటార్సు, బెజవాడ.

VANI MOTORS

కృష్ణా, గుంటూరు,
పశ్చిమ గోదావరి జిల్లాలకు ఏజెంట్లు.

(Proprietors: VANI PRESS)

BEZWADA

మా అభివృద్ధి సూచకముగా కలను పరికింపుడు

జనరల్ అసూరన్స్ సొసైటీ లిమిటెడ్ (అజ్మీరు)

The General Assurance Society Ltd., (Ajmer)

సం॥	వ్యాపారము.	పూర్తి వివరము.
1926	రూ. 27,80,500	రూ. 19,25,500
1927	55,74,500	38,01,500
1928	80,56,500	60,18,000

మీ పాలసీ యీ సొసైటీలో నుంచుకొనుదు: వివరములకు వ్రాయుడు.

V. Rama Rao, B. COM. Chief Agent for Ganjam & Vizag Dts. Tuni.

రసాయన చాయశాల

మేలైన గట్టి చాయనూలు వ్యాపారం, తూర్పువాకిలి, మధుర.

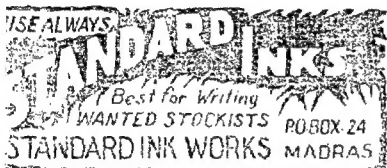
గట్టిచాయ నూతన రంగునూలు రకములు తయారుచేయడములో "ఇండియాలో" నెల్లను మొదటివా రని మిక్కిలి ప్రఖ్యాతి చెందినవారు.

అన్ని రకములలోను శక్తిరంగులు సలీసుగా చిక్కును.

ఒకపర్యాయము మా రకములను ఉపయోగించినవారు, మా రంగునూలు వినా, మరి యితర రకములను ముట్టరు.

130

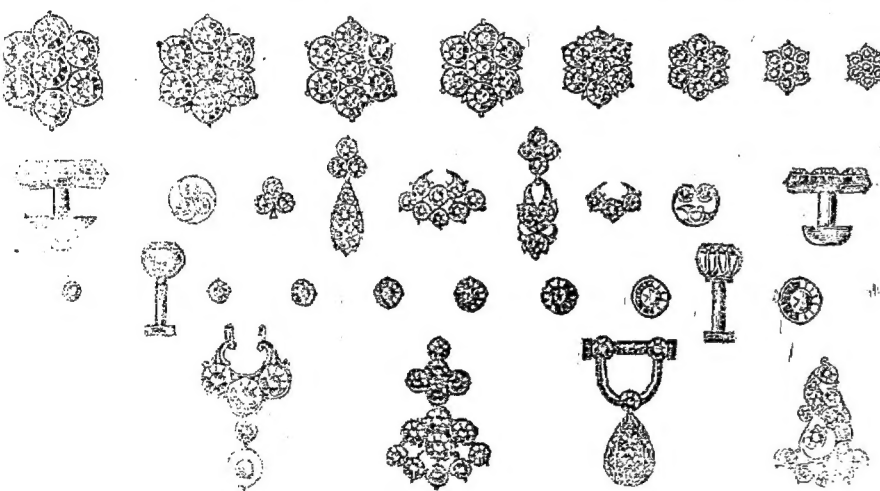
శాంపిల్ ఆర్డర్ వ్రాయించేది.

ఏజెంటు కావలెను:—మద్రాసు గవర్నమెంటు ఇంకు

ఫ్యాక్టరీని పేను తీసుకొని మిక్కిలి శ్రేష్ఠతరమైన అన్ని రంగుల సిరాలు ధరలు తగ్గించి పట్టయిచ్చేయవచ్చును. వివరములకు ఈ దిగువవిలాసమునకు వ్రాయవలెను నరసింహం అండు కంపెనీ, లిమిటెడ్., 108 ఆర్మీనియకావీధి, మద్రాసు

సీమనుంచి నేరుగా సీమకమలములు దిగుమతిచేయబడినవి

గాన సీమకమలముల నగలు కొనవలచినవారికి యిది మంచి సమయము. మేల యిన సీమకమలముల నగలు చాకధరలకు యిచ్చి మిమ్మలను తృప్తి పొందించువారు. వివరములకు యీ దిగువ విలాసమునకు వ్రాయుడు.

ఇండియన్ జువలరీమార్బు జయలక్ష్మీ బిల్డింగ్స్ బెంగళూరు సిటీ.

ఆమృతమనసు

మద్రాసు క్లాత్ మార్కెట్ బిల్డింగ్స్

మద్రాసు పాక్ హామ్స్ ప్రాజెక్ట్ డిగ్రీగల పాకమ్ వెంకటాచల ఆయ్యర్ పిడినందున్న ప్రెక్లాట్ మార్కెట్ భవనములందు గల పెద్ద సిద్ధంగిలా, ఈగవల్లి ఆమ్మన్ కోవిల్ కు చేరిన భూమిపై గల గుత్త హక్కు ఇందుకు చేరిన భవనములతో సహా,

మద్రాసు, హైకోర్టు, ఛైల్ నందు గల బి. సి. నెం 149/1925 రులో అఫిషియల్ లిక్విడేటరు గారిచే 2-8-1929 తేదిన జారీచేయబడిన ఉత్తరువు మేరకు,

మొనరు

డాడన్ అందుకో., వారిచే

4-10-1929 తేదీ తేదిన సాయంత్రము 4 గం-30 నిమిషములకు సదగు భవనమువద్దనే బహిరంగ వేలమువేసి విక్రయించబడును.

రూ 1-12-0
రూ 7-5-0

సాలా తి సరిజీవి

(జి.జి.జి.జి.)
కే.కే.కే.

కీర్తి ఉడుకులకు, శుక్ల నవ్వు, చక్కవ్యాసములకు, శ్రీలక్ష్మి ఋషివ్యాసములకు గాగరంటి.

జి. యస్. రావు, ఆంధ్ర మెడికల్ స్టోర్స్, రామానాయుడుపేట, మచిలీపట్నం, కృష్ణా జిల్లా.

త్వరపడుడు! త్వరపడుడు!! త్వరపడుడు!!!
చాక! అతిచాక!! మిక్కిలిచాక!!!

వర్షాకాలమునకు అనుకూలమైన, చక్కవైన, నైసెన సి ల్యూ కద్దరు డోర్మిట్యూస్, కండువలు, కోటింగ్సుధరలు.
X 2 1/2 X 5 1/2" దుప్పటి 1 కి రూ 3-8-0
X 2 1/2 X 5 1/2" డిటా 1 కి రూ 3-14-0
X 2 1/2 X 27" కండువా 1 కి రూ 1-14-0

27" యించిలు వెడల్పు నాణ్యం

సిల్క్ కద్దరు కోటింగ్సు X 1 కి రూ 0-10-0

యీ సర్దులయొక్క ఘనత యెల్లరకన్నా తెలియగలంబులకు యీ ధరలకు ఒక్క నెలవరకు మాత్రమే పంపించబడును.

అడ్రసు:—

పి. సూర్యనారాయణ.

సిల్క్ మల్స్ టెంట్లు పెద్దాపురం,
(తూర్పు గోదావరి జిల్లా.)

వ్యాధి పీడితులకు వరప్రసాదముగ కిమందులను

జ్ఞాపక ముందుకొనుడు

స్టాక్స్ ఆంటి మలేరియల్

వెండి బుగ్గమౌత్రలు
జ్వరములకు నొప్పుల కుపయోగించును. శుద్ధద్రవ్యం
జ్వరగడ్డలను తగ్గించును. 40 మాత్రల సీసా 1-కి రూ 1-0-0

స్టాక్స్ త్తయదగ్గు నివారిణి

వెంటనే నివారింప గలదు. సీసా 1-కి రూ 1-0-0

స్టాక్స్ కక్కువా దగ్గు నివారిణి

ఈ పిల్లలకు మిక్కిలి ఉపయోగము. సీసా 1-కి రూ 1-0-0

G. S. STEERS,

21, Errabalu Chetty St., G. T. Madras

ప్రకటన

'బాలవ్యాకరణ గుప్తార్థప్రకాశిక'

800 పుటలు. వెల 5-0-0

శ్రీమన్మహోపాధ్యాయ

బ్ర|| కల్లూరి వేంకటరామశాస్త్రిగారి కృతము

ఇయ్యది చిన్నయనూరి బాలవ్యాకరణమునకు వ్యాఖ్యానము. తెనుగుభాష నభ్యసించగోరువారికిని విద్యార్థుల పరీక్షకు జరుపు విద్యార్థులకును నిది నత్యంతోపయోగము. ఈద్వితీయముద్రాణం దశక విశేషములు చేర్చబడియున్నవి.

గ్రంథము కొనుగారు త్వరపడుడు.

విలాసము:—

కల్లూరి రామచంద్రమూర్తి బి. యే. బి. యిడి.

అసిస్టెంటు టీ. ఈ. బోర్డు హైస్కూలు, కొవ్వూరు.

జాతక మార్తాండు

ఈ భాగము అచ్చు తయారైనది. యిందు ఏలగ్నమున ఏగ్రహము ఎక్కడనుండిన యే యే ఫలములనిచ్చునో ఆవివరముంతయు మేమలగ్నములగాయిత మినలగ్నము ఆఖరువరకు యావత్తు ఫలములు సంపూర్ణముగా స్లోకార్థములతో సహా వ్రాయబడినవి. వెల రూ 1-8-0. పోస్టు ఖర్చులు కేరు.

ఆకెళ్ల వెంకటశాస్త్రి, గోపాలపురం,

కొత్త పేటపాస్ట, గోదావరి జిల్లా.

ద్రవ్య శాస్త్రము

ప్రాశస్త్య శివరామ్, దివానుభూద్దరు చిత్రపు వెంకటాచలంపంతులు, వల్లూరి సూర్యనారాయణరావు పంతులు, ప్రొఫెసర్ వి. యస్ శర్మ, కే. వి. ఆర్ స్వామి, యం. యత్, సి. మొదలగు అగ్రశాస్త్రవేత్తలు, లోకజ్ఞానధూరిణు లగువారి పున ఆంధ్రభాషకు అమూల్యంకార వని వినుతింపబడినది. వెల రూ 1-0-0

గ్రంథకర్త

యద్దనపూడి వెంకటరత్నం,

180 మర్చంటురాడపల్లి గూడెం (పశ్చిమగోదావరి జిల్లా)